

Årsredovisning 2023

Stabilitet och trygghet i en osäker tid

Antagen av Kommunfullmäktige 2024-04-16

23

VARBERGS
KOMMUN

Innehållsförteckning

Om årsredovisningen	3
De olika avsnittens innehåll	3
Förord kommunstyrelsens ordförande.....	4
Förord kommundirektör	6
Förvaltningsberättelse.....	8
Översikt över verksamhetens utveckling.....	8
Den kommunala koncernen	10
Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning	11
Händelser av väsentlig betydelse	17
Pensionsförpliktelser	20
Styrning och uppföljning av den kommunala koncernen.....	21
I riktning mot visionen	23
God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning.....	26
Finansiell analys	26
Målredovisning	39
Hållbarhetsrapportering.....	55
Balanskravsresultat.....	84
Väsentliga personalförhållanden	85
Förväntad utveckling.....	89
Drift- och investeringsredovisning.....	91
Driftredovisning.....	91
Investeringsredovisning	99
Exploateringsredovisning	105
Ekonomisk redovisning.....	107
Resultaträkning.....	107
Kassaflöde.....	108
Balansräkning.....	109
Noter resultaträkning.....	110
Noter balansräkning	115
Noter kassaflöde.....	125
Redovisningsprinciper.....	126
Verksamhetsberättelse	132
Kommunfullmäktige	132
Kommunrevisionen	133
Valnämnden	134
Överförmyndarnämnden	135
Kommunstyrelsen	137
Förskole- och grundskolenämnden.....	139
Socialnämnden	140
Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden.....	142
Byggnadsnämnden	144
Miljö- och hälsoskyddsnämnden.....	146
Hamn- och gatunämnden.....	148
Kultur- och fritidsnämnden	150
Servicenämnden	152
Varbergs Stadshus AB.....	154
Varbergs Bostads AB.....	156
Varberg Energikoncernen	158
Arena Varberg AB.....	160
Varbergs Fastighets AB	162
Hallands Hamnar Varberg AB	164
Varberg Vatten AB.....	166
Revisionsberättelse	168

Om årsredovisningen

Årsredovisningen är Kommunstyrelsens rapport till kommunfullmäktige om kommunens samlade verksamhet och ekonomi 2023. Den vänder sig också till dig som är invånare eller företagare i kommunen och naturligtvis till kreditgivare, leverantörer och samarbetspartners. Här kan du läsa om vilka mål som satts upp, hur måluppfyllelsen har gått och hur skattepengarna har använts. De obligatoriska inslagen förvaltningsberättelse och ekonomisk redovisning kompletteras med verksamhetsberättelser från nämnder och bolag.

De olika avsnittens innehåll

Handlingen inleds med förord från Kommunstyrelsens ordförande och kommundirektören.

Förvaltningsberättelse

I detta kapitel ges en sammanfattning av året och en presentation av den kommunala koncernen. Här berättas också om vilka faktorer som påverkar kommunens resultat och ekonomiska ställning. I avsnittet styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten presenteras kommunens styrmodell. Här lyfts också goda prestationer i visionens anda. Därefter följer hållbarhetsrapporteringen som fokuserar på uppföljning och analys av det arbete som görs utifrån hållbarhetsmålen. Sedan följer en mer ingående beskrivning av kommunens finansiella situation och efter det presenteras en avstämning av de strategiska målområdena och de prioriterade målen som kommunfullmäktige fastställt för perioden 2020–2023.

I avsnittet väsentliga personalförhållanden ges en redovisning av kommunens år som arbetsgivare.

Drift- och investeringsredovisning

Driftredovisningen redogör för hur nämnderna följt budget och vad aktuella avvikelser beror på. Därefter beskrivs hur kommunen arbetat med investeringar och exploateringar.

Ekonomisk redovisning

Här presenteras årets ekonomiska utfall i resultaträkningen, förändringar i kommunens likvida medel redovisas i kassaflödesanalysen och den ekonomiska ställningen vid årets slut visas i balansräkningen. Kapitlet innehåller också noter och redovisningsprinciper som ger en närmare beskrivning av innehållet.

Verksamhetsberättelse

I verksamhetsberättelsen finns en kort beskrivning av varje nämnd och bolag med en sammanfattning av årets insatser, det ekonomiska resultatet och vad som väntar framöver.

Förord kommunstyrelsens ordförande

Ett utmanande år med goda resultat

2023 var ett år då omvärlden förändrades och påverkade oss alla. Vi har anpassat oss, gjort ett gott arbete och våra verksamheter har fortsatt att leverera med hög kvalitet.

Krig i vår omvärld, ökade hot i vårt samhälle, höga energipriser, rekordhög inflation och ett minskat byggande har drabbat alla Sveriges kommuner. Självklart har det påverkat även våra förutsättningar och vår vardag i Varbergs kommun.

Vi har anpassat oss och vi har prioriterat. Det har inte alltid varit lätt eller på det sätt vi själva helst hade önskat. Men våra insatser gjorde att 2023 blev ännu ett år med ekonomi i balans, fortsatt utveckling och därigenom en god grund att stå på inför framtiden.

Vi står starka inför de utmaningar som väntar. Med detta sagt behöver vi förstås anpassa oss till nya tider. Vi har en fortsatt befolkningstillväxt och kan nu räkna till 68 325 invånare, vilket är en ökning med 525 invånare.

Befolkningsökningen i Halland och Varberg är inte riktigt lika stor som de senaste åren, men vi har fortfarande en hög inflyttning. Det är positivt att många vill bo i Varbergs kommun, men det innebär samtidigt betydande åtaganden för service och välfärd. Många stora investeringar är planerade för att möta utvecklingen och vi behöver hela tiden avväga våra prioriteringar.

Under 2023 har vi trots alla utmaningar levererat mycket bra som bidrar till Varbergs utveckling. Varberg blev återigen utsedd till Årets superkommun i kategorin småstads- och landsbygdskommuner. Vi har varit nominerade fem år i rad och har nu vunnit tre gånger.

Hela organisationen har arbetat utifrån Kommunfullmäktiges vision och strategiska målområden. Kommunkoncernen har en väl genomarbetad och förankrad investeringsplan för 2024–2028 som uppfyller de långsiktiga finansiella målen och olika former av utvecklingsarbeten pågår i stora delar av våra verksamheter. Vi är också närvarande och aktiva i det gemensamma utvecklingsarbetet i Halland samt i flera nationella forum.

Det finns många tydliga, synbara och konkreta exempel på Varbergs utveckling som syns i stadsbilden. Det är exempelvis

- Farehamnen , som blir klar under 2024
- Varbergstunneln som ska invigas 2025
- Västerports etapp ett som nu kan börja byggas
- 476 bostäder som blivit klara för inflyttning under 2023
- företagsetableringar på Holmagärde
- elbussar i Varbergs stadstrafik
- hyrcykelsystem för hållbar mobilitet
- sanering av Renen
- sluttäckning av Lassabackadeponin
- vattentornet Våga.
- byggnation av nya Håstensskolan inklusive idrottshallar
- om- och tillbyggnad av Trönninge skola
- nya förskolor i Bläshammar och Trönningenäs
- ny gruppbofastad i Limabacka
- räddningsstationer i Värö och Skällinge.

Stort tack till alla som bidrar och gör ett gott arbete för Varbergs utveckling. Under 2023 har visionens ledord nytänkande, framåtanda, kunskap och mod varit vägledande.

Det har krävts en hel del hårt arbete och ibland har saker behövts göras annorlunda. En stor eloge för den vilja och den anda som har visats upp och för goda samarbeten i förvaltningar, bolag och politik. Många av 2023 års utmaningar följer med in i 2024, men vi är väl rustade att möta dem tillsammans.

Ann-Charlotte Stenkil (M)
Kommunstyrelsens ordförande

Förord kommundirektör

Vår kommun utvecklas genom att vi gör bra saker varje dag

Med visionen som ledstjärna arbetar vi för att förenkla människors vardag och inspirera dem att uppnå sina drömmar. Det är vår verksamhetsidé och det ska prägla vår leverans.

Invånarens, näringslivets och besökarnas förväntningar utvecklas och vår omvärld förändras. För att möta och överträffa förväntningarna måste vi hela tiden blicka framåt, utvecklas och arbeta tillsammans. Det är vårt lagarbete och gemensamma leveransförmåga som räknas. Vi är riktigt bra och vi har ännu en gång fått ta emot utmärkelsen Årets superkommun. Det är det bästa kvitto vi kan få på att vi bidrar till en kommun där människor trivs, mår bra och kan utvecklas.

Vår omvärld påverkar oss på olika vis. Teknikens möjligheter underlättar vår vardag, nya hållbara lösningar ser dagens ljus, forskningen inom medicin och hälsa går snabbt framåt och känslan är att invånarnas engagemang är högt. Samtidigt måste vi rusta oss och förhålla oss till mörka moln på vår himmel.

Säkerhetsläget är allvarligt, felaktig information och falska budskap blandas in i nyhetsflödet. Dessutom har klimatet förändrats, den demografiska och ekonomiska utvecklingen påverkar oss. Sammantaget gör det ibland framtiden mer svåröversäglig, utmanande och komplicerad. Det gäller för oss precis som för alla andra svenska kommuner. Det som skiljer oss från många andra är att vi är en Superkommun, vi har en riktigt bra utgångspunkt för fortsatt utveckling.

Vårt jobb är att fortsätta utveckla Varberg till Västkustens kreativa mittpunkt. Det uppnår vi genom gemensamt, uthålligt, hårt, lojalt och positivt arbete. Våra ledord är nytänkande, framåtanda, kunskap och mod. Vårt förhållningssätt ska präglas av hållbarhet och delaktighet. Så bidrar vi till Varbergs framgångar och fortsatta utveckling.

Vår organisation består av förvaltningar och bolag, verksamhetsområden, avdelningar och enheter. Varje del har sina uppgifter, resurser och kompetenser, men tillsammans har vi ansvar för helheten. Vår förmåga att samarbeta över gränserna och tillsammans med externa samarbetspartners avgör hur väl vi kommer att lyckas. Vi har ett gott samarbete idag, men det måste också ständigt vårdas och utvecklas.

Konkurrensen om kompetens och arbetskraft hårdnar. För att vi ska kunna fortsätta att driva vår verksamhet med hög kvalitet måste vi kontinuerligt jobba med vår attraktivitet som arbetsgivare och med att utveckla våra arbets sätt. Det sker genom att vi aktivt och medvetet arbetar för en god arbetsmiljö, trivsel på arbetsplatsen och rekrytering av nya medarbetare. Det sker också genom att vi ändrar våra arbets sätt, använder ny teknik för att avlasta arbetet i vardagen och genom att vi alltid har våra invånares behov i fokus. Vi har generellt sett nöjda kunder och våra medarbetarundersökningar visar att de flesta av våra medarbetare mår bra och trivs, men vi har också utmaningar och områden att utveckla. Det kommer vi att fortsätta arbeta aktivt med.

All vår utveckling syftar till att göra oss effektivare, attraktivare som arbetsgivare och ännu bättre i leveransen till dem vi finns till för. Så utvecklas en Superkommun!

Carl Bartler,
Kommundirektör

Förvaltningsberättelse

Översikt över verksamhetens utveckling

Under perioden 2020-2023 har kommunkoncernen fokuserat på fyra strategiska målområden och nio prioriterade mål. I den här årsredovisningen görs den fjärde och sista avstämningen av målarbetet och en slutlig sammantagen bedömning av hur måluppfyllelsen har sett ut.

Kommunkoncernen har under målperioden tagit flera viktiga steg i målarbetet och det har skett en stark utveckling inom flera av målperiodens prioriterade mål. Vad gäller målområdena *Hela kommunen lever och utvecklas* och *Livskraftigt näringsliv* är bedömningen att stora delar av de prioriterade målen har uppfyllts. Inom målområdena *Ett samhälle för alla* och *Organisation som utmärks av utveckling och förnyelse* har de prioriterade målen delvis uppfyllts. Kvarstående utmaningar kopplat till målarbetet handlar bland annat om jämlika livsvillkor, demokrati, fortsatt omställningsförmåga och kompetensförsörjning.

Antalet tillsvidareanställda medarbetare i kommunkoncernen har ökat och uppgick vid årets slut till över 5 200 personer. Rekryteringsbehovet är fortsatt stort och flera insatser görs för att attrahera nya medarbetare och säkerställa kompetens inför framtiden med ett ökat invånarantal och ökat behov av kommunal service.

Under 2023 har Varberg fortsatt växa och befolkningen ökade med 525 personer. Därmed uppgick invånarantalet till 68 325 vid årsskiftet. Prognosen för 2035 pekar på 80 000 invånare. Tillväxten ställer ökade krav på organisationen inom i stort sett alla områden. Det ökande behovet av bostäder, lokaler, infrastruktur, omsorg och service hanteras samtidigt som den befintliga löpande verksamheten ska fortsätta fungera och utvecklas.

Rapporteringen om hållbarhetsarbetet visar att det har skett mycket aktiviteter inom samtliga hållbarhetsinriktningar under året, men också att det finns utvecklingsarbete att göra för att nå målen om en grön och klimatmedveten kommun.

Årets resultat i kommunkoncernen uppgick till 157 mnkr och var 185 mnkr lägre än föregående år. Resultatet var det lägsta under den senaste femårsperioden och påverkades i hög utsträckning av högre räntekostnader, ökade kostnader för avskrivningar samt högre pensionskostnader. Kommunfullmäktige har satt upp två finansiella mål för kommunkoncernen och tre finansiella mål för kommunen. Då de finansiella målen är långsiktiga bedöms samtliga mål uppfyllas i den finansiella analysen, trots det svagare resultatet för 2023.

Översikt över kommunkoncernens utveckling	2023	2022	2021	2020	2019
Verksamhetens intäkter, mnkr	2 394	2 677	2 848	2 106	2 235
Verksamhetens kostnader, mnkr	-5 849	-5 858	-5 629	-4 936	-4 968
Skatteintäkter och statsbidrag, mnkr	4 317	4 098	3 822	3 614	3 409
Årets resultat, mnkr	157	342	563	280	260
Soliditet, % ¹	34	38	38	37	37
Soliditet inkl. ansvarsförbindelse för pensioner, % ¹	28	30	30	27	26
Investeringar, netto mnkr ²	1 913	1 325	1 165	1 359	1 275
Självfinansieringsgrad, % ²	57	55	56	49	53
Räntebärande låneskuld	6 947	6 117	5 567	5 247	4 831
Antal tillsvidareanställda	5 241	5 090	4 999	4 846	4 649
Investeringar / invånare (kr)	27 999	19 543	17 147	20 781	19 737

Översikt över kommunens utveckling	2023	2022	2021	2020	2019
Antal invånare	68 325	67 800	66 658	65 397	64 601
Kommunal skattesats, %	20,33	20,33	20,33	20,33	20,33
Verksamhetens intäkter, mnkr	824	848	1 075	805	836
Verksamhetens kostnader, mnkr	-4 735	-4 464	-4 271	-4 074	-3 968
Skatteintäkter och statsbidrag, mnkr	4 317	4 098	3 822	3 614	3 409
Årets resultat, mnkr	78	249	413	153	116
Soliditet, % ¹	31	36	37	35	36
Soliditet inkl. ansvarsförbindelse för pensioner, % ¹	23	27	27	24	24
Soliditet exkl. skulder avseende kommunala bolag och finansiell leasing, % ¹	58	59	60	58	59
Investeringar, netto mnkr ²	835	480	424	682	495
Självfinansieringsgrad, % ²	59	89	61	58	100
Räntebärande låneskuld	1 440	1 240	1 240	1 040	800
Antal tillsvidareanställda	4 957	4 821	4 720	4 568	4 388

¹Kommunen har under året genomfört en kartläggning och klassificering av externa lokalhyresavtal. Detta har resulterat i ökade tillgångar och skulder och påverkar soliditetsmåten negativt jämfört med tidigare år.

Soliditet definieras som eget kapital dividerat med totalt kapital.

²Jämförelseåren har räknats om avseende nettoinvesteringsnivån för att inkludera investeringar i finansiella leasingavtal. Effekten blir en ökning på mellan 9 mnkr och 16 mnkr per år 2019–2022. Detta påverkar även nyckeltalet självfinansieringsgrad som sjunker något jämför med motsvarande tabell tidigare år.

Självfinansieringsgrad definieras av Kassaflöde från den löpande verksamheten dividerat med nettoinvesteringar.

Den kommunala koncernen

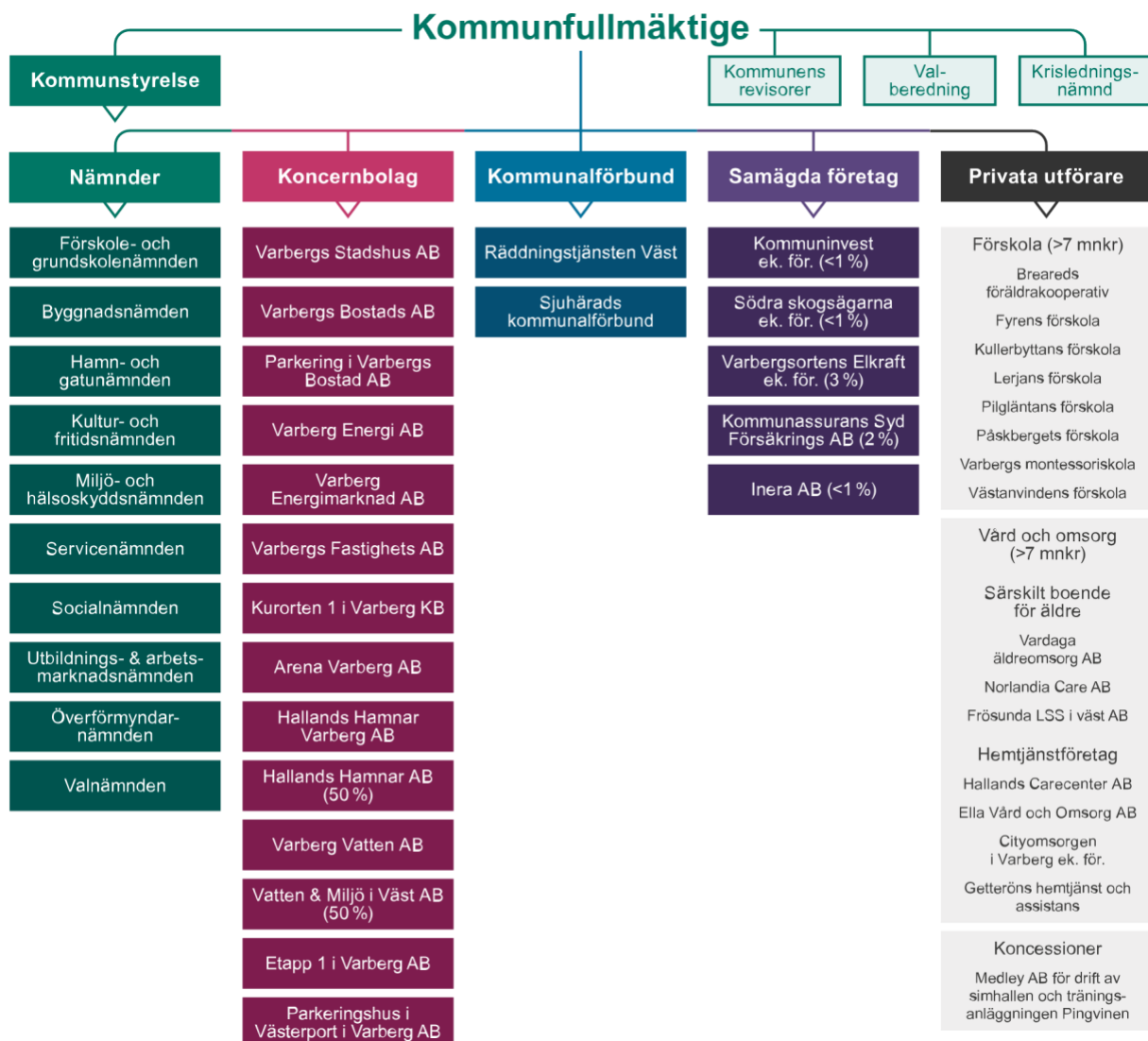
Här ges en samlad bild av hur den kommunala verksamheten är organiserad i Varbergs kommun. För att service till invånare och besökare ska vara så bra som möjligt bedrivs verksamheten i olika driftsformer vilket framgår av organisationsschemat.

Hjälpmedelsnämnden och patientnämnden är samverkansnämnder med Region Halland och övriga kommuner i Halland. Överförmyndarnämnden, Överförmyndare i väst, delas med Falkenbergs och Marks kommuner.

De verksamheter som drivs i bolagsform är de som verkar på en konkurrensutsatt marknad och där bolagsformen bedöms vara fördelaktig ur ett ekonomiskt och verksamhetsmässigt perspektiv.

Varbergs Stadshus AB är koncernens moderbolag som i sin tur äger övriga bolag i koncernen. Alla bolag ägs till 100 % av kommunen om inget annat anges.

Hallands Hamnar AB ägs tillsammans med Halmstad kommun och Vatten och miljö i väst AB ägs tillsammans med Falkenbergs kommun. Kommunalförbundet Räddningstjänsten Väst drivs tillsammans med Falkenbergs kommun. Sjuhäradss kommunalförbund drivs tillsammans med åtta kommuner i Boråsregionen.

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Omvärldsanalys

Den globala tillväxten har under de senaste åren bromsat in på grund av hög inflation och höga räntor. Inflationen är nu på väg ner och många bedömare räknar med att räntetoppen har nåtts och att räntorna kommer börja vända ner under 2024. Däremot väntar enligt Sveriges kommuner och regioner (SKR) en flerårig anpassning för såväl hushåll som företag utifrån högre priser och räntor, vilket i sin tur leder till en minskad efterfrågan.

Den globala konjunktorens utveckling

Vad gäller konjunkturen så skriver SKR att den har visat sig starkare än väntat i USA och att BNP-tillväxten fortsatt är relativt hög. Hittills har arbetsmarknaden i USA också varit oväntat stark, men tecken börjar synas som pekar på att även den har börjat bromsa in.

I Europa har energipriserna fallit tillbaka men är fortfarande högre än innan Rysslands anfallskrig mot Ukraina. Detta verkar fortsatt påverka tillverkningsindustrin i eurozonen som möts av en svag världshandel och en minskad efterfrågan från Asien. Särskilt den tyska industrin är påverkad. Precis som i USA har den europeiska arbetsmarknaden hittills varit motståndskraftig, men det finns tecken på en svagare europeisk arbetsmarknad nästa år där den svaga produktionsutvecklingen även sprider sig till tjänstesektorn.

Samhällsekonomisk utveckling	2022	2023	2024	2025	2026	2027
BNP (%)	2,9	-0,3	0,5	3,2	2,8	1,8
Inflation, KPI (%)	8,4	8,7	3,3	1,4	1,7	1,8
Arbetade timmar (%)	2,4	1,5	-0,1	1,8	1,6	0,9
Arbetslöshet, andel av arbetskraften	7,5	7,6	8,8	8,7	8,1	7,8

(Källa: SKR, cirkulär 23:56)

Den svenska konjunktorens utveckling

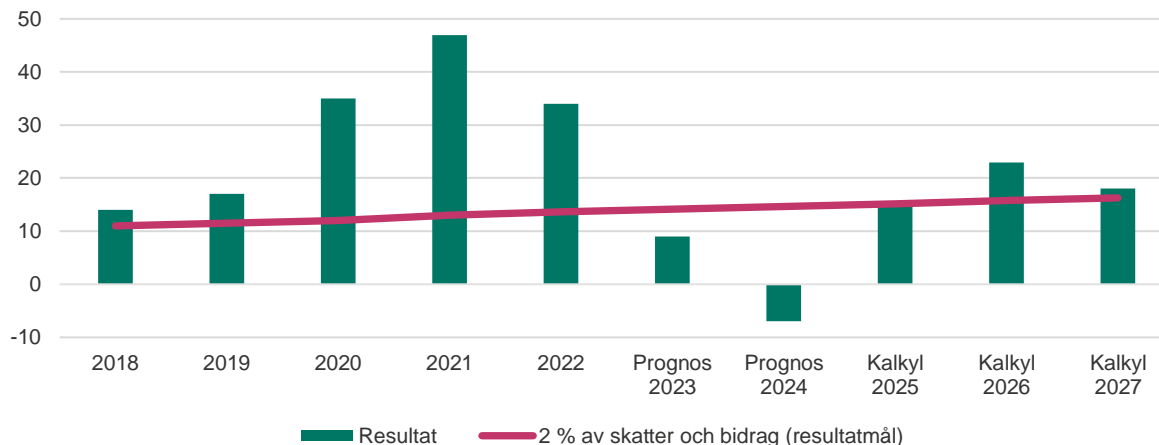
Under 2023 har den svenska konjunkturen försvagats rejält och SKR bedömer att konjunkturedgången fortsätter även under 2024. Svensk ekonomi är räntekänslig med högt belånade hushåll och när räntorna stiger påverkar det märkbart den svenska ekonomin. Många hushåll skjuter upp inköp relaterade till boende och transaktionsvolymen på bostadsmarknaden är nu mycket låg. Förutom nedgången i bostadsinvesteringarna så påverkas både nyproduktion och ombyggnation av ökade produktionskostnader.

Om sjunkande hushållskonsumtion och bostadsbyggande har påverkat konjunkturen negativt, så har exporten och tillverkningsindustrin till viss del mött upp den allt svagare inhemska efterfrågan.

Bedömningen är att när räntorna på sikt faller så kommer svensk ekonomi att återhämta sig, men en bestående dämpning av bostadspriser och efterfrågan på krediter är ändå att vänta då räntorna inte förväntas falla tillbaka till samma nivåer som före räntehöjningarna som skedde under 2022-2023.

Under 2024 förväntas enbart en svag ökning av den inhemska efterfrågan. SKR prognosticerar en konjunkturuppgång under 2025 utifrån premisserna att reallönerna åter börja stiga 2024, att räntorna sjunker samt att den globala BNP-tillväxten stärks under 2025.

Kommunernas resultat, mdkr (Källa: SKR)

Den svenska arbetsmarknaden

SKR skriver att arbetslösheten har börjat stiga. Fram tills nu är det främst tillfälliga anställningar som har minskat och arbetslösheten har ökat mest bland unga i åldern 25-34 år. De branscher som hittills är mest påverkade är handel och bygg.

Vid en utblick mot 2024 bedömer SKR att arbetslösheten fortsätter stiga och att sysselsättningen minskar med drygt en procentenhet. Först i samband med att konjunkturen väntas stärkas under 2025 prognosticeras en ökad sysselsättningsgrad.

Skatteunderlagets utveckling under 2024-2027

Under 2024 räknar SKR med en kraftig inbromsning av det nominella skatteunderlaget, vilket beror på förväntad minskning av sysselsättningen och därmed färre antalet arbetade timmar. Precis som under 2023 ses dessutom en real nedgång i skatteunderlaget under 2024, vilket urholkar köpkraften för den offentliga sektorn.

Vid en utblick mot 2025-2027 ses en återhämtning för sysselsättningen och under perioden beräknas det nominella skatteunderlaget växa i linje med det historiska genomsnittet. Bedömningen är också att köpkraften stärks.

Kommunsektorns låneskuld

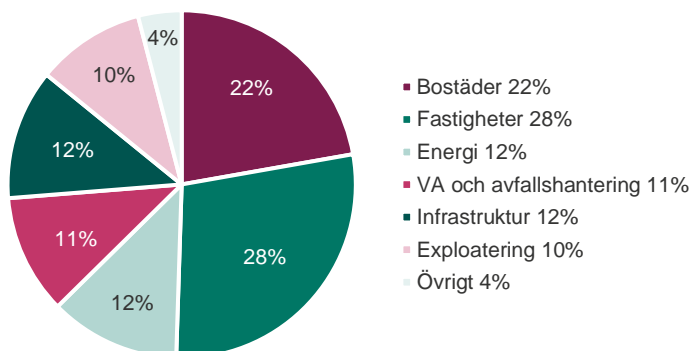
Kommuninvest tar årligen fram rapporten ”Den kommunala låneskulden” som följer utvecklingen av kommuners och regioners investeringar och skuldsättning.

I rapporten som publicerades 2023 konstaterar Kommuninvest att det senaste decenniets starka befolkningstillväxt tillsammans med åldrade anläggningar, där det finns behov av renoveringar eller nybyggnation, medfört stigande investeringsnivåer inom kommunsektorn.

Under 2022 ökade investeringarna i kommunsektorn med 13 mdkr till sammanlagt 193 mdkr, vilket är en ökning med 7 % från 2021. Vid en utblick förväntas investeringsvolymerna fortsätta ligga på en hög nivå de kommande åren då det

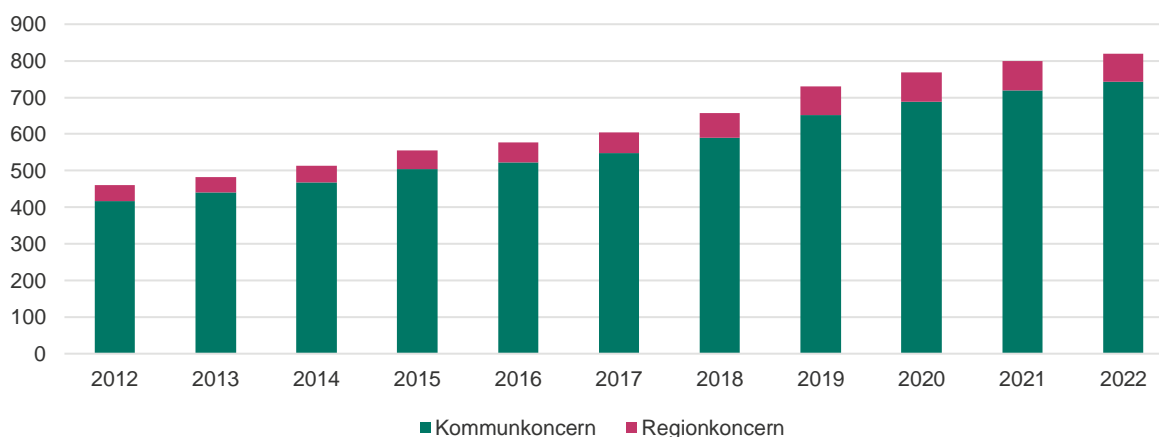
fortsatt finns behov av ersättningsinvesteringar i form av reinvesteringar i befintliga fastigheter och investeringar i nya verksamhetslokaler och infrastruktur, såsom reningsverk och vatten- och avloppsledningar. Vad gäller kommunala hyresbostäder görs bedömningen att det kommer byggas mindre under 2023 och 2024 i jämförelse med 2022.

Fördelning av kommunkoncernernas investeringar 2022 (%)
(Källa: Kommuninvest, Den kommunala låneskulden 2023)

Vad gäller kommunsektorns låneskuld fortsätter den stiga men i lägre takt än tidigare år. Under 2022 sågs en ökning med 2,7 % jämfört med året innan och den totala låneskulden i kommunsektorn uppgår nu till 820 mdkr. Tillväxttakten under 2022 är den lägsta sedan låneskuldutvecklingen började följas upp av Kommuninvest 2007. Vid en djupare analys ses att kommunkoncernerna ökade sin låneskuld medan regionkoncernerna minskade sin låneskuld. En förklaring till utvecklingen är en hög självfinansieringsgrad, där ett positivt skatteunderlag och höga statsbidrag bidrog till stora överskott inom kommunsektorn under pandemin som nu kan användas vid investeringar.

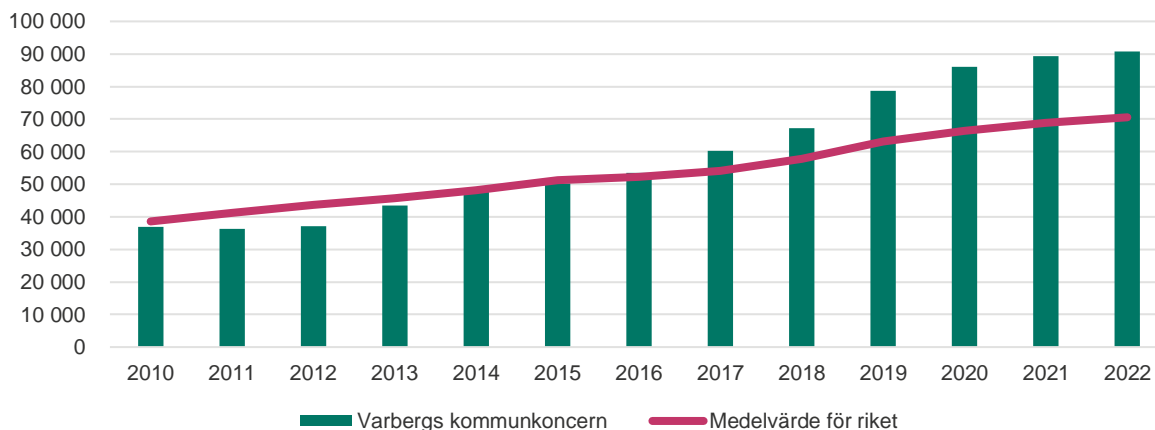
Låneskuld i landets kommun- och regionkoncerner, mdkr
(Källa: Kommuninvest)

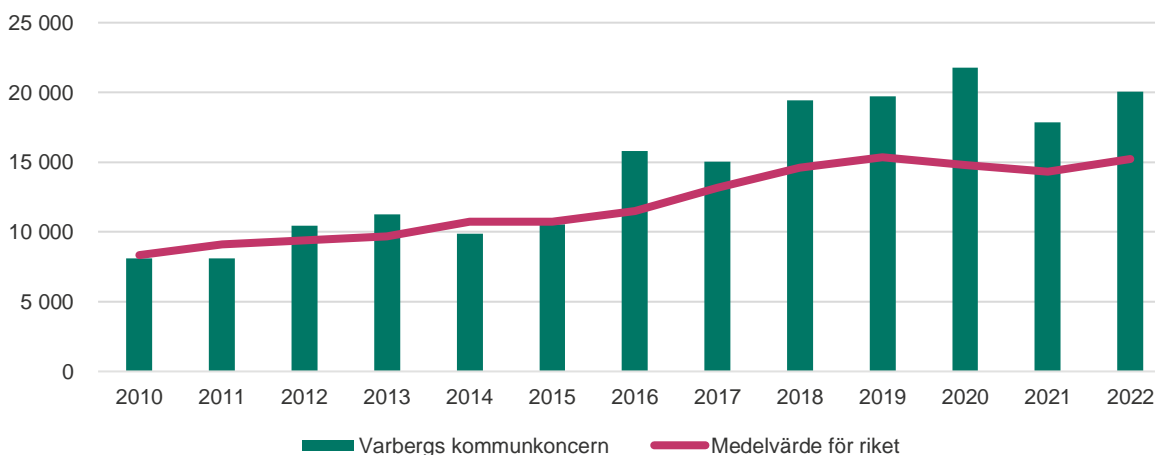
Hur ser bilden ut i Varbergs kommun?

Räknat per invånare är såväl investeringsnivå som låneskuld högre för Varbergs kommunkoncern än för landet som genomsnitt. Detta är möjligt eftersom kommunen och dess bolag har en stabil grundekonomi, men det krävs en fortsatt god och långsiktig planering för att klara dessa investeringsnivåer.

Låneskuld per invånare, kronor
(Källa: Kommuninvest)

Investeringar per invånare, kronor
(Källa: Kommuninvest)

Med en befolkningsprognos som pekar på 80 000 invånare under 2030-talet kommer det behöva göras stora investeringar i Varbergs kommun, bland annat inom infrastruktur, skolfastigheter, äldreboenden och bostäder. Samtidigt som tillväxten är positiv och oerhört viktig för kommunens utveckling, innebär en befolkningsökning och en demografisk förändring stora krav på en utökad kommunal service och fler medarbetare i kommunens verksamheter.

För att klara den demografiska utmaningen och kommunens finansiella mål har kommunfullmäktige genom antagen "Budget 2024 och plan 2025-2028" krav på omfattande omställning, anpassning och effektivisering av verksamheterna på 240 mnkr.

Befolkningsutveckling

Varje år tar Varbergs kommun fram en kommuntäckande befolkningsprognos. Prognosen ligger till grund för den långsiktiga verksamhetsplaneringen för kommunens förvaltningar och bolag. Den senaste prognosen sträcker sig över perioden 2023 - 2038. Befolkningsprognosen baseras på statistik från Statistiska centralbyrån, SCB samt kommunens planerade bostadsbyggnation för den aktuella perioden.

Prognosen pekar mot att kommunens invånare når 70 000 invånare år 2025. Under år 2035 beräknas folkmängden överstiga 80 000 personer. Enligt den befolkningsframskrivning som gjorts skulle Varbergs kommun år 2050 kunna ha cirka 90 000 invånare. Kommuner i den storleksordningen idag är exempelvis Haninge, Karlstad och Kungsbacka.

Att växa till 90 000 invånare

Att växa från dagens drygt 68 000 invånare till 90 000 invånare skulle innebära att Varbergs kommun behöver bygga ca 7 000 nya bostäder. Därmed behövs även ett stort antal nya skolor och förskolor för att täcka upp de utökade behoven av kommunal service. Med fler invånare i kommunen behövs också nya parker, fler lekplatser och ytterligare satsningar inom kultur- och fritidsområdet. Det kommer även att finnas en större efterfrågan på butiker och caféer med mera. I den nya kommuntäckande översiktsplanen som tas fram för Varbergs kommun kommer det vara viktigt att ta sikte mot denna utvecklingshorisont och planera för att kommunen ska växa i takt.

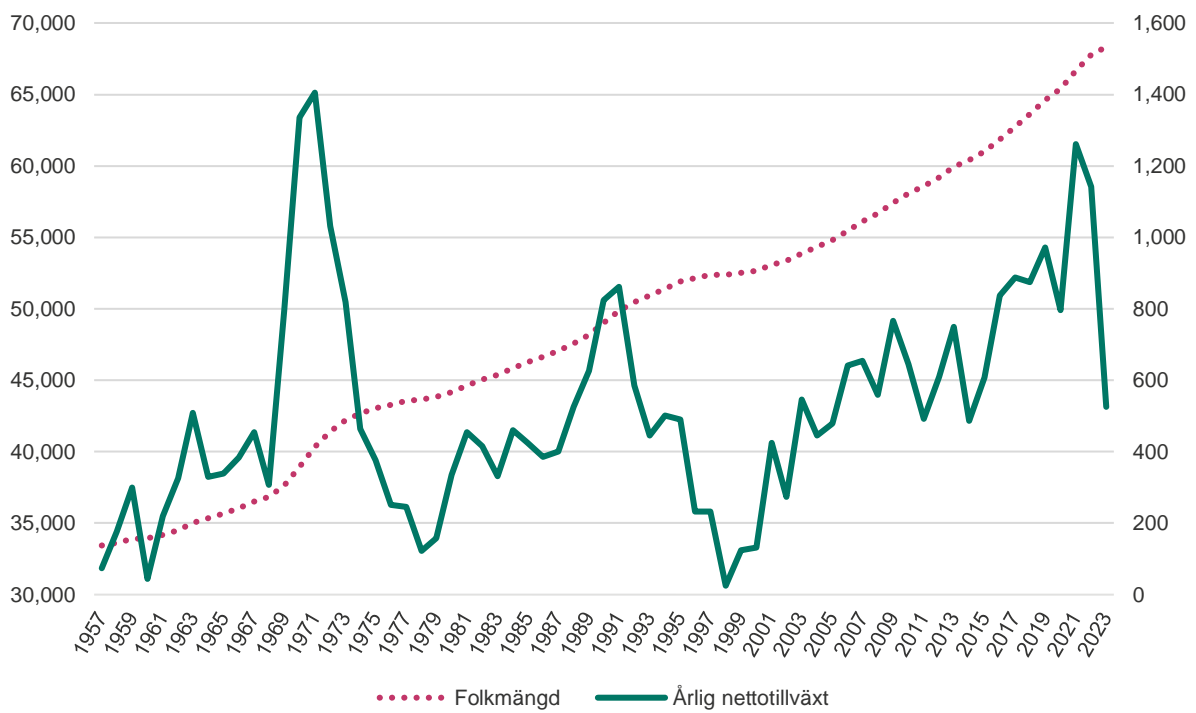
Befolkningsutveckling 2023

Varbergs kommun växte med 525 personer under 2023. Det gör att kommunen vid årsskiftet hade 68 325 invånare. Detta är lägre än den prognosticerade siffran för året, om än marginellt. Befolkningsökningen 2023 är betydligt mindre än de föregående åren och under andra halvåret växte Varberg i princip inte alls.

Folkmängdsförändringar	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017
Inflyttade	2 725	3 224	3 258	2 815	2 755	2 839	2 853
Utflyttade	2 234	2 115	2 115	2 064	1 926	1 983	2 036
Netto	491	1 040	1 143	751	829	856	817
Födda	613	702	707	647	663	658	682
Döda	615	622	619	547	638	626	591
Netto	-2	80	101	28	116	20	56
Befolkningsökning*	525	1 142	1 261	796	971	875	887
Total folkmängd	68 325	67 800	66 658	65 397	64 601	63 630	62 755

*I tabellen stämmer inte folkökningen exakt överens med summan av antalet födda, döda och flyttnetto. Detta beror på eftersläpning i rapporteringen. De gånger en förändring rapporteras långt efteråt dyker den upp i folkmängden, men redovisas under en justeringspost istället.

Befolkningsutveckling Varbergs kommun 1957–2023

Händelser av väsentlig betydelse

Omvärldsläget har påverkat

Omvärldsläget har haft stark påverkan på kommunkoncernen. Hög inflation har påverkat drift, investeringar och underhåll när material, drivmedel och entreprenad blivit allt dyrare. De fortsatta oförutsägbara energipriserna har medfört svårprognosticerade kostnader. Under året fick kommunkoncernen ta emot elstöd på sammanlagt 33 mnkr.

Varberg fortsatte växa, men exploateringsstakten har påverkats när flera pågående exploateringsprojekt har försenats och exploatörerna varit avvaktande till nya byggstarter. Även förfrågningar och försäljningar av verksamhetsmark har bromsats kraftigt.

Det totala antalet inkomna ansökningar om bygglov, förhandsbesked, attefallsärenden och planbesked sjönk jämfört med 2022. Även inkomna lantmäteriärenden minskade märkbart. Däremot var det fortsatt efterfrågan på detaljplanläggning.

Det har fortsatt vara en stabil efterfrågan på hyresrätter, och vakansgraden i koncernens fastighetsbestånd har varit låg.

Kommunens borgensåtagande för Sparbanken Wictory Center infriades under året och därmed har både anläggning och lån övertagits av kommunen.

Beredskap, civilt försvar och säkerhetsskydd

Beredskap, civilt försvar och säkerhetsskydd är viktiga frågor, än mer utifrån det säkerhetspolitiska läget. Kommunstyrelsen kommer överta ansvar för frågorna från Räddningstjänsten Väst vid årsskiftet. Sedan 1 juli 2023 har kommunen utökat ansvar för brottsförebyggande arbete.

Fler barn, familjer och vuxna i behov av stöd

Antal ärenden inom socialtjänsten ökade med fler utredningar, insatser och placeringar med ökade kostnader som följd. Därutöver höjdes riksnormen för arvode till familjehem vilket har inneburit ökade kostnader för kommunen. Antalet hushåll med försörjningsstöd har varit färre än förra året, men kostnaderna för biståndet har ändå ökat då även riksnormen avseende försörjningsstöd höjdes.

Statsbidrag

I juli fick socialnämnden besked om två statsbidrag som var betydligt högre än förväntat där en del nyttjades under 2023 och resterande del överfördes till 2024 i enlighet med Socialstyrelsen och Rådet för kommunal redovisnings (RKR) anvisningar.

Varberg växer

Med en ökande befolkning följer ett allt större behov av bostäder, infrastruktur och verksamhetslokaler. Dels i form av reinvesteringar i befintligt bestånd, dels i om- och nybyggnation. Det handlar till exempel om påbörjade nybyggnationer av skola på Håsten, förskolor i Trönningenäs och Bläshammar samt gruppboende i Limabacka.

Under året har också byggnationen av nya hyreslägenheter på Kattegattvägen fortskridit och projektet är i slutskedet med planerad inflyttning i mars 2024.

Vattentornet Våga har tagit alltmer form och arbetena med Västra Kuststammen och Ragnhildledningen har fortgått.

Vidare har flera infrastrukturprojekt genomförts bland annat vid Platsarna och Träslövsvägen samt reinvestering i två bilbroar på Göingegården. För cyklisterna har arbetet fortsatt med det inre tvärstråket som ska sträcka sig mellan Lassabackaområdet och Ranelidsrondellen. Vidare färdigställdes sträckan på Kattegattleden mellan Åhs och Morup.

I slutet av april stod den nya läktaren på Påskbergsvallen klar och i september invigdes skateparken Freden. Utöver det har arbete fortsatt under året för att skapa en ledande surfdestination och ett rekreativt område för årets alla dagar. Ett annat rekreativt område som det har arbetats med under året är vid den täckta Lassabackadeponin vid Getteröns naturreservat.

Under året antog även Kommunstyrelsen en uppdaterad utbyggnadsplan som ger en bild av i vilken ordning utbyggnad ska ske av de större områden för bostäder och verksamheter som finns beskrivna i översiktsplaner och planprogram.

Sveriges största hamn för sågade trävaror

Hallands Hamnar Varberg hanterade över en miljon kubikmeter trävaror och fortsätter därmed vara Sveriges största hamn för sågade trävaror.

Beslut om mål för de kommande fyra åren

I maj beslutade kommunfullmäktige om de strategiska målområdena och de prioriterade målen för perioden 2024–2027. De nya målområdena är:

- Ett samhälle för alla
- En grön och klimatmedveten kommun
- Livskraftigt näringsliv
- En effektiv, hållbar och nytänkande organisation

En organisation som utmärks av nytänkande, kunskap, framåtanda och mod

Under 2023 pågick flera utvecklande projekt och arbeten inom kommunkoncernen och här följer några exempel.

Inom energiområdet så färdigställde Varberg Energi en av Sveriges största batteriparker och var i rollen som ägare med och förverkligade världens första vindkraftstorn i trä.

I början av året övergick kommunen till digitala inköp av mat och dagligvaror inom hemtjänsten. Det har inneburit att hemtjänsttagarna kan vara delaktiga vid inköpet, personalen behöver inte hantera de äldres pengar och tid som tidigare lagts på handling kan användas till att utföra vård- och omsorgsuppgifter.

Digitalisering har även skett inom det samhällsbyggande området där en digital plattform håller på att arbetas fram för att göra det enkelt för alla att ta del av planer i samrådsskeden.

På utbildningssidan beviljades Campus Varberg en ny utbildning inom förnybar energi – Projektledare inriktning vindkraft. Den här utbildningen kommer komplettera utbudet av redan befintliga utbildningar inom förnybar energi.

Varberg uppmärksammades

Varbergs kommun har för tredje gången fått utmärkelsen "Årets superkommun" i kategorin småstads- och landsbygdskommuner av Dagens Samhälle. I Cykelfrämjandets kommunvelometer nådde Varbergs kommun en tredjeplats och Varbergs stadskärna har framgångsrikt Quality Mark-certifierats och kan därmed nomineras till "Årets stadskärna 2026".

Även Svenska Akademien har uppmärksammat Varberg genom att tilldela en av medarbetarna på Varbergs bibliotek priset Årets Folkbibliotekarie.

Varje år delar Hallands Matakademi ut priser till årets bästa skolrestaurang, årets bästa seniorrestaurang och årets unga kock för att lyfta fram den halländska matkulturen. I år utsågs Seniorrestaurangen Go Middag Södertull till "Hallands bästa seniorrestaurang".

Utmärkelserna visar på framåtanda som ger tillförsikt i utmaningarna på resan mot visionen "Västkustens kreativa mittpunkt".

Pensionsförpliktelser

För att få en uppfattning om kommunens ekonomiska ställning är det viktigt att ta hänsyn till den totala pensionsförpliktelsen som är av väsentlig storlek och där det i enlighet med lagstiftning ligger en stor förpliktelse utanför balansräkningen, den så kallade ansvarsförbindelsen (pensionsförpliktelser intjänade före år 1998). Som kan ses i tabellen är ansvarsförbindelsen betydligt större än avsättningen. Även om hela ansvarsförbindelsen skulle lyftas in i balansräkningen hade kommunen med marginal haft ett positivt eget kapital. Kommunen har även tryggt en mindre del av sin förpliktelse i en pensionsförsäkring. Försäkringen avser intjäning av förmånsbestämd pension för 110 personer i avtalen PFA och KAP-KL.

Pensionsförpliktelse kommun, mnkr	2023	2022
Total pensionsförpliktelse i balansräkningen	1 333,4	1 252,1
Varav avsättning inklusive särskild löneskatt	330,8	253,9
Varav ansvarsförbindelser inklusive särskild löneskatt	1 002,6	998,2
Pensionsförpliktelse som tryggats i pensionsförsäkring ¹	26,0	24,9
Pensionsstiftelse	-	-
Summa pensionsförpliktelse	1 359,4	1 277,0
Förvaltade pensionsmedel - Marknadsvärde		
Totalt pensionsförsäkringskapital	32,6	33,2
Varav överskottsmedel	0,4	2,6
Totalt kapital, pensionsstiftelse	0,0	0,0
Finansiella placeringar (egna förvaltade pensionsmedel)	0,0	0,0
Summa förvaltade pensionsmedel	32,6	33,2
Finansiering		
Återlånade medel ²	1 326,8	1 243,8
Konsolideringsgrad ³	2%	3%

¹Försäkringen avser delar av 110 anställdas förmånsbestämda pension.

²Återlånade medel - skillnaden mellan totala pensionsförpliktelser och förvaltade pensionsmedel, angivna till marknadsvärde

³Konsolideringsgrad: Andel av pensionsförpliktelser som täcks av medel i stiftelse, försäkring eller egna förvaltade pensionsmedel

Styrning och uppföljning av den kommunala koncernen

Styrmodell för Varbergs kommun

Kommunkoncernens arbete styrs utifrån beslutade mål – det är en gemensam utgångspunkt för alla koncernens verksamheter. Hur det målstyrda arbetet går till beskrivs i vår styrmodell.

Vid varje ny mandatperiod beslutar fullmäktige om strategiska målområden och prioriterade mål som anger den politiska viljeinriktningen för de kommande fyra åren. Utgångspunkten är visionen om Varberg som västkustens kreativa mittpunkt.

Egna mål för nämnder och bolag

Utifrån kommunfullmäktiges strategiska målområden och prioriterade mål, antar varje nämnd och bolag egna mål som ska bidra till utveckling och måluppfyllelse. Även respektive nämnds och bolags grunduppdrag, omvärldsförändringar och analys av verksamhetens kvalitet, resultat och effektivitet kan medföra prioriteringar och mål.

På vägen mot måluppfyllelse

En viktig del i det målstyrda arbetet är att fokusera på de resultat man vill uppnå. Resultaten är ett viktigt underlag för att kunna analysera hur det går med måluppfyllelsen. För att göra detta enklare kopplas en eller flera resultatindikatorer till varje mål. Nämnderna och bolagen ansvarar genom sina respektive organisationer också för att, i en verksamhetsplan eller affärsplan, arbeta fram och beskriva utvecklingsbehov samt de aktiviteter som ska genomföras för att nå målen.

Samarbete – nyckeln till framgång

En grundläggande utgångspunkt i styrmodellen är att god måluppfyllelse bygger på samarbete. För att största möjliga nytta ska uppnås för kommuninvånarna ska nämnder och bolag samarbeta både i arbetet med att ta fram sina mål och för att uppnå dem.

Uppföljning och analys

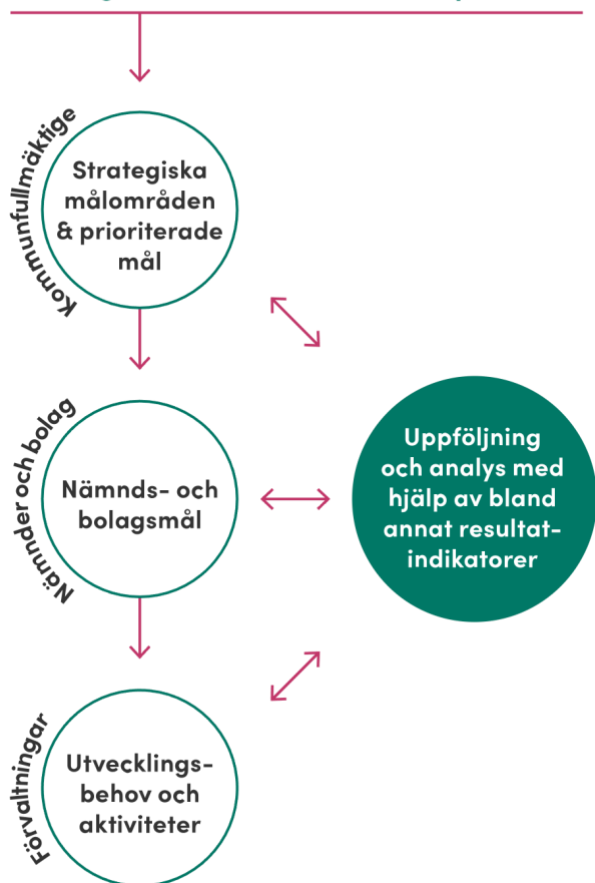
Systematisk uppföljning och analys är en central och viktig del i styrmodellen. Varje nämnd och bolag ansvarar för att regelbundet följa upp den egna verksamheten utifrån mål och resultat, kvalitet, ekonomi och personal. Kvalitet i analysarbetet är viktigt för att kunna dra välgrundade slutsatser och utveckla och förbättra kommunkoncernens verksamhet.

Varje nämnd och bolagsstyrelse rapporterar regelbundet sina ekonomiska resultat till Kommunstyrelsen, samtidigt som de beskriver väsentliga personalförhållanden och sitt arbete med målen. Kommunstyrelsen rapporterar sedan vidare till fullmäktige. Genom denna process går det att följa hur verksamheterna håller budget, hur de arbetar för en god måluppfyllelse och om något av ”risk och väsentlighet” behöver uppmärksammas inom ramen för Kommunstyrelsens uppsiktsplikt.

Efter årets fyra första månader upprättas en gemensam tertialrapport för samtliga nämnder och bolag. Efter åtta månader presenteras en gemensam delårsrapport och vid årets slut en gemensam årsredovisning. Rapporteringen kompletteras med månadsrapporter och vid behov dialogsamtal mellan Kommunstyrelsens arbetsutskott och ledningen för en nämnd eller ett bolag.

Vision:

Varberg, västkustens kreativa mittpunkt

I riktning mot visionen

Varbergs kommuns vision är att vara Västkustens kreativa mittpunkt. Det är ledstjärnan för arbetet inom alla nämnder och bolag. Visionen finns till för att inspirera medarbetare, invånare, företagare och föreningar till att vara med och påverka Varbergs utveckling och bidra till en kreativ miljö.

Visionen är tillåtande och uppmuntrar oss att våga. I den finns också grunden för kommunens strategiska målområden och de mål som varje nämnd och bolag formulerar för sina uppdrag. Den är välkänd inom organisationen och en stark kulturbärare till stöd för alla medarbetare i det dagliga arbetet.

Medarbetarpriser

För tionde året i rad uppmärksammades medarbetare som särskilt utmärkt sig under året. Medarbetarpriserna lyfter fram personer som visar vägen mot kommunens vision genom att inspirera till nytänkande, framåtanda, kunskap, mod och ett inkluderande förhållningssätt.

I år nominerades 68 personer till medarbetarpriserna och att välja vinnarna var inte ett enkelt uppdrag för juryn eftersom alla nominerade gjort fantastiska insatser.

Årets jämlikhetspris

Vinnarna av Årets jämlikhetspris är Kristina Wallin, Åsa Johnsson och Erika Sjöwall som alla arbetar med verksamhetsutveckling på Kultur- och fritidsförvaltningen. De prisas för sitt arbete med att ta fram en modell för jämlikhetsarbete. Varberg har nu, som första kommun i Sverige, ett jämlikhetsverktyg som kan användas som konkret stöd i det vardagliga arbetet med planering, genomförande och uppföljning av verksamhet.

Årets värdskapare

Årets värdskapare är Fredrik Larsson, boendestödare inom handikappomsorgen på Socialförvaltningen. Fredrik jobbar med att stödja människor med psykisk ohälsa i vardagen. I sitt arbete lyfter han fram det friska och verkar för att omsorgstagaren ska få ett fungerande liv. Arbetet innebär ofta att hjälpa människor som har det tufft i mötet med sjukvård och myndigheter. I sin roll som boendestödare personifierar Fredrik Varberg kommuns verksamhetsidé som innebär att förenkla människors vardag.

Årets kreativa medarbetare

Årets kreativa medarbetare är Sara Gradén som är kock på Påskbergsskolan. I nomineringen lyfts Saras arbete för att minska matsvinnet men även hennes uppskattade mat och förmåga att skapa god stämning i arbetsgruppen.

Mandatfördelning

Under mandatperioden 2022–2026 styrs Varbergs kommun av Moderaterna, Sverigedemokraterna, Liberalerna och Kristdemokraterna under samarbetsnamnet Varbergsalliansen. Koalitionen styr med stöd av Varbergspartiet.

Övriga partier i kommunfullmäktige är Socialdemokraterna, Centerpartiet, Vänsterpartiet och Tjugofyrasju.

Mandatfördelning tre senaste perioderna	2023–2026	2019–2022	2015–2018
Socialdemokraterna	19	18	20
Moderaterna	13	13	14
Sverigedemokraterna	9	8	6
Centerpartiet	6	9	7
Liberalerna	4	5	4
Vänsterpartiet	3	4	2
Kristdemokraterna	3	4	2
Tjugofyrasju	2	0	0
Varbergspartiet	2	0	0
Miljöpartiet	0	0	4
SPI	0	0	2
Totalt	61	61	61

Intern kontroll

Arbetet med intern kontroll är lagstadgat och utgör en viktig del av det systematiska kvalitetsarbetet. Grunden för arbetet med intern kontroll är ett systematiskt arbete med väl fungerande processer och arbetssätt, medvetenhet om de risker som finns och åtgärder för att minska riskerna.

Varje nämnd och styrelse är enligt kommunallagen skyldig att inom sitt område se till att den interna kontrollen är tillräcklig. Det övergripande ansvaret för att det finns en tillräcklig intern kontroll i kommunens samlade verksamhet har Kommunstyrelsen. De ska med utgångspunkt från nämndernas rapportering av intern kontroll utvärdera kommunens samlade arbete med intern kontroll och bedöma behov av förbättringar och åtgärder. Kommunstyrelsen ska också hålla sig underrättad om hur den interna kontrollen fungerar i de kommunala bolagen.

Arbetet med intern kontroll är riskbaserat och ska bygga på en risk- och väsentlighetsanalys. Nämnderna och styrelserna ska inför varje nytt verksamhetsår upprätta en plan för den interna kontrollen och beskriva vilka kontrollaktiviteter som ska genomföras.

Uppföljning av intern kontroll

Kommunfullmäktige antog i september 2023 reviderade riktlinjer för intern kontroll för Varbergs kommun. Dessa fastslår att respektive nämnd och styrelse har det yttersta ansvaret för den interna kontrollen inom respektive verksamhetsområde. Den enskilda nämnden och styrelsen ansvarar för att senast i mars varje år följa upp förra årets interna kontrollplan och anta en ny plan för det innevarande året. Både uppföljningen och den nya planen överlämnas till Kommunstyrelsen samma månad. I och med att den interna kontrollen redovisas till Kommunstyrelsen i mars finns i nuläget inget underlag för 2023 års interna kontroll som går att presentera i årsredovisningen. Den rapportering som presenteras i denna årsredovisning avser därför 2022 års interna kontroll.

Uppföljning av intern kontroll 2022

Den sammanfattande bilden av kommunens interna kontroll är att den fungerar väl men att det finns kontrollmoment som måste förbättras och åtgärdas. Alla nämnder har haft en antagen intern kontrollplan för 2022 och en väl fungerande process för uppföljning och åtgärder. År 2022 rapporterades 11 negativa kontrollmoment av totalt 93 kontrollmoment. Det var ett kontrollmoment som inte genomfördes. Inget av de negativa kontrollmomenten var av sådan art att Kommunstyrelsen behövde ta något separat beslut utan åtgärderna hanteras av berörda nämnder. De nämnder som redovisade negativa kontrollmoment tog med dessa i sina interna kontrollplaner för 2023 för att fortsätta följa upp och åtgärda dessa.

God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

Finansiell analys

Övergripande styrning

Kommunens ekonomiska styrning utgår ifrån 11 kapitlet om ekonomisk förvaltning i Kommunallag (2017:725). I lagen framgår att kommunen ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet, förvalta sina medel på ett betryggande sätt med god avkastning och upprätta en budget där intäkterna överstiger kostnaderna.

Vad god ekonomisk hushållning innebär för Varbergs kommun preciseras i riktlinje för god ekonomisk hushållning antagen i Kommunfullmäktige 2019-06-18. I riktlinjen framgår att styrningen ska ha ett helhetsperspektiv och utgå ifrån antagen styrmodell. Finansiella mål ska fastställas i samband med beslut om budget och dessa ska säkerställa att varje generation själv bär kostnaden för den service som konsumeras.

Medelsförvaltningen regleras genom en finanspolicy, antagen av kommunfullmäktige 2019-01-22, och beskriver att kommunen ska uppnå god avkastning utan spekulativa inslag.

Genom styrmodellen, antagen av kommunfullmäktige 2022-12-13, förtydligas att det är fullmäktiges strategiska målområden och prioriterade mål som tillsammans med fullmäktiges finansiella mål utgör ramverket för god ekonomisk hushållning.

Kommunfullmäktige fattar årligen beslut om budget för kommande år och därtill fyra planeringsår. Budgeten omfattar all verksamhet som bedrivs inom nämnder och bolag.

Uppföljning av verksamheten sker till fullmäktige vid tre tillfällen under året; efter april, augusti och december.

Kommunens verksamheter och dess ekonomiska logik

Den verksamhet som kommunfullmäktige ansvarar för samlas under benämningen kommunkoncernen. Inom kommunkoncernen finns verksamhet som bedrivs både i förvaltningsform och bolagsform. Den största delen av verksamheten bedrivs i egen regi men kompletteras av inköp från andra kommuner och regioner, kommunalförbund, privata bolag och enskilda individer.

Kommunfullmäktige har fastställt två finansiella mål för hela kommunkoncernen och tre finansiella mål separat för kommunen. Vid utvärdering av kommunens finansiella ställning är det viktigt att beakta de olika ekonomiska logiker som gäller för kommunfullmäktiges verksamheter och den fortsatta analysen kommer bygga på dess olikheter.

Nämndernas verksamhet finansieras till största delen av skatteintäkter från de som är folkbokförda i kommunen även om det även finns ett mindre inslag av andra intäkter i form av till exempel taxor och avgifter. Kommunfullmäktige har monopol på beskattning av invånarna och kan således bestämma från år till år hur stora intäkterna ska vara. I vidare analys benämns denna del som "kommunen".

De affärsdrivande bolagen Varbergs Energi AB, Varbergs Fastighets AB, Varbergs Bostads AB, Arena Varberg AB och Hallands Hamnar AB finansieras av

försäljningsintäkter från kunder som hyr lägenheter och lokaler, köper varor eller nyttjar tjänster. Dessa bolag verkar på en konkurrensutsatt marknad och sätter priset utifrån tillgång och efterfrågan. I vidare analys benämns dessa som ”bolagen”.

Vatten-, avlopp- och avfallsverksamheten bedrivs i bolagsform i Varberg Vatten AB och finansieras via avgifter från de som är anslutna till respektive kollektiv, VA-kollektiv och avfallskollektiv. Verksamheterna är reglerade genom lag och får inte generera överskott. Avgifterna till respektive kollektiv beslutas av kommunfullmäktige och bolaget kan med det bestämma intäktsnivån för kommande år. I vidare analys benämns denna del för ”kollektiven”.

Arbetet med budget och uppföljning sker decentraliserat med egna ekonomifunktioner på de stora förvaltningarna och bolagen. Styrning och rapportering på kommunkoncernnivå sker genom Kommunstyrelsen.

Kommunfullmäktiges finansiella mål omsätts till årliga drift- och investeringsramar för kommunens nämnder samt avkastningskrav och investeringsbudget för bolagen. Kollektiven ska uppvisa intäkter som är lika stora som kostnaderna över tid.

Kommunkoncernen har sedan 2010 organiserat finansverksamheten i en internbank vilket innebär att kommunen står för all extern upplåning för att sedan låna ut till bolagen och kollektiven. Internbanken får en stor påverkan på kommunens redovisning och nyckeltal eftersom bolagens och kollektivens lån ökar kommunens tillgångs- och skuldsida.

Grunden för den ekonomiska planeringen

I budgetbeslutet fastställer kommunfullmäktige de olika delarna i den ekonomiska styrningen. Den förväntade nivån som sammantaget ska uppnås antas i finansiella mål för kommunkoncernen och kommunen. Det budgeterade resultatet för kommunkoncernen och kommunen samt skattesatsen beslutas genom driftbudgeten. Vilka investeringar som ska genomföras och vilken upplåning som får ske fastställs i investeringsbudgeten och det budgeterade utrymmet för att omvandla mark till bostads- och verksamhetsändamål antas i exploateringsbudgeten.

De finansiella målen för kommunkoncernen och kommunen är satta för att klara av den ekonomiska utmaning det innebär att växa till en befolkning på 80 000 invånare i slutet av 2030-talet samtidigt som mycket av den infrastruktur som byggdes under 60-, 70-, och 80-talet behöver bytas ut. Ökningen i invånarantal kräver stora investeringar i kommunal service, bostäder och infrastruktur men kommer även innebära ökade intäkter. Investeringarna innebär högre avskrivningar, högre räntekostnader och större verksamhet. Detta tillsammans med en allmänt högre prisnivå, utmaningar med kompetensförsörjningen och en åtstramad penningpolitik innebär en ekonomisk utmaning för hela kommunkoncernen.

Ekonomisk ställning

Resultat

Kommunkoncernen uppvisar ett resultat på 157 mnkr vilket är 185 mnkr lägre än föregående år.

Kommunen

Kommunen uppvisar ett positivt resultat på 78 mnkr vilket är i nivå med budget. Resultatet är 171 mnkr lägre än föregående år vilket till stor del beror på tre faktorer; högre räntekostnader på 40 mnkr vilket kommer sig av högre belåning och stigande räntor, högre avskrivningar med 50 mnkr vilket beror på stora investeringar och

högre pensionskostnader på 112 mnkr där inflationen innebär en stor kostnad för att värdesäkra pensionerna.

Resultatet är det lägsta under den senaste femårsperioden men snittet under perioden håller sig ändå strax över det finansiella målet på 200 mnkr. Resultatnivån kommer vara fortsatt viktig att beakta i budgetarbetet då ett positivt resultat är nödvändigt för att begränsa kommunens behov av att låna till investeringar.

Kommunens intäkter har den senaste femårsperioden vuxit med 5,5 % i snitt medan kostnaderna har vuxit med 5,9 %. Att kostnaderna växer snabbare än intäkterna fungerar under en kortare period men över tid behöver intäkterna alltid växa lika snabbt eller snabbare än kostnaderna. Den relativt snabba kostnadsökningen under de senaste åren beror på den höga investeringstakten och det höjda ränteläget. Avskrivningarna har ökat med 72 % under perioden och räntenettet försämrats från +18 mnkr till -20 mnkr. På sikt behöver kommunen återgå till att finansiera investeringarna utan att låna.

Bolagen

Resultatet för de affärsdrivande bolagen uppgår till 117 mnkr före skatt vilket är 11 mnkr lägre än föregående år och det lägsta resultatet under den senaste femårsperioden. Det som framför allt påverkar resultatnivån är de ökade räntekostnaderna vilka har stigit från 54 mnkr till 98 mnkr på ett år. Ökningen kommer sig av både snabbt stigande ränta och av högre belåning. Rörelseresultatet, det vill säga innan ränteintäkter och räntekostnader, uppgår till 234 mnkr vilket är 42 mnkr högre än föregående år vilket tyder på att de underliggande affärerna fortsatt är lönsamma och att lönsamheten stiger i samband med att verksamheten växer.

Kollektiven

Varberg Vatten AB som samlar vatten-, avlopp- och avfallsverksamheten visar aldrig ett ekonomiskt resultat i resultaträkningen utan reglerar underskott respektive överskott som en skuld eller fordran mot respektive kollektiv.

VA-kollektivet gör ett överskott på 15 mnkr vilket sätts av till VA-fonden för högreservoaren Våga, som efter avsättning uppgår till 69 mnkr. Föregående års ackumulerade överuttag av taxor och avgifter kvarstår på 7 mnkr och behöver beaktas så att det återställs inom de närmsta åren.

Avfallskollektivet gör ett överskott på 9 mnkr vilket omförs till verksamhetens avfallsfond för kommande investeringar kopplat till FNI (fastighetsnära insamling av förpackningsavfall), som efter avsättning uppgår till 9 mnkr. Det ackumulerade överuttaget (skulden till kollektivet) uppgår till 10 mnkr och behöver återställas under de kommande åren.

Tillgångar

Tillgångarna i kommunkoncernen ökade under året med 1 719 mnkr.

Kommunen

Tillgångarna i kommunen har under året ökat med 1 940 mnkr vilket förklaras av ett flertal faktorer. Ett 50-tal hyresavtal har klassificerats som finansiell leasing vilket innebär att tillgångarna ökat med 858 mnkr. Investerings- och exploateringsverksamheten tillsammans med externa inhyrningar har tillfört nya anläggningar och inventarier till ett värde på 848 mnkr medan befintliga har skrivits av med 309 mnkr. De finansiella anläggningstillgångarna har ökat med 636 mnkr genom utlåning till koncernbolag. Kortfristiga fordringar och likvida medel har

minskat med 158 mnkr vilket inte förklaras av en eller flera specifika händelser utan snarare beror på en normal variation.

Bolagen

Tillgångarna i bolagen har ökat med 444 mnkr sedan årsskiftet. Nyinvesteringar i anläggningar och inventarier har skett med 866 mnkr medan befintliga har skrivits av med 232 mnkr. Omsättningstillgångarna har minskat med 171 mnkr kopplat till minskad behållning på koncernkontot, lägre kundfordringar och upplupna intäkter.

Kollektiven

Tillgångarna har ökat med 235 mnkr vilket främst beror på investeringar i ledningar och högreservoar (vattentorn). Nya investeringar har gjorts med 326 mnkr medan de befintliga har skrivits av med 47 mnkr.

Skulder, avsättningar och eget kapital

Kommunkoncernens egna kapital ökade med 141 mnkr, avsättningarna med 110 mnkr och skulderna med 1 468 mnkr. Den sammanlagda ökningen uppgick till 1 719 mnkr.

Kommunen

Det egna kapitalet har ökat med 51 mnkr. Att ökningen inte är lika stor som årets resultat beror på effekten av att klassificera om hyresavtalen och är en engångseffekt för året. Avsättningen till resultatutjämningsreserven (RUR) uppgår till 22 mnkr och det är sista året som lagen tillåter avsättning till RUR då den ska ersättas med en resultatreserv (RER) från och med 2024.

Avsättningarna har ökat med 95 mnkr vilket beror på kraftigt ökad pensionsskuld och nya avsättningar för att hantera återställningen av en deponi samt medfinansiering av första etappen av Värö stationsområde. Pensionsskulden ökar med 77 mnkr vilket beror på en hög inflation. Deponiavsättningen uppgår till 11 mnkr och avser Gåsakulla och medfinansieringen av första etappen av Värö Stationsområde uppgår till 15 mnkr.

Skulderna har ökat med 1 794 mnkr, vilket är en onormalt stor ökning. Den största delen av ökningen beror på att kommunen från och med 2023 redovisar hyresavtal som finansiell leasing, vilket får som effekt att skulderna ökar med 1 003 mnkr. Resterande ökning av skulderna beror på en ökad upplåning både till kommunen, 200 mnkr, och för vidareutlåning till de kommunala bolagen med 430 mnkr samt 200 mnkr till kollektiven.

Bolagen

Det egna kapitalet har ökat med 72 mnkr vilket är årets resultat minskat med utdelningen till kommunen på 25 mnkr.

Avsättningarna har ökat med 16 mnkr och avser effekterna av uppskjuten skatt på årets resultat.

Skulderna har ökat med 376 mnkr och beror på en ökad upplåning med 430 mnkr.

Kollektiven

Det egna kapitalet är oförändrat medan de obeskattade reserverna ökat med 20 mnkr till följd av skattemässiga överavskrivningar på maskiner och inventarier.

Skulderna har ökat med 215 mnkr. Den större delen av skuldökningen beror på ökad upplåning med 200 mnkr för att finansiera investeringsverksamheten. En mindre del av ökningen beror på avsättning till avfallsfond och till VA-fond.

Kassaflöde, likviditet och upplåning

Kommunkoncernens kassaflöde var negativt och vid årets slut fanns 43 mnkr mindre på bankkontot än vid årets början. Från den löpande verksamheten stärktes kassaflödet med 1 070 mnkr men investeringsverksamheten uppgick till 1 933 mnkr och till det kom utbetalningar för statlig infrastruktur på 7 mnkr. Mellanskillnaden finansierades av nya lån på 848 mnkr medan den finansiella leasingkulden amorterades med 18 mnkr.

Kommunen

Behållningen på kommunens bankkonto minskade med 50 mnkr under året. Från den löpande verksamheten gavs ett tillskott på 492 mnkr och lån togs upp i banker eller genom finansiell leasing med 999 mnkr och amortering gällande leasingkuld gjordes med 52 mnkr. Det positiva tillskottet från verksamheten och upplåningen användes för att finansiera investeringar med 848 mnkr (både direkta utgifter och genom leasing) samt vidareutlåning genom internbanken till bolagskoncernen och kollektiven.

Bolagen

Kassaflödet från den löpande verksamheten uppgick till 468 mnkr vilket tillsammans med nyupplåning på 430 mnkr användes för att investera 866 mnkr, betala utdelning på 25 mnkr samt öka de likvida medlen med 7 mnkr.

Kollektiven

Kassaflödet från den löpande verksamheten uppgick till 82 mnkr vilket tillsammans med nyupplåning på 200 mnkr och minskade rörelsefordringar om 54 mnkr användes för investeringsutgifter på 326 mnkr.

Ansvars- och borgensförbindelser samt ställda säkerheter

Kommunen

Kommunen har pensionsförpliktelser, i ansvarsförbindelse, som uppgår till 1 003 mnkr och avser pensioner intjänade innan 1998 då pensionssystemet gjordes om. Ansvarsförbindelsen har ökat med 4 mnkr trots utbetalningar under året på 77 mnkr. Ökningen beror på att pensionsåtagandet räknats upp med prisbasbeloppet som påverkats starkt av den höga inflationen. Ansvarsförbindelsens storlek är betydande sett till kommunens omsättning och balansräkning men bedöms som hanterbar då den byggdes upp när kommunens invånare var betydligt färre än de är idag. De löpande utbetalningarna är inarbetade i budgeten.

Borgensförpliktelsena uppgår till 532 mnkr där 500 mnkr avser borgen för det lån som togs i Varbergs Stadshus AB när bolaget köpte aktierna i dotterbolagen från Varbergs kommun. Övriga borgensåtagande avser främst lån upptagna av aktörer i kommunen som investerat i verksamhet som stärker det kommunala ändamålet. Borgensförbindelserna har minskat med 24 mnkr eftersom kommunen behövde infria borgensåtagandet i Warberg Innebandy Center AB. Borgensåtagandet avseende Varbergs Stadshus AB är betydande i storlek men risken bedöms som liten att det ska behöva infrias då bolagskoncernen är lönsam och har ett positivt kassaflöde från den löpande verksamheten. Övriga borgensåtaganden är små sett till kommunens omsättning men risken att de behöver infrias är inte obetydlig.

Bolagen

Varbergs Energi AB har en borgensförbindelse som avser framtida återställning av mark och uppgår till 2 mnkr. Varbergs Bostads AB har borgensförbindelse och ställd säkerhet på sammanlagt 2 mnkr som avser IT-system och åtgärder i inhyrd lokal. Hallands Hamnar Varberg AB har en företagsinteckning på 12 mnkr som avser pensionsåtaganden. Åtagandena har inte förändrats i någon större utsträckning

under året och bedöms som små i relation till bolagens omsättning och balansomslutning.

Kollektiven

Inga ansvars- och borgensförbindelser eller ställda säkerheter finns i kollektiven.

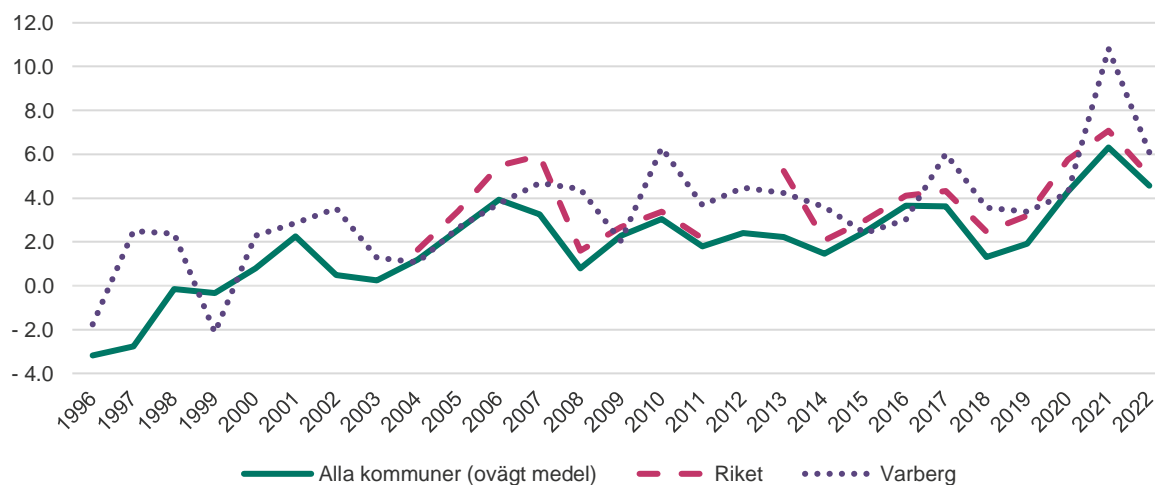
Nyckeltal

För att förstå den finansiella utvecklingen i kommunkoncernen är det viktigt att följa utvecklingen över tid. Ett bra sätt att göra detta är att ställa upp nyckeltal och analysera utvecklingen. Eftersom kommunkoncernens olika delar följer olika ekonomisk logik krävs det olika typer av nyckeltal för att göra en bra analys.

Kommunen

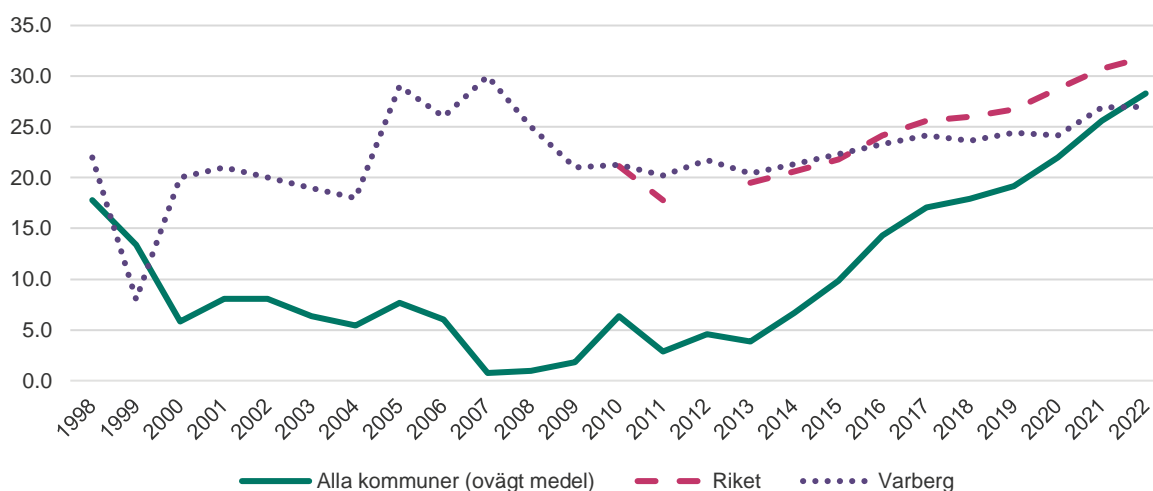
Resultatet i relation till skatter och generella statsbidrag visar kommunens förmåga att planera sin verksamhet så att intäkterna överstiger kostnaderna. För en kommun som inte investerar och växer så räcker 1 % bra medan en kommun med stora investeringar behöver minst 2 %. De finansiella målen anger att kommunen i snitt ska uppnå 5 %. För 2023 når kommunen upp till 1,8% vilket kan jämföras med snittet för den senaste femårsperioden som ligger på 5,2 %. Att kommunen går under 5 % ett enskilt år är inget bekymmer så länge åren innan och efter kompenserar. Konsekvensen av ett för lågt resultat är att mer pengar behöver lånas till investeringarna.

Årets resultat som andel av skatt och generella statsbidrag kommun, (%)
(Källa: kolada.se)

Soliditeten visar hur stor andel av kommunens tillgångar som finansierats av egna medel. Den del som inte finansieras av egna medel innebär någon form av lån och med det årlig räntekostnad. Soliditetsmättet kan ha olika definitioner såsom inklusive och exklusive pensionsskuld, internbank och finansiell leasing. Eftersom kommunen har alla bolagens lån i balansräkningen får det en stark negativ påverkan på soliditeten. Det soliditetsmätt som bäst beskriver kommunens ställning är det som inkluderar pensioner i ansvarsförbindelse och exkluderar lån förmedlade till de kommunala bolagen. Kommunens soliditet inklusive pensionsåtaganden uppgår till 23 %. Utvecklingen har varit positiv under en längre tid dock inte i samma takt som övriga riket vilket beror på att kommunen runt 2016 började lånefinansiera en del av investeringarna.

Soliditet inkl pensionsåtaganden kommun, (%)
(Källa: kolada.se)

Bolagen

I bolagen är soliditet och avkastning på totalt kapital bra nyckeltal att använda för att beskriva den ekonomiska utvecklingen. Soliditeten visar, precis som för kommunen, hur tillgångarna är finansierade. Egna medel eller lånade medel. En hög soliditet indikerar låg risk och tvärtom. Avkastningen på totalt kapital visar hur lönsamt bolaget är i förhållande till det kapital som finns. Ökar tillgångarna men inte resultatet så faller avkastningen på totalt kapital. För att jämföra ägarens möjlighet att finansiera bolaget, lån eller eget kapital, mäts lönsamheten innan räntekostnader.

Avkastningen på totalt kapital uppgår till 3,9 % jämfört med 3,4 % föregående år. Snittet över senaste femårsperioden är 4,1 % och utvecklingen har varit negativ under perioden. Anledningen är att balansräkningen har vuxit snabbare än resultatet. Det är viktigt att bevaka att bolagens investeringar är lönsamma.

Soliditeten för bolagen uppgår till 26 % och har under året minskat med 1 procentenhet. Utvecklingen över de senaste åren är i stort sett oförändrad. För att bibehålla eller stärka soliditeten är det viktigt att bolagen kan finansiera minst en fjärdedel av investeringarna med egna medel.

Kollektiven

Eftersom varken VA-kollektiv och avfallskollektiv får göra överskott i verksamheten så är nyckeltal som mäter lönsamhet inte relevanta. Däremot har soliditetsmålet en stor betydelse då det visar på hur stor del av tillgångarna som är finansierad med löpande avgifter från abonnenterna. En låg soliditet visar på en hög lånefinansiering vilket gör kollektiven känsliga för hur räntan utvecklas. Det i sin tur avspeglas i att avgifterna till kollektiven blir svåra att förutse och därmed kan generera stora förändringar mellan åren.

Soliditeten i kollektiven uppgår till 15 % vilket är 1 procentenhet lägre än föregående år men i nivå med snittet för den senaste femårsperioden.

Särskilda händelser med betydelse för ekonomisk ställning

Kommunkoncernen bedriver en omfattande ekonomisk verksamhet där det mesta sker som planerat. Här redogörs för enskilda händelser som har stor påverkan på den ekonomiska ställningen och är av engångskaraktär.

Infriad borgen

I slutet på juni tvingades kommunen infria borgensåtagande gentemot Varbergs Sparbank motsvarande 33,4 mnkr. Borgensförbindelsen som tecknades 2009, och utökades 2023, avsåg Warberg Innebandy Center ABs byggnation av innebandyhall. Infriandet av borgen innebar att innebandyhallen övergick i kommunal ägo och ökade anläggningstillgångarna med 33,4 mnkr medan de likvida tillgångarna minskade med motsvarande.

Långa hyresavtal redovisas som tillgång och skuld

Alla hyresavtal där hyresperioden motsvarar en större del av objektets nyttjandeperiod och där det ekonomiska ansvaret ligger på kommunen ska redovisas som en tillgång i kommunen och som långfristig leasingsskuld.

Ett arbete har genomförts under året och ett 50-tal avtal som uppfyller kriterierna har identifierats. Den förändrade redovisningen har inneburit att kommunens tillgångar ökat med 970 mnkr och skulderna ökat med 1 003 mnkr. Jämförelseåret är omräknat. Syftet med förändringen är att tydliggöra den ekonomiska ställningen och underlätta jämförelse mellan de som hyr lokaler och de som äger lokaler. Förändringen får en stor påverkan på kommunen och kommunkoncernens soliditet som minskar med 3 procentenheter.

Stora statsbidrag av engångskaraktär

Kommunen mottog under året tillfälliga statsbidrag för minskad andel timanställda i vården och utökad bemanning av sjuksköterskor på särskilda boenden. Den sammanlagda summan var på 66 mnkr och vid beslutstillfället var det tydligt att hela bidraget skulle tas upp som en intäkt 2023. Senare ändrades villkoren och utifrån denna förändring har bidraget periodiserats med 23 mnkr 2023 och 43 mnkr 2024. Bidraget har haft en väsentlig positiv påverkan på kommunens resultat för 2023 och kommer ha det även 2024.

Mottagande av elstöd

Kommunkoncernen har mottagit statligt elstöd som kompensation för de höga elkostnaderna motsvarande 33 mnkr, varav 13 mnkr avsåg kommunen.

Nytt pensionsavtal och stor uppräknig av pensionsskulden

Arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna förhandlade fram ett nytt pensionsavtal som började gälla under året. Bland annat höjdes den avgiftsbestämda pensionen från 4,5 % till 6 % vilket innebar en kostnadsökning för kommunen med 40 mnkr. Som en följd av den höga inflationen har prisbasbeloppet ökat kraftigt vilket påverkat kommunens pensionsavsättningar. För att säkerställa att de avsatta medlen är tillräckliga för kommande pensionsutbetalningar har 77 mnkr satts av i bokslutet vilket kan jämföras med i genomsnitt 25 mnkr per år under 2018-2022.

Kvalitet i uppföljning

Kommunkoncernen har rapporterat den ekonomiska utvecklingen till kommunfullmäktige vid två tillfällen under året.

I den första rapporteringen som avsåg januari till maj prognostiserades en negativ budgetavvikelse på driften för kommunen med -39 mnkr och -23 mnkr för bolagen. För kommunen var förklaringen höga elkostnader, ekonomisk obalans inom Socialnämnden, förskjutna exploateringsintäkter men också bättre skatteintäkter. För bolagen var förklaringen minskad lönsamhet inom Varbergs Energikoncernen.

Inom investeringsverksamheten prognosticerades att 90 % av kommunens budget skulle användas. För bolagen och kollektiven var motsvarande siffra 91 %.

Årets andra uppföljning som omfattade januari till augusti visade på en förbättrad prognos för kommunen till -8 mnkr eftersom skatteintäkterna fortsatt utvecklades positivt och socialnämnden erhållit ett större statsbidrag. För bolagen hade driftsprognosen förbättrats något till -20 mnkr. Bedömningen att nästan hela kommunens investeringsbudget skulle användas reviderades ner till 75 % medan den låg kvar på höga 91 % för bolagen.

Prognosen för kommunens driftsresultat har visat sig träffsäker under året och den slutliga budgetavvikelsen uppgick till -1 mnkr och förklaringarna till avvikelserna som presenterades efter april kvarstod under hela året om än med ytterligare stärkta skatteintäkter. Prognosen för bolagens driftsresultat förbättrades efter sista prognosen och landade i linje med budget. Förbättringen berodde på bättre resultat inom Varbergs Energi och Hallands Hamnar. Den nedreviderade investeringsprognosen för kommunen efter augusti var i rätt riktning och utfallet blev ytterligare något lägre, 69 %. Bolagens investeringsprognos var något optimistisk under året och slutade på en upparbetning med på 78 %.

Sammantaget har driftsprognoserna som lämnats under året varit träffsäkra vilket är viktigt för att kommunfullmäktige ska kunna ta väl underbyggda beslut. Investeringsprognoserna har, likt tidigare år, varit något för optimistiska vilket kan få den negativa effekten att kommunkoncernen lånar pengar tidigare än vad som är nödvändigt.

Förväntad utveckling

Kommunen, bolagen och kollektiven är alla inne i en investeringsintensiv period vilken förväntas kvarstå under de kommande åren. Investeringarna drivs av att Varberg växer och att den utbyggnad som gjordes under 60-, 70- och 80-talen till stora delar behöver ersättas. För att klara av investeringsutgifterna kommer lånen fortsätta öka från dagens 7 000 mnkr till upp mot 12 000 mnkr. För att hantera den ökade skuldsättningen är det viktigt att fortsätta visa positiva ekonomiska resultat och ett positivt kassaflöde från den löpande verksamheten.

Befolkningsökningen verkar dock mattas av något vilket kan göra att en del investeringar kan skjutas framåt i tiden. Kommunkoncernen når, enligt planeringen, de finansiella målen under hela perioden fram till 2028. Det kräver dock ett fortsatt anpassningskrav på de kommunala verksamheterna med 1 % och att tillkommande lokalkostnader ryms inom tilldelade budgetmedel samt att bolagen fortsätter arbeta för att säkerställa lönsamhet i de investeringar som görs.

Ekonomiska risker och möjligheter

Den ekonomiska planeringen i kommunkoncernen sker i en process som löper under en stor del av året. I arbetet vägs många aspekter in både i den egna verksamheten och i omvärlden. Det är omöjligt att förutse allt som kan hända under ett verksamhetsår och det är därför viktigt att ha en god överblick av vilka risker och möjligheter som finns och hur de kan påverka den finansiella ställningen.

Möjligheter

Kommunen och kollektiven har stor möjlighet att bestämma över intäkterna genom att öka kommunalskatten eller avgifterna till kollektiven. En höjning av kommunalskatten med 1 procentenhet skulle ge ytterligare cirka 150 mnkr i skatteintäkter. En höjning av avgifterna till kollektiven med 1 procentenhet skulle innebära ytterligare 3 mnkr i intäkter.

Bolagen verkar till skillnad mot kommunen och kollektiven på en konkurrensutsatt marknad eller lagreglerad marknad. Det innebär att det är svårare att justera intäkterna. En samlad intäktsökning med 1 procentenhet skulle dock innebära cirka 20 mnkr i intäkter.

En annan möjlighet är att arbeta för en kostnadseffektiv verksamhet och löpande se över hur verksamheterna bedrivs. Om det går att bibehålla kvaliteten till 99 % av kostnaderna skulle det innebära ett förbättrat resultat för kommunen med 47 mnkr, kollektiven 2 mnkr och bolagen 16 mnkr.

Risker

Till skillnad mot de finansiella möjligheterna har kommunkoncernen liten eller ingen möjlighet att påverka att riskerna inträffar, men en stor möjlighet att förbereda verksamheten på att ta hand om effekterna.

Kommunkoncernens lån i banker fortsätter att öka och uppgår till ca 7 000 mnkr. En ökad ränta med en procentenhet innebär ökade kostnader med 14 mnkr för kommunen, 17 mnkr för kollektiven och 34 mnkr för bolagen. För att minska risken för snabba förändringar i ränta har kommunkoncernen räntestrategier som innebär att en del av lånen har säkrats med fast ränta under ett antal år. Den genomsnittliga räntebindningstiden uppgår till strax över två år.

Under de senaste åren har inflationen, det vill säga den allmänna prisökningen, ökat snabbare än på länge. När priserna stiger med 1 procentenhet innebär det att verksamhetskostnaderna ökar för kommunen med 47 mnkr, kollektiven 2 mnkr och bolagen 16 mnkr. Inför varje budgetår görs en bedömning av inflationen som baseras på de bedömningar som görs av Sveriges kommuner och regioner (SKR).

Varberg i jämförelse

Med verktyget kolada.se går det på ett enkelt sätt att jämföra Varberg med andra kommuner både vad gäller ekonomi och kvalitet. För att underlätta analysen finns ett antal nyckeltal samlade under rubrikerna effektivitet och finansiella nyckeltal. Eftersom siffrorna för 2023 ännu inte är rapporterade till Statistiska centralbyrån följer här en analys som baseras på senast kända uppgifter. Resultatet som redovisas är hur kommunen presterar i relation till övriga kommuner. Det räcker således inte att vara bra om alla andra är bättre för att uppvisa ett gott resultat. Analysen avser den verksamhet som bedrivs i nämnder och förvaltningar.

Det är viktigt att löpande göra jämförelser med andra för att se verksamheten på nya sätt. Det finns många skillnader mellan landets kommuner att beakta utifrån struktur, geografi, ambition med mera innan jämförelserna används för att fatta beslut i den egna kommunen.

Finansiella nyckeltal

De finansiella nyckeltalen visar att kommunens ekonomi i grunden är bra men att det finns områden som utmanar och behöver beaktas i kommande budgetarbete. Kommunen visar en ekonomisk styrka genom en låg skattesats som dessutom har varit oförändrad under en längre tid, låga nettokostnader i verksamheterna samt ett bra ekonomiskt resultat. Soliditeten, hur mycket av tillgångarna som är finansierade av egna medel, är genomsnittlig och har inte ökat i samma takt som för övriga riket då alltmer av kommunens investeringar har finansierats via lån. Kassalikviditeten och förmågan att med egna medel finansiera investeringar är låg och kommer sig av att kommunen är i en investeringsintensiv period där investeringsutgifterna är historiskt höga.

Finansiella nyckeltal 2022 (Källa: kolada.se)	Varberg	Medel för Sveriges kommuner
Kassalikviditet kommunen, (%)	38,5	134,0
Nettokostnadsavvikelse totalt (exkl. LSS), andel (%)	-5,7	2,6
Självfinansieringsgrad för kommunens investeringar, andel (%)	93,8	109,3
Skattesats till kommun, (%)	20,3	21,7
Soliditet inkl pensionsåtag. kommun, (%)	27,0	28,3
Verksamhetens nettokostnader enligt resultaträkningen kommun, kr/inv	-57 153	-65 696
Årets resultat som andel av skatt & generella statsbidrag kommun, (%)	6,1	4,6

Grön ruta bakom Varbergs kommuns resultat betyder att siffran är bland de bästa 25% av Sveriges kommuner. Gul ruta innebär att resultatet ligger bland de mittersta 50% av alla kommuner. Röd ruta markerar att resultatet är bland de sämsta 25% om man jämför med övriga svenska kommuner.

Effektivitetsindex

I effektivitetsindexet visas en sammanvägd bedömning av kostnaden för en kommunal verksamhet och den kvalitet som uppnås. Den sammanvägda bedömningen bygger på flera nyckeltal inom respektive område.

Inom områdena förskola och grundskola har kommunen en genomsnittlig effektivitet vilket baseras på både genomsnittligt resurs- och kvalitetsindex. Bedömningen kring effektivitet är den samma som tidigare år även om kvalitetsindex minskade från starkt till genomsnittligt mellan 2021 och 2022.

Även gymnasieskolan har en genomsnittlig effektivitet vilket baseras på en genomsnittlig, men dock sjunkande, kvalitet som kompenseras av ett högt resursindex då kommunen uppvisar en låg kostnad per elev.

Inom området LSS (boende och daglig verksamhet) har kommunen en genomsnittlig effektivitet med både genomsnittligt resurs- och kvalitetsindex. Effektiviteten har höjts under de senaste åren dock till en högre ekonomisk kostnad.

Även ekonomiskt bistånd visar på en genomsnittlig effektivitet. Bedömningen baseras på en genomsnittlig kvalitet men ett lågt resursutnyttjande, vilket kommer sig av kommunens låga kostnad för ekonomiskt bistånd.

Äldreomsorgen uppvisar en hög effektivitet vilket baseras på genomsnittlig kvalitet till låga kostnader. Kostnadsnivån är ungefär 16 % lägre än vad som beräknas för Varberg utifrån strukturella förutsättningar.

Effektivitetsindex 2022 (Källa: kolada.se)	Varberg	Medel för Sveriges kommuner
Effektivitetsindex ekonomiskt bistånd	63	51
Effektivitetsindex förskola	53	50
Effektivitetsindex kommunal grundskola F-9	55	49
Effektivitetsindex kommunal gymnasieskola	66	51
Effektivitetsindex LSS boende och daglig verksamhet	41	54
Effektivitetsindex äldreomsorg	83	48

Grön ruta bakom Varbergs kommuns resultat betyder att siffran är bland de bästa 25% av Sveriges kommuner. Gul ruta innebär att resultatet ligger bland de mittersta 50% av alla kommuner. Röd ruta markerar att resultatet är bland de sämsta 25% om man jämför med övriga svenska kommuner.

Utvärdering av de finansiella målen

Kommunfullmäktige har beslutat om fem finansiella mål för kommunkoncernen vilka ger en inriktning för den ekonomiska planeringen på både kort och lång sikt.

Kommunkoncernen

Det första målet för hela kommunkoncernen anger att årets resultat för kommunkoncernen ska, efter finansiella poster, som ett genomsnitt uppgå till minst 265 mnkr för perioden 2019-2027.

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Genomsnitt 2019-2027
Resultat	260 mnkr	280 mnkr	563 mnkr	342 mnkr	157 mnkr	105 mnkr	248 mnkr	425 mnkr	445 mnkr	313 mnkr
Källa	Årsredovisning 2019	Årsredovisning 2020	Årsredovisning 2021	Årsredovisning 2022	Årsredovisning 2023	Budget 2024	Budget 2024	Budget 2024	Budget 2024	

Baserat på redovisade resultat för 2019 till 2023 och budgeterade resultat för 2024-2027 bedöms målet som uppfyllt.

Det andra målet för kommunkoncernen anger att soliditeten vid planeringsperiodens slut ska uppgå till minst 30 %. Soliditeten vid utgången av 2023 uppgick till 34 % och i budgeten för 2024 pekar planeringen mot en soliditet på 31 % för 2027. Målet bedöms som uppfyllt.

Kommunen

Det första målet anger att årets resultat ska som ett genomsnitt uppgå till minst 200 mnkr per år för perioden 2019-2027.

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Genomsnitt 2019-2027
Resultat	116 mnkr	153 mnkr	413 mnkr	249 mnkr	78 mnkr	4 mnkr	149 mnkr	323 mnkr	339 mnkr	203 mnkr
Källa	Årsredovisning 2019	Årsredovisning 2020	Årsredovisning 2021	Årsredovisning 2022	Årsredovisning 2023	Budget 2024	Budget 2024	Budget 2024	Budget 2024	

Baserat på redovisade resultat för 2019 till 2023 och budgeterade resultat för 2024-2027 bedöms målet som uppfyllt.

Det andra målet är att årets strukturella resultat för varje enskilt år, undantaget år 2023 och 2024, ska uppgå till minst 1 procent av skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning. Syftet med målet är att säkerställa att den grundläggande kommunala verksamheten såsom skola, omsorg och offentlig miljö inte finansieras med tillfälliga intäkter från exempelvis exploateringar. Fullmäktige valde att bortse från målet under 2023 och 2024 eftersom pensionsskuld förändringen får en så stor påverkan under dessa två år.

Årets resultat	78 mnkr
Varav exploateringsintäkter	24 mnkr
Varav gåvor	5 mnkr
Varav försäljning av anläggningstillgångar	2 mnkr
Årets strukturella resultat	47 mnkr
Skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning	4 317 mnkr
Årets strukturella resultat som andel av kommunalekonomisk utjämning	1% mnkr

Målet bedöms som uppnått, även om det var undantaget för 2023. Att det uppnåddes beror på att exploateringsintäkterna blev lägre än beräknat men kompensades av att skatteintäkterna blev högre än beräknat och på så vis upprätthöll den planerade resultatnivån.

Det tredje målet anger att soliditeten, exklusive pensionsåtagande i ansvarsförbindelse samt skulder avseende kommunala bolag, vid planeringsperiodens slut ska uppgå till minst 50 procent. Soliditeten vid utgången av 2023 uppgick till 58 % och i budgeten för 2024 pekar planeringen mot en soliditet på 54 % för 2027. Målet bedöms som uppfyllt.

Målredovisning

Inledning/Sammanfattning

Under perioden 2020–2023 har kommunkoncernen haft fokus på fyra strategiska målområden och nio prioriterade mål, beslutade av Kommunfullmäktige. Målområdena och de prioriterade målen är långsiktiga och bygger på aktivt utvecklingsarbete över tid.

Sammantaget är bedömningen att kommunkoncernen har haft en stark utveckling inom flera av målperiodens prioriterade mål. Trots att målperioden i stora delar har präglats av utmaningar och påfrestningar har det tagits tydliga steg framåt under såväl 2023 som under hela målperioden. Kriser och osäkra förutsättningar har både drivit fram och synliggjort en betydande omställningsförmåga i kommunkoncernen. Koncernen har svarat upp mot utmaningarna och stora kliv har tagits i alla verksamheter mot exempelvis högre digital mognad, nya arbetssätt och lösningar samt investeringar i ny teknik.

Glädjande är att servicen till företagen har utvecklats och företagsklimatet förbättrats. Attraktionskraften för företag att etablera sig och expandera i kommunen har ökat. Det har byggts bostäder och kommunal service, och utvecklingen av goda och attraktiva livsmiljöer har kommit långt. Rörelsen mot måluppfyllelse har varit stark, även om det finns god potential att ytterligare förbättra och effektivisera verksamheterna. Inbromsningen i konjunkturen mot slutet av målperioden, och följande avmattning i exploateringstakten, öppnar för att komma i kapp med utbyggnaden av kommunal service.

Kvarstående utmaningar kopplat till målarbetet handlar bland annat om jämlika livsvillkor, demokrati, kompetensförsörjning och fortsatt omställningsförmåga. I ett växande Varberg syns nu skillnaderna i livsvillkor öka. Behovet av individuella stödinsatser ökar, vilket pekar på vikten av att stärka det främjande och förebyggande arbetet, liksom samverkan mellan olika parter. Viktigt och kvarstående arbete är även insatser för delaktighet, invånardialog och stärkandet av den lokala demokratin, samt utveckling av samverkan med civilsamhället. Parallellt med hanteringen av utmaningar inom kompetensförsörjning, behöver arbetet med att utveckla nya arbetssätt som på djupet förändrar och effektiviserar verksamheterna fortsätta och stärkas. Växande risker med informationssäkerhet, samt medarbetares förmåga att ställa om och utveckla ny kompetens behöver fortsatt fokus.

Mycket har hänt inom alla målområden under året och målperioden, men allt går inte att berätta om i årsredovisningen. På kommande sidor ges en redovisning av utvalda delar av arbetet under året och en sammanfattande analys kring måluppfyllelsen och vilka resultat som uppnåtts under målperioden 2020–2023.

Bedömningen av måluppfyllelsen illustreras enligt följande:

- Grön gestalt: Stark utveckling
- Gul gestalt: Utveckling inom vissa områden
- Röd gestalt: Svag utveckling

Trenden per resultatindikator baseras på en sammanvägd bedömning av resultatet de senaste fem åren om jämförelsedata finns tillgängligt. Trenden beskrivs utifrån en tregradig skala; utvecklingen går åt rätt håll, ingen tydlig förändring samt utvecklingen går åt fel håll.

Målområde 1: Ett samhälle för alla

Måluppfyllelse för målperioden 2020–2023: Den samlade bedömningen är att kommunkoncernen har kommit en bit på väg i målarbetet och delvis har uppfyllt de prioriterade målen. Resultatutvecklingen har i stort varit enligt plan, men ytterligare insatser av nämnder och bolag hade behövts för att nå måluppfyllelse. Utvecklingen är ojämn i nämnder och bolag.

Prioriterade mål

- Varberg ska vara en inkluderande kommun som präglas av tillit och social sammanhållning.
- Alla invånare ska genom delaktighet och valfrihet få de bästa förutsättningarna genom livet.

Bakgrund

Målområdet har sin bakgrund i att människors tillit till varandra och till samhällsinstitutioner är grundläggande för såväl ekonomisk utveckling som offentlig välfärd. Sambandet mellan hög tillit och välfärdsindikatorer som god hälsa, låg kriminalitet, hög grad av trygghet och uppskattad lycka är väl dokumenterad i forskningen. En polarisering i samhället riskerar att medföra ökade klyftor mellan olika grupper.

2023 års arbete och resultat

Insatser för delaktighet och inkludering

Under året har en ungdomsdemokratidag genomförts, där ungdomar, politiker och tjänstepersoner möttes för dialog om ungdomars förutsättningar och behov. Gymnasieskolan har arbetat vidare med resultatet av dagen, för att öka eleverns upplevelse av trygghet och trivsel.

På kultur- och fritidsförvaltningen har implementering påbörjats av modellen för jämlikhet som identifierar utsatta grupper och åtgärder för ökad inkludering. Genom arbetet ökar kunskapen om invånarnas behov, vilket behövs för att kunna erbjuda jämlika insatser.

På biblioteken har verksamhet för barn och ungas fritidsläsning utvecklats. Forskning visar att tidiga läsfrämjande insatser gynnar barn och ungas språkutveckling. Liknande insatser görs även av skolbiblioteken i samtliga grundskolor.

Enheten för flerspråkighet har arbetat aktivt med att stötta skolor, lärare och elever i de flerspråkiga klassrummen. För närvarande erbjuds stöd i 31 språk inklusive svenskt teckenspråk.

Deltagande i arbetsliv och aktiviteter möjliggörs

Upphandlingsavdelningen och arbetsmarknadsenheten samarbetar för att tillämpa krav på social hänsyn i upphandlingar. Under året har krav på social hänsyn funnits med i tio upphandlingar, vilket har resulterat i avtal med 37 leverantörer, som nu står redo att erbjuda praktikplatser och/eller arbetsmarknadspolitiska anställningar.

Inom särskilt boende för äldre har kommunens egen inspirationslots använts för att uppmuntra äldre till nya aktiviteter – såsom gymnastik, gudstjänster, frågesport, hotellfrukost, café, musik och annan underhållning, promenader, målning och bussresa till Åkullas bokskogar.

Kompetenshöjning för utveckling

På flera av kommunens särskilda boenden för äldre har utbildningar i värdegrundsarbete genomförts, eller är på gång. En god värdegrund hos medarbetarna borgar för ett gott bemötande av de boende. Arbetet med gott och respektfullt bemötande sker även löpande.

Även kompetenshöjande insatser i psykisk hälsa har genomförts inom socialnämndens verksamheter, då verksamheterna möter allt fler invånare med psykisk ohälsa. Många barn och unga med psykisk ohälsa är i behov av komplexa stödinsatser, ofta från fler än en samhällsaktör. Det ställer i sin tur krav på att samverkan med andra aktörer utvecklas mer framöver.

I grundskolan bedrivs ett flertal långsiktiga utvecklingsprocesser med inriktning mot språk-, läs- och skrivutveckling. Insatserna riktar sig främst till lärare och rektorer, och ska stärka kvaliteten och likvärdigheten i skolorna.

Det har under året pågått ett medvetet arbete för att fånga upp fler förövare inom våld i nära relation. En del i arbetet är den gruppverksamhet för förövare som startades under hösten.

Utvecklingen inom målområdet under målperioden 2020–2023

Den sammantagna bedömningen är att kommunen kommit en bit på väg i målarbetet och är på väg mot måluppfyllelse. Det krävs dock ytterligare insatser för att höja resultatet och på sikt uppnå måluppfyllelse. Exempelvis behöver arbete inom målområdet nå ut i hela kommunkoncernen och strategier och planer i ökad omfattning omsättas till konkret handling som får effekt och gör skillnad.

Dialog och delaktighet behöver utvecklas

För att bygga ett starkt demokratiskt samhälle som präglas av tillit, krävs mod att ständigt möta invånarna för att bygga goda relationer, skapa delaktighet och förstå invånarnas behov. Samtidigt behöver kunskapen hos invånarna om kommunens förutsättningar och kompetens öka. Inom flera nämnder och bolag har detta arbete utvecklats väl, och samtidigt finns det mycket kvar att göra för att ett samhälle för alla ska uppnås. Exempel på viktigt och kvarstående arbete är att än mer värna om dialogen med invånare för ett mer jämlikt deltagande i demokratin, oavsett individuella förutsättningar.

Andra utvecklingsområden är barnrättsfrågor och demokrati för unga, vilka också behöver förankras i hela kommunkoncernen. Genom en samverkansgrupp inom de samhällsbyggande förvaltningarna har barnperspektivet nu inarbetats i tidiga skeden, exempelvis under arbete med planprogram och detaljplaner. Detta har lett till att fler förvaltningar och verksamheter påbörjat att systematiskt tillämpa barnperspektivet i sina verksamheter. Detta arbete behöver fortsatt utvecklas och systematiseras.

Oro för att ojämlika livsvillkor ökar

Att gå ut skolan med godkända betyg är en av de viktigaste skyddsfaktorerna för en bra färd genom livet. Kommunens skolor och förskolor har hittills haft goda grundförhållanden och över lag visat goda resultat. Men studieresultaten varierar nu alltmer, och det finns en oro för att ojämna livsvillkor ökar, påverkar och märks tidigare i åldrarna. Det finns numera tydliga skillnader i elevers möjligheter att klara kunskapskraven mellan kommunens olika skolor, samt mellan elever med utländsk respektive inrikes bakgrund. Nu och framöver krävs mer systematik och samarbete förvaltningar och aktörer emellan, för att möjliggöra en trygg uppväxt och lyckad skolgång för alla barn. Kommunens kompensatoriska uppdrag blir därmed ännu viktigare för att motverka utanförskap.

För att lyckas ännu bättre framöver, behöver planering av kommunens verksamheter för barn och unga vara långsiktig och ske förvaltningsövergripande. Verktyg och metoder för gemensam uppföljning och analys behöver stärkas och integreras i ordinarie styrning.

Samverkan behöver utvecklas

Det finns stora utvecklingsbehov inom vård, omsorg och socialtjänst. Parallellt med att invånarnas förväntningar på vad välfärden ska klara att leverera ökar, sker en ökning av invånare i behov av omfattande stödinsatser. Den ökande efterfrågan på kommunens tjänster har påverkat utvecklingen inom målområdet. Framåt behövs ett långsiktigt, flexibelt utvecklingsarbete med modiga, nytänkande lösningar inom vård och omsorg. Även breda samarbeten i det lokala samhället krävs för att kunna möta förväntan på den gemensamma välfärden.

Psykisk ohälsa är en utbredd och stor utmaning. Under målperioden har det genomförts flera aktiviteter för att stärka förmågan till insatser för invånare med psykisk ohälsa. Många invånare med psykisk ohälsa är i behov av komplexa stödinsatser. En slutsats av periodens arbete, och medskick för det framtida arbetet, är att en ännu mer utvecklad samverkan internt i kommunen och med externa parter är av största vikt.

För att lyckas i arbetet med social hållbarhet över lag, och att möta och hantera samhällets utmaningar, fordras även ett nära och strukturerat samarbete med civilsamhället. Inom vissa av kommunens verksamheter fungerar samverkan med civilsamhället väl, men över lag behöver den bli både bredare (beröra fler verksamheter) och djupare (mer strukturerad och systematisk).

Att nå måluppfyllelse inom målområdet "Ett samhälle för alla" är utmanande. Samtidigt är social hållbarhet synonymt med uthållighet och långsiktighet i arbetet är viktigt för att nå måluppfyllelse över tid.

Resultatindikator för målområde 1: Ett samhälle för alla	Förväntad resultatnivå	Målperiodens inledning*	Senaste mätning**	Trend***
Resultat i medborgarundersökningen - Andel som känner sig trygga utomhus i området där de bor när det är mörkt ute.	Ökning	85,3% (2021)	87,5 %	Ingen tydlig förändring
Resultat i medborgarundersökningen - Andel som känner sig trygga utomhus i området där de bor när det är ljus ute.	Ökning	98,7% (2021)	97,0 %	Ingen tydlig förändring
Andel som lämnat etableringsuppdraget och börjat arbeta eller studera (status efter 90 dagar).	Bibehålla nuvarande resultat	43% (2020)	31% (2021)	Utvecklingen går åt fel håll
Andel av befolkningen som är långtidsarbetslösa i åldern 25–64 år. (Från och med 2023 är åldersgruppen 25-65 år.)	Minskning	2,6%	1,7%	Utvecklingen går åt rätt håll
Andel av invånarna i åldern 16–84 år med avsaknad av tillit till andra.	Minskning	24%	24,4% (2022)	Ingen tydlig förändring
Kvinnors medianinkomst som andel av mäns medianinkomst.	Ökning	76,3% (2020)	77,1 (2022)	Ingen tydlig förändring
Resultat i medborgarundersökningen - Andel av invånarna som anser att möjlighet till insyn och inflytande över kommunens beslut och verksamheter är bra.	Ökning	19% (2021)	21,3 %	Ingen tydlig förändring
Andel av invånarna i åldern 17–24 år som varken arbetar eller studerar.	Minskning	6,1%	4,7% (2021)	Utvecklingen går åt rätt håll
Andel av eleverna i årskurs 9 som är behöriga till yrkesprogram.	Ökning	86,6%	86,9%	Utvecklingen går åt fel håll
Möjlighet till valfrihet – Andel grundskoleelever folkbokförda i kommunen som gick i en fristående grundskola eller annan kommuns skola.	Bibehålla nuvarande resultat	7,7% (2020)	7,9% (2022)	Utvecklingen går åt rätt håll
Möjlighet till valfrihet – Andel externa utförare i särskilt boende i kommunen.	Bibehålla nuvarande resultat	36%	40 %	Utvecklingen går åt rätt håll
Möjlighet till valfrihet – Andel externa utförare i hemtjänst i kommunen.	Bibehålla nuvarande resultat	29%	30 %	Utvecklingen går åt rätt håll

* Målperiodens inledning avser 2020 om inget annat anges.

** Senaste mätning avser 2023 om inget annat anges.

*** Trenden för resultatindikatorerna baseras på en sammanvägd bedömning av resultatet de senaste fem åren om jämförelsedata finns tillgängligt.

Målområde 2: Hela kommunen lever och utvecklas

Måluppfyllelse för målperioden 2020–2023: Den samlade bedömningen är att kommunkoncernen har kommit långt i målarbetet och i stora delar har uppfyllt de prioriterade målen. Det målmedvetna arbetet i nämnderna och bolagen har bidragit till starka resultat inom målområdet.

Prioriterade mål

- I Varberg ska det finnas goda och attraktiva livsmiljöer i hela kommunen.
- En variation av bostäder ska tillgodose invånarnas behov.
- Kommunen ska främja en god infrastruktur och ett hållbart resande.

Bakgrund

Målområdet har sin bakgrund i att förutsättningar för utveckling i hela kommunen är grundläggande för tillväxt och ekonomisk utveckling. Landsbygdens dragningskraft på turister har stärkts och efterfrågan på hållbar och närproducerad mat har ökat. Teknikutvecklingen och bredbandsutbyggnaden bidrar till att knyta ihop samhället. Tillgång till bostäder är en förutsättning för utveckling.

2023 års arbete och resultat

Ett mer hållbart Varberg

Kommunkoncernens tredje hållbarhetsbokslut togs fram under våren 2023. Ett område som lyfts fram som särskilt viktigt för ett mer hållbart Varberg är att arbeta med klimatanpassning. Arbetet med att ta fram en klimatanpassningsplan och en vattentjänstplan har inletts.

Sluttäckning av Lassabackadeponin är färdigställd. Deponin har sluttäckts med överskottsmassor från bygget av Varbergstunneln, vilket minskade både kostnaderna och miljöpåverkan betydligt. Omvandling av deponin till naturområdet Fågelbacka fortsätter. I centrala Varberg är kvarteret Renen 13 sanerat så att skadliga ämnen inte fortsätter spridas med grundvattnet.

Goda och attraktiva miljöer utvecklas i hela kommunen

Arbetet med ny översiktsplan pågår, och i början av året genomfördes tidiga dialogmöten på olika platser i kommunen. Planförslaget på fördjupad översiktsplan för serviceorten Väröbacka skickades på remiss i slutet av året och samrådsmöten genomfördes. Förslaget innebär en stor bebyggelseutveckling i Väröbacka och Limabacka. Inriktningen är också att värna grönområden och att främja hållbart resande. På Väröhalvön sker samtidigt utveckling av serviceorten Bua. Ett planprogram tas fram för att tydliggöra strategier för den fysiska utvecklingen. Samtidigt har en utvecklingsplan för hela Varbergs Bostads bestånd i Bua tagits fram.

För att möta kommunens behov av förskolor och skolor de närmaste åren har det varit stort fokus på att ta fram detaljplaner. Att hitta en snabb och effektiv framdrift

för dessa detaljplaner i kommunkoncernen har varit viktigt. Ett stort antal projekt med till- eller nybyggnationer av förskolor och skolor pågår runt om i kommunen, såsom Rolfstorps skola, Bua förskola, Bläshammar förskola, Trönninge skola och Håstensskolan.

När enkelspårsträckan av Väst kustbanan tas bort genom centrala Varberg finns unika möjligheter att utveckla attraktiva miljöer. Idéstudien om spårområdets utveckling har färdigställts.

För att erbjuda ett brett kultur- och fritidsutbud i hela kommunen pågår arbete för att olika målgrupper ska kunna vara aktiva på sin fritid på olika platser i kommunen. Ett fokus har varit att låta besökare och deltagare själva vara med och forma verksamheten.

I en attraktiv livsmiljö ingår god tillgång till natur och parkmark. Riktlinjer för ekosystemtjänster har antagits. Under året har cirka 700 träd inventerats i syfte att uppmärksamma värden kopplade till stadsträd. Det kommer ligga till grund för fortsatt strategiskt arbete med träd och trädens ekosystemtjänster.

Det ska finnas möjligheter att ta del av digitala tjänster i hela kommunen. Det kommunala bolaget Varberg Energi arbetar med att utveckla infrastruktur för bredband och energitjänster till hela kommunen.

Avmattning på bostadsmarknaden

Under året har 456 bostäder färdigställts (småhus och lägenheter), vilket är lägre än 2022. Exploateringsverksamheten i kommunen, såväl som i andra kommuner, har påverkats av händelser i omvärlden. Byggaktörer är avvaktande till nya byggstartar och påbörjat bostadsbyggande är på en låg nivå.

Kommunala projekt för bostäder pågår på flera orter. Det är projekt både i Varbergs tätort och i exempelvis ytterligare etapper i området Stenen i Tvååker. Under året har detaljplanearbete inletts eller pågår för Rolfstorp, Karl-Gustav, Valinge och Sibbarp. Varbergs Bostads projekt på Kattegattsvägen tillför både hyreslägenheter och arbetsplatser för bolaget.

Varbergs kommun bygger ett gruppboende i Limabacka för socialförvaltningens målgrupper.

Utbyggnad av kommunalt vatten- och avlopp (VA) sker i hela kommunen och många områden som haft egna VA-lösningar som börjar bli uttjänta kommer allt eftersom att anslutas till kommunalt VA. Under året har utbyggnad i Stämnet avslutats och arbete i Fyrkullen pågår.

Utveckling av arbetsprocessen har skett för att skapa en bättre styrning av utbyggnad av nya större bostadsområden och utbyggnad av kommunal service och infrastruktur. En viktig pusselbit har fallit på plats genom utbyggnadsplanen som styr när olika områden ska byggas ut.

Utveckling av ett hållbart resande fortsätter

Kommunen har gjort flera insatser för ett hållbart resande. Ny gång- och cykelväg längs Väst kustvägen och gång- och cykelgata i Apelviken är färdigställda. Utmed Kattegattleden färdigställdes den nio kilometer bilfria cykelvägen Åhs-Morup. Sträckan är viktig för att locka fler besökare och stärka cykelturismen utmed kusten, samt erbjuda boende utmed sträckan en trafiksäker cykelmöjlighet. Varberg kom på första plats av medelstora kommuner i Cykelfrämjandets Kommunvelometer.

Ett EU-projekt som fokuserar på mobilitet i kommunens ytterområden har beviljats. Det innebär att åtgärder i landsbygdsstrategin och ortsutvecklingsstrategierna kommer kunna testas under projektperioden.

I Väröbacka är detaljplanen för Värö station och stationsområdet påbörjad. Stationen kommer få en stor positiv betydelse för utveckling i kommunens norra delar.

Utvecklingen inom målområdet under målperioden 2020-2023

Den samlade bedömningen är att kommunen har kommit långt i måluppfyllelsen. Det har under perioden byggts bostäder och kommunal service. De ekonomiska förutsättningarna för byggnation i Varbergs tätort och utanför tätorten skiljer sig stort åt, vilket märks i att bostadsbyggandet är högre i Varbergs tätort jämfört med andra delar av kommunen. Under det sista året i målperioden, 2023, har den ekonomiska lågkonjunkturen lett till en inbromsning och färre byggprojekt har startat. Under hela perioden har dock utvecklingen varit god. Sedan 2021 har Varbergs Bostad bidragit med cirka 600 nya hyreslägenheter.

Utvecklingen av goda och attraktiva livsmiljöer har kommit långt. Det handlar om att tillgodose behovet av kommunal service, och i kommunkoncernen pågår arbete för att komma ikapp och ligga i fas med utbyggnadsbehovet.

Inom hållbart resande ser vi en ökning av resandet med kollektivtrafik per invånare. Under perioden har det varit en pandemi då många arbetade hemma och resandet med kollektivtrafik sjönk, men resandet har ökat igen. Pågående projekt Varbergstunneln och Värö station kommer göra tågpendling mer attraktivt.

Utbyggnad av gång- och cykelbanor ger fler möjlighet att cykla tryggt och trafiksäkert.

Resultatindikator för målområde 2: Hela kommunen lever och utvecklas	Förväntad resultat-nivå	Målperiodens inledning*	Senaste mätning**	Trend***
Resultat i medborgarundersökningen – Andel som anser att kommunen är en bra plats att bo och leva på.	Ökning	97,6% (2021)	97,3%	Ingen tydlig förändring
Resultat i medborgarundersökningen – Andel som anser att kommunen sköter sina olika verksamheter bra.	Ökning	84,7% (2021)	85,4%	Ingen tydlig förändring
Befolkningstillväxt i Varbergs tätort, antal invånare.	Ökning	237	380	Utvecklingen går åt rätt håll
Befolkningstillväxt i serviceorterna, antal invånare.	Ökning	-25	-29	Utvecklingen går åt fel håll
Resultat i medborgarundersökningen – Andel som kan rekommendera andra att flytta till kommunen.	Ökning	78,4% (2021)	78,8%	Ingen tydlig förändring
Antal färdigställda bostäder i Varbergs tätort.	Ökning	338	287	Utvecklingen går åt rätt håll
Antal färdigställda bostäder utanför Varbergs tätort.	Ökning	163	169	Ingen tydlig förändring
Andel av kommunens hushåll som har tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s.	Ökning	86%	93,2% (2022)	Utvecklingen går åt rätt håll
Antal resor per invånare med kollektivtrafik i kommunen.	Ökning	33,5	36,4	Utvecklingen går åt rätt håll

* Målperiodens inledning avser 2020 om inget annat anges.

** Senaste mätning avser 2023 om inget annat anges.

*** Trenden för resultatindikatorerna baseras på en sammanvägd bedömning av resultatet de senaste fem åren om jämförelsedata finns tillgängligt.

Målområde 3: Livskraftigt näringsliv

Måluppfyllelse för målperioden 2020–2023: Den samlade bedömningen är att kommunkoncernen har kommit långt i målarbetet och i stora delar har uppfyllt de prioriterade målen. Det målmedvetna arbetet i nämnderna och bolagen har bidragit till starka resultat inom målområdet.

Prioriterade mål

- Kommunen ska vara en möjliggörare som ger företag förutsättningar för etablering, expansion och utveckling.
- I kontakten med kommunen ska näringslivet få bästa möjliga bemötande och service.

Bakgrund

En allt viktigare framgångsfaktor för alla typer av organisationer är möjligheten att skapa goda nätverk mellan människor, organisationer och företag. I samverkan med varandra kan olika kunskaper och erfarenheter kombineras på ett kreativt sätt som bidrar till utveckling och framgång.

2023 års arbete och resultat

Breda dialoger ger effekt

Under året har dialogen med företag i kommunen tagit fart, efter några svåra pandemiår. I dialog med representanter för företag och berörda förvaltningar har riktlinjer för varuexponering, uteserveringar och foodtrucks tagits fram. Uppföljning av riktlinjerna används aktivt för att fortsätta dialogen och arbeta med förbättringar. Liknade exempel finns inom flera förvaltningar och avdelningar. Företagen inom byggsektorn har uttalat behov av dialog och information. Därav har forum som Bygga i Varberg kommit till.

Varberg direkt lotsar företag till e-tjänsterna och löser allt fler ärenden direkt. De får in fler samtal vilket innebär något längre väntetid och något fler tappade samtal. Chatten som erbjuds har dock inte fått avsedd effekt.

Servicen till företag utvecklas

Tillsyn och tillståndshanteringen inom miljö, hälsoskydd, livsmedel och bygglov har präglats av digital utveckling. Efter inledande svårigheter med teknik och avtal, har nya e-tjänster nu lanserats och testats. För upplåtelse av offentlig platsmark har ett kontinuerligt förbättringsarbete genomförts. Utöver de digitala tjänsterna, erbjuds möjlighet till rådgivning och informationen på kommunens hemsida har förbättrats.

Specialiserade grupper för att öka kvaliteten, driva frågor kring digitalisering och förbättring har bidragit till ett förbättrat företagsklimat. Arbetsmarknadsenheten har tagit fram ett strukturerat arbetssätt för arbetsgivarkontakter. Varbergs Fastighets AB lägger stor vikt vid att främja sina hyresgästers förutsättningar, varav flera under året har berörts av ombyggnationer och förändringar i stadskärnan.

Effekterna av åtgärder för förbättrad service börja bli synliga i kvalitetsmätningar, men ytterligare uppföljning, test av e-tjänster och justeringar kan behövas för att säkerställa att åtgärderna får rätt effekt och ger ett långsiktigt gott resultat.

Avmattning i exploateringsprojekten

Omvärldsläget har tydligt påverkat kommunens exploateringsverksamhet. Det finns en återhållsamhet i byggandet, intresset för verksamhetsmark har avmattats och arbetslösheten är på väg uppåt. Påverkan blir väsentlig eftersom byggbranschen utgör en stor del av Varbergs näringsliv.

Under året har flera företagsetableringar skett, genom försäljning av verksamhetsmark, exempelvis på Holmagärde. Varberg växer i antal invånare och näringslivets tillväxt i relation till mängden nya invånare är en viktig fråga för att kunna erbjuda arbetstillfällen i kommunen. För att det långsiktigt ska finnas tillgång till verksamhetsmark för nya företagsetableringar pågår bland annat arbete med planprogram i Himle.

Samverkan mellan skola och näringsliv

Ökad dialog med näringslivet har lett fram till nya yrkes-högskoleutbildningar (YH) som i samarbete med olika universitet nu kan ges i större omfattning, både digitalt och från ett antal satellitorter. Detta bidrar till att Varberg kan erbjuda fler utbildningar med högre tillgänglighet.

Modern arbetslivsorientering (MOA) har kommit i gång för fullt igen under året. Elevernas valkompetens utvecklas under hela grundskolan och avslutas med en mäsä, där ungdomarna får chans att lära sig om flera yrken. För att nå sin framtida arbetskraft, engagerar sig näringslivet allt tidigare i skolans arbete.

Platsutveckling

Under perioden invigdes en ny temporär mötesplats i hamnen vid den gamla färjeterminalen Hooken, vilket har bidragit till ett rikare liv i hamnområdet under byggtiden. Hallands Hamnar Varberg är en attraktiv hamn där allt fler producenter, agenter och rederier väljer att hantera sitt gods, vilket gör den till en katalysator för skogsindustrin. Nya smarta tjänster och produkter tas fram av Varberg Energi inom deras nya affärsområde utveckling och hållbarhet. Två exempel är sensorer för smarta hem och flexitjänster.

En etableringskampanj riktad mot näringslivet har genomförts under året, med målet att utvidga Varbergs platsvarumärke och öka medvetenheten om staden som en attraktiv plats för etablering.

Det pågår verksamhetsanpassning för att möta framtidens besökare med rätt information. Målet är att erbjuda högkvalitativ service till besökare genom närvaro på strategiska platser samt digitalt via sökmotorer, webbplatser, app och olika sociala plattformar.

Utvecklingen inom målområdet under målperioden 2020-2023

En utmanande period för näringslivet

Näringslivet har under målperioden hanterat utmaningar relaterade till både pandemi och lågkonjunktur. Företagen har anpassat sina verksamheter för att möta de förändrade förutsättningarna. Kommunens fokus har varit att vägleda, stödja och kommunicera aktivt med näringslivet för att underlätta.

Företagen i Varberg har länge haft kompetensbrist som en av de mest prioriterade frågorna, då bristen på kompetens hindrar deras tillväxt. Även om den sviktande konjunkturen mot slutet av perioden har mattat av kompetensbehoven, så är

kompetensfrågan fortsatt aktuell, eftersom Varberg fortsatt har en förhållandevis stark arbetsmarknad.

Tydliga förbättringar av företagsklimatet

Kommunen har gjort stora och märkbara framsteg inom målarbetet under perioden, vilket har medfört god måluppfyllelse. Företagsklimatet i Varberg har i nationella mätningar förbättrats, även om det finns en avmattning i förbättringstakten på senare tid. Kommunens förtroendevalda har varit en aktiv part i dialogen med företagen. En hel del service i form av ansökningar och tillstånd har digitaliserats. De positiva effekterna av digitaliseringen börjar synas i företagsklimatmätningarna.

Flera avdelningar och förvaltningar har systematiskt och kontinuerligt förbättrat och specialiserat sina tjänster. Det har genomförts utbildningsinsatser för tjänstepersoner med företagskontakter och breda näringslivsdialoger. Indikationen är att de insatser som görs inom ramen för målarbetet har haft god effekt och har visat sig vara viktiga i arbetet med att förbättra företagsklimatet. Det krävs fortsatt långsiktigt och fördjupat arbete för att hamna i nivå med jämförbara kommuner och för att bidra till en ökad sysselsättning och ekonomisk tillväxt för kommunen.

Den höga exploateringsstakten avmattas

Perioden har kännetecknats av ökad attraktionskraft för företag att etablera sig och expandera i kommunen. Tillgången till verksamhetsmark har minskat, medan framtagandet av ny verksamhetsmark ligger i framtiden. Tillgången till mark kommer fortsätta minska, även om konjunkturen för tillfället har bromsat efterfrågan, fram tills att de nya områden som planeras är klara för försäljning.

Den samlade bedömningen av stadskärnans utveckling är att Varbergs stadskärna står sig väl i förhållande till andra stadskärnor av liknande storlek, trots pandemi, ekonomisk nedgång och ökande e-handel. Det är en låg vakansgrad i fastighetsbeståndet, och dialogen med näringslivet i stadskärnan är god.

Resultatindikator för målområde 3: Livskraftigt näringsliv	Förväntad resultatnivå	Målperiodens inledning*	Senaste mätning**	Trend***
Företagsklimat enligt Öppna Jämförelser, totalt Nöjd-Kund-Index.	Ökning	74 (2020)	77 (2022)	Utvecklingen går åt rätt håll
Andel i % av invånarna i åldern 25-64 år med eftergymnasial utbildning.	Ökning	40,4% (2020)	42,6% (2022)	Utvecklingen går åt rätt håll
Tillgång till detaljplanelagd verksamhetsmark i Varbergs tätort.	Ökning	4 204 300 kvm	4 257 810 kvm	Utvecklingen går åt rätt håll
Tillgång till detaljplanelagd verksamhetsmark i serviceorterna.	Ökning	3 875 300 kvm	3 805 300 kvm	Utvecklingen går åt rätt håll
Företagsklimat enligt Svenskt Näringslivs mätning, ranking.	Ökning	84	70	Ingen tydlig förändring
Andel som anger att de fått ett gott bemötande vid kontakt med tjänsteperson i kommunen.	Ökning	86%	76,8%	Utvecklingen går åt fel håll

* Målperiodens inledning avser 2020 om inget annat anges.

** Senaste mätning avser 2023 om inget annat anges.

*** Trenden för resultatindikatorerna baseras på en sammanvägd bedömning av resultatet de senaste fem åren om jämförelsedata finns tillgängligt.

Målområde 4: Organisation som utmärks av utveckling och förnyelse

Måluppfyllelse för målperioden 2020–2023: Den samlade bedömningen är att kommunkoncernen har kommit en bit på väg i målarbetet och delvis har uppfyllt de prioriterade målen. Resultatutvecklingen har i stort varit enligt plan, men ytterligare insatser av nämnder och bolag hade behövts för att nå måluppfyllelse. Utvecklingen är ojämn i nämnder och bolag.

Prioriterade mål

- Kommunen ska visa nytänkande och använda ny teknik och digitalisering för att utveckla verksamheter och arbetsmetoder.
- Kompetensförsörjningen ska tryggas genom fokus på gott ledarskap och ett hållbart arbetsliv.

Bakgrund

Kommuner och regioner står de närmaste åren inför stora pensionsavgångar, brist på utbildad personal och svårigheter att rekrytera vissa yrkesgrupper. En allt hårdare konkurrens om kompetens ställer krav på kommunen som arbetsgivare och på verksamhetens utformning. Samtidigt ger teknikutveckling ökade möjligheter till effektivisering. Genom digitalisering och artificiell intelligens (AI) sker omvälvande förändringar som påverkar alla organisationer.

2023 års arbete och resultat

Nytänkande, ny teknik och nya lösningar

Under året har nya digitala lösningar planerats, genomförts och förfinats. Flera e-tjänster har tagits fram för att förenkla kontaktvägarna för invånare och näringsliv. Drygt 90 000 ärenden hanterades under året med hjälp av e-tjänster, vilket har förenklats arbetet inom barn och utbildning, vård och omsorg, personal och ekonomi. Ytterligare insatser har gjorts som har effektiviserat den interna administrationen. Inom fastighetsförvaltandet har tester genomförts med hjälp av AI i syfte att bland annat effektivisera energianvändningen. Andra former av automatisering har utvecklats inom skötseln av idrottsanläggningar, med hjälp av robotar och automatbevattning. Informationssäkerhet i förhållande till exempelvis AI har blivit en aktuell fråga.

Flera projekt har startat och pågår för att identifiera nya och effektivare arbetssätt. Ett förvaltningsgemensamt projekt handlar om att skapa en samordnad huvudprocess kring medarbetares anställning, från rekrytering till avslut. Inom andra områden har verksamheter knutit sig starkare till forskning för att ligga i framkant när det gäller innovationer, exempelvis Vivab.

Ledarskap, hållbart arbetsliv och kompetensförsörjning

Hela kommunkoncernen har deltagit i den gemensamma satsningen Utvecklande ledarskap för chefer och andra ledare (ledningsfunktioner utan personalansvar). Konceptet innebär att som chef och ledare vara förebild, och med personlig omtanke leda genom att inspirera och motivera. Under perioden har även den gemensamma chefsintroduktionen ändrats för ett större fokus på utvecklande ledarskap, kommunens vision och kultur.

För att skapa förutsättningar för ett hållbart arbetsliv har ett projekt drivits i syfte att stimulera äldre medarbetare att fortsätta sitt arbetsliv. Inom socialförvaltningen pågår flera initiativ för att möta arbetsmiljö- och kompetensutmaningar, bland annat införandet av Hållbar arbetstidsmodell. Modellen innebär målgruppsanpassade scheman med ett större fokus på regelbunden vila och återhämtning.

Ur ett internt socialt hållbarhetsperspektiv är det glädjande att konstatera att såväl sjukfrånvaron som jämställdhetsindex har utvecklats positivt vid de senaste mätningarna.

Utvecklingen inom målområdet under målperioden 2020-2023

Nytänkande, ny teknik och nya lösningar

Målområdet har påverkats starkt av tre separata trender och händelser i omvärlden – pandemin (2020–2022), elkrisen vintern 2022/23, och den demografiska utvecklingen i Varberg. De första åren kännetecknades av en enorm omställningsförmåga, där stora kliv togs i alla verksamheter när det gäller användande av digitala verktyg. Detta ledde till en bred digital mognad, troligtvis snabbare än vad som varit möjligt utan pandemin. I flera verksamheter utvecklades kompetens kring nya arbetssätt, och stora investeringar gjordes för att kunna möta postpandemiska förväntningar.

Den digitala mognaden och genomförda investeringar i teknik gjorde att det fanns en god grund för ytterligare omställning i samband med att priserna för el sköt i höjden. Samtidigt blev elkrisen, på ett liknande sätt som pandemin, en motivator att hitta nya lösningar och använda ny teknik. Nya energieffektiviserande arbetsmetoder har inneburit nya utvecklade arbetssätt för medarbetare i nämnder och bolag.

Sammantaget har påverkan från omvärlden i kombination med hög kompetens och omställningsförmåga i koncernen gjort att flera delar i verksamheterna har effektiverats med hjälp av ny teknik och nya arbetssätt. Detta har inte minst märkts inom administration kopplad till personal- och ekonomiprocesser, fastighetsförvaltning och på skolområdet. Koncernen har generellt lyckats väl i stort och smått inom området, för att bättre möta framtidens utmaningar. Rörelsen mot måluppfyllelse har varit stark, även om det finns god potential att ytterligare förbättra och effektivisera verksamheterna. På kort sikt kommer det vara viktigt att hitta nya arbetssätt som på djupet förändrar och effektiviserar verksamheten, oavsett vilken teknik som används. Det kommer också att vara viktigt att hantera växande risker med informations säkerhet, samt medarbetares förmåga att ställa om och utveckla ny kompetens.

Ledarskap, hållbart arbetsliv och kompetensförsörjning

Under målperioden har välfärdens utmaning med kompetensförsörjning drabbat delar av kommunkoncernen med full kraft. I exempelvis äldreomsorgen har det, till följd av den demografiska utvecklingen, under perioden blivit svårt att matcha behov av arbetskraft med befintliga eller nya medarbetare. Pandemin gav

inledningsvis draghjälp för att attrahera ny kompetens till vård och omsorg. Efter hand innebar pandemin dock en utdragen belastning på medarbetarna. I kombination med faktisk smitta har hälsa och sjukskrivning utvecklats negativt under perioden. Detta gör att utvecklingen under målperioden inte kan bedömas som tillfredställande. Utmaningen med kompetensförsörjning har även märkts inom flera andra områden. Även om det varit möjligt att rekrytera nya medarbetare, har personalomsättningen inneburit utmaningar för kontinuiteten avseende bland annat kompetens och organisationskultur.

Under målperioden har det tagits flera viktiga steg för måluppfyllelse. Ett omfattande kulturarbete har genomförts i koncernen, vilket har satt fokus på samarbete och känslan av att tillhöra samma sammanhang. Chefers förutsättningar har uppmärksamats på olika sätt, och en koncerngemensam satsning på utvecklande ledarskap bedöms vara en viktig pusselbit för ett hållbart arbetsliv.

Koncernen har stora möjligheter att vara ett föredöme i angelägna frågor i sitt lokalsamhälle. Därför är det positivt att kommunen under perioden har haft ett tydligt fokus på att uppmärksamma våld i nära relationer. Detta har märkts av i ställningstagande från högsta ledningen, kampanjmaterial, utbildningsinsatser och massmedial uppmärksamhet.

Resultatindikator för målområde 4: En organisation som utmärks av utveckling och förnyelse	Förväntad resultatnivå	Målperiodens inledning*	Senaste mätning**	Trend***
Antal införda e-tjänster	Ökning	85	75	Utvecklingen går åt fel håll
Antal genomförda digitaliseringsprojekt	Ökning	62	92	Utvecklingen går åt rätt håll
Kommunens resultat avseende Hållbart Medarbetarengagemang (HME), totalindex	Ökning	78	78 (2022)	Ingen tydlig förändring
Jämställdhet inom kommunens organisation, totalt jämställdhetsindex (Jämix)	Ökning	88	101 (2022)	Utvecklingen går åt rätt håll
Den totala sjukfrånvaron i % bland de kommunalt anställda	Minskning	8,2%	7,3%	Utvecklingen går åt fel håll

* Målperiodens inledning avser 2020 om inget annat anges.

** Senaste mätning avser 2023 om inget annat anges.

*** Trenden för resultatindikatorerna baseras på en sammanvägd bedömning av resultatet de senaste fem åren om jämförelsedata finns tillgängligt.

Hållbarhetsrapportering

Varberg visar vägen

En värld utan fattigdom och hunger med rena hav och hållbar energi. En framtid där klimatförändringarna bekämpats och alla samhällen är jämställda, fredliga och inkluderande. En hållbar värld för alla – det är vad de globala målen och Agenda 2030 handlar om. Det vill Varbergs kommun bidra till.

I Varberg har kommunen översatt [de globala målen och Agenda 2030](#) till lokala hållbarhetsmål, ”[Hållbarhetsmål 2017–2025](#)”, som antogs av kommunfullmäktige år 2016. Hållbarhetsmålen tydliggör vad kommunkoncernen behöver fokusera på för att nå de globala målen. Hållbarhetsmålen omfattar hela kommunkoncernen och i denna rapportering används ”kommunen” som ett samlande begrepp för alla kommuns nämnder och bolag.

Målsättningen är att Varberg ska bli ett föredöme och inspirationskälla i arbetet för en hållbar utveckling. Kommunen har en viktig roll att visa vägen och skapa förutsättningar invånare och företag att agera hållbart och ansvarsfullt. Tillsammans med resten av samhället ska organisationen arbeta för att skapa ett uthålligt och välmående Varberg.

För att skapa stolthet och inspirera andra publiceras reportage om goda exempel på kommunkoncernens hållbarhetsarbete på varberg.se: [Hållbarhet i praktiken | Varbergs kommun](#).

En årlig hållbarhetsrapportering

Kommunens hållbarhetsrapportering är resultatet av ett årligt analysarbete i det koncerngemensamma hållbarhetsnätverket, där representanter för kommunens olika verksamheter ingår. Det breda deltagande i analysprocessen är viktigt för en välgrundad analys och ett innehåll som speglar hela organisationens arbete. Innehållet i kommunens hållbarhetsinriktningar följs upp med hjälp av nyckeltal, omvärldsbevakning och rapportering från förvaltningar och kommunala bolag. Det kombineras sedan med kunskap och kompetens från organisationen om varför resultaten ser ut som de gör – vad kommunen gör bra och vad som kan bli bättre.

För åren 2020–2022 har kommunen tagit fram en årlig uppföljning av de lokala hållbarhetsmålen i form av ett separat hållbarhetsbokslut. För 2023 är hållbarhetsrapporteringen i stället en integrerad del av kommunens ordinarie årsredovisning. Förändringen är en del av det utvecklingsarbete som görs för att hållbarhet ska genomsyra hela verksamheten. Det är även ett första steg för att rapporteringen framöver ska svara mot kommande lagstiftning som följer det nya EU-direktivet Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD). Direktivet innebär att från och med år 2025 kommer det att ställas lagkrav på de kommunala bolagen att hållbarhetsrapportera enligt direktivets standarder. Primärkommunen omfattas ännu inte av lagkravet, men i och med att kommunen är del av andra aktörers värdekedjor kommer det att ställas indirekta krav på organisationens rapportering, transparens och möjlighet att tillhandahålla vissa uppgifter framöver.

Så här använder vi resultatet

Det som lyfts under rubriken *Vad kan kommunen göra bättre?* synliggör vad varje verksamhet skulle kunna bidra med för bättre måluppfyllelse. Punkterna ska inte ses som uppdrag till nämnder och styrelser från kommunfullmäktige. Det är ett analys- och planeringsunderlag som ska stötta verksamheterna i arbetet mot målen.

Tillsammans mot Agenda 2030 – vårt arbetssätt

Kommunens samlade hållbarhetsrapportering är del av ett lärande arbetssätt för att gemensamt kraftsamla för ett mer hållbart Varberg – både inom den egna organisationen och tillsammans med andra. Arbetssättet utformas och förändras i takt med att organisationen lär sig nytt, tar till sig krav från omvärlden och utvecklas i hållbarhetsarbetet. För att leva upp till ambitionen i hållbarhetsmålen krävs ett gränsöverskridande arbete inom kommunens organisation. Det koncerngemensamma hållbarhetsnätverket är ett exempel på ett sådant arbete men organisationen behöver fortsätta att utveckla och förstärka samordningen, kunskapsdelningen och kompetensutvecklingen inom hållbarhetsfrågorna. Hela organisationen behöver vara handlingskraftig, tänka långsiktigt och dela en gemensam framtidssyn.

Nyckeltal för att följa vår utveckling

Det utvecklingsarbete som krävs framöver för att organisationen ska leva upp till det nya lagkravet som följer EU-direktivet Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) förväntas få stor påverkan på urvalet av nyckeltal. Av den anledningen har inget utvecklingsarbete gällande nyckeltalen ägt rum i årets analysprocess.

Nyckeltalen som stödjer analysarbetet hämtas från den nationella databasen Kolada, föreningen Sveriges ekokommuners gröna nyckeltal samt den egna organisationen.

I årets hållbarhetsrapportering återfinns alla nyckeltal digitalt på kommunens temawebb Analys Varberg: [Uppföljning av våra hållbarhetsmål](#). Flera av nyckeltalen uppdateras vid olika tillfällen under året i de databaserna varifrån de hämtas. Övergången till en digital rapportering av nyckeltal är ett sätt att möjliggöra för läsaren att ta del av det senast uppdaterade värdet.

Kolada - en databas för jämförelser med andra kommuner

Många av nyckeltalen kommer från den nationella databasen Kolada. Kolada samlar ett urval av nyckeltal som stöd för kommuners och regioners genomförande av Agenda 2030. Här kan kommuner och regioner se hur det lokala arbetet ligger till i förhållande till riket, samt hur utvecklingen har sett ut över tid. Nyckeltalen revideras årligen. Det är Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA) som har tagit fram nyckeltalen i samråd med SCB, Agenda 2030-delegationen och ett antal kommuner och regioner.

I Kolada används färgerna rött, gult och grönt för att visa hur ett resultat ligger till jämfört med andra. För varje nyckeltal rangordnas alla kommuner efter sina resultat. Notera att varje kommun har unika förutsättningar – inom vissa mål kan Varbergs förutsättningar göra det utmanande att vara bland de bästa medan det inom andra mål kan vara enklare.

Sveriges ekokommuners gröna nyckeltal

Varbergs medlemskap i Sveriges ekokommuner gör det möjligt att följa kommunens miljöarbete genom tolv gröna nyckeltal och jämföra med andra svenska ekokommuner.

Nyckeltal från organisationen

Kommunens egna nyckeltal är en del av årlig uppföljning inom organisationen i andra sammanhang. Om nyckeltal från föregående år skiljer sig mot talen i årets rapportering har de blivit justerade efter kvalitetsgranskning av data. I de fall siffror inom ett nyckeltal inte är jämförbara finns kommentarer.

Uppföljning av Varbergs tre hållbarhetsinriktningar

Hållbarhetsrapporteringen är en uppföljning av kommunens lokala hållbarhetsmål som antogs av kommunfullmäktige år 2016. Rubrikerna som tematiserar uppföljningens innehåll baserar sig på målens formuleringar.

Hållbarhetsrapporteringen är i år indelad utifrån de av kommunfullmäktige beslutade hållbarhetsinriktningarna för Varbergs kommun. Förändringen från tidigare års hållbarhetsrapportering som fördelats per målbild grundar sig i att organisationen prioriterar att kraftsamla för att ställa om den gemensamma uppföljningsprocessen till att följa EU-direktivet Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD).

Livskraftiga ekosystem

I Varbergs kommuns hållbarhetsmål för perioden 2017–2025 står följande: ”Naturen med sin fantastiska mångfald och myller av liv ska värnas för sitt egenvärde och för människans skull. Varberg ska långsiktigt bevara och stärka de lokala ekosystemen och verka för ett hållbart nyttjande av ekosystemtjänster globalt.”

Denna inriktning anger målbilden för den ekologiska dimensionen av hållbar utveckling. Ekologisk hållbarhet är en förutsättning för såväl social som ekonomisk hållbarhet och handlar om att långsiktigt bevara vattens, jordens och ekosystemens produktionsförmåga.

Hållbar resursanvändning

I Varbergs kommuns hållbarhetsmål för perioden 2017–2025 står följande: ”I Varberg ska vi leva resurssnålt och sträva efter slutna kretslopp. Resursanvändning ska ske med minsta möjliga miljöpåverkan i ett livscykelperspektiv.”

Inriktningen anger målbilden för den ekonomiska dimensionen av hållbar utveckling och tydliggör att frågan om resurshantering är avgörande för att lyckas i arbetet med de övriga inriktningarna. Ekonomisk hållbarhet handlar om att på lång sikt hushålla med mänskliga och materiella resurser.

Välståndande samhälle

I Varbergs kommuns hållbarhetsmål för perioden 2017–2025 står följande: ”I Varberg ska ges förutsättningar för människor att må bra. Vi tar ett gemensamt ansvar för att vår välfärd och samhällsutveckling inte sker på bekostnad av andra människor eller miljön.”

Inriktningen anger målbilden för den sociala dimensionen av hållbar utveckling och beskriver ett samhälle där människor inte systematiskt hindras från att tillgodose sina behov, både ur ett globalt och lokalt perspektiv. Social hållbarhet når vi genom att bygga ett långsiktigt stabilt och dynamiskt samhälle där grundläggande mänskliga behov uppfylls.

Omvärld och förutsättningar

Framtidssäkra ett växande Varberg

Varberg ligger i en attraktiv del av Sverige – där många vill leva, arbeta, besöka och etablera företag. Som tillväxtkommun måste planering ske för att säkra kommunens attraktivitet även för framtida generationer. Omvärlden ställer allt högre krav, idag och i framtiden. Näringslivet, invånare och medarbetare vill se ansvarstagande och transparens i omställningen till ett hållbart samhälle, samtidigt som lagkraven ökar. Varberg har ett gott utgångsläge och när kommunen växer ges förutsättningar

att proaktivt utforma en framtidssäkrad stad och landsbygd, där kommande generationer vill spendera sin tid och investera sitt engagemang.

Medvetna beslut och handlingskraft idag är avgörande för en hållbar framtid. Målen i Agenda 2030 är tätt sammanflätade och svåra att nå utan att se helheten. I många fall handlar det om mer än att bara anpassa och justera kommunens verksamhet. Det innebär också att släppa taget om vanor som inte längre fungerar eller ur ett längre perspektiv riskerar att bli kostsamma för att de inte lever upp till framtidens krav. I stället behöver kommunen vara modig och nytänkande för att kunna ta vara på alla de möjligheter som omställningen innebär. När Varberg ställer om samhället ska lösningar väljas som bidrar till utveckling och ett gott liv för alla som lever och verkar i kommunen. Rätt insatser kan vara både klimatsmarta och skapa förutsättningar för bättre hälsa, affärsmöjligheter och nya jobb eller ökad integration och delaktighet. Varberg kan lära av och utbyta erfarenheter med kommuner som kommit längre i omställningen med fortsatt stark ekonomi.

Nytt EU-direktiv förändrar rapporteringslandskapet

EU:s reglering och lagstiftning blir allt viktigare för hållbarhetsarbetet på lokal nivå. Från och med år 2025 omfattas de kommunala bolagen av EU:s nya direktiv för hållbarhetsrapportering Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD). Direktivet kommer sannolikt att påverka förväntningarna på landets kommuner med ökade krav på hållbarhetsstyrning och transparens.

Direktivet syftar till att styra kapitalflöden mot hållbara investeringar för att nå EU:s mål om nettonollutsläpp 2050. Det innebär att ambitionsnivån i kommunens hållbarhetsarbete på sikt kommer att påverka villkoren för finansiering och möjlighet att låna pengar till kommande investeringar. Som del av andras värdekedjor kommer direktivet sannolikt leda till att fler aktörer än finanssektorn ställer krav på kommunen, både vad gäller ambitionsnivå och rapportering. Den framåtsyftande delen av årets rapportering under rubriken *”Vad kan Varbergs kommun göra bättre?”* kommer bli än mer viktigt i det nya rapporteringsformatet, då de nya kriterierna ställer högre krav på att redogöra för vad som krävs för att överbrygga gapen mot målen.

Osäker omvärld

En osäker omvärld ställer krav på förmågan att förebygga och hantera alla slags samhällsstörningar. I händelse av en kris ska kommunen upprätthålla samhällsviktig service. Beredskap, civilt försvar och säkerhetsskydd blir allt viktigare sett till Sveriges förändrade säkerhetspolitiska läge.

Kommunstyrelsen övertar ansvar för frågorna från Räddningstjänsten Väst vid årsskiftet 2023/2024. Sedan 1 juli 2023 har kommunen ett lagstadgat ansvar för brottförebyggande arbete.

Kommunen behöver också förhålla sig till följderna av lågkonjunktur, inflation och elbrist. Kostnadsökningar kan påverka basverksamheten och de investeringar som krävs för att kunna växa på ett hållbart sätt. Det finns en risk för att åtgärder som är lönsamma på lång sikt inte genomförs, eftersom de innebär en högre kostnad initialt. Organisationen behöver också ha en beredskap för att det kan uppstå brist på sådant som behövs, till exempel utrustning, drivmedel eller livsmedel.

Bråttom att minska utsläppen

Parisavtalet är ett globalt klimatavtal som trädde i kraft 2016. Kärnan i avtalet är att begränsa den globala uppvärmningen genom att minska utsläppen av växthusgaser. För att världen ska klara av att nå Parisavtalets målsättning är det bråttom att

minska utsläppen. FN:s klimatpanel (IPCC) har slagit fast att hastigheten och insatserna för att hindra klimatförändringar är otillräckliga. Klimatförändringarna är ett klart hot mot vår planet, våra samhällen och människors välmående. Varje utsläpp spelar roll och ju längre tid det tar att ställa om, desto svårare och dyrare blir det.

I många fall är kommuninvånarnas levnadssätt en del av problemet och vi behöver i stället vara en del av lösningen. Samhället står inför en stor utmaning, samtidigt som klimatomställningen är förenad med stora positiva synergieffekter, som till exempel renare luft och attraktiva livsmiljöer. Lösningar finns inom alla sektorer.

Rusta för klimatförändringar

Parallellt med att minska utsläppen behöver samhället tryggas för de klimatförändringar som redan sker, och som oundvikligen kommer fortsätta att ske. Ett framtida Varberg behöver vara väl rustat för att möta klimatförändringarnas effekter i form av ökande skyfall, översvämningar, tätare perioder av torka, värmeböljor, extrema väderhändelser.

Allvarligt läge för den biologiska mångfalden

Över hela världen pågår en utarmning av den biologiska mångfalden, vilken är grundläggande för att planetens ekosystem ska fungera och kunna ge oss mat och vatten. Denna pågående kris kallas även för det sjätte massutdöendet.¹

Klimatförändringarna snabbar på denna utveckling. Detta sker även i Sverige och dagens problem med invasiva arter, skadedjur och sjukdomar kommer att öka.

Kommunen har stort ansvar och stora möjligheter att påverka genom planering av grönsstruktur, såväl som skötseln av utemiljöer och naturområden. Kostsamma åtgärder i framtiden kan undvikas genom att arbeta förebyggande parallellt med att hantera dagens problem.

Folkhälsa och trygghet

Befolkningens hälsa blir generellt allt bättre, både i Sverige och i Halland. Samtidigt ökar skillnaderna i hälsa mellan olika befolkningsgrupper. Betydande skillnader i hälsa finns utifrån socioekonomiska förutsättningar, men också utifrån olikheter som kön, etnicitet, funktionsnedsättning, boendeområde, sexuell läggning och ålder. Att skapa goda och jämlika förutsättningar för barn och unga är särskilt viktigt, då det också är förutsättningsskapande för en mer jämlik hälsa och minskade ojämlikheter generellt. Flertalet barn och vuxna uppger att de har en god allmän hälsa och ett gott psykiskt välbefinnande. Samtidigt är det vanligt att ha olika typer av psykiska besvär, såsom oro, stress och sömnbesvär. Det är också fler idag än tidigare som får psykiatrisk vård.

En folkhälsoutmaning är att minska äldres och andra isolerade gruppers ofrivilliga ensamhet. Det långvariga stillasittandet ökar och vardagsrörelserna minskar. Rörelse bidrar till en ökad fysisk och psykisk hälsa, och förbättrad inlärning, koncentration och sömnkvalitet. Att främja fysisk aktivitet i vardagen är en viktig del av en hälsosam livsstil.

Varberg har en åldrande befolkning, samtidigt som barnen och eleverna i förskolor och skolor blir fler. Behovet av särskilt stöd och individuella anpassningar ökar

¹ Planetary boundaries, Stockholm Resilience Center

inom vård och omsorg. Även andelen elever i behov av särskilt stöd och individuella anpassningar ökar.

Undersökningar vittnar om att majoriteten av unga och vuxna generellt känner sig trygga i Varberg. Det går att utläsa viss skillnad mellan könen inom vissa aspekter av trygghet, exempelvis är det endast kvinnor som uppgett en oro att utsättas för sexualbrott. Gruppen äldre kvinnor känner sig mest otrygga, medan gruppen yngre män upplever större mått av trygghet.

En viktig förutsättning för att lyckas i arbetet med social hållbarhet är ett nära samarbete med civilsamhället. Inom vissa verksamheter fungerar detta väl. Stöttning av civilsamhället behöver dock förbättras - både bredare (inom fler verksamheter) och djupare.

Demokratin utmanas

Människors tillit till myndigheter är grundläggande för ett demokratiskt och fungerande samhälle. Både i Sverige och i Varberg är tilliten till andra människor och till myndigheter generellt sett hög. Men även Sverige har utmaningar, så som sjunkande valdeltagande och stora ekonomiska, sociala och kulturella skillnader mellan olika samhällsgrupper. Lokalt visar undersökningar att tilliten är lägre inom vissa grupper i utanförskap.

SKR pekar i sin trend och omvärldsanalys på att ”tyckekonomin” breder ut sig i samhället. Det innebär en tendens att ge större vikt åt individers eller grupperingars åsikter snarare än att förlita sig på vetenskaplig forskning, expertis eller objektiv evidens. Detta gör att bilderna av verkligheten anpassas efter vilka grupper vi ingår i. De digitala filterbubblorna bidrar till åsiktpolarisering, att näthatet ökar och att förståelsen för varandra minskar. Utvecklingen riskerar att minska tilliten och toleransen gentemot andra i samhället och försvårar möjligheten att få till den samverkan och det nätverkande som behövs för att lösa komplexa utmaningar.

Hållbarhetsinriktning: Livskraftiga ekosystem

Inriktningen Livskraftiga ekosystem handlar om att långsiktigt bevara vattnens, jordens och ekosystemens produktionsförmåga. Detta kallas även för ekologisk hållbarhet och är en förutsättning för de andra områdena hållbar resursanvändning och välmående samhället.

Här hittar du nyckeltalen för hållbarhetsinriktningen Livskraftiga ekosystem:

[Uppföljning av våra hållbarhetsmål | Varbergs kommun](#)

Biologisk mångfald och ekosystem

Hållbara ekosystem och biologisk mångfald är grunden för människans liv på jorden. Att tillgodose mänsklighetens behov av livsmedel, energi, vatten, mineraler och råmaterial utan att skada den biologiska mångfalden och säkerställa hållbart nyttjande av ekosystemtjänster är en avgörande utmaning för människans överlevnad.

Giftfri miljö: Vad gör Varbergs kommun bra?

Människor, djur och växter utsätts för farliga ämnen som sprids när varor, kemiska produkter och material tillverkas, används och blir till avfall. För att skydda människors hälsa och den biologiska mångfalden behöver spridningen av farliga ämnen förebyggas och minska. Nedan beskrivs exempel från kommunens arbete för en giftfri miljö i Varberg:

- Miljö- och hälsoskyddsnämnden genomför tillsyn med god effekt i stora projekt som berör förorenade områden genom att ha många tillsynsmöten och en kontinuerlig dialog.
- Vivab arbetar för att minska föroreningar uppströms (vad gäller avloppsvatten, dagvatten och råvatten) och med att minska mängden kemikalier i avloppsreningsverken.
- I syfte att bygga hälsosamma lokaler fria från miljö- och hälsoskadliga ämnen ställer Varbergs Fastighets AB krav på att registrera material och produkter och den digitala loggboken SundaHus Miljödata. Endast produkter som uppfyller bedömningen A eller B får användas (gäller produkter med BSAB-kod E-N + Z).
- Servicenämnden städar lokaler främst med torra och fuktade städmetoder, med så lite kemiska produkter som möjligt.
- Hamn- och gatunämnden använder inte kemiska bekämpningsmedel vid skötsel av grönområden och har nästan helt ersatt kemiska bekämpningsmedel med biologiska medel, främst nyttodjur, i kommunens växthus. Numera används kemiska medel 1–2 gånger/år jämfört med 20–30 gånger per år för sju år sedan. Servicenämnden använder inte heller kemiska bekämpningsmedel utan nyttjar naturliga metoder för bekämpning av ogräs, såsom marktäckare och barkmull. Vid plattor på mark används manuell rensning av ogräs, men det kommer på sikt att kompletteras med miljögodkänd ättika två gånger per år.
- I kommunens inköpssystem är det lätt att välja miljömärkta produkter eftersom de är märkta med en särskild symbol.
- Efter den termiska saneringen av Renen, som genomfördes 2019–2020, utförs uppföljande miljökontroller där kommunen bland annat kontrollerar grundvattnet. Hittills visar uppföljningen att saneringen i källområdet lyckats väl och att föroreningarna i området har minskat med 99 %. Föroreningarna minskar även i området nedströms källområdet, dit föroreningar tidigare spridits via grundvattnet.
- Ekologisk odling innebär en minskad kemikalieanvändning i samhället totalt sett och bidrar till en ökad biologisk mångfald. Servicenämnden, förskole- och grundskolenämnden och utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden har under 2023 arbetat utifrån en ambition att andelen ekologiska livsmedel ska vara 35 % och 2023 blev resultatet 34 %. Från och med 2024 upphävs tidigare procentmål för livsmedelsinköp av ekologiskt odlad mat. En helhetsbedömning av matens miljöpåverkan, svenska lagstadgade krav avseende jordbruk och djurproduktion och kostnader ska beaktas vid inköp. För att nå hållbarhetsmål inom kommunens livsmedelsinköp ska ekologisk och lokal- och närproducerad mat fortsättningsvis inhandlas men flexibiliteten vid inköp ökar.
- Vivab deltar i olika nationella projekt som syftar till att reningsverken ska bli våra framtida resursverk. Ett exempel är en gemensam testbädd för torkning, pyrolys och produktifiering av avloppsslam på Ellinge avloppsreningsverk som är under uppbyggnad. Syftet är kunna recirkulera näringsämnen i slammet.

Giffri miljö: Nytt för 2023

- Testkörningar vid Läkemedelsprojektet del 2 på Getteröverket avslutades i slutet av oktober 2023. De testade teknikerna visade på kraftig reduktion av läkemedelsrester.
- Vivab har även slutfört ett projekt rörande dagvatten med bidragsfinansiering från Naturvårdsverket. Inom projektet har bland annat

en ny anläggningstyp för dagvattenrening anlagts inom ett avrinningsområde som tidigare saknar renings- och/eller fördröjningsanläggning. Avrinningsområdet mynnade ut i ett N2000-område. Utöver det har också granulatfällor installerats vid en konstgräsplan för att hindra spridning utav gummigranulat ut i ett närliggande vattendrag.

Gifrfri miljö: Vad kan Varbergs kommun göra bättre?

I arbetet med att minska förekomsten av gifter i ekosystemen lokalt och globalt kan kommunen göra följande bättre:

- I kommunen finns 65 nationellt utpekade riskobjekt inom förorenade områden som ska vara genomgångna till 2050. En handlingsplan är påbörjad och behöver bli ett prioriterat samverkansområde för berörda delar av organisationen. Kommunen kan även ta fram en åtgärdsplan för kommunal förorenad mark. Det finns en handlingsplan för nedlagda deponier i Varbergs kommun, men inte för övriga förorenade områden.
- Kommunen kan utveckla kommunövergripande samordning, styrning och uppföljning av arbetet för en gifrfri miljö. Ett viktigt verktyg för att komma framåt är en kemikalieplan. Planen kan till exempel vara kravspecifikation vid upphandlingar eller styra för att minska barns exponering av farliga ämnen i grundskola, förskola och på fritidshem. Det finns många kommuner som kommit långt inom området som Varberg kan dra lärdom av i en sådan satsning.
- Kommunen kan ställa högre miljö- och klimatkrav i ramavtal och upphandlingar, till exempel skarpa kemikaliekrav eller krav på minskad påverkan på ekosystemtjänster.
- Kommunen kan bli bättre på att styra organisationen mot att mer konsekvent välja miljömärkning vid inköp.
- Fortsatt satsning på ekologiska livsmedelsinköp ett viktigt verktyg i arbetet för en gifrfri miljö, samt om kommunen ska bidra till det nationella målet om att 60 procent av den offentliga livsmedelskonsumtionen ska utgöras av certifierade ekologiska produkter år 2030.
- När kommunen planerar och bygger kan livscykelanalyser genomföras för att förstå byggnationens och anläggningarnas samlade miljö- och klimatpåverkan ur ett livscykelperspektiv.
- Kommunen kan samordna bättre när det gäller byggnation och förvaltning av konstgräsplaner och deras granulat, för att undvika utsläpp av föroreningar.
- Erfarenheter från ett utsläpp av diesel våren 2022 visar på att krishanteringen för utsläpp på kommunal mark/vattentäkt behöver förbättras.

Ekosystemtjänster: Vad gör Varbergs kommun bra?

Samhället är beroende av biologisk mångfald, fungerande ekosystem och leverans av ekosystemtjänster. Ekosystemtjänster är produkter och tjänster som ekosystemen ger människan och som bidrar till välfärd och livskvalitet. Nedan beskrivs exempel från kommunens arbete med ekosystemtjänster i Varberg:

- Det finns ett kommunövergripande samarbete kring ekosystemtjänster i en strategisk grupp för planering och utveckling av naturmiljön.
- Kommunen har kartlagt ekosystemtjänster i de flesta pågående planprojekten, samt i utredningen om Gamla spåret i Varbergs tätort.

- Varbergs Fastighets AB tillskapar ekosystemtjänster på skol- och förskolegårdar och Varbergs Bostad AB gör det i bostadsområden.
- Hamn- och gatunämnden anlägger regnbäddar längs gator och sköter grönytor och tätortsnära skogar på nya sätt.
- Miljö- och hälsoskyddsnämnden har genomfört riktade tillsynsinsatser längs utpekade vattendrag för att motverka övergödning och uppnå god ekologisk och kemisk status i vattenmiljön.
- Kommunen ingår i projektet Lokalt Engagemang för Vatten (LEVA) som pågår till år 2025. Syftet är att stötta halländska lantbrukare i att begränsa näringsläckage som bidrar till övergödning i hav och vattendrag.
- Byggnadsnämnden och hamn- och gatunämnden har kartlagt ekosystemtjänster för över 700 träd och planerar en informationskampanj för att synliggöra trädens ekosystemtjänster ur ett ekonomiskt perspektiv.
- Kommunen arbetar med jordbruksmarkfrågan i samhällsplaneringen genom att göra särskilda lokaliseringstudier.
- Varberg Energi har inlett ett samarbete med Munkagårdsgymnasiet för att utforska samt utreda möjligheten att öka den biologiska mångfalden vid bolagets vindkraftsverk och solenergianläggningar i Tvååker.

Ekosystemtjänster: Nytt för 2023

- Riktlinjer för ekosystemtjänster och kompensationsåtgärder i samhällsbyggandet har antagits av kommunfullmäktige. En arbetsprocess har utvecklats under året som syftar till att göra ekosystemtjänster synligt genom hela planprocessen. Nästa steg är att alla förvaltningar och bolag tar fram en egen arbetsprocess för arbetet med ekosystemtjänster.
- Framtida skötsel av det nya naturområdet Fågelbacka kommer särskilt värna om den biologiska mångfalden och sker genom ett samarbete med utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden och kommunens arbetscentrum.
- Arbetet med att utveckla arbetssätt kring kompensationsåtgärder fortgår. Ett exempel där kompensationsåtgärder använts är vid utbyggnaden av en ny läktare vid Påskbergsvallen där ett antal träd fick tas ner. Det ekonomiska värde som träden hade kompenserades tillbaka till kommunen och användes sedan till att vidta rekreations- och grönåtgärder i området.

Ekosystemtjänster: Vad kan Varbergs kommun göra bättre?

I kommunens arbete med att bevara och utveckla ekosystemtjänsternas funktion och kvalitet kan följande göras bättre:

- För att skapa en ökad biologisk mångfald kan kommunen arbeta systematiskt utifrån de nya riktlinjerna för ekosystemtjänster och kompensationsåtgärder, från tidig planering till skötsel av grönområden.
- Kommunen behöver kommunicera med näringsliv, organisationer och invånare så att de kan bidra till att bevara befintlig natur, skapa nya ekosystemtjänster och öka den biologiska mångfalden.
- Det är viktigt att organisationen har ett helhetsperspektiv för att säkerställa väl valda avvägningar om det uppstår målkonflikter, till exempel nedtagning av träd för etablering av solceller.
- Kommunen kan bli bättre på att ta tillvara gamla träd med höga ekologiska värden, parallellt med att fortsätta satsningen på att plantera fler nya träd.
- Kommunen kan som fastighetsägare ställa högre krav på ökning av ekosystemtjänster, både vid nyproduktion och ombyggnation av utemiljöer.

- Kommunen kan planera, förnya och utveckla befintliga kommunala ytor för att leda och samla upp regnvatten för bevattning under perioder av torka.
- Kommunen kan se till att den nya översiktsplanen (pågående arbete) ger stöd för att säkra framtida jordbruksmark i den fysiska planeringen. Det är en viktig beredskapsfråga att säkra att möjligheter till livsmedelsproduktion och självförsörjning inte byggs bort.
- När jordbruksmark diskuteras är det ofta odlingsförmågan som är i fokus. Diskussionen behöver breddas till hela landskapet - för att säkerställa hänsyn till biologisk mångfald och attraktiva livsmiljöer.
- Kommunen kan arbeta för att nya och befintliga verksamhetsområden planeras på ett mer yteffektivt sätt, samt innehåller mer grönstruktur för att bättre klara av att hantera kommande klimatförändringar.

Klimatförändringar

Sveriges kommuner och regioner (SKR) pekar på att kommuner och regioner ska vara ledande i arbetet att minska utsläpp av växthusgaser och stärka samhällets motståndskraft mot klimatförändringens konsekvenser.

Arbetet för minskad klimatpåverkan och på sikt nå nettonollutsläpp kommer att kräva stora omställningar - både i Sverige och i andra länder. Lokalt behöver Varberg vara en del av lösningen och säkerställa att samhället utvecklas till en kommun med goda framtidsutsikter som erbjuder en hållbar och attraktiv livsmiljö.

Parallellt med att minska utsläppen behöver samhället tryggas för de klimatförändringar som redan sker, och som oundvikligen kommer fortsätta att ske. Ett framtida Varberg behöver vara väl rustat för att möta klimatförändringarnas effekter i form av ökande skyfall, översvämningar, tätare perioder av torka, värmeböljor, extrema väderhändelser.

Minskade utsläpp från organisationen: Vad gör Varbergs kommun bra?

Kommunen har möjlighet att visa vägen genom att bedriva ett aktivt arbete för minskade utsläpp från den egna verksamheten.

- Kommunen arbetar aktivt mot en fossilfri fordonsflotta (personbilar och lätta lastbilar under 3,5 ton). Varje fordonsköp utgår från fossilfrihet.
- Servicenämnden har satt ett mål om att 90 % av kommunens leasade fordon ska vara fossilfria år 2023, för att nå målet om att vara helt fossilfria 2030. Andelen fossilfria fordon år 2023 uppgick till 89 % (kommunen exklusive bolagen). Om dieselfordon som är godkända att tanka drivmedlet HVO (fossilfri diesel) räknas in uppgår siffran till 98 %. Även de kommunala bolagen arbetar aktivt med omställning av sina fordonsflottor.
- Kommunen och flera av de kommunala bolagen tar fram klimatbokslut som ett verktyg för att identifiera sin klimatpåverkan.
- Organisationer lärde sig digitala arbetssätt under pandemin och har fortsatt med digitala möten när det är lämpligt, vilket ger minskade utsläpp genom uteblivna resor, både tjänsteresor och arbetspendlingsresor.
- Kommunen ger möjlighet för medarbetare att köpa årskort hos Hallandstrafiken, via ett förmånligt nettolöneavdrag.
- Anställda i Varbergs kommun har möjlighet att hyra en cykel eller elcykel till ett förmånligt pris under tre år med ett bruttolöneavdrag.
- Flera förvaltningar har utrustat tjänsteelcyklarna med dubbdäck för att möjliggöra vintercykling.
- Servicenämnden mäter klimatutsläppen från inköpta livsmedel inom sin verksamhet. Livsmedelsinköpsens klimatpåverkan i form av CO₂-

ekvivalenter har minskat mot föregående år och landade år 2023 på 1,52 Co2/kg livsmedel, målvärdet var 1,8 kg CO2/kg. En viktig del i detta arbete är att det två dagar i veckan har varit vegetariska serveringar i skola och förskola, samt att ett vegetariskt alternativ erbjuds dagligen på skolorna. Det har inneburit att konsumtionen av vegetabilier ökat och åtgången av animalier minskat. Ris serveras inte på skolorna på grund av dess negativa miljöpåverkan. I stället erbjuds havreris och andra alternativa produkter.

- I Servicenämnden verksamhet var 95 % av de inköpta livsmedlen för kategorin animalier (kött, fågel, ägg och mejeri) från Sverige under år 2023.

Minskade utsläpp från organisationen: Nytt för 2023

- Nya riktlinjer för tjänsteresor antogs 2023 som styr mot hållbart resande.
- Under våren 2023 lanserades en e-tjänst för resekort i samarbete med Hallandstrafiken för att förenkla för medarbetare som reser kollektivt i tjänsten.

Minskade utsläpp från organisationen: Vad kan Varbergs kommun göra bättre?

I arbetet för minskade utsläpp från Varberg som kommunkoncern kan följande göras bättre:

- Kommunen behöver bättre övergripande styrning av tjänstefordon och tjänstecyklar. Till exempel kan kommunen satsa på en gemensam cykelpool och förnya cykelflottan, i stället för att varje del av organisationen ska arbeta separat med frågan.
- Det behövs medel för att byta ut tyngre arbetsfordon och maskiner till mer hållbara alternativ. En förstudie skulle kunna klargöra investeringsbehovet.
- Kommunen kan kartlägga och följa upp utsläpp från resor och transporter mer strukturerat.
- Kommunen kan bli bättre på att informera de anställda om möjligheten att köpa årskort hos Hallandstrafiken, till ett förmånligt pris via nettolöneavdrag.
- Kommunen kan bli bättre på att ställa krav på att mat och fika vid möten och konferenser ska vara vegetariskt.
- Kommunen behöver fortsatt styra mot minskade klimatutsläpp från mat över tid. Fler kan följa servicenämndens exempel och mäta klimatutsläppen från inköpta livsmedel eller så kan kommunen sätta centrala mål för klimatsmart mat.

Minskade utsläpp i samhället: Vad gör Varbergs kommun bra?

Kommunen har genom sin omfattande verksamhet en nyckelroll i det lokala klimatarbetet, inte minst genom sitt ansvar för fysisk planering, gator och trafik.

- Varbergs kommun gör tillsammans med Trafikverket stora infrastruktursatsningar för fler resor med tåg i projektet Varbergstunneln och kommande Värö station.
- Nyckeltal visar att kommunen har utökat andelen cykelväg per invånare och ökat antal cyklister årligen längs arbetspendlingsstråk.
- Kommunen ställer krav på transporter för minskade utsläpp i upphandlingar där varor levereras till kommunens verksamheter.
- Varbergs Bostad AB tillhandahåller bilpool som kan användas av hyresgästerna. Bilarna är stationerade på Sörse och Brunnsberg.

- Hamn- och gatunämnden jobbar med Mobility Management-kampanjer riktat till arbetsplatser och invånare, exempelvis satsningar på cykelvänliga arbetsplatser och säkra skolvägar.
- Kommunen tillhandahåller en digital lokal koldioxidbudget som visar hur fort utsläppen av växthusgaser från kommunen som geografiskt område måste minska för att ligga i linje med Parisavtalet. För att leva upp till Parisavtalet behöver kommuninvånare och verksamheter som helhet minska sina utsläpp med 14 % årligen. Med denna takt kan Varberg bidra till att hålla den globala temperaturökningen långt under 2 grader och sträva efter att den stannar vid 1,5 grader.

Minskade utsläpp i samhället: Nytt för 2023

- Varbergs kommun hamnade på första plats i kategorin medelstora kommuner i Cykelfrämjandets Kommunvelometer, som mäter och jämför kommuners insatser för cykling. Varberg fick högst poäng inom delområdena infrastrukturåtgärder, cykelpolitik och organisatoriska åtgärder.

Minskade utsläpp i samhället: Vad kan Varbergs kommun göra bättre?

I kommunens arbete med att minska utsläppen från Varberg som samhälle kan följande göras bättre:

- För att klara de utmaningar som klimatförändringarna innebär krävs mer samarbete. Alla i samhället behöver inkluderas och engageras för att klara av att göra de förändringar som krävs – kommunen, näringslivet, civilsamhället och invånare. Kommunen kan arbeta mer aktivt med kunskap och kommunikation som verktyg i klimatarbetet och bli bättre på att möta det engagemang som finns hos invånare och näringsliv.
- Utsläppen från inrikes transporter står för en tredjedel av Sveriges totala växthusgasutsläpp. Kommunen kan utveckla det lokala transportsystemet så att det blir mer attraktivt att gå, cykla och åka kollektivt, för att minska andelen korta bilresor. Särskilt viktigt är det med självständig mobilitet för barn och unga. Andelen laddbara fordon ökar och det är viktigt att infrastrukturen finns på plats för att möta invånarnas och näringslivets behov.
- Förutsättningar för attraktiva livsmiljöer med hållbar mobilitet sätts redan i tidiga skeden av samhällsplaneringen. Kommunen behöver omsätta den strategiska planeringen till konkret handling och säkerställa att inriktningen i antagna strategier, planer och program hålls i efterföljande beslut.
- Kommunen kan säkerställa att ny bebyggelse planeras i lägen där det finns befintlig infrastruktur och kollektivtrafik vid all fysisk planering.
- Kommunen kan dra nytta av stora infrastruktursatsningar i vidare arbete genom att fortsätta utveckla kollektivtrafiken och arbeta med gång och cykel.
- Möjligheten att ställa krav vid offentlig upphandling är ett viktigt redskap för att minska utsläppen av växthusgaser, samtidigt som det kan stödja och driva på utvecklingen och efterfrågan av klimatsmarta produkter.
- Kommunen kan skapa förutsättningar för hållbar mobilitet genom delningslösningar. Verktyg som kan användas är parkeringsnorm och parkeringsstrategi som kan styra mot att minska bilberoendet och öka hållbart resande samt genom den fysiska planeringen utveckla strukturer som gynnar resor till fots eller med cykel.

Klimatanpassning: Vad gör Varbergs kommun bra?

Kommunen måste säkra samhället för de klimatförändringar som redan sker, och oundvikligen kommer att ske. Ett framtida Varberg behöver vara väl rustat för att möta klimatförändringarnas effekter i form av ökande skyfall, översvämningar, tätare perioder av torka, värmeböljor, extrema väderhändelser.

- Kommunen arbetar med att klimatanpassa Farehamnen. Det innebär exempelvis att marknivån har höjts för att bättre stå emot framtida havsnivåhöjningar. För att höja marknivån användes bergmassor från tunnelprojektet – den mest kostnadseffektiva och miljövänliga lösningen.

Klimatanpassning: Nytt för 2023

- Under året har det kommit ett nytt uppdrag från politiken om att ta fram en koncernövergripande klimatanpassningsplan. Syftet med en klimatanpassningsplan är att skapa förutsättningar för kommunen att förbereda sig för klimatförändringarnas konsekvenser. Det handlar till exempel om att identifiera risker, bygga en organisation och ta fram metoder för genomförande. Planen ska redogöra för åtgärder möjliga att vidta som kan minska effekten av klimatförändringarna och därmed minska negativa effekter och kostnader för kommunens verksamheter. Klimatanpassningsplanen ska vara vägledande för kommunala förvaltningar och bolag, för exploatörer och andra intressenter, inklusive kommuninvånarna.

Klimatanpassning: Vad Varbergs kommun kan göra bättre?

I arbetet med att anpassa samhället till ett förändrat klimat kan kommunen göra följande bättre:

- Framtagande av en klimatanpassningsplan är endast en del av lösningen för att kommunen ska skapa förutsättningar för ett Varberg som står väl rustat för att möta klimatförändringarna. För att lyckas krävs ett stort engagemang och bred samverkan över såväl förvaltningsgränser som kommungränser.
- Kommunen behöver få mer kunskap om hur verksamheten och invånare påverkas. Fastigheter och tätorter behöver anpassas så att risken för skador vid extrema väderhändelser minimeras. Kommunen behöver också minimera riskerna för att särskilt sårbara grupper - barn, äldre och riskgrupper - far illa. Alla kommunens verksamheter behöver vara delaktiga i arbetet med klimatanpassning.

Hållbarhetsinriktning: Hållbar resursanvändning

Inriktningen anger målbilden för den ekonomiska dimensionen av hållbar utveckling och tydliggör att frågan om resurshantering är avgörande för att lyckas i arbetet med de övriga inriktningarna. Ekonomisk hållbarhet handlar om att på lång sikt hushålla med mänskliga och materiella resurser.

Här hittar du nyckeltalen för hållbarhetsinriktningen Hållbar resursanvändning: [Uppföljning av våra hållbarhetsmål | Varbergs kommun](#)

Energi

Tillgång till hållbar, tillförlitlig och förnybar energi och rena bränslen är en förutsättning för att kunna möta flera av de utmaningar världen står inför idag som fattigdom, klimatförändringar och en inkluderande tillväxt.

Varberg växer och behöver göra det med ett robust och hållbart energisystem i grunden. Att ställa om samhället från att vara beroende av fossila bränslen är en av vår tids största utmaningar. Samtidigt sker en samhällsutveckling där energibehovet ökar, vilket i sin tur kräver en ökad elproduktion. För att lösa utmaningen behövs fortsatt produktion av fossilfri energi och ökad produktion av förnyelsebar energi, samt mer användning av fjärrvärme så att elen som produceras kan användas till annat än uppvärmning.

Förnybar och återvunnen energiproduktion: Vad gör Varbergs kommun bra?

Kommunen har en roll att både visa vägen och skapa förutsättningar för samhället genom att utveckla ett robust och hållbart energisystem. Nedan redovisas exempel från arbetet inom förnybar och återvunnen energiproduktion.

- Varberg Energi AB utökar sin elproduktion med vind- och solkraft, erbjuder solcellslösningar och bygger ut fjärrvärmenätet. Bolaget installerar egna batterier, samt möjliggör för kunder att koppla upp sina batterier, för att accelerera samhällets elektrifiering. Uppkopplade batterier är inte bara ett energilagring, utan erbjuder även elsystemet nyttiga stödtjänster inom frekvensbalansering.
- Varberg Energi AB erbjuder en av Sveriges mest resurseffektiva fjärrvärme där utsläppen är så pass låga som 1 gram CO₂ per levererad kilowattimme. Idag utgörs fjärrvärmenätet av områdena centrala Varberg, Bua, Veddige och Tvååker. Byggnation av fjärrvärme pågår till Väröbacka och Himle. I det centrala nätet under 2023 kommer cirka 75 % av fjärrvärmen från Södra Cells pappersmassabruk i Värö. Den utgörs av överskottsvärme som tas hand om i stället för att värmen skickas ut i havet. Resterande 25 % kommer från Varberg Energi AB:s eget värmeverk Flisan som eldas med biobränslen, främst bark och skogsflis samt biogas i bolagets reservanläggningar.
- Varbergs Bostad AB skapar förutsättningar för solceller på alla nya tak.
- Under 2023 installerade Varbergs Fastighets AB solceller (ej driftsatta) på Kv. Postmästaren. Det beslutades även om att installera solceller och tillhörande batterilagring på två av bolagets fastigheter, Varmbadhuset och Campus Varberg, samt komplettera befintliga solceller på Arena Varberg med batterilagring. Installation kommer ske under första halvan av 2024.
- Varbergs Fastighets AB har på uppdrag av kommunstyrelsens förvaltning installerat (ej driftsatt) solceller på två kommunala investeringsprojekt under 2023 (tillbyggnad av Trönninge skola och Limabäckas gruppbostad).

Förnybar och återvunnen energiproduktion: Nytt för 2023

- 2023 distribuerades ca 220 GWh av fossilfri fjärrvärme.
- Under året har Varberg Energi AB byggt ut fjärrvärmenätet med 18 km och har 7 GWh förnybar elproduktion under uppbyggnad.
- Wind Of Change, Varberg Energi AB:s vindkraft med ett torn av trä (2 MW), byggdes färdigt under året och testkörning startade strax före årsskiftet. Vindkraftverket är 150 meter och därav det högsta träbaserade i världen. Att bygga tornet i trä i stället för stål sänker utsläppen från vindkraftverket med cirka 30 procent per kWh.
- Varberg Energi AB påbörjade byggnationen av Bäckagård vindkraftverk (2 MW + 2 MW), på samma plats där bolaget på 1990-talet byggde Sveriges allra första vindkraftspark.

- Varberg Energi AB:s stora nätbatteri i Tvååker påbörjade testkörning strax före årsskiftet.

Förnybar och återvunnen energiproduktion: Vad kan Varbergs kommun göra bättre?

I arbetet mot målet att vara en föregångare inom förnybar och återvunnen energiproduktion kan kommunen göra följande bättre:

- Kommunen kan fortsatt arbeta aktivt med översiktsplanering för att skapa goda förutsättningar för utveckling av förnybar och återvunnen energiproduktion.
- Kommunen kan arbeta innovativt med installation av solceller i olika miljöer och aktivt söka extern finansiering för att testa nya lösningar. Ett sådant utvecklingsområde är solceller i urban miljö.
- Kommunen kan arbeta mer systematiskt och långsiktigt med installation av solceller på kommunala fastigheter – både vid nyproduktion och i befintligt bestånd. Det inkluderar både långsiktig planering och forum för samverkan.

Effektiv energianvändning och energismarta livsstilar: Vad gör Varbergs kommun bra?

Kommunen har en roll att både visa vägen och skapa förutsättningar för samhället genom att utveckla ett robust och hållbart energisystem. Nedan redovisas exempel från kommunens arbete.

- Servicenämnden, Varbergs Bostad AB och Varbergs Fastighets AB arbetar kontinuerligt med energieffektivisering genom optimering, tekniska lösningar/styrning samt byte av föråldrade installationer såsom värmesystem och ventilationsaggregat.
- Elektrifieringen ställer höga krav på vårt elsystem. Vikten av att vara flexibel blir helt avgörande. Genom sin tjänst Nätflex underlättar Varberg Energi AB för privatpersoner och företag att skapa en effektiv användning av energi. Flexitjänster går ut på att många elanvändare tillsammans ska kunna bidra till en bättre balans i energisystemet.
- Information och kunskap är viktiga verktyg i arbetet med energieffektivisering. Varbergs Bostad AB har dialoger med hyresgäster för att bidra med kunskap som kan hjälpa dem att minska sin energianvändning. Varberg Energi AB arbetar med information till bostadsrättsföreningar.
- Varberg Energi AB har utvecklat en mobilapp med hög grad av pedagogik och nudging för att hjälpa sina kunder att optimera sin energianvändning.
- Varberg Energi AB arbetar med energirådgivning. Morgondagens elsystem är komplext och bolaget satsar mycket på att vara proaktiva och tillgängliga när deras kunder navigerar i energifrågor av olika slag.

Effektiv energianvändning och energismarta livsstilar: Nytt för 2023

- Arbetet med optimering i kommunala fastigheter har fortsatt. Nyhet från 2023 är att servicenämnden kopplat upp tre fastigheter med prognosstyrning och bland annat hämtar väderprognos, elpriser och så vidare för att få ner energiförbrukningen, automatisera och effektbalansera genom att belasta elnätet mindre när övriga samhället behöver det. Det är ett sätt att både testa ny teknik, spara energi och pengar med 8–15 % besparing per fastighet, mindre slitage på teknisk utrustning och jämnare inomhusklimat.

- Under 2023 fortsatte Energimarknads utveckling av Varberg Energi AB:s virtuella kraftverk, Nätflex, där bolaget och dess kunders energiresurser aggregeras, visualiseras och styrs för att generera intäkter och bidra till att balansera elnät och energisystem såväl lokalt som på systemnivå. Vid kalenderårsskiftet hade bolaget energiresurser från vindkraft, solpaneler, fordonsladdning, nätbatterier och smarta hem (hembatterier) uppkopplade mot Nätflex. Genom att erbjuda nyttiga flex tjänster har bolaget bland annat väglett Mantum att investera i en uppkopplad laddlösning till sin eldrivna sopbil. Installationen kompletteras även med ett batteri för bästa möjliga nätnytta.
- Vivab deltar via forsknings- och utvecklingsavdelningen i olika nationella projekt som syftar till att reningsverken ska bli våra framtida resursverk. Inom ramen för det FORMAS-finansierade projektet Transform (AquaClim) finns nu en industridoktorand som fokuserar på omvandling av Getteröverket till ett klimatneutralt och energipositivt resursverk. Studien påbörjades i april 2023 och pågår under 5 år. Projektet genomförs i samarbete med Lunds Tekniska högskola och inkluderar även gestaltning av ytan där den gamla återvinningscentralen var placerad.
- I samarbete med Varberg Energi har Hallands Hamnar AB initierat ett flertal utvecklingsprojekt inom elektrifiering, digitalisering och automation. Samtliga projekt accelererar utvecklingen mot en hållbar hamnverksamhet med effektiv energianvändning och hållbara flöden och transporter.

Effektiv energianvändning och energismarta livsstilar: Vad kan Varbergs kommun göra bättre?

I arbetet med att främja effektiv energianvändning och stimulera energismarta livsstilar kan kommunen göra följande bättre:

- Kommunen har ständiga utvecklingsmöjligheter inom energieffektiviseringsområdet – både inom befintligt fastighetsbestånd och nyproduktion.
- Kommunen kan nyttja den resurseffektiva fjärrvärmens i större utsträckning när Varberg växer, så att elen som produceras kan användas till annat än uppvärmning.
- Kommunen kan utveckla arbetet med att minska energianvändning i storkök.

Cirkulär ekonomi

Cirkulär ekonomi är en ekonomisk modell som kan användas för att minska samhällets miljö- och klimatpåverkan. I en cirkulär ekonomi används saker och ting så länge som möjligt. Det är ett kraftfullt verktyg i omställningen till ett resurseffektivt samhälle. Att våga tänka nytt och förändra arbetssätt i grunden för att ta oss an de möjligheter cirkulära modeller erbjuder blir avgörande för att bibehålla en god ekonomi med kostnadseffektiva verksamheter i framtiden.

Resurseffektivt och giftfritt byggande: Vad gör Varbergs kommun bra?

Att Varberg idag är en attraktiv och växande kommun ger goda förutsättningar att fatta kloka beslut och bygga för framtiden. Till exempel att bygga lokaler med hög hållbarhetsstandard som svarar mot omvärldens kommande krav eller består av giftfria kretslopp som skapar förutsättningar för kostnadseffektiva cirkulära modeller för underhåll, renovering och nybyggnation.

- I syfte att bygga hälsosamma lokaler fria från miljö- och hälsoskadliga ämnen ställer Varbergs Fastighets AB krav på att registrera material och

produkter och den digitala loggboken SundaHus Miljödata. Endast produkter som uppfyller bedömningen A eller B får användas (gäller produkter med BSAB-kod E-N + Z).

Resurseffektivt och giftfritt byggande: Nytt för 2023

- Fullmäktige beslutade 2023 att investera i kommunens första masshanteringsstation. Cirkulär masshantering är ett av de områden där kommunen har störst möjlighet att bidra till att minska sin klimatpåverkan. Masshanteringsstationer är platser där massor (bergkross, grus, matjord etc.) som uppstår vid anläggning och byggnation av fastigheter och nya ytor kan förvaras, hanteras och förädlas över tid. Dessa massor kan sedan återanvändas och blir ett viktigt steg att arbeta mer cirkulärt och se byggmaterial och massor som resurser i stället för avfall. Utsläpp av koldioxid på grund av transporter står för en stor del av bygg- och anläggningsprojektens klimatpåverkan. En stor del av transportererna kan undvikas genom detta förändrade arbetssätt.
- Varbergs Fastighets AB hade under 2023 fyra pågående och ett planerat kommunalt investeringsprojekt med en uttalad ambition att arbeta mot Svanen-certifiering: Limabacka gruppbostad, Bläshammar förskola, Håstensskolan, Tångabergsskolan och Limabacka förskola.
- I projektet Kv. Postmästaren arbetar Varbergs Fastighets AB strukturerat med återbruk med fokus på att minska klimatpåverkan. Inventering av återbrukspotentialen har gjorts och en rad material och utrustning, såsom tegel och belysningsarmaturer, kommer återbrukas i projektet. Vissa delar, exempelvis dörrar, har sålts på auktion.
- Varbergs kommun är en samverkanspart i projektet Bruka Halland tillsammans med IVL Svenska Miljöinstitutet AB, Region Halland. Projektägare är Energi- och miljöcentrum i Varberg (EMC). Projektet startade 2023 och avslutas 2026. Syftet med satsningen är att tillvarata potentialen i outnyttjade resurser och att skapa förutsättningar för ett storskaligt återbruk inom den halländska bygg- och fastighetsbranschen. Varbergs kommun deltar bland annat i en potentialstudie som innehåller konkreta beräkningar av den potential som ett ökat återbruk i Halland skulle innebära.
- Kommunstyrelsens förvaltning har under året fått ett uppdrag om att ta fram en strategi för hållbart byggande. Innehåll och avgränsningar arbetas fram gemensamt med berörda parter under 2024.

Resurseffektivt och giftfritt byggande: Vad kan Varbergs kommun göra bättre?

I kommunens arbete med att bygga resurseffektivt med giftfria material kan följande göras bättre:

- Kommunen kan bli bättre på att betrakta byggmaterial och massor som resurser i stället för avfall. Transporter kan minimeras genom att i varje detaljplan och projekt sträva efter massbalans. Byggprojekt kan samplaneras i syfte att massor som uppstår såsom bergkross, grus, sand, lera, matjord med mera direkt ska kunna användas i ett närliggande projekt, eller i andra hand lagras tillfälligt i den kommande masshanteringsstationen. Detta skulle göra projekten väsentligt billigare.
- Kommunen kan ta fram ett kommunövergripande arbetssätt för att maximera nyttan av kommande masshanteringsstation. Det är en stor investering för kommunen, men stationen kan med rätt utnyttjande bli självfinansierande på sikt.

- Alla samhällsbyggande nämnder och bolag kan utveckla sina återbruksprocesser, både egna och gemensamma. Det behövs processer inom flera områden, exempelvis byggnader, byggvaror och massor.
- Kommunen kan höja kompetensen om byggnaders klimatpåverkan och hur den kan minskas genom rätt kravställning och uppföljning. Det kan tas fram riktlinjer och utvecklas kravställningar för nya byggnader och markanläggningar, exempelvis kring minskad klimatpåverkan, ekosystemtjänster och återbruk. Flera av dessa frågor är möjliga att hantera i det nya uppdraget om strategi för hållbart byggande.
- Kommunen kan fortsätta att utveckla arbetet med att ställa hållbarhetskrav i markanvisningar.
- För en hållbar stadsutveckling kan kommunen arbeta mer med att värdesätta redan byggda strukturer och betrakta dem som resurser som kan utvecklas och omvandlas för nya användningsområden.

Hållbara konsumtionsmönster: Vad gör Varbergs kommun bra?

Kommunen behöver både genom den egna verksamheten, och i rollen som samhällsutvecklare, vara en vägvisare och bidra med stöd för att underlätta omställningen till en cirkulär ekonomi hos invånare och näringsliv.

- Socialnämnden arbetar med återbruk av möbler och hjälpmedel.
- Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden ordnar varje år en temavecka, Green Week, på Peder Skrivares gymnasieskola, för att öka kunskapen inom cirkulär ekonomi.
- Kultur- och fritidsnämndens uppdrag fokuserar i stor omfattning på att erbjuda en verksamhet som bidrar till delande ekonomi, så som möjlighet att låna: böcker på biblioteket, instrument på kulturskolan eller fritidsmaterial. En stor del av uppdraget handlar också om att erbjuda upplevelser.
- Varbergs Bostad AB underlättar för hyresgäster genom att tillhandahålla bilpool och sortering av matavfall, samt anordnar loppisdagar.
- Servicenämnden har börjat arbeta med att återbruka inventarier, möbler och storköksutrustning inom sin verksamhet.
- Vivab har under de senaste åren satsat mycket på kommunikationsinsatser kring hållbarhet för att göra invånarna uppmärksammade på bland annat resursanvändning och hållbar konsumtion.

Hållbara konsumtionsmönster: Nytt för 2023

- Kultur- och biblioteksavdelningen och Näringslivs- och destinationskontoret har gått en utbildning om helhetslösning för hållbarhetsarbete vid evenemang. Metoden ska börja användas under 2024.

Hållbara konsumtionsmönster: Vad kan Varbergs kommun göra bättre?

I kommunens arbete för att påverka konsumtionsmönster till att rätta sig efter naturens resurser och kretslopp kan följande göras bättre:

- Offentliga inköp är ett viktigt verktyg i omställningen till en cirkulär ekonomi. Varje år görs offentliga upphandlingar för cirka 800 miljarder kronor i riket som kan vara en motor i omställningen.²

² Fortsatt ökat intresse för offentliga upphandlingar, Upphandlingsmyndigheten

- Kommunen kan arbeta mer aktivt med cirkulär ekonomi i utvecklingen av verksamheterna, till exempel om arbetsmoment och uppgifter kan genomföras på ett sätt så att de inte kräver inköp som leder till avfall.
- Kommunen kan arbeta mer för att möjliggöra delningsekonomi i planeringen av samhället.
- Kommunen kan starta en fritidsbank för att minska nykonsumtion av träningsutrustning hos kommuninvånare. Det har genomförts en utredning för att undersöka förutsättningar och kostnader, men inga medel i budget har avsatts för ett införande.
- Olika delar i kommunens organisation kan samverka mer för att minska elevers matsvinn.
- Kommunen kan öka kompetensen inom cirkulär ekonomi genom exempelvis temadagar och föreläsningar. Till detta kan redan tillgängliga forum nyttjas bättre, exempelvis Hållbarhetsdagen i Halland.
- Kommunen kan genom bättre samordning och planering av byggprojekt se till att lokaler samnyttjas och på så vis minska behovet av ny lokalyta.
- Alla samhällsbyggande nämnder behöver utveckla sina återbruksprocesser. Genom att arbeta mer strategiskt och gränsöverskridande med frågan kan arbetsmetoder/processer/flöden systematiseras. Bland annat behöver kommunen arbeta mer systematiskt med återbruk av massor och material.
- Det behövs även en centralisering vad gäller återbruk av möbler och inventarier där det finns gemensamma lagringsytor. En satsning på återbruk skulle även kunna bidra till ökad sysselsättning inom kommunens verksamheter.
- Kommunen kan arbeta mer aktivt för att förebygga nedskräpning, vilket är extra viktigt utifrån att Varberg är en kustkommun. Exempel på åtgärder för minskad nedskräpning är nudging och informationskampanjer.
- Kommunen kan samverka mer inom organisationen för att möta kommande lagkrav på bästa sätt. Från och med 1 januari 2024 tar kommunerna över insamlingsansvaret för förpackningar, ett uppdrag som ligger på Vivab och som innebär att bolaget tar över samtliga återvinningsstationer i kommunen. Utöver det kommer kommunen från och med 1 januari 2026 dessutom samla in förpackningsavfall på torg, parker och andra större offentliga platser och utföra mätningar av insamlat förpackningsavfall. Från och med 2027 kommer lagkrav om fastighetsnära förpackningsinsamling. Syftet med den nya lagen är att producenterna ska stå för kostnaderna för en effektiv insamling och behandling av förpackningsavfallet. Genom att kommuner får utökat ansvar att samla in, kommer de också få ersättning för sitt insamlingsarbete från Naturvårdsverket genom att de kommer att kräva debitering från producenterna. För att få ersättning kommer kommunen även behöva mäta och rapportera in avfallsinsamling, inklusive den som sker på offentliga miljöer.

Hållbarhetsinriktning: Välmående samhälle

Inriktningen anger målbilden för den sociala dimensionen av hållbar utveckling och beskriver ett samhälle där människor inte systematiskt hindras från att tillgodose sina behov, både ur ett globalt och lokalt perspektiv. Social hållbarhet når vi genom att bygga ett långsiktigt stabilt och dynamiskt samhälle där grundläggande mänskliga behov uppfylls.

Här hittar du nyckeltalen för hållbarhetsinriktningen Välmående samhälle:

[Uppföljning av våra hållbarhetsmål | Varbergs kommun](#)

Attraktiv och hållbar livsmiljö: Vad gör Varbergs kommun bra?

Varberg behöver värna goda förutsättningar och växa till ett samhälle med trygga, tillgängliga och attraktiva livsmiljöer – som erbjuder ett gott vardagsliv för alla. Nedan beskrivs exempel på det arbete som görs i organisationen för att skapa attraktiva och hållbara livsmiljöer.

- Det pågår arbete med en kommunomfattande översiktsplan och en fördjupad översiktsplan för orten Väröbacka som ska växa med tågstation, bostäder, verksamheter och service.
- För att skapa hållbar tillväxt i Varberg har en utbyggnadsplan tagits fram som styr när olika områden ska byggas ut.
- Medborgarundersökningen från 2023 visar att majoriteten av invånarna är nöjda med utbudet av kulturliv och mötesplatser.
- Kultur- och fritidsnämnden arrangerade föreningsmässan på Arena Varberg i syfte att inspirera till en meningsfull och aktiv fritid. Under mässan gavs möjlighet att mingla med Varbergs många föreningar, få prova på roliga aktiviteter och möta andra med liknande intressen.
- Kommunstyrelsen, förskole- och grundskolenämnden, utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden och kultur- och fritidsnämnden har god samverkan med polis i syfte att öka trygghet och förebygga brott genom konkreta insatser i medborgarlöften.
- Regelbundet samarbete pågår mellan socialsekreterare och förskole- och grundskoleförvaltningens rektorer. Det har bland annat utarbetats nya rutiner kring orosanmälan och hållits gemensam information från polisen och socialtjänsten om arbetet på länsgemensamma Barnahus, ett samverkansinitiativ för utsatta barns trygghet.
- De samhällsbyggande förvaltningarna arbetar med suicidprevention i fysisk miljö i bred samverkan över organisationsgränserna.
- Socialnämnden arbetar för att förebygga våld i nära relationer. Arbetet har fått god spridning, både inom den egna verksamheten och kommunen i stort. Socialtjänsten har även ett utökat ansvar att arbeta med förövare och startade en gruppverksamhet för förövare hösten 2023.
- Under året har BVC-projektet utökat hembesöksprogram fortsatt. En dag i veckan deltar socialsekreterare på hembesök hos nyblivna föräldrar tillsammans med BVC-sköterska. Responsen har varit positiv och socialsekreterarna ser att de kan ge en god information utifrån socialtjänstens uppdrag och ansvar. Dels nås fler fäder, dels rör samtalen mer psykosociala frågor.

Attraktiv och hållbar livsmiljö: Nytt 2023

- Varbergs kommun har för tredje gången erhållit utmärkelsen "Årets superkommun" av tidningen Dagens samhälle inom gruppen småstad och landsbygdskommuner. Varberg var topprankad med starka prestationer inom områden som arbetsmarknad, attraktivitet, kultur- och fritidsverksamheter samt samhällsutveckling.
- Två externfinansierade EU-projekt från Interreg ÖKS, respektive Interreg Nordsjöprogrammet samt Region Halland har beviljats och startats upp. Projekten skall bidra till att fler väljer hållbara resealternativ i staden och på landsbygden.
- Under 2023 invigdes en cykelgata och en gågata i Apelviken som möjliggör trafiksäker transport för gående och cyklister. Gestaltningen främjar rörelse och gång- och cykelgatan i Apelviken innebär ändrat beteende för trafikanterna, bland annat genom att bilförare såväl som cyklister ska

anpassa sitt körsätt utifrån det trafikslag som har företräde.

Informationsinsatser i form av skyltar och uttalande i media har gjorts för att tydliggöra de nya trafikreglerna i området.

- Kommunen har genom ett nytt lagkrav fått ett utökat ansvar att samordna och arbeta brottsförebyggande. I det ansvaret ligger att ta fram en lägesbild och åtgärdsplan. Kommunen har tillsatt ett strategiskt råd som styrgrupp och en arbetsgrupp har bildats bestående av fem förvaltningar och polisen för att möta det utökade ansvaret. Nu pågår arbetet med att ta fram en lägesbild.

Attraktiv och hållbar livsmiljö: Vad kan Varbergs kommun göra bättre?

I arbetet med att skapa ett Varberg som erbjuder en attraktiv och hållbar livsmiljö där människor trivs, stannar kvar och flyttar in kan följande göras bättre:

- Kommunen kan bli bättre på att erbjuda samhällsservice i takt med Varbergs tillväxt, till exempel genom att bygga fler förskolor, skolor och vård- och omsorgsboenden.
- Varberg har en trögrörlig bostadsmarknad och behöver stimulera flyttkedjor och arbeta med markanvisningar. Kommunen kan värna om billiga bostäder och utveckla fler olika boendeformer tillsammans med exploatörer.
- Medborgarundersökningen från 2023 visar att kommunen kan bli bättre på att erbjuda ett attraktivt utbud av mötesplatser för unga.
- Kommunen kan samarbeta mer kring hur evenemang kan användas som ett verktyg för möten och ökad trygghet.
- Kommunen kan bli bättre på att skapa förutsättningar för mer hållbara mobilitetslösningar i stadsmiljön.
- För att bibehålla och i bästa fall utöka den upplevda tryggheten kan kommunen ge invånare möjlighet att peka på vad de ser som trygghetsfrämjande. Kommunen kan arbeta med att informera om omvärlden och om de goda initiativ som bedrivs idag.

Rättvist och inkluderande samhälle: Vad gör Varbergs kommun bra?

Människors tillit till varandra och till samhällsinstitutioner är grundläggande för såväl ekonomisk utveckling som offentlig välfärd. Sambandet mellan hög tillit och välfärdsindikatorer som god hälsa, låg kriminalitet samt hög grad av upplevd trygghet och lycka är väl dokumenterat i forskningen³. Att människor känner tilltro till det demokratiska systemet och ser möjligheter att påverka sin livssituation är också en grundläggande förutsättning för att minska risken för polarisering och ökade klyftor mellan olika grupper. Nedan beskrivs exempel på kommunens arbete för att skapa ett rättvist och inkluderande samhälle:

- Kommunstyrelsen har i arbetet med översiktsplanen samarbetat med högstadie- och gymnasieklasser i de tidiga skedena av processen. Till exempel har eleverna fått skissa på hur samhällen kan utvecklas och de har även svarat på frågor kring hållbarhet i planeringen.

³ SKR (2021), Vägval för framtiden 4 – Utmaningar för det kommunala uppdraget mot år 2030

- Hamn- och gatunämnden har ett nära samarbete med kommunala referensgruppen för tillgänglighet för att tillgänglighetsanpassa offentliga miljöer. Under 2022–2023 har det även funnits ett nära samarbete med Almers anpassade grundskola för att utforma mötesplatser för barn med särskilda behov, exempelvis nya lekplatser.
- Det finns en kommunövergripande arbetsgrupp som arbetar med att beakta barnperspektivet i samhällsbyggandet. Barnperspektivet finns nu med i flera planskeden. Socialnämnden arbetar med barnkonventionen som kontrollinstrument, för att säkerställa att barnens perspektiv beaktas och att deras röster blir hörda. Byggnadsnämnden har i planprojekten börjat ta fram sociala konsekvensanalyser, inklusive barnkonsekvensanalys.
- Varbergs Bostad AB arrangerar familjedagar och genomför riktade insatser på trygghetsboenden.
- Varbergs Bostad AB tillhandahåller varje år ett visst antal lägenheter till Varbergs kommun för sociala ändamål.
- Vid markanvisningar för hyresbostäder anvisas 10 % av lägenheterna till socialnämnden.
- Kultur- och fritidsnämnden har tagit fram en modell för jämlikhetsarbete som ett stöd i det dagliga arbetet. Syftet är att se till att alla människor, oavsett förutsättningar, kan och får ta del av verksamheten på ett likvärdigt sätt.
- Förskole- och grundskolenämnden driver ett flertal långsiktiga utvecklingsprocesser med inriktning mot språk-, läs och skrivutveckling, språk- och kunskapsutveckling samt flerspråkighet i såväl förskola som grundskola.
- För att stärka känslan av delaktighet har LSS-boendena regelbundna boenderådsmöten vid grupp- och servicebostäderna och det genomförs deltagarmöten inom daglig verksamhet. Boenderåd sker även på särskilda boenden för äldre.
- Kommunstyrelsen arbetar med jämställdhet inom lönebildningen i kommunorganisationen. Förvaltningen har även jämställdhetsintegrerat all personaluppföljning för att bättre upptäcka ojämlikhet i kommunens egen organisation.

Rättvist och inkluderande samhälle: Nytt för 2023

- I översiktsplanarbetet har elever på kulturskolans filmkurs fått uppdrag att ta fram en film som sammanfattar översiktsplanens intentioner. Syftet är att ungdomarnas narrativ ska locka fler av de målgrupper som kommunen vanligtvis har svårt att nå ut till att intressera sig för att ta del av förslaget. Samtidigt är det ett sätt att bjuda in och göra ungdomarna delaktiga, känna gemenskap, sammanhang och ha inflytande i arbetet med att ta fram filmen.
- Skolledningen på gymnasiet har inlett arbete med att se över organisatoriska förutsättningar för ett skolgemensamt trygghetsarbete. Exempelvis har rutiner för kränkande behandling setts över i syfte att säkerställa en enhetlig och ändamålsenlig hantering. Arbete pågår även för att stärka övriga rutiner och processer kopplat till trygghet och trivsel på gymnasieskolan.
- Under 2023 genomfördes en ungdomsdemokratidag. Under dagen träffades ungdomar, politiker och tjänstepersoner för dialog om ungdomars förutsättningar och behov. Flera utvecklingsfrågor identifierades som gymnasieskolan har arbetat vidare med i syfte att öka elevers upplevelse av

trygghet och trivsel. I syfte att stärka elevinflytande har även elevrådet bjudits in till nämndens sammanträden.

Rättvist och inkluderande samhälle: Vad kan Varbergs kommun göra bättre?

I arbetet med att göra Varberg till ett rättvist och inkluderande samhälle kan kommunen göra följande bättre:

- Kommunen kan arbeta mer med demokratiuppdraget och kommunen som demokratiaktör. För att bygga ett demokratiskt samhälle behöver kommunen säkra representation utifrån olika perspektiv, exempelvis diskrimineringsgrunderna. Kommunen kan också utveckla och använda fler metoder för medborgarinflytande och säkerställa representativitet. Genom att bjuda in till dialog ökar dessutom chansen att människor vill engagera sig politiskt. Detta är särskilt viktigt för gruppen barn och unga.
- Ett sätt för kommunen att skapa tillit och stärka förtroende är att proaktivt ta ansvar för klimatomställningen. Ett demokratiskt samhälle är i sin tur viktigt för att klara såväl klimatomställningen som de påfrestningar som följer ett förändrat klimat.
- Kommunen kan bli bättre på att bjuda in till dialog med civilsamhället för att utforska möjliga framtida samarbeten.
- Kommunen kan göra unga än mer delaktiga i verksamheterna och genomföra barnkonsekvensanalyser i alla verksamheter.
- Kommunen kan bli bättre på att arbeta med integration genom att skapa delaktighet och serviceutbyte på andra språk än svenska.
- Kommunen kan bli bättre på att möta nyanlända elevers föräldrar. Mötet fungerar bra på vissa skolor medan andra skolor står inför en utmaning.
- Kommunen kan dra lärdom av ideella föreningar kring hur de inkluderar nyanlända i sina verksamheter.
- Kommunen kan arbeta mer med integration och jämställdhet när det gäller lönefrågor och rekrytering.

God hälsa och välbefinnande: Vad gör Varbergs kommun bra?

God hälsa är en grundläggande förutsättning för människors möjlighet att nå sin fulla potential och att bidra till samhällets utveckling. Nedan nämns exempel från arbetet för god hälsa och välbefinnande:

- Varbergs Fastighets AB uppmuntrar till friluftsliv genom att utveckla naturområdet Åkulla bokskogar.
- Varbergs Bostad AB bygger och rustar upp lekplatser samt investerar i utegym.
- Trygghetsvårdarna på Varbergs Bostad AB:s boenden för äldre arbetar med aktiviteter.
- Kultur- och fritidsnämnden arbetar med friskvårds- och aktivitetsgrupper, för barn som behöver stöd i att öka sin fysiska och psykiska hälsa.
- Kultur- och fritidsnämnden erbjuder sagopromenader.
- Under sommaren har socialnämnden anordnat läger för barn och unga med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning utifrån barnens och ungdomarnas önskemål. Verksamheterna genomför aktiviteter som ska stärka barns mående, till exempel aktivitet vid utomhusgym. Även kultur- och fritidsnämnden har arrangerat läger och öppen verksamhet på flera olika platser, framförallt i utemiljö, för unga under sommaren

- Socialnämnden har inom särskilda boenden genomfört aktiviteter som särskilt fokuserat på hälsa, välmående och att motverka en känsla av isolering och ensamhet. Dialog har förts kring vad en meningsfull vardag innebär och för att skapa förståelse för hur olika aktiviteter kan bidra till meningsfullhet för olika individer.
- Socialnämnden, kultur- och fritidsnämnden samt förskole- och grundskolenämnden arbetar förebyggande, med polis och räddningstjänst, kring unga i riskzon genom de lokala områdesgrupperna.
- Kommunstyrelsen, socialnämnden samt kultur- och fritidsnämnden arbetar förebyggande kring dopning i samhället genom samverkan med träningsanläggningar och polis.
- I samverkan med restaurangbranschen och polisen erbjuder kommunen en utbildning i ansvarsfull alkoholservering. En god dialog mellan restaurangbransch och myndigheter möjliggör ett bra samarbete och leder till bättre arbetsförhållanden för alla inblandade. Genom att förebygga överservering och servering av underåriga kan restaurangrelaterat våld minskas.

God hälsa och välbefinnande: Nytt för 2023

- Varberg Energi AB delar ut priset Omtanke ger energi. Årets pris gick till Varberg Innebandy för deras arbete med projektet *Aldrig Ensam* som syftar till att förebygga och motverka psykisk ohälsa hos barn och unga i föreningen.

God hälsa och välbefinnande: Vad kan Varbergs kommun göra bättre?

I arbetet med att skapa ett Varberg som har västkustens bästa förutsättningar för en hälsosam livsstil kan kommunen göra följande bättre:

- Kommunen kan utveckla arbetet med att främja rörelse och motion, dels för personer som tar del av våra tjänster, dels för våra anställda. Ett exempel är likvärdiga förutsättningar för friskvårdsbidrag och friskvårdstimme inom kommunkoncernen.
- Kommunen kan arbeta mer med samordning och resurser kring drogförebyggande arbete i skolan.
- Kommunen kan skapa bättre förutsättningar för kommunövergripande samordning och fler resurser för arbetet med friluftsliv och fritidsaktiviteter. En sådan satsning kan ge positiva effekter ur flera perspektiv, till exempel hälsa och destinationsutveckling.
- Kommunen kan stötta och arbeta mer systematiskt för att fördjupa samarbetet med civilsamhället.
- Kommunen kan möjliggöra generationsöverskridande möten för att främja mentalt välmående.
- Kommunen kan arbeta mer systematiskt med att säkerställa likvärdiga chanser till god hälsa. I grunden finns behov av mer samordning och bättre organisation för arbetet med folkhälsa och social hållbarhet i stort.
- Den psykiska ohälsan bland barn och unga har ökat under de senaste decennierna. Många unga upplever stress, sömnsvårigheter, huvudvärk, ångest och svårigheter att hantera vardagen.⁴ Kommunen kan bli bättre på

⁴ Socialstyrelsen

att förebygga psykisk ohälsa genom att stärka ungas skyddsfaktorer.

Exempel på skyddsfaktorer är att ungdomar har goda fysiska, kognitiva och sociala förmågor samt har utvecklat trygga känslomässiga anknytningar till viktiga vuxna.

- Behovet av särskilt stöd och individuella anpassningar ökar inom vård och omsorg och andelen elever i behov av anpassade skolformer ökar. Det är viktigt att hitta sätt för att möta de alltmer komplexa behoven genom tidiga och samordnade insatser.

Hållbart näringsliv och meningsfull sysselsättning: Vad gör Varbergs kommun bra?

Näringslivet spelar en central roll för att nå en hållbar utveckling och svenska företag är i många fall ledande i det globala hållbarhetsarbetet genom Agenda 2030.⁵ För att klara av lokala hållbarhetsutmaningar kan kommunen både lära av, och samarbeta mer, med det lokala näringslivet.

Att arbeta eller på annat vis befinna sig i ett socialt och meningsfullt sammanhang är en friskfaktor för psykisk hälsa. En meningsfull sysselsättning kan handla om att ha ett arbete, att gå en utbildning eller delta i en annan aktivitet eller verksamhet där man känner att man är delaktig, behövs och bidrar.

- Många av kommunens förvaltningar och bolag tar emot praktikanter, studentmedarbetare, sommarjobbare och feriearbetare. Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden fungerar som motor i att aktivera förvaltningarna och skapa förflyttning.
- Förskole- och grundskolenämnden har etablerat en resursskola. Björkedalsskolan vänder sig till elever i årskurs F-9 som är i behov av särskilt stöd och där förutsättningar att möta elevens behov inte varit tillräckliga i den ordinarie skolmiljön. Uppföljning visar att det har skett en positiv förflyttning för elevernas närvaro och deltagande i undervisningen.
- Förskole- och grundskolenämnden samt utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden bedriver ett aktivt arbete med god samverkan kring skola-arbetsliv med näringsliv och kommunens verksamheter, vilket gör eleverna bättre rustade i sina val av framtida studier och arbete.
- Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden bedriver ett aktivt arbete med att skapa utbildningar som svarar mot människors intresse samt näringslivets och samhällets behov.
- Kultur- och fritidsnämnden stödjer föreningslivet och erbjuder verksamhet inom en mängd områden i syfte att erbjuda en meningsfull fritid för alla kommuninvånare.
- Socialnämnden erbjuder på samtliga särskilda boenden ett utbud av aktiviteter. Exempel på aktiviteter är gymnastik, gudstjänst, frågesport, hotellfrukost, café, musik och underhållning, promenader, musikunderhållning, målning, bussresa till Åkullas bokskogar med mera.
- Varbergs Bostad AB erbjuder lokaler för föreningsaktiviteter samt samarbetar med idrottsföreningar.
- Hamn- och gatunämnden för dialog med föreningar inför byggprojekt.
- Kommunstyrelsens forum Företagslotsen som bedrivs i samverkan inom koncernen underlättar för nystartade likväl som etablerade företagare att

⁵ Svenskt näringsliv: Hållbar utveckling genom Agenda 2030

navigera i frågor som rör myndighetsutövning och gör processen både kortare och effektivare.

Hållbart näringsliv och meningsfull sysselsättning: Nytt för 2023

- Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden deltar i SKR:s program för fullföljd utbildning, kallat UP2. Syftet med deltagande i programmet är att bidra till förbättrade förutsättningar för att arbeta kunskapsbaserat och systematiskt med att förebygga studieavbrott och främja fullföljd utbildning. Under hösten 2023 togs en nulägesanalys fram som identifierade tre utvecklingsområden hos förvaltningen: närvaro, övergångar och studiestöd. Utvecklingsarbete har påbörjats inom samtliga områden.

Hållbart näringsliv och meningsfull sysselsättning: Vad kan Varbergs kommun göra bättre?

I arbetet för ett hållbart näringsliv och att ge alla invånare möjlighet att finna en meningsfull sysselsättning kan kommunen göra följande bättre:

- Genom att samarbeta med lokalt näringsliv kan kommunen växla upp hållbarhetsarbetet och hitta nya relationer och synergier. Kommuner som har ett driv i hållbarhetsarbetet blir mer attraktiva för nya engagerade företag som vill etablera sig samtidigt som det ökar kommunens attraktivitet som arbetsgivare.
- Kommunen kan utveckla arbetet med att föra dialog mellan kommun och näringsliv kring upphandling. Genom att ställa rätt hållbarhetskrav kan kommunen driva på utvecklingen mot mer hållbara produkter eller social hänsyn hos leverantörer.
- Kommunen kan inspirera och skapa förutsättningar för företag att utveckla industriell symbios. Industriell symbios handlar om att det som hos ett företag räknas som restprodukt kan vara råvara för ett annat. Genom att titta närmare på varandras restflöden kan lönsamhet och nya affärsområden utvecklas.
- Varberg har en god arbetsmarknad. Vissa grupper står dock långt ifrån arbetsmarknaden och har hög arbetslöshet, därför behöver kommunen arbeta mer med att nå grupper i utanförskap.
- Kommunen kan arbeta ännu mer med ett hållbart arbetsliv utifrån arbetsgivarperspektivet, till exempel genom breddad rekrytering.
- Kommunen kan stärka arbetet med långtidssjukskrivningar bland kvinnor. Ett verktyg är att stärka chefers förutsättningar i kvinnodominerade yrken, som exempelvis äldreomsorgen.
- Kommunen kan ta tillvara de potentiella nya medarbetare som gör praktik via arbetsmarknadsenheten.
- Kommunen kan arbeta aktivt med att hela organisationen tar emot praktikanter som söker via praktiksamordningen, som en del i kommunorganisationens arbete med långsiktig rekrytering.
- Kommunen kan erbjuda daglediga att låna lokaler och anläggningar.
- Kommunen kan stärka volontärers/frivilligas roll ytterligare. Kommunen kan föra fler föreningsdialoger och erbjuda förbättrat stöd till föreningar.
- Kommunen kan arbeta mer aktivt med att ställa sociala hållbarhetskrav vid markanvisningar.
- Kommunen kan vidareutveckla samverkan mellan hyresgästerna i våra affärsfastigheter.

Framtid – Vad är viktigt för måluppfyllelse?

Hållbarhetsnätverket pekar gemensamt ut följande områden som särskilt viktiga i det fortsatta arbetet mot ett mer hållbart Varberg.

Handlingskraft och långsiktighet

Att bygga en framtidssäkrad kommun kräver medvetna beslut och handlingskraft idag. Långsiktig styrning mot hållbarhet, ett systematiskt och flexibelt arbete, samt resurser i form av både kronor, kunskap och kompetens är nödvändigt för att klara framtidens utmaningar.

Samsyn om framtiden

Kommunen måste ägna mer tid åt att prata om framtiden. Dagens beslut påverkar även morgondagen. Det behövs en organisationskultur som regelbundet diskuterar framtidsfrågor för att bygga samsyn om riktningen. Det är i grunden ett sätt att höja förmågan att navigera i en osäker tillvaro genom att reducera osäkerheter kring framtiden och höja beredskapen för det oväntade. Det handlar om att hjälpa organisationen att våga vara handlingskraftig idag för att forma den framtid kommunen strävar mot.

Våga investera i en hållbar framtid

Kommunen måste säkerställa finansiering till nödvändiga satsningar för att proaktivt utforma en framtidssäkrad stad och landsbygd. Hållbarhet behöver vara en grundförutsättning i alla nya investeringar. Initiala utgifter för investeringar i ett hållbart Varberg kan betyda stora besparingar i ett längre perspektiv.

Kommunen behöver arbeta utifrån tydliga prioriteringar som möjliggör gemensamma satsningar. Rätt insatser kan vara både klimatsmarta och skapa förutsättningar för bättre hälsa, affärsmöjligheter och nya jobb eller ökad integration och delaktighet. Kommunen behöver lära oss mer om hur de olika hållbarhetsutmaningarna påverkar varandra och synliggöra vilka nyttor och besparingar som uppstår.

Möjliggöra delaktighet och samarbete

För att klara framtidens utmaningar krävs gemensam kraftsamling – både vad gäller gränsöverskridande samarbeten inom organisationen och med andra aktörer i Varberg och i länet. Alla i samhället behöver vara med för att göra de förändringar som krävs – kommunkoncernen, myndigheter, forskare, näringslivet, civilsamhället och invånarna.

Kommunen behöver hitta nya former för att möta engagemang och skapa bred delaktighet i omställningen. Det är särskilt viktigt att involvera nästa generation i utvecklingen av det framtida Varberg. För att lyckas i arbetet – särskilt inom social hållbarhet – krävs utvecklat samarbete med civilsamhället. Det bedöms även viktigt inom arbetet med social hållbarhet att kommunen tillsammans med viktiga aktörer enas om tydliga prioriteringar att samverka kring.

Nya förutsättningar för hållbarhetsstyrning

En god och ändamålsenlig hållbarhetsstyrning är en grundförutsättning för att säkra kommunens åtaganden mot nutida och framtida kommuninvånare. Införandet av nya EU-direktivet CSRD avseende hållbarhetsrapportering för större aktiebolag väntas förändra hela rapporteringslandskapet. Det är därför troligt att även förväntningarna på kommunernas hållbarhetsstyrning och transparens inom

området kommer att öka. Landets kommuner behöver säkerställa att de följer med i denna ambitionshöjning som nu sker brett.

Här har Varbergs kommun vågat tänka i ett större perspektiv och valt att inkludera hela organisationen i den nya rapporteringsstandarderna och inte bara de kommunala bolagen som omfattas av lagkravet. Det skapar goda förutsättningar att möta kommande krav från omvärlden. För att klara omställningen till CSRD blir ett koncerngemensamt systemstöd för hållbarhetsrapportering en viktig förutsättning. Ett systemstöd effektiviserar uppföljningsarbetet, så att mer tid kan läggas på att gå från ord till handling.

Möta förändring med förändring

Världen står inför gränsöverskridande utmaningar där gamla angreppssätt inte ger önskad effekt. Kommunen behöver göra mer än att bara anpassa och justera sin verksamhet. Hela organisationen måste våga vara modig och nytänkande för att kunna ta vara på alla de möjligheter som omställningen innebär. För utmaningsdriven innovation finns dessutom ofta extern finansiering att söka. Ett framgångsrikt hållbarhetsarbete är en viktig del i att vara en attraktiv arbetsgivare och kommer att påverka möjligheten att rekrytera och behålla personal.

För att klara att leverera inom välfärdsuppdraget trots demografiska utmaningar behöver kommunen testa nya arbetssätt och fundera över vilka uppgifter som den offentliga sektorn inte ska eller kan göra i framtiden. Kompetensbristen utgör en stark drivkraft för tillämpningen av AI inom just offentlig sektor. Förutom att satsa på att bibehålla medarbetare och tillvarata samt utveckla kompetensen hos befintliga medarbetare kommer nya arbetssätt, välfärdsteknik, samverkan och attityd vara ett ständigt aktuellt arbete.

Verktyg att använda mer effektivt

Hållbarhetsnätverket pekar ut två verktyg som extra centrala för att skapa förflyttning mot ett mer hållbart Varberg.

Nyttja offentlig upphandling bättre

Offentliga inköp är ett viktigt verktyg i omställningen till ett hållbart samhälle. Varje år görs offentliga upphandlingar för cirka 800 miljarder kronor i riket som kan vara en motor i omställningen.

Kommunen kan bli mycket bättre på att ställa skarpa krav och driva utvecklingen framåt, till exempel mot minskad klimatpåverkan, giftfri miljö, cirkulär ekonomi eller social hänsyn. Kommunen kan också utveckla arbetet med att föra dialog med näringslivet kring upphandling för att driva på utvecklingen mot mer hållbara produkter eller social hänsyn hos leverantörer. Övergången till CSRD innebär att kommunens leverantörer kommer att beröras i kommande hållbarhetsrapportering, då leverantörerna utgör en del av organisationens värdekedja.

Bedömningen är att kommunen har bra strategiska planer och mål, men organisationen ser ett behov av en resurs som kan omvandla de strategiska målsättningarna till konkreta krav i upphandlingarna.

Kommunikation tar oss framåt

Kommunen behöver förbättra sin kommunikation som ett stöd i hållbarhetsarbetet både internt och externt.

Intern kommunikation kan användas för att förklara komplexa frågor och skickliggöra organisationen, genom att fakta och kunskap förmedlas så att alla

medarbetare delar en gemensam bild av nuläge och målbild. Kommunikation kan också synliggöra goda exempel, vilket skapar stolthet och bidrar till bilden av kommunen som en attraktiv arbetsgivare.

Det behövs också mer extern kommunikation riktad till näringsliv och invånare. Med hjälp av god kommunikation kan kommunen vara transparent kring sitt ansvarstagande i omställningen till ett hållbart samhälle. Kommunen behöver både genom den egna verksamheten, och i rollen som samhällsutvecklare, vara en vägvisare och bidra med stöd för att underlätta omställningen hos invånare. Genom kommunikationssatsningar kan kommunen också inspirera och uppmuntra andra aktörer till samverkan, så som civilsamhället eller näringslivet.

Balanskravsresultat

Enligt kommunallagens balanskrav måste kommunen ha sin ekonomi i balans och varje räkenskapsår redovisa högre intäkter än kostnader efter att realisationsvinster har räknats bort. Ett positivt resultat krävs för att säkra det egna kapitalet och bygga upp medel för reinvesteringar. Varbergs kommun har uppfyllt balanskravet sedan det infördes år 2000 och har därmed inga negativa balanskravsresultat att reglera från tidigare år.

Resultatutjämningsreserv

Kommunfullmäktige har antagit ett regelverk för god ekonomisk hushållning och resultatutjämningsreserv (RUR). Detta regelverk ger kommunen möjlighet att reservera delar av positiva resultat. Tidigare års överskott kan sedan användas för att jämna ut minskade skatteintäkter enskilda år vid lågkonjunktur. Avsättning till RUR kan göras av den delen av resultatet efter balanskravsjusteringar som överstiger 1 % av skatter och generella statsbidrag. Den totala avsättningen får dock maximalt vara 10 % av skatter och generella statsbidrag.

Ingående RUR uppgår till 409,8 mnkr och för 2023 kan ytterligare avsättning göras i och med att balanskravsresultatet är högre än 1 % av skatter och generella statsbidrag. Avsättning kan göras med 21,9 mnkr och utgående RUR uppgår därmed till 431,7 mnkr.

Balanskravsutredning, mnkr	2023
Årets resultat enligt resultaträkning	77,9
Realisationsvinster	-2,0
Årets resultat efter balanskravsjustering	75,9
Medel till resultatutjämningsreserv	-21,9
Balanskravsresultat	54,0

Väsentliga personalförhållanden

Varbergs kommun är Varbergs största arbetsgivare. Kommunkoncernen möter dagligen invånarnas behov av service genom hela livet. Många av uppdragen är personaltäta, och medarbetarna har en avgörande betydelse för att samhället ska fungera. Som största organisation har koncernen möjlighet att vara ett föredöme som arbetsgivare i sitt närområde.

Under året har det funnits utmaningar inom delar av verksamheterna i form av exempelvis personal- och kompetensförsörjning. Det visar på vikten av att både ställa om och utveckla verksamheten med nya arbetssätt och arbetsmetoder, och ta hand om och utveckla de medarbetare som idag finns i koncernen.

Jämfört med föregående år har utvecklingen under 2023 varit positiv inom flera områden. Sjukfrånvaron har minskat, liksom personalomsättningen, behovet av övertid och timavlönad tid. Friskvårdsbidraget har använts mer, och flera indikatorer visar på att den interna jämställdheten har ökat.

Våra medarbetare

I december 2023 hade kommunkoncernen 5 240 tillsvidareanställda. Av dessa var cirka 4 950 anställda inom primärkommunen, vilket var 130 fler än föregående år. Omräknat till årsarbetare på heltid motsvarar ökningen 2,6 procent. Bland annat ökade vårdrelaterade yrkesgrupper med 3,2 procent.

De flesta av kommunens medarbetare är tillsvidareanställda med månadslön. De senaste åren har andelen visstidsanställningar minskat, denna tendens har hållit i sig även under 2023. De flesta anställda är kvinnor, men andelen män har ökat något. Medelåldern bland medarbetarna är något högre än tidigare, strax över 46 år.

Verksamheten utförs i huvudsak av månadsavlönade medarbetare. Kommunen har arbetat aktivt med ökad grundbemanning för att öka anställningstryggheten för medarbetare, och för att minska behovet av timavlönad tid. Under året har dessutom en förvaltningsövergripande bemanningsavdelning för timvikariat startats. Andelen timavlönad tid har minskat till en jämförelsevis mycket låg nivå.

Personal- och kompetensförsörjning

I många verksamheter har kommunen stått sig väl på arbetsmarknaden vid tillsättning av tjänster, vilket tyder på hög attraktivitet. Detta gäller exempelvis tjänster inom Kommunstyrelsens förvaltning respektive kultur- och fritidsförvaltningens verksamheter. I andra verksamheter har det rapporterats om hård konkurrens på arbetsmarknaden. Några exempel är medarbetare inom kost och städ, fastighets- och IT-verksamhet, och vård- och omsorgsverksamhet.

Ett sätt att möta kompetensutmatning är socialförvaltningens och utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningens utvecklingsarbete för att införa lärlingsanställningar. Det betyder att gymnasieelever som läser vård- och omsorgsprogrammet sista år har möjlighet att söka som lärling under studietiden. Eleverna har påbörjat sina lärlingsanställningar under hösten. Möjligheten till lärlingsanställningar förväntas öka intresset för att studera på vård- och omsorgsprogrammet, och kan också bidra till att göra yrket mer attraktivt.

Det största rekryteringsbehovet beror på personalrörlighet, det vill säga att medarbetare byter tjänst. Under året har den externa omsättningen varit något lägre än 2022. Det kan finnas flera delförklaringar till omsättningens rörlighet. Det tuffare ekonomiska läget kan exempelvis ha gjort arbetsmarknaden mer trögrörlig.

Det är dessutom färre som har gått i pension under året. Den genomsnittliga pensionsåldern ökade något jämfört med föregående år. Sammantaget har den samlade personalstyrkan varit något mer stabil under året, vilket tillsammans med låg andel timavlönad tid har främjat kontinuitet i verksamheterna.

Rekryteringsbehovet under året har uppstått vid ny eller utökad verksamhet, men även till följd av frånvaro. Inom vård- och omsorg har svårigheter fortsatt när det gäller att rekrytera nya medarbetare. Ofta har sökande med rätt kompetens saknats. Inom andra verksamheter, exempelvis grundskola, har utgångsläget varit ansträngande men med ett bemanningsresultat som behållit hög grad av behöriga lärare. I ytterligare verksamheter har som framgått tidigare personalförsörjningen kunnat genomföras framgångsrikt, vilket visar på att kommunen i vissa sektorer står sig väl på arbetsmarknaden.

En viktig del är den interna kompetensutvecklingen, och möjligheter till olika former av praktik. Inom grund- och gymnasieskola har förvaltningarna arbetat aktivt med att utbilda praktikhandledare för att även framåt kunna erbjuda attraktiva praktikplatser för lärarstudenter. Kommunen har under året även haft fler andra praktikplatser jämfört med föregående år.

Arbetsmiljö och sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron minskade under året med 0,7 procentenheter till 7,3 procent. Det är den korta sjukfrånvaron som har minskat. Under åren med och efter pandemin är hög variation i den korta sjukfrånvaron det tydligaste mönstret. Sjukfrånvaro längre än 60 dagar har legat på samma nivå sedan några år tillbaka. En minskning av den totala sjukfrånvaron har noterats bland både män och kvinnor. Minskningen har varit procentuellt större bland kvinnor vilket gör att skillnaden mellan könen har minskat. Det är dock fortsatt en stor skillnad. En återkommande förklaring till att det förekommer skillnader är i vilken utsträckning arbetet är människonära. Ett människonära arbete, som vård och omsorg eller förskola, tenderar att ha högre sjukfrånvaronivåer än exempelvis tekniska arbeten. Eftersom kommunens yrken är tydligt könssegregerade får detta genomslag i könsskillnader vad gäller sjukfrånvaro. Det är därför särskilt viktigt att arbeta mer hälsofrämjande, förebyggande, och med tidiga insatser i framför allt kvinnokodade arbeten.

Primärkommunen har inte genomfört någon övergripande medarbetarundersökning under året. Däremot har förvaltningar genomfört egna mätningar, och i vissa fall prövat andra metoder så som mer pulserande mätningar. Detta har även förekommit bland flera bolag, vilket har gett bra möjligheter att agera mer direkt i arbetsmiljöfrågor.

Antalet anmälda tillbud och arbetsskador har ökat från 1 638 till 1 923 händelser. Ökningen avser tillbud, arbetssjukdomar och olycksfall i arbetet, men inte olycksfall på väg till eller från arbetet. Trots ökningen har anmälda arbetsskador som lett till sjukfrånvaro varit på samma nivå som föregående år. Den vanligaste typen av händelse var fysiska situationer mellan medarbetare och elever, kunder eller brukare. Den största ökningen bland tillbud var upplevd psykisk överbelastning. Även hotfulla situationer har anmälts i högre utsträckning. Bland anmälda arbetssjukdomar har anmälningar om kontakt med exempelvis mögel ökat markant.

Jämställdhet

Kommunen deltar årligen i ett externt sammanställt jämställdhetsindex, Jämix. I den senaste sammanställningen (för 2022) noterades ett bättre resultat än tidigare i fem av nio områden som mättes. Sammanställningen visade dock att det fortfarande

fanns betydande könsrelaterade skillnader i sjukskrivningsmönster, karriärvägar och i vilken utsträckning medarbetare har heltidsanställningar.

I den årliga löneöversynen under perioden konstaterades att de ovägda löneskillnaderna mellan män och kvinnor har minskat.

Uppföljningen av jämställdhetsarbetet och nämndernas arbete med att motverka risk för diskriminering fördjupas i personal- och hälsobokslutet för 2023.

Antal anställda	2023	2022	2021
Antal tillsvidareanställda	4 957	4 821	4 720
<i>därav män, %</i>	20	19,7	19,3
<i>därav kvinnor, %</i>	80	80,3	80,7
Total sysselsättning utifrån grundanställning omräknad till heltidårsarbetare, tillsvidareanställda	4 690	4 567	4 457
<i>därav män, %</i>	20,5	20,2	19,8
<i>därav kvinnor, %</i>	79,5	79,8	80,2
Total sysselsättning utifrån faktisk tjänstgöringsgrad omräknad till heltidårsarbetare, tillsvidareanställda	4 590	4 459	4 336
<i>därav män, %</i>	20,7	20,5	20
<i>därav kvinnor, %</i>	79,3	79,5	80
Genomsnittsålder, tillsvidareanställda	46,2	46	46,1
Genomsnittlig pensionsålder	64,9	64,7	64,6
Tidsbegränsad anställning med månadslön	486	530	583
<i>därav män, %</i>	30,5	28,9	31,7
<i>därav kvinnor, %</i>	69,5	71,1	68,3
Producerad tid och kostnad	2023	2022	2021
Producerad tid, tusen timmar	7 725	7 616	7 512
Personalkostnad, miljoner kronor	3 048	2 820	2 724
Timavlönad tid (%) av producerad tid	2023	2022	2021
Andel timmar utförda av timavlönade	3,7	4,2	4,3
Genomsnittlig sysselsättningsgrad (%) deltidsarbetande tillsvidareanställda	2023	2022	2021
Kvinnor	77,1	78	77,3
Män	71,2	71,9	68,7
Totalt	76,6	77,3	76,6
Genomsnittlig sysselsättningsgrad (%) samtliga tillsvidareanställda	2023	2022	2021
Kvinnor	94	94,2	93,9
Män	96,9	96,9	96,6
Totalt	94,6	94,7	94,4

Andel (%) heltid tillsvidareanställda	2023	2022	2021
Kvinnor	73,9	73,5	73
Män	89,3	89,3	89,4
Totalt	77	76,6	76,2

Andel (%) sjukfrånvaro av tillgänglig tid	2023	2022	2021
Samtliga anställda			
29 år eller yngre	7,5	7,6	7,2
30-39 år	6,9	7,5	7,4
40-49 år	6,3	7,3	6,8
50-59 år	7,7	8,3	8,2
60-67 år	9,2	9,9	8,9
Totalt samtliga anställda	7,3	8	7,7
Kvinnor			
29 år eller yngre	8,2	8,1	7,7
30-39 år	7,5	8,3	8,3
40-49 år	6,9	8,1	7,6
50-59 år	8,7	9,3	9,3
60-67 år	9,9	10,8	9
Totalt kvinnor	8,1	8,9	8,4
Män			
29 år eller yngre	5,9	6,5	6,4
30-39 år	5,1	4,9	4,3
40-49 år	4,2	4,3	4
50-59 år	3,7	4,3	3,4
60-67 år	6,2	6,5	8,4
Totalt män	4,7	5	4,9
Längd på sjukfrånvaron			
Sjukfrånvaro 1-14 dagar, samtliga	3,7	4,5	3,9
Sjukfrånvaro 15-59 dagar, samtliga	1,1	1	1,1
Sjukfrånvaro >60 dagar, samtliga	2,6	2,6	2,6
Sjukfrånvaro >60 dagar som andel av total sjukfrånvaro, samtliga	34,9	32,1	34,1

Förväntad utveckling

Sveriges kommuner och regioner (SKR) skriver i Aktuell Ekonomi (cirkulär 23:56) att konjunkturedgången fortsätter under 2024 med minskat antal arbetade timmar och en inbromsning av det nominella skatteunderlaget som följd. Trots att inflationen dämpas ses köpkraften i kommunsektorn minska under 2024.

Därutöver påverkas kommunsektorn av fortsatt höga pensionskostnader under 2024 på grund av de senaste årens höga inflation som medfört kraftigt ökade prisbasbelopp. Prognosen är att kostnaderna för pensioner kommer falla tillbaka till lägre nivåer under 2025 i samband med att inflationen dämpas. Under 2025–2027 ser SKR en återhämtning i konjunkturen som leder till fler arbetade timmar och det nominella skatteunderlaget ökar i linje med det historiska genomsnittet. Bedömningen är också att räntorna förväntas sjunka. En utmaning som ses är att försörjningsbördan på befolkningen i arbetsför ålder väntas öka utifrån de demografiska behoven där antalet äldre blir allt fler.

Det samhällsekonomiska läget påverkar även Varberg och det planerade resultatet för 2024 är betydligt lägre i jämförelse med tidigare år. Under de följande åren 2025–2028 ses en återhämtning och de planerade resultaten möjliggör uppfyllnad av de finansiella målen även med åren 2023 och 2024 i beaktande.

Ett hållbart Varberg

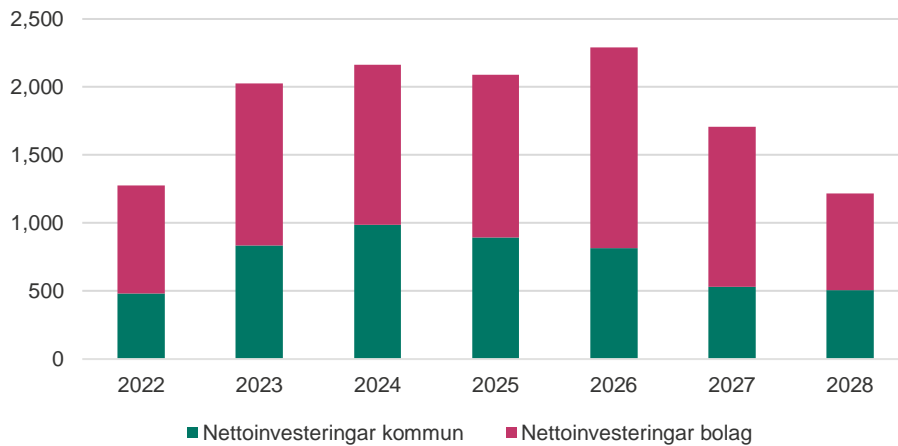
Hållbarhetsarbetet kommer fortsätta de kommande åren utifrån kommunfullmäktiges antagna mål. Tillsammans med andra delar av samhället ska kommunkoncernen arbeta för att skapa ett uthålligt och välmående Varberg. Kommunen behöver hitta fler former för att möta engagemang och skapa bred delaktighet i omställningen till ett hållbart samhälle. Att styra mot kommunfullmäktiges mål om en grön och klimatmedveten kommun handlar om att framtidsäkra Varberg genom att ta ansvar i klimatomställningen.

Omvärlden förväntas också ställa allt högre krav på ansvarstagande och transparens i omställningen till ett hållbart samhälle, samtidigt som lagkraven ökar. Från och med 2025 kommer det ställas lagkrav på de kommunala bolagen att hållbarhetsrapportera enligt EU-direktivet Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD). Primärkommunen omfattas ännu inte av lagkravet, men i och med att kommunen är en del av en helhet kommer ett utvecklingsarbete för hållbarhetsrapporteringen göras även för kommunen.

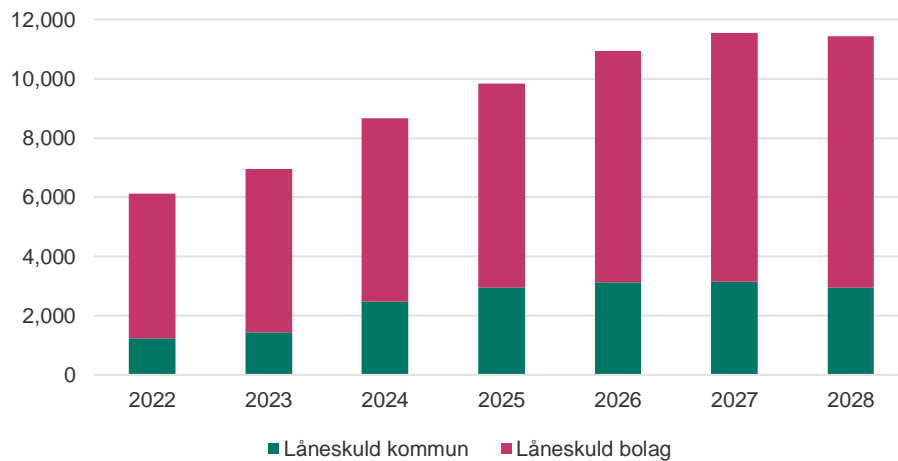
Varberg fortsätter växa

Befolkningsprognosen visar på 80 000 invånare under 2030-talet vilket medför ökat behov av kommunal service samt behov av investeringar i nya anläggningar. Tillsammans med behov av reinvesteringar och ersättningar i befintliga anläggningar ses fortsatt höga investeringsnivåer för kommunkoncernen de närmaste åren. De höga investeringsnivåerna innebär en ökad belåning och även om de finansiella målen uppnås kommer den höga investeringsnivån att förändra skuldsättningen. Under de kommande åren förväntas skuldnivån öka från 7 000 mnkr till upp mot 12 000 mnkr.

Kommunkoncernens nettoinvesteringar, mnkr

Kommunkoncernens låneskuld, mnkr

Den ökade belåningen påverkar resurserna till den löpande driftverksamheten och en ständig avvägning behöver därför göras mellan storleken på planerade investeringar och önskvärd storlek på resultatet. För att klara de ekonomiska utmaningarna har Varbergs kommun antagit långsiktiga finansiella mål för perioden 2020-2028. För att klara den demografiska utmaningen och kommunens finansiella mål har kommunfullmäktige genom antagen "Budget 2024 och plan 2025-2028" krav på omfattande omställning, anpassning och effektivisering av verksamheterna på 240 mnkr.

I januari 2024 gav mark- och miljööverdomstolen klartecken för Västerport etapp 1 och detaljplanen har därmed vunnit laga kraft. Projektorganisationen kommer nu starta upp igen för det fortsatta arbetet med att utveckla den nya stadsdelen.

Kompetensförsörjningen utmanar

SKR publicerade 2022 rapporten Valfärdens kompetensförsörjning som behandlar hur välfärden kan möta kompetensutmaningen och en personalprognos 2021-2031. SKR skriver i rapporten att rekryteringsbehovet till den offentliga sektorn är stort på grund av pensionsavgångar samt demografins utveckling med allt fler äldre. En allt hårdare konkurrens om arbetskraft utmanar kommunen som arbetsgivare de kommande åren. Det kommer krävas mycket arbete med att ta sig an utmaningen att kompetensförsörja verksamheterna utifrån de behov som finns.

Drift- och investeringsredovisning

Driftredovisning

Driftredovisningen är den del av kommunens ekonomi som är avsedd för den löpande verksamheten. I november 2022 beslutade kommunfullmäktige om nämndernas ekonomiska ramar för 2023 samt plan för 2024-2027. Efter fullmäktigebeslutet fördelade respektive nämnd ut ramen på verksamhetsgrenar utifrån nämndens prioriteringar. Utöver rapporteringen i samband med årsbokslutet lämnade nämnderna vid fyra tillfällen under året en redogörelse för periodens nettoutfall och prognos för helåret. Flera politiska beslut togs under året som förändrade nämndernas ramar.

Till skillnad mot kommunens resultaträkning innehåller driftredovisningen interna poster, det vill säga affärshändelser mellan förvaltningarna, både inom nämndernas ramar och inom de kammungemensamma posterna.

Differensen mellan utfallet på finansieringsverksamheten i driftsredovisningen och finansnettot i resultaträkningen beror på att räntedelen avseende finansiell leasing samt inflationseffekten på pensionsskulden redovisas i finansnettot i resultaträkningen medan de i driftredovisningen redovisas som en del av de kammungemensamma verksamheterna.

Fler redovisningsprinciper för driftredovisningen finns att läsa om i noterna avseende den ekonomiska redovisningen.

Årets budget

Vid sitt sammanträde i november 2022 fastställde kommunfullmäktige driframen för 2023 till 4 136,3 mnkr. Av dessa medel reserverades 58,6 mnkr för att kompensera nämnderna för kostnadsökningar i lönerrevisionen, 29,5 mnkr reserverades för att kompensera nämnderna för ökade drift- och kapitalkostnader i samband med nyinvesteringar och 10 mnkr reserverades för att hantera oförutsedda händelser.

63,6 mnkr fördelades ut till nämnderna i april och juni utifrån lönerrevisionen, vilket innebar att samtliga reserverade medel nyttjades tillsammans med ytterligare 5 mnkr. Reserveringen av medel för drift- och kapitalkostnader vid driftsättning av nya investeringar ökade under året till 35,5 mnkr och av de fördelades 22,3 mnkr till nämnderna.

Av de reserverade medlen för att hantera oförutsedda händelser beslutade Kommunstyrelsen om användning av 8 mnkr, varav 2,5 mnkr är reserverade och ännu inte utbetalda. De medel som har fördelats ut har bland annat använts till marknadsföringsavtal med idrottsföreningar som spelar seriespel på högsta nivå i Sverige, varumärkesstärkande evenemang, överföring av medel till kultur- och fritidsnämnden för driftkostnader för Sparbanken Wictory Center och ekonomiskt stöd till Varbergs Handbollsklubb.

Varbergs kommun mottog under året sammantaget 70,3 mnkr i generella statsbidrag från Socialstyrelsen, varav drygt 4,5 mnkr fördelades till externa aktörer. Av de återstående 65,8 mnkr intäktsfördes 24,1 mnkr som ett generellt statsbidrag under 2023 i enlighet med Rådet för kommunal redovisnings (RKR) anvisningar

och socialnämndens driftsram utökades med motsvarande belopp. Resterande medel bokades upp som en förutbetalad intäkt och kommer intäktsföras under 2024.

Driftbudget förändringar under året avseende verksamhetens nettokostnad, mnkr	2023
Beslutad driftsram 15 november 2022	-4 136,3
Tillkommande generella statsbidrag	-24,1
<i>varav Minskad andel timanställda inom vård och omsorg</i>	-18,8
<i>varav Utökad bemanning av sjuksköterskor på särskilda boenden</i>	-4,3
<i>varav Statsbidrag för kommunerna för stöd till ökade lönekostnader till följd av utbildning till specialistundersköterskor</i>	-0,9
Driftsram 31 december 2023	-4 160,4

Årets uppföljningar

Under året har nämndernas ekonomi följts upp efter utgången av februari, april, augusti, oktober och december. Årets prognoser har främst påverkats av tidsförskjutningar i exploateringsverksamheten och utmaningar men också tillkommande statsbidrag för socialnämnden. Socialstyrelsen förtydligade under året att utbetalda bidrag även kunde användas under 2024 och Rådet för kommunal redovisning (RKR) lämnade i slutet av året anvisningar på hur bidragen ska intäktsföras under 2023 och 2024. Vad gäller finansieringen av driftverksamheten har prognosen för skatteintäkter och generella statsbidrag successivt förbättrats under året. Prognoserna som beskrivs nedan inkluderar finansieringen av driftverksamheten.

Uppföljningen efter februari visade ett underskott för året på 17,1 mnkr. De största avvikelserna avsåg tidsförskjutningar i exploateringsintäkterna och ökat behov av insatser samt en svår bemanningssituation inom socialnämndens område. Den positiva prognosen för de generella statsbidragen mötte till viss del upp driftverksamhetens prognosticerade underskott.

Tertialrapporten visade på ytterligare underskott härledda till ytterligare tidsförskjutningar i exploateringsverksamheten och ökat behov av insatser samt en svår bemanningssituation inom socialnämndens område. Efter april redovisades även högre mediakostnader än budgeterat och högre beräknat utfall för årets lånerörelse än budgeterat. Den positiva prognosen för skatteintäkter och de generella statsbidragen mötte till viss del upp driftverksamhetens prognosticerade underskott och sammantaget prognosticerades ett underskott mot årets budget på 38,9 mnkr.

Efter augusti avrapporterades delårsrapporten med en prognos för helåret som avvek 8 mnkr från årets budgeterade resultat. Den förändrade prognosen från tertialrapporten berodde främst på högre prognosticerade skatteintäkter och generella statsbidrag inkluderat statsbidragen minskad andel timanställda inom vård och omsorg samt utökad bemanning av sjuksköterskor på särskilda boenden. I rapporteringen av delårsrapporten återfanns även det statliga elstödet. De två statsbidragen avseende minskad andel timanställda och utökad bemanning av sjuksköterskor på särskilda boenden blev väsentligt högre än förutsett och påverkade socialnämndens prognos positivt. Ökade prognosticerade underskott sågs inom exploateringsverksamheten med ytterligare tidsförskjutningar, högre kostnader för pensioner än budgeterat samt underskott inom både förskole- och grundskolenämnden och utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden.

I oktoberrapporten förbättrades prognosen och visade nu en positiv avvikelse mot budget på 0,5 mnkr. De största förändringarna sedan delårsrapporten bestod i socialnämndens prognosticerade överskott hänförligt till förvaltningsgemensamma medel som ej fördelades ut samt minskat underskott inom verksamheterna för barn, familj och vuxen och ensamkommande/nyanlända tillsammans med en förbättrad prognos avseende ekonomiskt bistånd. Även servicenämnden lämnade en förbättrad prognos där flera avdelningar lämnade positiva prognoser som mötte upp avvikelserna avseende mediakostnader och vinterväghållning. Även prognosen för de kommungemensamma kostnaderna förbättrades något utifrån att medel som reserverats för ökade kapital-, hyres och driftskostnader inte förväntades nyttjas fullt ut. Förskole- och grundskolenämnden redovisade ett större prognosticerat underskott än i delårsrapporten hänförligt till grundskoleverksamheten och anpassad grundskola. Även utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden redovisade större prognosticerat underskott på grund av lägre interkommunala intäkter, ökade kostnader för elever hos annan huvudman, högre kostnader avseende anpassad gymnasieskola samt tillkommande lagkrav inom SFI. SKR nedreviderade även skatteunderlaget för 2023 beroende på en svagare utveckling av antalet arbetade timmar och inbromsning på arbetsmarknaden.

2023 års uppföljningsrapporter, mnkr	Budget	Prognos	Prognosticerad avvikelse
Februari	-4 136,3	-4 179,0	-42,7
April	-4 136,4	-4 217,4	-81,1
Augusti	-4 202,1	-4 302,0	-99,8
Oktober	-4 202,2	-4 281,2	-79,0

2023 års uppföljningsrapporter inklusive finansiering av driftverksamheten, mnkr	Budget	Prognos	Prognosticerad avvikelse
Februari	79,2	62,1	-17,1
April	79,2	40,3	-38,9
Augusti	79,2	71,2	-8,0
Oktober	79,2	79,7	0,5

Årets resultat

Årets resultat för driftverksamheten uppgår till 4 273,2 mnkr vilket är en negativ avvikelse mot budget på 112,8 mnkr. Inkluderas finansieringen av driftverksamheten gjordes ett resultat för året på 77,9 mnkr mot årets budget på 79,2 mnkr. En analys av årets resultat görs nedan i avsnitten om nämndernas resultat, övriga kommungemensamma poster samt finansiering av driftverksamheten.

Nämndernas resultat

Nämndernas sammantagna drift resulterade för året i en negativ budgetavvikelse på 98,5 mnkr. Avvikelsen förklaras till stor del av tidsförskjutningar i exploateringsprojekt, höga kostnader inom socialnämndens verksamhetsområde samt höga elkostnader. Flera nämnder ser att inflationen och de kostnadsökningar som följer i dess spår har påverkat verksamheterna under det gångna året.

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige redovisar för 2023 en negativ avvikelse på 0,8 mnkr mot årets budget. Avvikelsen förklaras bland annat av högre arvodeskostnader till följd av längre sammanträden, högre kostnader för IT-utrustning samt ökade lokalkostnader då sammanträden har hållits på Arena Varberg under renoveringen av Stadshus C.

Kommunrevision

Kommunrevisionen rapporterar ett utfall som är i linje med budget.

Valnämnden

Valnämnden redovisar för 2023 en nettokostnad på 0,1 mnkr av budget på 0,2 mnkr. Eftersom det inte är valår har valnämnden generellt låga kostnader. Under året har planering inför europaparlamentsvalet 2024 påbörjats.

Överförmyndarnämnden

Överförmyndarnämnden Varberg visar för 2023 en positiv budgetavvikelse på 0,6 mnkr. Den positiva avvikelsen förklaras av att kostnader för gode män blev lägre än budgeterat. Inför 2023 togs höjd för högre arvodeskostnader då även Marks kommun blev del av den gemensamma nämnden. Det visade sig att kostnaderna för arvoden inte ökade i den omfattning som beräknats. Även personalkostnaderna blev lägre än beräknat på grund av tidsmässiga luckor mellan anställningar.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen är den nämnd som rapporterar störst negativ avvikelse mot budget med 59,5 mnkr. Exploateringsverksamheten hanteras inom Kommunstyrelsen och på grund av tidsförskjutningar blev exploateringsintäkterna 70 mnkr lägre än budgeterat. Därutöver gjordes en avsättning för Gåsakulla deponi som påverkade resultatet negativt.

Övertagande av infart till reningsverket vid Getteröbron från Trafikverket påverkade resultatet positivt tillsammans med lägre verksamhetskostnader än beräknat bland annat på grund av hög personalomsättning och mindre nyttjande av konsulter än budgeterat.

Förskole- och grundskolenämnden

Förskole- och grundskolenämnden redovisar en negativ budgetavvikelse på 4,5 mnkr. Inom den anpassade grundskolan har personalkostnaderna varit högre än budgeterat, främst beroende på att verksamheten bedrivs i flera olika lokaler som medför ett behov av ökad bemanning. Dessutom var det under året fler elever i verksamheten än vad som budgeterats.

Inom fritidshem har det varit fler elever än budgeterat vilket ökade kostnaderna utifrån resursfördelningen. Det medförde också ökade intäkter i form av barnomsorgsavgifter.

Grundskoleverksamheten hade högre personalkostnader och högre kostnader för material och inventarier än budgeterat. De högre kostnaderna avseende material möttes dock upp av erhållet statsbidrag avseende inköp av läromedel. Därutöver valde fler elever annan huvudman än budgeterat vilket påverkar kostnadsutfallet negativt och samtidigt var det färre elever från andra kommuner som valde att gå i Varberg vilket innebar lägre intäkter än planerat.

Kostnaderna för skolskjuts blev lägre än budgeterat, förskoleverksamheten och pedagogisk omsorg hade ett mindre överskott mot budget och den

förvaltningsgemensamma verksamheten redovisade en positiv budgetavvikelse vilket till viss del väger upp underskottet inom grundskola och anpassad grundskola.

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden rapporterar ett underskott mot budget på 3,9 mnkr. Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden har under året haft ökade kostnader för interkommunal ersättning där antalet elever som väljer annan huvudman blev fler än vad som budgeterats. Vidare har kostnaderna för den anpassade gymnasieskolan varit högre än budget då antalet elever blev fler än vad som beräknats inför året.

Inom SFI-undervisningen tillkom ett nytt lagkrav och det tillsammans med fler elever med behov av särskilda stödinsatser har påverkat nämndens kostnader.

Vuxenutbildningen, verksamheten för arbetsmarknadsåtgärder samt den förvaltningsgemensamma verksamheten visade på överskott gentemot budget.

Socialnämnden

Socialnämnden redovisar en negativ budgetavvikelse med 23,8 mnkr. Det är en markant förändring sedan den prognos som gjordes i oktober. Anledningen till den stora förändringen är att efter oktoberrapporten meddelade Socialstyrelsen att statsbidragen avseende minskad andel timanställda inom vård och omsorg samt utökad bemanning av sjuksköterskor på särskilda boenden avsåg både 2023 och 2024 och inte som tidigare kommunicerat enbart 2023. I november kom Rådet för kommunal redovisning (RKR) även med anvisningar om hur bidragen skulle periodiseras under 2023 och 2024. Det innebär att av totalt utbetalade bidrag till den kommunala verksamheten på 65,8 mnkr skulle 23,2 mnkr intäktsredovisas under 2023 och resterande 42,6 mnkr ska intäktsredovisas under 2024.

Nya modeller för ersättning kring utskrivningsklara patienter från Region Halland samt fördelning av schablonersättning från Migrationsverket hade stor del i underskottet tillsammans med den demografiska utvecklingen med allt fler äldre samt inflationen. Inflationen påverkade till exempel genom att riksnormen för ekonomiskt bistånd ökade och även arvodena till kommunens familjehem ökade.

Underskottet beror också på en utmanande bemanningssituation med hög sjukfrånvaro och svårigheter att få till en grundbemanning som därmed leder till höga kostnader för övertid och tillfälliga bemanningslösningar.

Andra förklaringar till underskottet hänförs till att verksamheterna möter allt fler personer med komplexa och individuella behov, högt tryck på korttidsplatser samt ökat antal utredningar och beslut om insatser inom barn och unga.

Socialnämnden vidtog under året åtgärder för att minska underskottet. Bland annat togs beslut om nedläggning av Fogdevägens äldreboende och uppsägning av Almebergsgatans boende. Beslut fattades också att vakanta administrativa tjänster inte skulle återinsättas.

Byggnadsnämnden

Byggnadsnämndens utfall för året ger en positiv avvikelse mot budget med 2,2 mnkr. Det byte av lantmäteriets system som byggnadsnämnden fick extra tillskott för i 2023-års budget kommer troligtvis genomföras först 2025 och nämnden skulle därmed visa ett överskott på 2 mnkr vid årets slut. Inom nämndens verksamhetsområde blev intäkterna lägre än budgeterat främst inom bygglov och

geografisk information där ärendeflödena minskade. Det vägdes dock upp av att personalkostnaderna blev lägre än budgeterat.

Miljö- och hälsoskydds nämnden

Miljö- och hälsoskydds nämnden har under året haft högre kostnader för IT-program och digitalisering än budgeterat. Det tillsammans med lägre intäkter än förväntat innebär att nämnden redovisar en negativ avvikelse mot budget med 0,4 mnkr.

Hamn- och gatunämnden

Hamn- och gatunämndens resultat för året är ett utfall i linje med budget. Vinterväghållningen blev dyrare än en medelvinter och avviker negativt från budget. Även kostnaderna inom driftavdelningen och anläggningsavdelningen blev högre än budgeterat.

Dessa underskott balanserades dock upp av fortsatt höga fartygsintäkter och höga intäkter för gästande fritidsbåtar och husbilar, lägre personalkostnader inom ledning och administration och ett positivt resultat för park och allmän plats. Inom verksamheten för park och allmän plats sågs höga intäkter för upplåtelse av offentlig plats samt låga kostnader för flera verksamheter då flera arbeten kom igång senare än planerat på grund av den utdragna vintern.

Kultur- och fritidsnämnden

Kultur- och fritidsnämnden visar en positiv budgetavvikelse på 1,6 mnkr, där 0,5 mnkr avser ett privat investeringsbidrag som påverkar intäkterna positivt. Utgifterna förenade med investeringsbidraget redovisas i investeringsredovisningen. Verksamheten för idrotts- och fritidsanläggningar har ett underskott som bland annat beror på nytecknade skötselavtal och att den allmänna prisökningen på till exempel drivmedel, förbrukningsmaterial och tjänster påverkat verksamheten.

Förvaltningsledningen har under året haft lägre kostnader än budgeterat på grund av vakanta tjänster samt att potten för ofördelade medel inte använts i den omfattning som budgeterats. Övriga verksamheter visar mindre överskott eller utfall i linje med budget.

Service nämnden

Service nämnden rapporterar en negativ budgetavvikelse för året på 9,9 mnkr. Redan i samband med tertialrapporten signalerade nämnden att kostnaderna för media, det vill säga el, värme och vatten, skulle överstiga budgeten. Kommunfullmäktige fattade då beslut om att den del av mediakostnaderna som översteg budget inte skulle belasta nämnden utan hanteras kommunövergripande. När mediakostnaderna för 2023 summeras ses en avvikelse mot budget på 12 mnkr.

Nämnden har under året arbetat vidare med framtagande av underhållsplaner och det arbetet ger också negativ budgetavvikelse. Även kostnaderna för fastighetsrenhållning, vinterväghållning och trädgårdsskötsel blev högre än budgeterat.

Gemensamma stödfunktioner som innefattar måltider, IT och telefoni, fordon och logistik samt lokalvård visar ett överskott och möter därmed till viss del upp underskottet inom verksamheterna för fastigheter.

Övriga kommungemensamma poster

Inom övriga kommungemensamma poster finns två undergrupper där den första, kommungemensamma avräkningar, innehåller pensionskostnader för pensioner intjänade innan 1998 samt avräkningar av arbetsgivaravgifter, personalförsäkringar

och pensioner intjänade efter 1998, internränta, finansiell leasing samt avsättning till semesterlöner.

Den andra delen av kommungemensamma poster, ofördelade budgetmedel, utgörs av de medel som har reserverats för ökade kapital-, hyres-, och driftskostnader, lönerörelse samt Kommunstyrelsens medel för oförutsedda händelser.

Kommungemensamma avräkningar

De kommungemensamma avräkningarna avviker negativt från budget med 26,9 mnkr. Kostnaderna för pensioner blev betydligt högre än budgeterat vilket främst berodde på den höga inflationen som påverkar såväl de avgiftsbestämda premierna som kostnaden för pensionsavsättning.

Under året har ett intensivt arbete pågått för att gå igenom samtliga leasingavtal och omvärdera flertalet från operationella till finansiella. Effekten av omvärderingen påverkar driftresultatet negativt med 6,5 mnkr. Även intäkterna avseende internräntan blev lägre än budgeterat, medan avsättningen för semesterlöner avvek positivt från budget.

Ofördelade budgetmedel

Ofördelade budgetmedel avviker positivt från budget med 12,7 mnkr. Den centrala överenskommelsen för Kommunals medlemmar avseende årets lönerörelse blev högre än vad som budgeterats men detta möts upp av att samtliga budgetmedel avseende ökade driftskostnader samt ökade kapital- och hyreskostnader inte nyttjades som beräknat under året då investeringar färdigställs senare än planerat. Dessutom nyttjades inte heller avsatta medel till oförutsedda händelser fullt ut.

Finansiering av driftverksamheten

Finansieringen av driftverksamheten sker främst genom skatteintäkter och generella statsbidrag. Det slutliga beskattningsutfallet för 2022 blev högre än förväntat och påverkar årets skatteintäkter positivt. Likaså prognosticeras det slutliga beskattningsutfallet för 2023 att bli högre än budgeterat. Vad gäller de generella statsbidragen blev även de högre än budgeterat, dessutom tillkom statligt elstöd. Sammantaget innebar det 118 mnkr högre skatteintäkter och generella statsbidrag än budgeterat.

Under året tillkom också statsbidrag som utökade budgetposten för de generella statsbidragen med 24,1 mnkr. Regeringens satsning avsåg stöd till kommunerna för minskad andel timanställda inom vård och omsorg, utökad bemanning av sjuksköterskor på särskilda boenden samt stöd till ökade lönekostnader till följd av utbildning till specialistundersköterskor. Dessa tillkommande medel fördelades till socialnämndens driftbudget för året.

Finansnettot understiger budget med 6,6 mnkr. Det högre ränteläget påverkar såväl räntekostnader som ränteintäkter. Avvikelsen mot budget förklaras främst av lägre borgensavgift än budgeterat, vilket beror på att koncernbolagen inte har lånat i den utsträckning som budgeterats och att det skett en förskjutning i när lånebehoven uppstått.

Driftredovisning, mnkr	Intäkter 2023	Kostnader 2023	Nettoutfall 2023	Budget 2023	Avvikelse	Nettoutfall 2022
Kommunfullmäktige	0,0	-5,3	-5,3	-4,5	-0,8	-3,9
Kommunens revisorer	0,0	-1,9	-1,9	-1,9	0,1	-1,9
Valnämnd	0,0	-0,1	-0,1	-0,2	0,1	-0,9
Överförmyndare	7,7	-13,3	-5,6	-6,2	0,6	-5,7
Kommunstyrelse	125,8	-401,7	-275,9	-216,3	-59,5	-240,1
Förskole- och grundskolenämnd	178,4	-1 727,3	-1 548,9	-1 544,3	-4,5	-1 470,0
Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnd	94,2	-475,5	-381,3	-377,4	-4,0	-360,4
Socialnämnden	256,1	-1 737,1	-1 481,0	-1 457,1	-23,8	-1 368,3
Byggnadsnämnd	48,4	-79,3	-30,9	-33,1	2,2	-26,8
Miljö- och hälsoskyddsnämnd	10,8	-24,1	-13,3	-12,8	-0,5	-11,6
Hamn- och gatunämnden	100,3	-270,5	-170,3	-170,3	0,0	-155,1
Kultur- och fritidsnämnd	26,2	-228,1	-201,8	-203,4	1,6	-183,7
Serviceämnd	818,2	-861,3	-43,0	-33,1	-9,9	-37,6
Summa nämndernas drift	1 666,2	-5 825,5	-4 159,3	-4 060,8	-98,5	-3 866,0
Övriga kommungemensamma poster						
Kommungemensamma avräkningar	828,7	-942,6	-113,8	-86,9	-26,9	-33,7
Ofördelade budgetmedel	0,0	0,0	0,0	-12,7	12,7	0,0
Summa övriga kommungemensamma poster	828,7	-942,6	-113,8	-99,6	-14,2	-33,7
Verksamhetens resultat	2 494,9	-6 768,1	-4 273,2	-4 160,4	-112,8	-3 899,8
Finansiering av driftverksamheten						
Skatteintäkter	3 531,1	0,0	3 531,1	3 457,8	73,3	3 343,8
Generella statsbidrag	993,0	-193,5	799,5	754,8	44,7	773,2
Finansnetto	141,1	-120,6	20,5	27,0	-6,6	31,8
Summa finansiering av driftverksamheten	4 665,2	-314,1	4 351,0	4 239,6	111,4	4 148,8
Resultat	7 160,1	-7 082,2	77,9	79,2	-1,3	249,1
Driftredovisningens samband med resultaträkningen, mnkr						
Verksamhetens resultat	2 494,9	-6 768,1	-4 273,2	-4 160,4	-112,8	-3 899,8
<i>varav interna intäkter och kostnader i driftredovisningen</i>	-1 683,9	1 623,8	-60,1	0,0	-60,1	-59,4
<i>varav räntekostnader pension och finansiell leasing, redovisas som finansiell kostnad i resultaträkningen</i>		41,3	41,3	0,0	41,3	6,3
Bidrag elstöd som är bokfört som intäkt i resultaträkningen men ligger i finansiering av driftverksamheten	13,4		13,4		13,4	
Bidrag ersättning sjuklönekostnader som intäkt i resultaträkningen men ligger i finansiering av driftverksamheten						18,6
Aktiverat eget arbete		60,1	60,1	0,0	60,1	59,4
Övrigt	-0,1	-0,8	-0,9	1,5	-2,3	-0,1
Resultaträkning	824,3	-5 043,7	-4 219,4	-4 158,9	-60,4	-3 875,0

Investeringsredovisning

Varberg växer och utvecklas och med en ökande befolkning kommer ett allt större behov av bostäder, infrastruktur och verksamhetslokaler.

Investeringsplanen för 2023 rymde flera investeringsprojekt för att öka kapaciteten i förskolor, skolor och boenden. Till detta kom investeringar i bland annat offentlig plats, infrastruktur för en hållbar stadsutveckling samt nya idrotts- och fritidsanläggningar.

Årets investeringsbudget uppgick till 970 mnkr. Av dessa var 774 mnkr beslutade och tillförda vid årets ingång och 191 mnkr var överförda från föregående års investeringsbudget. I april utökades investeringsbudgeten med 5 mnkr efter ett separat budgetbeslut avseende Limabacka förskola och där delar av den totala investeringsbudgeten för projektet budgeterades under 2023.

Inför 2023 avsattes medel under Kommunstyrelsen för att kunna hantera avvikelser inom kommunens infrastrukturinvesteringar. Anledningen var det rådandet omvärldsläget med stigande priser och materialbrist som gav en osäkerhet i arbetet med projektkalkylerna.

Under året påverkades investeringsprojekten av stigande priser som en följd av pandemin, kriget i Ukraina och den svaga kronkursen i relation till dollar och euro. Material som är känsliga för kronans utveckling och som internationellt handlas i dollar eller euro såsom oljebaserade produkter och stålprodukter, har fortsatt bli dyrare i takt med att kronkursen försvagats och världsmarknadspriset gått upp.

Under året fördes därför de avsatta investeringsmedlen för prisjusteringar i infrastruktur över till hamn- och gatunämnden.

Den samlade nettoutgiften för året uppgick till 666,3 mnkr, vilket motsvarar en upparbetningsgrad på 68,7 %. Upparbetningsgraden påverkades av tidsförskjutningar och att av att en del av de medel som sattes av för reinvesteringsprojekt kommer användas i planerade projekt kommande år. En stor del av avvikelserna gentemot årets budget stod hamn- och gatunämnden för, vilket beror på att nämnden avvaktat med ersättningsrekryteringar av projektledare då planeringsförutsättningarna inför 2024 antydde minskad investeringsbudget för nämnden. Ersättningsrekrytering pågår och nämnden räknar därmed med att återgå till en högre upparbetningsgrad under 2024. Kostnaderna för kommunens delar i Farehamnsprojektet har varit lägre än budgeterat och den totala projektbudgeten har minskats inför 2024.

Skolfastigheter

För att ge utrymme för fler elever i kommunens befintliga grundskolor har projekt avseende kapacitetshöjande åtgärder genomförts på Bläshammar skola och Rolfstorps skola. Kapacitetshöjande åtgärder pågår även på Trönninge skola och tillbyggnaden väntas stå klar till höstterminen 2024. På Deromeskolan planeras för moduletablering och upphandling pågår där etableringen beräknas vara klar till höstterminen 2024. Under 2023 färdigställdes utemiljön på Björkedalsskolan.

På Håsten har byggnationen av en ny grundskola tillsammans med en anpassad grundskola påbörjats. Inflyttning planeras till höstterminen 2025 och därefter följer rivning av befintlig skola samt färdigställande av utemiljö och hus för elever med särskilda behov till höstterminen 2026.

Det pågår också ett arbete för att ta fram en detaljplan för ny grundskola i Tångaberget med planering inflyttning hösten 2027.

Vad gäller gymnasieskolan har en moduletablering genomförts till följd av evakueringsbehov och ökat elevantal.

Förskolor

Under året har byggnation pågått av ny förskola i Trönningenäs och ny förskola i Bläshammar. Förskolan i Trönningenäs förväntas tas i drift hösten 2024 och förskolan i Bläshammar vintern 2025.

Under året tillkom även budgetmedel avseende ny förskola i Limabacka och där förväntas byggnation ske under 2024-2025 med inflyttning hösten 2025.

Omsorgsverksamheter

Byggnationen av en ny gruppbostad i Limabacka har pågått under året. Bostaden väntas stå klar under första halvåret 2024 och kommer rymma sex lägenheter i två separata huskroppar med tillhörande gemensamhetsutrymmen och utemiljö. Under året fortsatte även arbetet med förstudie för särskilt boende och förskola på gemensam tomt i Trönninge.

Idrotts- och fritidsanläggningar

Ombyggnationen av Påskbergsvallen har fortgått och har inneburit byggnation av nya läktare och serviceutrymmen. Etapp 2 är till större delen färdigställd och det som återstår är mindre åtgärder för anslutning mot Rotundan.

I anslutning till Varbergs idrottshall har det byggts en aktivitetspark för skate och den invigdes i samband med SM i början på september.

Vad gäller projektet konstgräsplan med omklädning i Väröbacka har projektet påbörjats och i oktober påbörjades även arbetet med att byta ut den uttjänta konstgräsplanen i Veddige. Invigning är planerad till mars 2024. Under året sågs även belysningen över i Väröbacka idrottshall och Veddige ishall.

Övriga förvaltningsfastigheter

I gruppen övriga förvaltningsfastigheter ingår bland annat om- och nybyggnation av räddningsstationer. Under året har byggnation av Värö räddningsstation genomförts och överlämnade till verksamheten görs i början av 2024. I Skällinge påbörjades arbetet med en ny räddningsstation och byggnationen kommer påbörjas under 2024.

Offentlig plats

Flera projekt pågår för utveckling av kommunens offentliga platser, bland annat i Apelviken. Projektet som har pågått i flera år syftar till att skapa en ledande surfdestination genom att förstärka surf- och badprofilen och utveckla möjligheterna till rekreation i Apelviken året runt. Arbetet pågår även med att anlägga ett rekreativt område vid den täckta Lassabackadeponin vid Getteröns naturreservat. Under året har det genomförts arbeten med naturområdet och under 2024 planeras byggnation av fågel- och utkikstornet Kärven samt byggnation av Prins Julians lekplats.

Under året har löpande investeringar i park och allmän plats såsom lekplatser, mötesplatser på serviceorter/landsbygd, trädförnyelse samt tillgänglighetsåtgärder genomförts.

I enlighet med badplatsriktlinjen höjs standarden och punktinsatser utförs på flera olika badplatser i kommunen. Under 2023 har delprojektet Skällingesjön slutförts och byggnation har utförts för delprojekten Getterön och Båle badplats som kommer slutföras under 2024.

Gång- och cykelvägar

Flera insatser har genomförts under året för att främja ett hållbart resande. Kattegattleden mellan Morup och Åhs färdigställdes under 2023 och återstående del avser sträckning i norr. Under året har byggnationen av inre tvärstråket för cyklister mellan Lassabackaområdet och Ranelidsrondellen fortsatt med etapp 3. Vidare genomfördes löpande investeringar utifrån hamn- och gatunämndens cykelplan.

Gator och vägar

Ombyggnation av korsningar och gator pågår på olika håll i kommunen för att uppnå ett bättre trafikflöde, ökad säkerhet för oskyddade trafikanter och bättre miljö. De två delprojekten Platsarna och Träslövsvägen färdigställdes under 2023.

Under året har arbete även pågått i projektet avseende korsning Getterövägen där korsningen ska byggas om till en cirkulationsplats där den nya infarten till hamnen ska anslutas. Bedömningen är att arbetet kommer att färdigställas i tid till öppnande av nya Farehamnen.

Andra exempel på genomförda arbeten är reinvestering i två bilbroar i Göingegården och i projektet för anslutningar omkring Varbergs station pågår projektering tillsammans med Trafikverket och ledningsägarna. Resterande del av Gamlebygatan färdigställdes också under året.

Andra trafikinvesteringar såsom beläggningsarbeten, kollektivtrafikåtgärder och trafikmiljöåtgärder genomförs löpande i hela kommunen. Under året har bland annat beläggningsarbeten utförts på Österleden och i Håstensrondellen.

Inventarier och IT

I budgeten avsattes medel för inköp av inventarier och IT som ska användas till färdigställda anläggningar, mindre verksamhetsinvesteringar samt IT-utrustning såsom datorer, mobiltelefoner och IT-infrastruktur.

Hamnanläggningar

Inom ramen för kommunens stadsutvecklingsprojekt kommer Farehamnen att byggas ut med nya kajplatser för att ersätta den äldre handelshamnen som försvinner i samband med att Västerport byggs. Kommunens del i projektet omfattar muddring, bankpålning och markuppfyllnad. Hamnbolaget ansvarar för järnväg, gata, terminalyta, kajer, skogspir samt utrustning och installationer.

Mark- och fastighetsförvärv

Kommunfullmäktige avsätter årligen medel till förvärv av strategisk mark för framtida exploateringar eller för inlösen vid infrastrukturella projekt. Under 2023 gjordes förvärv av Edaskans 14, tomt för ny skola i Tångaberg samt förvärv av Väröbacka 15:15.

Reinvesteringar i fastigheter

Reinvesteringar i fastigheter avser periodiskt underhåll. Under 2023 genomfördes åtgärder bland annat i Centralskolan, Almers skola, Lindgården, Naturum och Veddige idrottsplats. En del av de budgeterade medlen är planerade att användas för större projekt kommande år.

Förstudier

Under året har arbete med förstudier gjorts avseende nya gymnasieplatser, stationsområde i Värö, särskilt boende och förskola i Trönninge, ny förskola i Borgasgård, utökad kapacitet på Bockstensskolan och Påskbergsskolan samt ny maskinhall på Övrevi IP.

Gåvor

Under året mottog Varbergs kommun infarten till reningsverket vid Getteröbron från Trafikverket. När infarten övergick i kommunens ägo intäktsfördes den enligt gällande redovisningsprinciper och blev samtidigt en anläggningstillgång som kommer att belasta kommunens resultat genom avskrivning framöver.

Finansiell leasing

I denna post ryms kommunens investeringar genom finansiell leasing. Under året har ett intensivt arbete pågått för att gå igenom samtliga leasingavtal och omvärdera flertalet från operationella till finansiella.

Investeringar inom exploateringsverksamheten

Under året har utgifter för allmän plats, markarbeten och infrastruktur inom kommunens exploateringsverksamhet upparbetats.

Uppföljning av fleråriga projekt och beslutade projektbudgetar

Många av kommunens större investeringsprojekt löper över flera år. Även om projekten ibland tidsmässigt förskjuts och då avviker från årets budgeterade utgift så är följsamheten till beslutade projektbudgetar över lag god. Årets uppföljning av pågående och avslutade fleråriga projekt visar en negativ budgetavvikelse på 9,5 mnkr eller 0,3 % av de sammantagna projektkalkylerna.

Några projekt som visar på negativa avvikelser mot projektkalkylerna är Kattegattleden och ny förskola i Bläshammar. Vid upphandlingen av ny förskola i Bläshammar innebar inkomna anbud ökade investeringsutgifter, varpå avsatta medel utökas i budget 2024.

Som en konsekvens av prisuppgångarna på bland annat drivmedel, asfalt och stål visar även flera infrastrukturprojekt negativa avvikelser mot projektkalkylerna. Exempelvis beror större delen av projektavvikelsen för Östra Hamnvägen etapp 1-4 på kostnadsökningar.

Det finns också flera projekt som visar positiva avvikelser mot budget och några exempel är kommunens del i Farehamnen, ny förskola i Bua samt om- och tillbyggnationerna av Trönninge skola och Väröbackaskolan.

Investeringsområde, mnkr	Nettoutgift 2023	Budget 2023	Budget- avvikelse	Projekt- prognos	Projekt- kalkyl	Projekt- avvikelse
Skolfastigheter	238,7	235,2	-3,4	1 271,3	1 296,9	25,6
varav Håstensskolan inklusive idrottshall	162,3	91,9	-70,4	626,8	626,8	0,0
Förskolor	40,9	63,7	22,8	259,1	254,6	-4,5
varav ny förskola i Bläshammar	13,6	26,5	12,9	57,8	47,9	-9,9
varav ny förskola i Trönningenäs	23,7	23,6	-0,1	44,0	44,0	0,0
Omsorgsverksamhet	22,3	36,0	13,7	30,4	30,6	0,2
varav gruppbostad i Limabacka	22,0	25,7	3,7	30,4	30,6	0,2
Idrotts- och fritidsanläggningar	49,1	75,8	26,7	126,4	139,1	12,6
varav arenakrav Påskbergsvallen etapp 2	32,3	34,8	2,5	64,9	64,9	0,0
Övriga förvaltningsfastigheter	24,4	46,7	22,3	131,7	131,7	0,0
varav Värö räddningsstation	21,5	22,3	0,8	26,6	26,6	0,0
Offentlig plats	34,5	65,7	31,2	178,9	180,8	1,8
varav Apelviken	9,5	8,9	-0,6	60,0	60,0	0,0
Gång- och cykelvägar	30,6	50,8	20,3	105,8	95,6	-10,2
varav Cykel – inre tvärstråk	7,3	10,0	2,7	35,0	35,0	0,0
varav Kattegattleden	17,0	13,9	-3,1	30,0	22,0	-8,0
Gator och vägar	47,6	83,9	36,3	299,0	259,9	-39,1
varav Östra Hamnvägen etapp 1-4	0,4	10,6	10,2	120,0	100,0	-20,0
Hamnanläggningar	38,6	67,6	29,0	213,9	221,7	7,8
varav Farehamnen	30,2	49,4	19,3	195,0	203,8	8,8
Inventarier och IT	35,3	81,9	46,5	9,1	9,6	0,5
Mark- och fastighetsförvärv	28,4	38,5	10,1	0,0	0,0	0,0
Reinvesteringar i fastigheter	69,1	123,8	54,7	123,8	123,8	0,0
Förstudie	6,9	0,4	-6,5	16,5	12,3	-4,2
Totalt nettoinvesteringar	666,3	970,0	303,7	2 765,9	2 756,5	-9,5
Gåvor	7,0					
Övertagande WIC-hallen	33,6					
Finansiell leasing	169,3					
Totalt investeringar, inkl. gåvor, övertagande av anläggning och finansiell leasing	876,2					
Investeringar inom exploateringsverksamheten	6,0					
Totalt investeringar, inkl. gåvor, övertagande av anläggning, finansiell leasing och exploateringsverksamheten	882,2					

Investeringsredovisningens samband med balansräkningen, mnkr	Nettoutgift 2023	Budget 2023	Budget-avvikelse	Projekt-prognos	Projekt-kalkyl	Projekt-avvikelse
Investeringar i anläggningstillgångar (balansräkningsnoter 14 och 15)	848,1					
<i>varav mark, byggnader och tekniska anläggningar</i>	771,1					
<i>varav maskiner och inventarier</i>	76,9					
Justering för:						
Gåvor (infart till Reningsverket)	7,0					
Övertagande Sparbanken Wictory Center	33,6					
Offentliga investeringsbidrag	-6,7					
Övrigt	0,2					
Summa	882,2					

Investeringsredovisningens samband med kassaflödesanalysen, mnkr	Nettoutgift 2023	Budget 2023	Budget-avvikelse	Projekt-prognos	Projekt-kalkyl	Projekt-avvikelse
Investeringsverksamhet i kassaflödesanalys - Investering i materiella anläggningstillgångar	848,1					
<i>varav mark, byggnader och tekniska anläggningar</i>	771,1					
<i>varav maskiner och inventarier</i>	76,9					
Justering för:						
Gåvor (infart till Reningsverket)	7					
Övertagande Sparbanken Wictory Center	33,6					
Offentliga investeringsbidrag	-6,7					
Övrigt	0,2					
Summa	882,0					

Exploateringsredovisning

Exploatering innebär att omvandla råmark till färdiga bostads- eller verksamhetsområden. De senaste åren har kommunens exploateringsverksamhet varit hårt belastad eftersom efterfrågan på bostads- och verksamhetstomter är hög.

Kommunens exploateringsverksamhet är en viktig beståndsdel i det arbete som sker för att öka antalet bostäder i kommunen och möjliggöra fler företagsetableringar. Processen startar med utarbetande av programområde och detaljplaner. Efter samråd, granskning och antagande kan anläggningsarbetet starta. Om markområdena ägs av kommunen avslutas processen med markanvisning och/eller tomtförsäljning. I övriga fall avslutas processen med besiktning, uppföljning och slutreglering av avtal med privat exploatör. Efterfrågan på bostads- och verksamhetstomter i Varberg är fortsatt hög.

Att budgetera och prognostisera exploateringens resultat är osäkert eftersom överklagande, försenade upphandlingar, oförutsedda markförhållanden eller lägre efterfrågan påverkar utfallet med stora belopp.

Exploateringsverksamhetens påverkan på resultat 2023

Resultat för 2023 är 17,9 mnkr. Intäkterna består av markförsäljning 16,4 mnkr och exploateringsersättningar 7,4 mnkr. Avdragna kostnader uppgår till 5,9 mnkr. Resultatet för exploateringsverksamheten är 69,9 mnkr sämre än budget.

Intäkten för Apotea i Holmagärde på 33,9 mnkr förskjuts till 2024 då köpets giltighet är beroende av att köpebrev utfärdas, vilket med största sannolikhet kommer ske 2024 när hela köpeskillingen är erlagd och byggnation har påbörjats. Det finns ytterligare några mindre tomter i Holmagärde där intäkterna förskjuts till 2024 av liknande anledning som för Apotea. Dessa summeras till 3,4 mnkr.

Ytterligare projekt som förskjuts till kommande år är Adjunkten 21,5 mnkr, Trönningenäs 6,4 mnkr, Tärnan 3,9 mnkr, Södra Trönninge 3,1 mnkr, Rektorn 3,0 mnkr och Kvarnagården 1 mnkr.

Årets positiva avvikelser är friköp av tomt Kvarnliden 7 mnkr samt exploateringsersättning Trilsberg 1,6 mnkr som var budgeterad först 2024. Därtill har några exploateringsobjekt avslutats, varav vissa har bidragit med positivt resultat och andra med negativt resultat.

Exploateringsredovisning i balansräkningen

Förändringen mellan ingående och utgående värde inom bostadsmark beror å ena sidan på att nya utgifter har upparbetats under året. Å andra sidan har några utbyggnader av gator och offentlig plats färdigställt i exploateringsområden och överförts till kommunens anläggningstillgångar. Bland annat Alunskiffern i Breared och Trilsberg i Trönninge. Ett exploateringsområde har avslutats och kvarvarande mark har förts över till tomtlagret.

För exploatering av verksamhetsmark har värdet i balansräkningen ökat med ca 4 mnkr, vilket främst beror på att nya utgifter har upparbetats under året.

Kassaflödesmässigt hör de största inkomsterna till friköp av tomt Kvarnliden, förutbetalda intäkter i Holmagärde samt exploateringsbidrag i Södra Trönninge. På utgiftssidan hör de största posterna till Rektorn och Lektorn i Sörse, Blåshammar

etapp3, anläggningar i Breared (Alunskiffern och Västkustvägen), Trilsberg i Trönninge samt upparbetning i programområdet Himle.

Exploaterings- redovisning, mnkr	Ingående balans	Inkomster	Utgifter	Avslutat mot resultaträkning	Avslutat mot balansräkning	Utgående balans
Bostadsmark	-105,3	17,6	-33,8	-13,7	10,7	-124,4
Verksamhetsmark	-16,4	6,4	-5,0	-4,1	-1,5	-20,6
Tomtlager	-8,6	0,1	0,0	0,0	-0,1	-8,6
Totalt	-130,3	24,1	-38,8	-17,9	9,2	-153,7

Ekonomisk redovisning

Resultaträkning

Resultaträkning, mnkr	Not	Kommun- koncernen 2023	Kommun- koncernen 2022	Kommunen 2023	Kommunen 2022
Verksamhetens intäkter	1	2 393,8	2 677,4	824,3	848,0
Verksamhetens kostnader	2,3,10	-5 848,6	-5 857,9	-4 735,1	-4 463,9
Av- och nedskrivningar	4	-559,4	-524,9	-308,6	-259,0
Verksamhetens nettokostnader		-4 014,3	-3 705,4	-4 219,4	-3 875,0
Skatteintäkter	5	3 531,1	3 343,8	3 531,1	3 343,8
Generella statsbidrag och utjämning	6	786,1	754,6	786,1	754,6
Verksamhetens resultat		302,9	392,9	97,8	223,4
Finansiella intäkter	7	10,9	7,0	141,1	80,6
Finansiella kostnader	8	-156,9	-57,8	-161,0	-54,9
Resultat efter finansiella poster		156,9	342,1	77,9	249,1
<i>Varav extraordinära poster</i>		-	-	-	-
<i>Varav jämförelsestörande poster</i>	9	-	52,5	-	52,5
Årets resultat	11	156,9	342,1	77,9	249,1

Kassaflöde

Kassaflödesanalys, mnkr	Not	Kommun- koncernen 2023	Kommun- koncernen 2022	Kommunen 2023	Kommunen 2022
Löpande verksamhet					
Årets resultat		156,9	342,1	77,9	249,1
Justering för ej likviditetspåverkande poster	31	651,5	476,5	382,5	182,5
Övriga likviditetspåverkande poster	32	-12,7	-20,7	-12,5	-20,7
Poster som redovisas i annan sektion	33	-2,1	0,0	-2,1	0,0
<i>Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital</i>		793,7	797,8	445,9	410,8
Förändring kortfristiga fordringar		33,5	-171,5	108,6	-291,6
Förändring exploateringsfastigheter, förråd och varulager		-24,1	80,8	-23,4	73,4
Förändring rörelseskulder		266,7	24,3	-39,5	234,4
Kassaflöde från den löpande verksamheten		1 069,8	731,4	491,6	427,0
Investeringsverksamhet					
Investering i immateriella anläggningstillgångar		0,00	-1,5	0,0	-1,5
Försäljning av immateriella anläggningstillgångar		0,00	0,00	0,00	0,00
Investering i materiella anläggningstillgångar		-1 927,8	-1 358,9	-848,1	-510,6
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		2,1	0,0	2,1	0,0
Investering i kommunkoncernföretag		0,0	0,0	0,0	0,0
Försäljning av kommunkoncernföretag		0,0	0,0	0,0	0,0
Investering i finansiella anläggningstillgångar		-6,8	-19,6	-635,8	-555,7
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar		0,00	0,00	0,00	0,00
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-1 932,6	-1 380,0	-1 481,8	-1 067,8
Finansieringsverksamhet					
Nyupptagna lån		844,7	559,7	999,3	559,7
Amortering av skulder för finansiell leasing		-17,9	-10,1	-51,6	-17,4
Amortering av låneskulder		0,00	0,00	0,00	0,00
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		826,8	549,5	947,7	542,3
Bidrag till infrastruktur					
Utbetalning av bidrag till statlig infrastruktur		-7,3	-7,5	-7,3	-7,5
Årets kassaflöde		-43,3	-106,6	-49,8	-106,1
Likvida medel vid årets början		252,2	358,8	250,4	356,4
Likvida medel vid årets slut		209,0	252,2	200,6	250,4
Förändring likvida medel		-43,3	-106,6	-49,8	-106,1

Balansräkning

Balansräkning, mnkr	Not	Kommun- koncernen 2023	Kommun- koncernen 2022	Kommunen 2023	Kommunen 2022
Tillgångar					
Anläggningstillgångar					
Immateriella anläggningstillgångar	13	2,5	3,6	1,7	2,2
Materiella anläggningstillgångar					
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	14	10 983,1	9 271,1	6 316,5	4 918,6
Maskiner och inventarier	15	2 621,5	2 562,6	284,6	238,4
Finansiella anläggningstillgångar	16,17	96,6	89,8	5 363,5	4 727,8
Summa anläggningstillgångar		13 703,7	11 927,1	11 966,2	9 887,0
Bidrag till statlig infrastruktur	3	206,2	211,0	206,2	211,0
Omsättningstillgångar					
Förråd, lager och exploateringsfastigheter	18	168,2	144,1	153,7	130,3
Fordringar	19	818,9	852,4	640,8	749,4
Kortfristiga placeringar		0,0	0,0	0,0	0,0
Kassa och bank	20	209,0	252,2	200,6	250,4
Summa omsättningstillgångar		1 196,0	1 248,7	995,1	1 130,1
Summa tillgångar		15 106,0	13 386,8	13 167,5	11 228,0
Eget kapital, avsättningar och skulder					
Eget kapital	21				
Årets resultat		156,9	342,1	77,9	249,1
Resultatutjämningsreserv		431,7	409,8	431,7	409,8
Övrigt eget kapital		4 607,8	4 303,3	3 572,0	3 372,0
Summa eget kapital		5 196,4	5 055,2	4 081,6	4 030,9
Avsättningar					
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	22	330,8	253,9	330,8	253,9
Andra avsättningar	23	383,1	349,5	58,7	40,8
Summa avsättningar		713,9	603,5	389,5	294,8
Skulder					
Långfristiga skulder	24	7 000,0	5 207,8	6 633,3	4 304,6
Kortfristiga skulder	25	2 195,8	2 520,3	2 063,1	2 597,8
Summa skulder		9 195,7	7 728,1	8 696,3	6 902,4
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		15 106,0	13 386,8	13 167,5	11 228,0
Panter och ansvarsförbindelser					
Panter och därmed jämförliga säkerheter	26	11,8	11,8		
Ansvarsförbindelser		1 037,9	1 058,2	1 534,3	1 554,3
Pensionsförpliktelser som inte har tagits upp bland skulderna eller avsättningarna	27,28	1 002,6	998,2	1 002,6	998,2
Övriga ansvarsförbindelser	29,30	35,3	60,0	531,7	556,2

Noter resultaträkning

NOT 1 Verksamhetens intäkter, mnkr	Kommun- koncernen 2023	Kommun- koncernen 2022	Kommunen 2023	Kommunen 2022
Försäljningsintäkter	852,3	1 201,1	76,7	83,5
Taxor och avgifter	429,7	394,9	190,0	176,9
Hyror och arrenden	594,5	555,5	103,3	94,6
Bidrag och kostnadsersättningar från staten ¹	325,8	380,6	325,8	380,6
Bidrag och gåvor från privata aktörer	5,2	20,0	5,2	20,0
Offentliga investeringsbidrag ¹	4,4	2,7	3,1	2,0
EU-bidrag	2,4	2,5	2,4	2,5
Övriga bidrag ¹	59,4	42,0	53,9	41,8
Försäljning av verksamhet och konsulttjänster	37,7	35,5	37,7	35,5
Intäkter från exploateringsverksamhet	23,8	7,6	23,8	7,6
Realisationsvinster på anläggningstillgångar	2,1	0,0	2,1	0,0
Övriga verksamhetsintäkter	56,5	35,0	0,4	3,0
Summa verksamhetens intäkter	2 393,8	2 677,4	824,3	848,0

¹Raden "Offentliga investeringsbidrag" har tillkommit jämfört med årsredovisningen 2022. Det påverkar jämförelsesiffrorna för 2022 genom att beloppen på raden "Övriga bidrag" har minskat med 2 mnkr (både i kommunkoncernens och kommunens siffror) och raden "Bidrag och kostnadsersättningar från staten" har minskat med 0,7 mnkr i kommunkoncernens siffror. Dessa 2,7 mnkr (kommunkoncernens siffror) respektive 2 mnkr (kommunens siffror) har istället lagts på raden "Offentliga investeringsbidrag". Därmed ingen ändring på totalen avseende verksamhetens intäkter.

Tomträttsavgälder kommun, mnkr	Antal och kvm 2023	Antal och kvm 2022	Taxeringsvärde 2023	Taxeringsvärde 2022	Intäkter 2023	Intäkter 2022
Småhus	1 st, 547 kvm	1 st, 547 kvm	2,4	2,4	0,0	0,0
Flerfamiljhus	2 st, 8 849 kvm	2 st, 8 849 kvm	31,6	31,6	0,7	0,7
Industri	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0
Övrigt	16 st, 30 149 kvm	16 st, 30 149 kvm	22,0	22,0	1,2	1,2
Totalt	19 st, 39 545 kvm	19 st, 39 545 kvm	56,0	56,0	1,9	1,9

Not 2 Verksamhetens kostnader, mnkr	Kommun- koncernen 2023	Kommun- koncernen 2022	Kommunen 2023	Kommunen 2022
Personalkostnader exklusive pensionskostnader	-2 996,7	-2 824,2	-2 790,7	-2 632,3
Pensionskostnader	-284,7	-206,6	-257,6	-187,7
Aktiverat eget arbete	77,9	79,0	60,1	59,4
Inköp av anläggnings- och underhållsmaterial	-3,2	-0,8	-3,2	-0,8
Anskaffningskostnad sålda exploateringsfastigheter	-5,9	-5,5	-5,9	-5,5
Köp av verksamhet	-915,2	-769,5	-822,6	-780,2
Lämnade bidrag	-118,7	-119,8	-123,0	-123,9
Lokal- och fastighetskostnader	-138,0	-128,9	-175,9	-201,1
Bränsle/Energi	-9,4	-19,4	-85,0	-76,5
Förbrukningsmaterial	-166,0	-160,0	-166,4	-160,3
Transport och resor	-76,5	-76,8	-76,5	-77,2
Handelsvaror	-493,2	-833,8	0,0	0,0
Övriga kostnader	-677,3	-741,2	-267,5	-250,7
Bolagsskatt	-20,7	-23,1	0,0	0,0
Realisationsförluster och utrangeringar av anläggningstillgångar	-1,2	-4,8	-1,2	-4,8
Summa verksamhetens kostnader	-5 828,8	-5 835,4	-4 715,3	-4 441,4

Not 3 Upplösning av bidrag till statlig infrastruktur, mnkr	Kommun- koncernen 2023	Kommun- koncernen 2022	Kommunen 2023	Kommunen 2022
Beslutad medfinansiering	429,0	414,0	429,0	414,0
Upplöst tidigare år	-203,0	-180,5	-203,0	-180,5
Årets upplösning	-19,8	-22,5	-19,8	-22,5
Återstår att lösa upp	206,2	211,0	206,2	211,0

Upplösningen avser:

1) Avtal med Trafikverket om medfinansiering av järnvägstunnel under Varberg på västkustbanan. Medfinansieringsbeloppet som beslutades 2009, uppgår till 290 mnkr och löses upp under 25 år. Under 2017 beslutade Kommunfullmäktige om ett tillägg till medfinansieringen på 101 mnkr. Tillägget löses upp på 17 år för att få samma sluttid som det ursprungliga beloppet.

2) Avtal med Trafikverket om medfinansiering för Norra stationsbron skrevs år 2020. Norra stationsbron är ett följdprojekt av projektet med tunneln och dubbelspåret och därför valdes 14 års upplösningstid för Norra stationsbron för att medfinansieringarna till Trafikverket avseende tunneln och dess följdprojekt ska vara kostnadsförda i sin helhet vid samma tidpunkt (år 2034). Medfinansieringen för Norra Stationsbron uppgår till 23 mnkr.

3) Avtal med Trafikverket om medfinansiering av järnvägsstation i Väröbacka tecknades 2023. Medfinansieringsbeloppet för denna åtgärd är 15 mnkr och upplösningstiden är 25 år. Upplösning av bidraget påbörjades under 2023.

Not 4 Av- och nedskrivningar, mnkr	Kommun- koncernen 2023	Kommun- koncernen 2022	Kommunen 2023	Kommunen 2022
Avskrivningar immateriella tillgångar	-1,1	-0,8	-0,5	-0,2
Avskrivningar byggnader och anläggningar	-348,5	-318,7	-235,7	-199,9
Avskrivningar maskiner och inventarier	-209,8	-205,3	-72,4	-58,9
Nedskrivningar och återföring av tidigare nedskrivningar	0,0	-0,1	0,0	0,0
Summa av- och nedskrivningar	-559,4	-524,9	-308,6	-259,0

Not 5 Skatteintäkter, mnkr	Kommun- koncernen 2023	Kommun- koncernen 2022	Kommunen 2023	Kommunen 2022
Preliminär kommunalskatt	3 460,5	3 245,1	3 460,5	3 245,1
Slutavräkning 2022	17,3	20,8	17,3	20,8
Preliminär slutavräkning 2023	53,3	77,9	53,3	77,9
Summa skatteintäkter	3 531,1	3 343,8	3 531,1	3 343,8

Not 6 Generella statsbidrag och utjämning, mnkr	Kommun- koncernen 2023	Kommun- koncernen 2022	Kommunen 2023	Kommunen 2022
Inkomstutjämningsbidrag	635,7	554,1	635,7	554,1
Regleringsbidrag /avgift	158,2	183,7	158,2	183,7
Kommunal fastighetsavgift	161,7	153,0	161,7	153,0
Kostnadsutjämning	-137,5	-109,8	-137,5	-109,8
Införandebidrag	0,0	0,0	0,0	0,0
LSS-utjämning	-56,0	-49,4	-56,0	-49,4
Övriga generella bidrag från staten ¹	24,1	23,1	24,1	23,1
Summa generella statsbidrag och utjämnings	786,1	754,6	786,1	754,6

¹De största posterna: Statsbidrag för minskad andel timanställda inom vård och omsorg om äldre 18,8 mnkr. Statsbidrag för utökad bemanning av sjuksköterskor på särskilda boenden 4,3 mnkr

Not 7 Finansiella intäkter, mnkr	Kommun- koncernen 2023	Kommun- koncernen 2022	Kommunen 2023	Kommunen 2022
Ränteintäkter	10,5	1,8	94,0	41,1
Utdelningar på aktier och andelar exklusive koncernföretag ¹	0,3	4,4	0,3	4,4
Utdelningar från koncernföretag ¹	0,0	0,0	25,0	15,0
Borgensavgift	0,0	0,0	21,7	19,5
Övriga finansiella intäkter	0,1	0,9	0,0	0,7
Summa finansiella intäkter	10,9	7,0	141,1	80,6

¹Raden "Utdelningar från koncernföretag" har tillkommit jämfört med årsredovisningen 2022. Raden "Utdelningar på aktier och andelar exklusive koncernföretag" har för kommunens siffror år 2022 minskat med 15 mnkr och istället lagts på raden "Utdelningar från koncernföretag".

Not 8 Finansiella kostnader, mnkr	Kommun- koncernen 2023	Kommun- koncernen 2022	Kommunen 2023	Kommunen 2022
Räntekostnader	-136,7	-50,6	-140,8	-47,6
Finansiell kostnad, förändring av pensionsavsättningar	-20,1	-4,8	-20,1	-4,8
Övriga finansiella kostnader	-0,1	-2,5	-0,1	-2,5
Summa finansiella kostnader	-156,9	-57,8	-161,0	-54,9
<i>Genomsnittlig upplåningsränta efter räntesäkring</i>	2,0%	0,9%	2,0%	0,9%
<i>Genomsnittlig upplåningsränta före räntesäkring</i>	3,6%	1,0%	3,8%	1,0%
<i>Räntesäkringen har minskat kostnaden med</i>	111,1	3,3	111,1	3,3

Not 9 Jämförelsestörande poster, mnkr	Kommun- koncernen 2023	Kommun- koncernen 2022	Kommunen 2023	Kommunen 2022
Mottagna anläggningstillgångar	0,0	52,5	0,0	52,5
	0,00	52,5	0,0	52,5

Not 10 Kostnad för räkenskapsrevision¹, mnkr	Kommun- koncernen 2023	Kommun- koncernen 2022	Kommunen 2023	Kommunen 2022
Sakkunnigt biträde	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Förtroendevalda revisorer	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Auktoriserade revisorer (bolagsrevision)	-0,7	-0,7	0,0	0,0
Total kostnad för räkenskapsrevision	-1,0	-0,9	-0,3	-0,2
Sakkunnigt biträde	-1,3	-1,4	-1,0	-1,2
Förtroendevalda revisorer	-0,6	-0,5	-0,6	-0,5
Lekmannarevision	-0,1	-0,1	0,0	0,0
Total kostnad för övrig revision	-2,0	-1,9	-1,6	-1,6
Total kostnad för revision	-3,0	-2,9	-1,9	-1,9

Kostnaderna för räkenskapsrevision avser kostnader för granskning av bokföring, delårsrapport samt årsredovisning för angivet år

¹Ny struktur för noten innebär att beloppen för 2022 skiljer sig från årsredovisningen 2022. I årsredovisningen 2022 redovisades för låga kostnader för kommunens förtroendevalda revisorer. Detta påverkar endast notens innehåll och inte resultatet i kommunen eller kommunkoncernen som helhet.

Not 11 Kommunens resultat mot budget, mnkr	Redovisning	Budget	Avvikelse
Verksamhetens nettokostnad	-4 219,4	-4 158,9	-60,4
Skatteintäkter	3 531,1	3 457,8	73,3
Generella statsbidrag och utjämningsar	786,1	754,8	31,3
Finansnetto	-19,9	25,5	-45,4
Årets resultat	77,9	79,2	-1,3

Följande särredovisningar är upprättade enligt lag

El-, gas- och fjärrvärmenätsverksamhet finns tillgänglig hos Varbergs Energi AB, tel 0340- 62 88 11, kundservice@varbergenergi.se.

Vatten, avlopp och avfallsverksamhet finns tillgänglig hos Vatten och miljö i Väst AB, tel 0757-27 40 00, vivab@vivab.info.

Not 12 (del 1) Koncerninterna förhållanden, mnkr	Ägd andel	Ägar-tillskott givna	Ägar-tillskott mottagna	Koncern-bidrag givna	Koncern-bidrag mottagna	Utdelning givna	Utdelning mottagna
Kommunen							25
Varbergs Stadshus AB	100%	35		57	106	25	
Arena Varberg AB	100%				14		
Hallands Hamnar Varberg AB	100%				6		
Marknad Varberg AB	100%						
Varberg Vatten AB	100%				37		
Varbergs Bostads AB	100%		35	45			
Varberg Energikoncern	100%			58			
Varbergs Fastighets AB	100%			4			

Not 12 (del 2) Koncerninterna förhållanden, mnkr	Ägd andel	För-säljning intäkt	För-säljning kostnad	Lån givare	Lån mot-tagare	Räntor och borgens-avgift intäkt	Räntor och borgens-avgift kostnad	Borgen givare	Borgen mot-tagare
Kommunen		48	188	5 007		109		500	
Varbergs Stadshus AB	100%		2			1	4		500
Arena Varberg AB	100%	7	9						
Hallands Hamnar Varberg AB	100%	1	21		330	1	8		
Marknad Varberg AB	100%	0	0						
Varberg Vatten AB	100%	57	17		1 629	2	28		
Varbergs Bostads AB	100%	36	67		1 354	1	27		
Varberg Energikoncern	100%	151	14		821		26		
Varbergs Fastighets AB	100%	408	24		872		21		

Noter balansräkning

Not 13 Immateriella tillgångar, mnkr	Kommun- koncernen 2023	Kommun- koncernen 2022	Kommunen 2023	Kommunen 2022
Redovisat värde vid årets början	3,6	2,9	2,2	0,9
Investeringar	0,0	1,5	0,0	1,5
Redovisat värde av avyttrat eller uttrangerat	0,0	0,0	0,0	0,0
Nedskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Återförda nedskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Avskrivningar	-1,1	-0,8	-0,5	-0,2
Överföring till eller från annat slag av tillgång	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga förändringar	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående balans	2,5	3,6	1,7	2,2
<i>Bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod</i>	3,4	3,7	4,1	4,0

Not 14 Mark, byggnader och tekniska anläggningar, mnkr	Kommun- koncernen 2023	Kommun- koncernen 2022	Kommunen 2023	Kommunen 2022
Redovisat värde vid årets början ¹	9 629,5	8 337,8	5 777,2	4 532,8
Investeringar ¹	1 672,1	1 152,9	771,1	449,1
Redovisat värde av avyttrat eller uttrangerat	-1,6	-3,7	-1,1	-2,0
Nedskrivningar	0,0	-34,2	0,0	0,0
Återförda nedskrivningar	0,0	5,4	0,0	0,0
Avskrivningar ¹	-348,5	-318,7	-235,7	-199,9
Överföring till eller från annat slag av tillgång	-8,9	79,2	-35,6	86,0
Övriga förändringar	40,6	52,5	40,6	52,5
Utgående balans	10 983,1	9 271,1	6 316,5	4 918,6
<i>Bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod²</i>	22,6	22,4	20,7	21,0

¹Kommunen har klassificerat 50 lokalhyresavtal som finansiella leasingavtal. Omräkning av respektive avtals ingående värde har gjorts och har ökat ingående balans med 858,7 mnkr. Investeringar i finansiella leasingavtal under året uppgick till 128 mnkr och årets avskrivningar uppgick till 35,1 mnkr. De inhyrningar där leasegivare är ett av kommunens bolag exkluderas i kommunkoncernens siffror ovan.

²Nyckeltalen för 2022 är justerat jämfört med årsredovisningen 2022. Detta på grund av att nyckeltalet från och med årsredovisning 2023 tar hänsyn till effekter av fler parametrar för att förbättra kvaliteten. Nyttjandeperioden har sjunkit utifrån detta.

Not 15 Maskiner och inventarier, mnkr	Kommun- koncernen 2023	Kommun- koncernen 2022	Kommunen 2023	Kommunen 2022
Redovisat värde vid årets början ¹	2 562,6	2 530,7	238,4	239,3
Investeringar ¹	255,7	206,0	76,9	61,5
Redovisat värde av avyttrat eller utranterat	-3,8	-2,8	-3,6	-2,8
Nedskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Återförda nedskrivningar	0,0	28,7	0,0	0,0
Avskrivningar ¹	-209,8	-205,3	-72,4	-58,9
Överföring till eller från annat slag av tillgång	0,0	0,1	45,2	0,1
Övriga förändringar	16,9	5,2	0,0	-0,7
Utgående balans	2 621,5	2 562,6	284,6	238,4
<i>Bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod²</i>	<i>12,5</i>	<i>12,4</i>	<i>3,9</i>	<i>4,2</i>

¹Kommunen har på balansdagen 191 leasade fordon och sju paviljongmoduler som är klassificerade som finansiella leasingavtal. 34,9 mnkr av beloppet på raden "Redovisat värde vid årets början" består av ingående balans avseende fordonen. Nya leasingavtal med ett värde på 41,3 mnkr ingår i beloppet på raden "Investeringar" och avser dels nya fordon, dels modulerna för gymnasieskolan i kvarteret Renen. Avskrivningar under året uppgick till 19,5 mnkr och ingår som en del av raden "Avskrivningar".

²Nyckeltalen för 2022 är justerat jämfört med årsredovisningen 2022. Detta på grund av att nyckeltalet från och med årsredovisning 2023 tar hänsyn till effekter av fler parametrar för att förbättra kvaliteten. Nyttjandeperioden har sjunkit marginellt utifrån detta.

Not 16 Aktier och andelar, mnkr	Kommun- koncernen 2023	Kommun- koncernen 2022	Kommunen 2023	Kommunen 2022
Varbergs Stadshus AB	0,0	0,0	269,7	269,7
Ettapp 1 i Varberg AB	0,1	0,1	0,1	0,1
Inera AB	0,0	0,0	0,0	0,0
Kommuninvest Ekonomisk Förening	56,1	50,0	56,1	50,0
Kommunassurans syd	2,3	2,3	2,3	2,3
Övriga andelar	12,5	12,5	0,6	0,6
Summa aktier och andelar	71,0	64,9	328,7	322,7

Not 17 Långfristiga fordringar, mnkr	Kommun- koncernen 2023	Kommun- koncernen 2022	Kommunen 2023	Kommunen 2022
VA-lån	0,0	0,1	0,0	0,1
Varbergs Bostads AB	0,0	0,0	1 354,2	1 354,2
Varberg Energi AB	0,0	0,0	820,7	720,7
Varbergs Fastighets AB	0,0	0,0	872,3	772,3
Varberg Vatten AB	0,0	0,0	1 650,2	1 450,4
Hallands Hamnar Varberg AB	0,0	0,0	330,0	100,0
Ettapp 1 i Varberg AB	7,5	7,5	7,5	7,5
Övriga långfristiga fordringar	18,1	17,3	0,0	0,0
Summa långfristiga fordringar	25,6	24,8	5 034,8	4 405,1

Not 18 Förråd, lager och exploateringsfastigheter, mnkr	Kommun- koncernen 2023	Kommun- koncernen 2022	Kommunen 2023	Kommunen 2022
Förråd och lager				
Förråd och lager	14,5	13,8	0,0	0,0
Exploateringsfastigheter				
Bostadsmark	124,4	105,3	124,4	105,3
Verksamhetsmark	20,6	16,4	20,6	16,4
Färdigexploaterad mark	8,6	8,6	8,6	8,6
Summa förråd, lager och exploateringsfastigheter	168,2	144,1	153,7	130,3

Not 19 Kortfristiga fordringar, mnkr	Kommun- koncernen 2023	Kommun- koncernen 2022	Kommunen 2023	Kommunen 2022
Kundfordringar	142,1	106,0	132,8	68,1
Fordran på staten avseende fastighetsavgift	157,0	142,6	157,0	142,6
Momsavräkning	39,5	42,4	39,5	42,4
Kommunalskattefordringar	148,5	173,3	148,5	173,3
Förutbetalda kostnader	126,8	96,8	83,0	97,2
Upplupna intäkter	169,5	251,7	55,6	41,8
Fordran koncernkonto	0,0	0,0	27,2	179,5
Övriga kortfristiga fordringar	35,5	39,6	-2,8	4,5
Summa kortfristiga fordringar	818,9	852,4	640,8	749,4

Not 20 Kassa och bank, mnkr	Kommun- koncernen 2023	Kommun- koncernen 2022	Kommunen 2023	Kommunen 2022
Kassa och bank	209,0	252,2	200,6	250,4

Kommunen och de kommunala bolagen har under året upphandlat avtal om finansiella tjänster och där Nordea blev ny leverantör av detta. Avtalet omfattar sedvanliga banktjänster inklusive hantering av likvida medel via koncernkonto.

Not 21 Eget kapital, mnkr	Kommun- koncernen 2023	Kommun- koncernen 2022	Kommunen 2023	Kommunen 2022
Årets resultat	156,9	342,1	77,9	249,1
Resultatutjämningsreserv	431,7	409,8	431,7	409,8
Övrigt eget kapital	4 607,8	4 303,3	3 572,0	3 372,0
Summa eget kapital	5 196,4	5 055,2	4 081,6	4 030,9

Not 22 Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser inklusive särskild löneskatt, mnkr	Kommun- koncernen 2023	Kommun- koncernen 2022	Kommunen 2023	Kommunen 2022
Pensionsavsättning¹				
Ingående avsättning	253,9	228,0	253,9	228,0
<i>Varav exklusive ÖK-SAP</i>	189,2	163,9	189,2	163,9
ÖK-SAP	1,2	0,8	1,2	0,8
OPF-KL	3,9	3,0	3,9	3,0
PBF	10,0	15,8	10,0	15,8
Särskild löneskatt	49,6	44,5	49,6	44,5
Nya förpliktelser under året	84,2	32,5	84,2	32,5
<i>Varav nyintjänad pension</i>	44,9	24,9	44,9	24,9
Ränte- och basbeloppsuppräknig	20,1	4,8	20,1	4,8
Pension till efterlevande	1,4	1,0	1,4	1,0
Övrigt	1,3	-4,5	1,3	-4,5
Särskild löneskatt	16,4	6,3	16,4	6,3
Årets utbetalningar	-7,3	-6,6	-7,3	-6,6
<i>Utbetalningar</i>	-5,9	-5,3	-5,9	-5,3
Särskild löneskatt	-1,4	-1,3	-1,4	-1,3
Utgående pensionsavsättning	330,8	253,9	330,8	253,9
<i>Varav exklusive ÖK-SAP</i>	248,8	189,2	248,8	189,2
ÖK-SAP	1,3	1,2	1,3	1,2
OPF-KL	4,4	3,9	4,4	3,9
PBF	11,7	10,0	11,7	10,0
Särskild löneskatt	64,6	49,6	64,6	49,6
Aktualiseringsgrad	97%	97%	97%	97%
Antal politiker med visstidsförordnande	4	4	4	4
Antal tjänstemän med visstidsförordnande	0	0	0	0

¹Förpliktelsen är genom försäkring minskad med 26 mnkr. Försäkringen avser delar av 110 anställdas förmånsbestämda pension. Försäkringen sades upp 2011. Överskottsfonden i försäkringen uppgår till 0,4 mnkr.

Not 23 Andra avsättningar, mnkr	Kommun- koncernen 2023	Kommun- koncernen 2022	Kommunen 2023	Kommunen 2022
Avsättning för återställande av deponier¹				
Ingående avsättning	9,4	22,6	9,4	22,6
Avsättning	11,1	0,0	11,1	0,0
Indexering	0,2	1,0	0,2	1,0
lanspråktaga avsättningar	-5,1	-14,2	-5,1	-14,2
Utgående avsättning	15,6	9,4	15,6	9,4
Avsättning parkeringsplatser²				
Ingående avsättning	7,5	7,5	7,5	7,5
Avsättning	0,0	0,0	0,0	0,0
lanspråktaga avsättningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående avsättning	7,5	7,5	7,5	7,5
Avsättning medfinansiering till statlig infrastruktur³				
Ingående avsättning	18,9	0,0	18,9	0,0
Avsättning	15,0	23,0	15,0	23,0
Indexering	4,1	3,4	4,1	3,4
lanspråktaga avsättningar	-7,3	-7,5	-7,3	-7,5
Utgående avsättning	30,7	18,9	30,7	18,9
Avsättning uppskjuten skatt på obeskattade reserver				
Ingående avsättning	290,2	265,1	0,0	0,0
Avsättning	15,9	25,1	0,0	0,0
Utgående avsättning	306,1	290,2	0,0	0,0
Övriga avsättningar				
Ingående avsättning	23,5	26,0	5,0	7,9
Avsättning	0,0	1,2	0,0	0,9
lanspråktaga avsättningar	-0,3	-3,7	-0,1	-3,7
Utgående avsättning	23,2	23,5	4,9	5,0
Summa andra avsättningar	383,1	349,5	58,7	40,8

¹För att kunna möta framtida åtaganden för återställande av deponierna i Gåsakulla (avsättning gjord under 2023 på 11,1 mnkr) och Lassabacka har avsättningar gjorts. Avsättningen indexeras med KPI.

²Fastighetsägare som inte kan ombesörja parkering på egen tomt, utan vill använda kommuns parkering, betalar en parkeringsavlösen till kommunen. Denna avlösen betalas i samma nominellt belopp tillbaka om fastighetsägaren vid senare tillfälle ordnar med parkering inom den egna tomten.

³Kommunen har ingått avtal med Trafikverket om att medfinansiera Norra stationsbron. Avsättningen räknas upp med KPI och betalning sker enligt betalningsplan. Avsättningen avseende Norra stationsbron förväntas vara reglerad under 2024. Kommunen har även ingått avtal med Trafikverket avseende Värö stationsområde och under 2023 bokades det första delbeloppet upp avseende detta som även den räknas upp med KPI.

Not 24 Långfristiga skulder, mnkr	Kommun- koncernen 2023	Kommun- koncernen 2022	Kommunen 2023	Kommunen 2022
<i>Lån i banker och kreditinstitut</i>				
Kommuninvest	5 586,4	4 214,2	5 086,4	3 714,2
Nordiska investeringsbanken	450,0	450,0	450,0	450,0
Övriga långfristiga skulder	438,4	395,3	0,0	0,0
<i>Förutbetalda intäkter som regleras över flera år</i>				
Offentliga investeringsbidrag ^{1,2}	116,4	113,3	64,7	60,3
Långfristig leasingsskuld ³	408,6	34,9	1 032,1	80,1
Summa långfristiga skulder	7 000,0	5 207,8	6 633,3	4 304,6
¹ Återstående antal år (vägt snitt)	26 år	34 år	19 år	21 år
² Offentliga investeringsbidrag periodiseras linjärt under samma nyttjandetid som motsvarande tillgång har.				
³ Den finansiella leasingen avser 50 lokalhyresavtal, sju avtal avseende paviljongmoduler och 191 fordon.				
Uppgifter om lån i banker och kreditinstitut				
Genomsnittlig ränta, inklusive derivat	2,0%	0,9%	2,0%	0,9%
Genomsnittlig ränta, exklusive derivat	3,6%	1,0%	3,8%	1,0%
Genomsnittlig räntebindningstid, inklusive derivat	2,4 år	2,1 år	2,5 år	2,2 år
Genomsnittlig räntebindningstid, exklusive derivat	0,3 år	0,2 år	0,2 år	0,2 år
Utestående derivat, mnkr	5 737,0	3 882,0	5 737,0	3 882,0
Marknadsvärde derivat, mnkr	105,0	263,0	105,0	263,0
Genomsnittlig kapitalbindning, år	2,4 år	2,5 år	2,5 år	2,5 år
Lån som förfaller inom:				
1 år	17%	25%	14%	26%
1-3 år	51%	44%	52%	43%
3-5 år	29%	19%	31%	18%
5-10 år	3%	12%	3%	13%
Leasingavgifter fast egendom				
<i>Operationell leasing</i>				
Framtida minimileaseavgifter förfaller enligt följande:				
Inom 1 år	4,2	4,4	4,2	4,4
Senare än 1 år men inom 5 år	6,7	10,9	6,7	10,9
Senare än 5 år	0,0	0,0	0,0	0,0
	10,9	15,3	10,9	15,3
varav kommunkoncerninterna				
Inom 1 år	0,0	0,0	0,1	0,3
Senare än 1 år men inom 5 år	0,0	0,0	0,0	0,1
Senare än 5 år	0,0	0,0	0,0	0,0
	0,0	0,0	0,1	0,4

Not 24 Långfristiga skulder, mnkr	Kommun- koncernen 2023	Kommun- koncernen 2022	Kommunen 2023	Kommunen 2022
Leasingavgifter maskiner och inventarier				
<i>Operationell leasing</i>				
Framtida minimileaseavgifter förfaller enligt följande:				
Inom 1 år	54,7	47,3	37,6	32,2
Senare än 1 år men inom 5 år	47,2	60,9	33,8	31,0
Senare än 5 år	1,9	0,0	1,9	0,0
	103,7	108,2	73,3	63,2
Leasing fast egendom				
<i>Finansiella leasingavtal</i>				
Totala minimileaseavgifter	436,4	430,6	1 296,0	1 132,6
Framtida finansiella kostnader	-60,8	-56,4	-310,8	-246,8
Nuvärdet av minimileaseavgifterna	375,6	374,1	985,2	885,8
Nuvärdet av minimileaseavgifterna förfaller enligt följande:				
Inom 1 år	13,5	13,0	29,7	26,9
Senare än 1 år men inom 5 år	56,3	54,3	124,7	112,6
Senare än 5 år	305,7	306,8	830,7	746,2
	375,6	374,1	985,2	885,8
varav kommunkoncerninterna				
Totala minimileaseavgifter	0,0	0,0	859,6	702,1
Framtida finansiella kostnader	0,0	0,0	-250,0	-190,4
Nuvärdet av minimileaseavgifterna	0,0	0,0	609,6	511,7
Nuvärdet av minimileaseavgifterna förfaller enligt följande:				
Inom 1 år	0,0	0,0	16,2	13,9
Senare än 1 år men inom 5 år	0,0	0,0	68,3	58,4
Senare än 5 år	0,0	0,0	525,0	439,4
	0,0	0,0	609,6	511,7

Not 24 Långfristiga skulder, mnkr	Kommun- koncernen 2023	Kommun- koncernen 2022	Kommunen 2023	Kommunen 2022
Leasing maskiner och inventarier				
<i>Finansiella leasingavtal</i>				
Totala minimileaseavgifter	64,8	35,6	105,9	85,1
Framtida finansiella kostnader	-4,2	-0,7	-7,5	-5,0
Nuvärdet av minimileaseavgifterna	60,6	34,9	98,4	80,1
Nuvärdet av minimileaseavgifterna förfaller enligt följande:				
Inom 1 år	14,1	10,9	21,7	18,4
Senare än 1 år men inom 5 år	46,5	24,0	65,2	47,7
Senare än 5 år	0,0	0,0	11,5	14,1
	60,6	34,9	98,4	80,1
varav kommunkoncerninterna				
Totala minimileaseavgifter	0,0	0,0	41,0	49,5
Framtida finansiella kostnader	0,0	0,0	-3,3	-4,3
Nuvärdet av minimileaseavgifterna	0,0	0,0	37,8	45,2
Nuvärdet av minimileaseavgifterna förfaller enligt följande:				
Inom 1 år	0,0	0,0	7,6	7,4
Senare än 1 år men inom 5 år	0,0	0,0	18,7	23,7
Senare än 5 år	0,0	0,0	11,5	14,1
	0,0	0,0	37,8	45,2

Not 25 Kortfristiga skulder, mnkr	Kommun- koncernen 2023	Kommun- koncernen 2022	Kommunen 2023	Kommunen 2022
Leverantörsskulder	440,3	315,8	179,1	208,6
Personalens skatter och avgifter	41,5	40,4	41,5	40,4
Kortfristig del av långfristig skuld ¹	938,4	1 453,0	962,2	1 453,0
Upplupna kostnader	181,0	174,6	136,9	114,4
Förutbetalda intäkter ²	198,7	140,3	138,4	89,0
Kommunalskatteskuld	0,0	0,0	0,0	0,0
Semesterlöneskuld	159,6	161,5	159,6	161,5
Upplupen pensionskostnad	94,2	104,6	94,2	104,6
Koncernkonto	0,0	0,0	273,2	372,0
Övriga kortfristiga skulder	142,2	130,1	78,0	54,3
Summa kortfristiga skulder	2 195,8	2 520,3	2 063,1	2 597,8

¹De förutbetalda intäkterna består till stora delar av förutbetalda statsbidrag för socialnämndens verksamhet samt handpenningar och förutbetalda bidrag kopplat till exploateringsverksamheten. Skillnaden i belopp mellan 2022 och 2023 förklaras främst av statsbidragen för minskad andel timanställda inom vård och omsorg om äldre samt ökad bemanning av sjuksköterskor på särskilda boenden som ska periodiseras över 2023 och 2024. Totalbelopp som ligger på balansräkningen över årsskiftet avseende dessa två statsbidrag är 42,6 mnkr.

²Varav 27,6 mnkr avser finansiella leasingavtal för kommunkoncernen och 51,4 mnkr för kommunen.

Not 26 Panter och därmed jämförliga säkerheter, mnkr	Kommun- koncernen 2023	Kommun- koncernen 2022	Kommunen 2023	Kommunen 2022
Företagsinteckningar	11,8	11,8	0,0	0,0

Not 27 Ålderspension från före 1998 som ansvarsförbindelse¹, mnkr	Kommun- koncernen 2023	Kommun- koncernen 2022	Kommunen 2023	Kommunen 2022
Ingående ansvarsförbindelse	991,6	1 036,2	991,6	1 036,2
Aktualisering	0,0	0,0	0,0	0,0
Ränteuppräknig	5,3	5,5	5,3	5,5
Basbeloppsuppräknig	58,7	19,6	58,7	19,6
Övrig post	1,1	-2,8	1,1	-2,8
Årets utbetalningar	-61,6	-58,1	-61,6	-58,1
Förändring löneskatt	0,9	-8,7	0,9	-8,7
Utgående ansvarsförbindelse	996,0	991,6	996,0	991,6
Aktualiseringsgrad	97%	97%	97%	97%

¹Raden "Förändring löneskatt" har tillkommit jämfört med årsredovisningen 2022. Respektive rads del av förändringen av löneskatten har därmed flyttats till den nya raden i 2022 års kolumner. Ingen differens i ingående och utgående ansvarsförbindelse på totalen i noten.

Not 28 Visstidspension för politiker som ansvarsförbindelse, mnkr	Kommun- koncernen 2023	Kommun- koncernen 2022	Kommunen 2023	Kommunen 2022
Ingående ansvarsförbindelse	6,6	8,6	6,6	8,6
Ränteuppräknig	0,0	0,0	0,0	0,0
Basbeloppsuppräknig	0,2	0,1	0,2	0,1
Övrig post	-0,4	0,0	-0,4	0,0
Årets nyintjänande	0,3	-2,1	0,3	-2,1
Förändring löneskatt	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående ansvarsförbindelse	6,6	6,6	6,6	6,6
Aktualiseringsgrad	100%	100%	100%	100%

Not 29 Borgensförbindelser, mnkr	Kommun- koncernen 2023	Kommun- koncernen 2022	Kommunen 2023	Kommunen 2022
Riksbyggen (avser förhyrda gruppbofäder)	30,5	30,7	30,5	30,7
Varbergs Stadshus AB	0,0	0,0	500,0	500,0
Övriga borgensåtaganden	3,9	28,1	1,2	25,4
Summa borgensförbindelser	34,4	58,9	531,7	556,2

Not 30**Övriga ansvarsförbindelser, mnkr**

	Kommun- koncernen 2023	Kommun- koncernen 2022	Kommunen 2023	Kommunen 2022
Garantiförbindelser Fastigo	0,9	1,1	0,0	0,0

Varbergs kommun har i maj 1993 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga kommuner och regioner som per 2023-12-31 var medlemmar i Kommuninvest Ekonomisk Förening har ingått likalydande borgensförbindelser. Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemmarna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlem lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemmarnas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening. Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Varbergs kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2023-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 551 907,4 mnkr och totala tillgångar till 562 022,7 mnkr. Varbergs kommuns andel av de totala förpliktelserna uppgick till 6 760,2 mnkr och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 6 900,5 mnkr.

Noter kassaflöde

Not 31 Justering för ej likviditetspåverkande poster, mnkr	Kommun- koncernen 2023	Kommun- koncernen 2022	Kommunen 2023	Kommunen 2022
Avskrivningar	559,4	524,8	308,6	259,0
Nedskrivningar	0,0	0,1	0,0	0,0
Utrangeringar och bokfört värde vid försäljning	5,4	6,5	4,8	4,8
Gjorda avsättningar	130,4	86,3	114,5	60,8
Återförda avsättningar	0,0	-3,7	0,0	-3,7
Intäktsförda ej likvida gåvor	-7,0	-52,5	-7,0	-52,5
Upplösning av infrastrukturellt bidrag	19,8	22,5	19,8	22,5
Övriga ej likviditetspåverkande poster	-56,5	-107,5	-58,2	-108,4
Summa justering för ej likviditetspåverkande poster	651,5	476,5	382,5	182,5

Not 32 Övriga likviditetspåverkande poster som tillhör den löpande verksamheten, mnkr	Kommun- koncernen 2023	Kommun- koncernen 2022	Kommunen 2023	Kommunen 2022
Utbetalning av avsättning för pensioner	-7,3	-6,6	-7,3	-6,6
Utbetalning av övriga avsättningar	-5,4	-14,2	-5,2	-14,2
Summa övriga likviditetspåverkande poster som tillhör den löpande verksamheten	-12,7	-20,7	-12,5	-20,7

Not 33 Poster som redovisas i annan sektion, mnkr	Kommun- koncernen 2023	Kommun- koncernen 2022	Kommunen 2023	Kommunen 2022
Försäljning av anläggningstillgångar	-2,1	0,0	-2,1	0,0
Summa poster som redovisas i annan sektion	-2,1	0,0	-2,1	0,0

Redovisningsprinciper

Kommunens årsredovisning är upprättad i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och de rekommendationer som ges ut av Rådet för Kommunal Redovisning (RKR). Vissa avsteg från rekommendationerna har gjorts och dessa beskrivs vid respektive redovisningsprincip.

Intäkter och kostnader

Skatteintäkter och statsbidrag

Kommunens redovisade skatteintäkter består av de preliminära skattebetalningar som kommunen erhållit under året, men också av utfallet av den definitiva slutavräkningen för föregående år samt preliminär slutavräkning för innevarande år. Preliminär slutavräkning baseras på SKR:s prognos från december 2023.

Statsbidrag klassificeras och intäktsförs i enlighet med respektive bidragsvillkor och restriktioner.

Gåvor

Om kommunen erhåller en gåva i form av en anläggningstillgång intäktsförs gåvan när intäktskriterierna är uppfyllda och tas upp som anläggningstillgång i balansräkningen och skrivs av enligt en bedömd nyttjandeperiod.

Under 2023 erhöll Varbergs kommun en gåva från Trafikverket i form av infart till reningsverket i anslutning till Getteröbron. Värdet av infarten (7 mnkr) har i sin helhet bokförts som en intäkt under 2023 då intäktskriterierna anses vara uppfyllda. Överlämning av anläggningarna har skett och därmed ses de ekonomiska fördelarna ha tillfallit kommunen.

Periodisering

Det ekonomiska resultatet i kommunen sker i enlighet med bokföringsmässiga grunder, det vill säga att inkomster och utgifter periodiseras till den period som de avser. Ett lägsta krav för respektive nämnd är att alla belopp över 50 000 kr periodiseras.

Periodisering av timlöner görs inte, då variationen inte bedöms vara av väsentlig karaktär. Under 2020–2023 har det i januari utbetalats timlöner för december föregående år med belopp mellan 3,8 mnkr och 4,5 mnkr. I januari 2023 uppgick utbetalningen av timlön för december 2022 till 4,3 mnkr.

Kostnadsföring av semester-, ferie- och uppehållslön

Semester-, ferie- och uppehållslön beräknas i personalsystemet och belastar den aktuella verksamheten den månad som intjänandet sker, och tillgodogörs balansräkningens skuldsida. Uttagen och inrapporterad ledighet/semester, inklusive personalomkostnadspålägg, belastar semesterlöneskulden.

Jämförelsestörande poster

Redovisning av jämförelsestörande poster görs vid händelser eller transaktioner som är av väsentlig karaktär och som är viktiga att uppmärksamma när en jämförelse görs med andra perioder. De senaste åren har kommunen redovisat gåvor i form av anläggningstillgångar som jämförelsestörande poster. Dessa intäkter redovisas som jämförelsestörande om de under året totalt uppgår till 0,5 % av skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning eller mer. I övrigt har Varbergs

kommun inga generella kriterier kring vad som bedöms vara jämförelsestörande poster, utan en bedömning görs från fall till fall. Försäljningar av exploateringsfastigheter respektive anläggningstillgångar redovisas normalt sett inte som jämförelsestörande. Vid jämförelsestörande poster ges mer information om posten i not till resultaträkningen.

Tillgångar

Anläggningstillgångar

Immateriella och materiella tillgångar avsedda för stadigvarande bruk eller innehav med en nyttjandeperiod om minst tre år klassificeras som en anläggningstillgång om beloppet överstiger ett halvt prisbasbelopp.

Anläggningstillgångarna har i balansräkningen upptagits till anskaffningsvärdet efter avdrag för genomförda avskrivningar samt eventuella nedskrivningar.

För samtliga anläggningstillgångar, förutom hamnanläggningar, används linjär avskrivning vid beräkning av kapitalkostnaderna. Materiella anläggningstillgångar som har betydande komponenter med väsentlig skillnad i nyttjandeperiod skrivs av separat.

Hamnanläggningarna skrivs av som annuiteter på mellan 20–50 år.

Det görs en årlig översyn av samtliga anläggningstillgångar där en prövning utförs avseende eventuellt nedskrivningsbehov eller utrangeringsbehov. Även omprövning av nyttjandeperioder utförs då det finns omständigheter som pekar på att väsentliga avvikelser från tidigare bedömningar behöver göras.

Kommunens IT-infrastruktur i form av servrar och nätverk värderas som en enhet med respektive lagringsyta och accesspunkt som delar av en helhet. Likaså värderas datorer, telefoner och surfplattor som delar av en helhet.

Avskrivningar för större färdigställda investeringar i byggnader och anläggningar har påbörjats löpande under året. Vid inköp av datorer, mobiltelefoner och surfplattor aktiveras investeringarna löpande en gång per månad.

Avsteg från RKR:s rekommendationer

Kommunen har under 2023 som huvudregel lagt upp nya investeringar vad gäller inventarier samt reinvesteringar i anläggningsregistret i samband med bokslut 2023 med första avskrivningsperiod januari 2024. Detta är inte i enlighet med normeringen då tillgångar ska börja skrivas av i samband med att en tillgång tas i drift.

I enlighet med gällande normering ska en investering enbart belastas med lönekostnad och sociala avgifter vid eget arbete med att utveckla eller iordningsställa tillgången. Den egna personalen måste också tidredovisa för att dess lönekostnad och sociala avgifter ska kunna räknas in i anskaffningsvärdet. Varbergs kommun aktiverar i dagsläget mer än bara lönekostnad och sociala avgifter i utvecklandet och iordningställandet av anläggningstillgångar. Varbergs kommun har under 2023 aktiverat ca 60 mnkr avseende eget arbete i investeringsprojekt med egen personal, varav ca 23 mnkr ej avser löner och sociala avgifter.

Investeringsbidrag

Offentliga investeringsbidrag intäktsförs i takt med avskrivningarna på tillgången som bidraget avser. Ett offentligt bidrag är ett bidrag från EU, staten, kommuner och fristående organ som bildats av dessa.

Icke-offentliga investeringsbidrag intäktsförs när intäktskriterierna är uppfyllda.

Leasing av fordon och lokaler

Kommunens hyresavtal av fordon klassificeras som finansiell leasing i balansräkningen när avtalen är längre än tre år eller nuvärdet av minimileasingavgifterna motsvarar minst 80 % av tillgångens verkliga värde. Vid utgången av 2023 hade kommunen 191 avtal av denna karaktär. Övrig lös egendom som redovisas som finansiella är sex bostadspaviljonger och inhyrning av paviljonger för gymnasieskolan vid Renen.

Kommunens hyresavtal av lokaler som är tre år eller längre och där ekonomiska risker och fördelar som förknippas med ägandet överförts från leasegivaren till leasetagaren (kommunen i detta fall) redovisas som finansiella leasingavtal. Ett arbete har gjorts under 2023 för att klassificera kommunens lokal- och fastighetshyresavtal och har resulterat i att kommunen vid utgången av 2023 har 50 avtal som klassificerats som finansiella. En rättning bakåt i tiden har gjorts och därmed har ingående balanser 2023 förändrats och en justering har gjorts av ingående eget kapital (minskning med 27 mnkr). Hela effekten togs på ingående balanser 2023 och jämförelsetalen för 2022 har inte räknats om. Framöver kommer nya hyresavtal löpande klassificeras och redovisas som antingen finansiella eller operationella.

Ambitionen har varit att använda den implicita räntan för nuvärdesberäkningarna för tillgång och skuld men eftersom ett tillförlitligt verkligt värde inte har kunnat uppskattas har den alternativa låneräntan istället använts. Som alternativ låneränta vid klassificering av befintliga avtal och rättningar har kommunen valt att vända sig till Kommuninvest för att få en uppställning av historisk marginal på lån med 5-årig bindningstid. Kommunen har sedan valt att ta medelvärdet av denna marginal som uppgår till 0,49 % och adderar denna till en femårig swapränta vid varje avtals startdatum.

Avsteg från RKR:s rekommendationer

Viktiga syften med regelverket kring finansiell leasing handlar om att öka jämförbarheten mellan att äga och att hyra en tillgång samt som underlag för att kunna göra jämförbara investeringskalkyler. I RKR:s rekommendation om leasing ska dock minimileaseavgifter (som tillgång och skuld i kommunens fall är baserade på) innehålla framtida driftskostnader i de fall som de ingår i hyran. Detta ger inte en rättvisande jämförbarhet mellan alternativen att äga och hyra en tillgång och därför har kommunen valt att skala bort detta från minimileaseavgifterna med en schablon på 200 kr/kvm/år i de fall driftskostnader ingår i hyran. Detta är inte i enlighet med normeringen men bidrar till en mer rättvisande bild av redovisningen. Effekten om kommunen skulle redovisa i enlighet med normeringen och inkludera driftskostnader i tillgångens/skuldens bokförda värde skulle bli cirka 78 mnkr på respektive sida av balansräkningen. Beloppet påverkar inte soliditetsmättet och vår bedömning är att det inte påverkar bilden av vår finansiella ställning som rättvisande.

Bidrag till statlig infrastruktur

Av LKBR framgår att bidrag till statlig infrastruktur antingen kan redovisas som en kostnad i resultaträkningen eller tas upp i balansräkningen under posten "Bidrag till infrastruktur". I not till resultaträkningen anges de tre medfinansieringar som hanterats via balansräkningen, varav ett av dessa tagits upp under 2023.

Omsättningstillgångar

Kundfordringar och övriga kortfristiga fordringar är upptagna till det belopp som de beräknas inflyta. Kundfordringar med förfalldatum som är äldre än ett år skrivs bokföringsmässigt av och kostnadsförs som befarade kundförluster.

Omsättningstillgångar i form av exploateringsfastigheter värderas enligt lägsta värdets princip, dvs. det lägsta av anskaffningsvärdet och verkligt värde. Vid försäljning av en exploateringsfastighet redovisas intäkten i enlighet med RKR R2 och kostnaden för tomtframställan redovisas vid samma tidpunkt.

Skulder

Avsättningar

Pensionskulden redovisas enligt blandmodellen. Det innebär att pension intjänad till och med verksamhetsåret 1997 behandlas som ansvarsförbindelse utanför balansräkningen och kostnadsförs i samband med utbetalning. Från 1998 och framåt kostnadsförs pensionsintjäning samt ändringar i parametrarna för förmånsbestämd pension innevarande år. Vad gäller förmånsbestämda pensionsförmåner redovisas dessa som en avsättning. Kommunen beräknar pensionskulden i enlighet med riktlinjer för beräkning av pensionskuld (RIPS). Pensionskostnader har belastats med löneskatt på 24,26 procent.

Övriga avsättningar är upptagna till det belopp som bedöms krävas för att reglera förpliktelsen på balansdagen. Mer information kring respektive avsättning finns att hitta i noter till balansräkningen.

Finansiella skulder

Finansiella skulder som förfaller till betalning inom 12 månader och saknar överenskommelse om refinansiering räknas som kortfristig skuld, även i de fall kommunen avser att förlänga avtalen.

Kommunen innehar räntederivat för att säkra exponering för ränterisk. Derivatet kvalificerar för säkringsredovisning och därmed redovisas inte någon skuld för derivat som har ett negativt verkligt värde. Då ränteswapparna innehas i syfte att säkra ränterisk i kommunens upplåning, redovisas räntekuponger på swapparna som en del av räntekostnaderna.

Sammanställda räkenskaper

Den kommunala årsredovisningen ska utöver en sammanställning över de kommunala räkenskaperna även innehålla sammanställda räkenskaper för kommunkoncernen. Den sammanställda redovisningen är gjord enligt förvärvsmetoden med proportionell konsolidering. Det innebär att eget kapital i det förvärvade bolaget elimineras vid förvärvstidpunkten. I redovisningen ingår därefter endast kapital intjänat efter förvärvet. Med proportionell konsolidering menas att det i redovisningen endast ingår så stor del av företagens resultat- och balansräkning som motsvarar kommunens ägarandel.

I de sammanställda räkenskaperna ingår Varbergs kommun med bolagskoncern Varbergs Stadshus AB. I förvaltningsberättelsen finns en förteckning över vilka bolag som ingår i bolagskoncernen. Inga förändringar i sammansättningen av kommunkoncernen har skett under räkenskapsåret. Bolagskoncernen ingår i de sammanställda räkenskaperna då Varbergs kommun har ett varaktigt inflytande över denna samt att omsättning och omslutning för bolagskoncernen överstiger gränsvärdena som beskrivs i nästa stycke.

Varbergs kommun äger även bolaget Etapp 1 i Varberg AB med dotterbolag. Dessa bolag exkluderas ur de sammanställda räkenskaperna, då bolagets verksamhet i sammanhanget bedöms vara av obetydlig omfattning. Av obetydlig omfattning innebär att den kommunala koncernens andel av omsättning eller omslutning är mindre än 2 % av skatteintäkter och generella statsbidrag. Både omsättning och omslutning är i detta fall lägre än gränsvärdet.

De kommunala bolagen samt moderbolaget upprättar års- och koncernredovisningarna i all väsentlighet i enlighet med Årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3).

Koncernredovisning har upprättats i enlighet med Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1 med följande undantag:

Samtliga leasingavtal där företaget är leasetagare redovisas som operationell leasing oavsett om avtalen är finansiella eller operationella. Leasingavgiften redovisas som en kostnad linjärt över leasingperioden. Uthyrning av kontorslokaler klassificeras som operationell leasing. Leasingintäkterna redovisas linjärt under leasingperioden.

Interna mellanhavanden

Samtliga mellanhavanden inom kommunkoncernen elimineras i samband med att de sammanställda räkenskaperna upprättas.

Skillnader i redovisningsprinciper mellan kommun och bolagskoncern

Kommunen och bolagskoncernen upprättar sina respektive redovisningar enligt olika regelverk. Detta innebär att grunderna för olika redovisningsmässiga beslut skiljer sig åt. Exempelvis kan kommunen hävda servicepotential eller framtida ekonomiska fördelar för att kunna aktivera utgifter på balansräkningen. I regelverket för bolagskoncernen finns inte begreppet servicepotential och därför måste utgifter ha en direkt koppling till framtida ekonomiska fördelar för att kunna aktiveras. Även processen för nedskrivningar skiljer sig åt mellan regelverken då kommunens tillgångar sällan förväntas generera positiva framtida kassaflöden. En nedskrivningsprövning i enlighet med K3-regelverket är därför normalt sett inte möjlig.

Eftersom kommunen och bolagskoncernen har olika regelverk kring bokföring och redovisning kan det uppstå redovisningssituationer där regelverken står i motsats till varandra. I dessa situationer är det kommunens regelverk som har företräde. Detta kan innebära att omräkningar och omvärderingar behöver göras. Ett undantag för detta avser pensionsredovisningen, där kommunen redovisar enligt blandmodellen och bolagen redovisar hela pensionsåtagandet som skuld.

Redovisningsprinciper i driftsredovisningen

Personalomkostnadspålägg

Löner har belastats med individuellt personalomkostnadspålägg (beroende på ålder och lön) som inkluderar arbetsgivaravgifter, avtalsförsäkringar och pensionskostnader.

Avskrivningstid och internränta

Materiella och immateriella anläggningstillgångar har belastats med verklig avskrivningstid samt en internränta på 1,5 %.

Internhyror

Internhyror för lokaler debiteras respektive nämnd utifrån gällande hyresmodell. I hyran ingår grundhyra samt tillkommande kapitalkostnader för respektive fastighet. Internräntan baseras på ett genomsnittligt värde på respektive komponent under nyttjandeperioden, till skillnad från internränta på övriga komponenter som baseras på varje månads faktiska bokförda värde. Värme, vatten och el samt övriga beställningstjänster debiteras utifrån verklig förbrukning/nyttjande.

Interndebitering av IT-kostnader

Kostnader för IT interndebiteras respektive nämnd. IT-enheter som datorer, mobiler och surfplattor debiteras som en hyra per månad som utgörs av kapitalkostnader för inköp av enheter samt administrationskostnader. IT-kostnader för verksamhetssystem och nätverk debiteras enligt nyttjandegrad utifrån driftskostnader för system och nät samt kapitalkostnader för utbyggnad av nätverket. Användarspecifika IT-kostnader såsom användarkonto, datasupport och telefoni interndebiteras per medarbetare/IT-enhet utifrån program- och licenskostnader samt personalresurser.

Interndebitering av kommunhälsa och fackliga företrädare

Respektive nämnd debiteras även en kostnad per medarbetare för kommunhälsa och för de fackliga företrädarna.

Försäkringskostnader

Kommunens försäkringskostnader fördelas i de flesta fall ut till respektive nämnd. Exempelvis fördelas premien för olycksfallsförsäkringen och motorfordonsförsäkringen ut till respektive nämnd utifrån antal personer/fordon som försäkringarna täcker medan kostnaden för ett par försäkringar (tjänstereseförsäkring samt konst- och utställningsförsäkring) ligger på kommunstyrelsen.

Verksamhetsberättelse

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ. Här sitter 61 folkvalda politiker som fått invånarnas förtroende att bestämma vilka mål och riktlinjer kommunen ska arbeta efter. De fattar beslut om bland annat budget, kommunalskatt och avgifter, godkänner årsredovisningen och beslutar om ledamöter i de politiska nämnderna.

Hänt i verksamheten

Under året har fullmäktige haft nio sammanträden och bland annat fattat beslut Budget 2024, Mål och inriktning 2024-2027 för Varbergs kommun och Strategi för krisberedskap och civilt försvar.

Framtid

Under hösten 2024 planeras kommunfullmäktiges sammanträden att hållas i den nyrenoverade kommunfullmäktigesalen i stadshus C.

Ekonomi

Kommunfullmäktige redovisar för 2023 en nettokostnad på 5,3 mnkr. Det resulterar i en negativ avvikelse på 0,8 mnkr mot årets budget. Avvikelsen förklaras bland annat av högre arvodeskostnader till följd av längre sammanträden, högre kostnader för IT-utrustning samt ökade lokalkostnader då sammanträden har hållits på Arena Varberg under renoveringen av Stadshus C.

Jämfört med 2022 är nettokostnaden 1,4 mnkr högre vilket förklaras av ovan nämnda kostnader samt kostnad för utbildning av förtroendevalda vid ny mandatperiod.

Driftsredovisning, mnkr	Kostnader 2023	Netto 2023	Årsbudget 2023	Budget-avvikelse	Netto 2022
Kommunfullmäktige	5,3	5,3	4,5	-0,8	3,9

Kommunrevisionen

Kommunrevisionen kontrollerar att kommunens verksamhet sköts utifrån invånarnas intressen, att skattepengarna förvaltas på ett säkert och effektivt sätt. Varje år gör revisorerna en löpande oberoende granskning av all verksamhet inom kommunstyrelsen och övriga nämnder. Granskning sker på uppdrag av kommunfullmäktige och redovisas delvis genom revisionsberättelsen som ingår i årsredovisningen.

Hänt i verksamheten

Kommunrevisionen har utöver återkommande insatser som granskning av delårsrapport och bokslut, bland annat genomfört följande projekt:

- Granskning av IT- och informationssäkerhet
- Granskning av planering och beredskap av framtidens äldreomsorg
- Granskning av LSS / daglig verksamhet
- Granskning av upphandling
- Granskning av anpassad skola

Ekonomi

Kommunrevisionen redovisar för 2023 en nettokostnad på 1,9 mnkr av budget på 1,9 mnkr och därmed i linje med budget. Nettokostnaden är i samma nivå som 2022.

Driftsredovisning, mnkr	Kostnader 2023	Netto 2023	Årsbudget 2023	Budget - avvikelse	Netto 2022
Kommunrevisionen	1,9	1,9	1,9	0,1	1,9

Valnämnden

Valnämnden ansvarar för planering och genomförande av val och folkomröstningar. Enligt vallagen ska varje kommun ha en valnämnd.

Hänt i verksamheten

Under 2023 har valnämndens kansli påbörjat arbetet med förberedelserna inför europaparlamentsvalet 2024. Valnämnden har under året haft tre sammanträden och bland annat beslutat om vallokaler, arvoden och ersättningar och distribution av namnvalsedlar i samband med val till europaparlamentet 2024.

Framtid

Under 2024 är det val till Europaparlamentet och planering inför valet har påbörjats under 2023. År 2026 är det val till riksdagen, regionfullmäktige och kommunfullmäktige. Planering inför valet påbörjas 2025.

Ekonomi

Valnämnden redovisar för 2023 en nettokostnad på 0,1 vilket motsvarar en förbrukning av budget på 56 % och ger ett överskott på 0,1 mnkr.

2023 var inget valår och därför är nettokostnaden för året betydligt lägre än 2022 då det var val till riksdagen region- och kommunfullmäktige.

Driftsredovisning, mnkr	Kostnader 2023	Netto 2023	Årsbudget 2023	Budget - avvikelse	Netto 2022
Valnämnden	0,1	0,1	0,2	0,1	0,9

Överförmyndarnämnden

Överförmyndarnämnden är en kommunal tillsynsmyndighet med uppdrag att utöva tillsyn över förmyndare, gode män och förvaltare. Tillsynen ska motverka rättsförluster för barn och enskilda vuxna som inte själva kan tillvarata sin rätt, förvalta sin egendom eller sörja för sin person. I uppdraget ingår också att rekrytera gode män och förvaltare, sörja för att de får utbildning samt råd och stöd i sina uppdrag.

Varbergs, Falkenbergs och Marks kommuner har en gemensam överförmyndarnämnd som går under namnet Överförmyndare i väst.

Hänt i verksamheten

Sedan årsskiftet 2023 ingår Varbergs, Falkenbergs och Marks överförmyndarnämnder i en gemensam nämnd som under året antagit namnet Överförmyndare i väst. Samverkan med Marks kommun startade 2022 och organisationsförändringen har de senaste två åren medfört mycket arbete. Parallellt har arbetsgruppen förnyats och vuxit sig dubbelt så stor. Organisationsförändringen har krävt fokus och en väl fungerande gemensam verksamhet har varit årets högsta prioritet. Det har gjort att vissa av nämndens mål har fått nedprioriteras. Över lag har ändå de flesta av nämndens mål uppnåtts och verksamheten visar ett bra resultat 2023. Den nya organisationen börjar nu sätta sig.

Väsentliga personalförhållanden

Sjukskrivningarna har ökat något under året och ligger på 3,82 procent för de senaste tolv månaderna, i frånvaron ligger en långtidssjukskrivning under senare delen av året. I övrigt har verksamheten haft viss personalomsättning då två medarbetare med tidsbegränsade anställningar ersatts av en tidigare medarbetare, också med tidsbegränsad anställning. Verksamheten har fortsatt sitt aktiva arbete med att forma gruppen mot en gemensam kultur och med att skapa förutsättningar att bli ett effektivt team.

Nämndens mål

Nämnden har uppfyllt flertalet av sina mål under 2023. Vissa mål har nedprioriterats då högsta prioritet varit den organisationsförändring som följt av en ny gemensam nämnd. Nämndens tre övergripande mål visar en positiv trend för mandatperioden där målet om hög tilltro varierat mest, framför allt beroende av handläggningstider för granskning av årsredovisningar. Granskningen kräver fokus men resultatet för målperioden är positivt. Nämndens service är stabil med positiv trend för den gemensamma nämnden och digitaliseringen tar kliv framåt även om den fortsatt har stora utvecklingsmöjligheter.

Framtid

Ställföreträdarutredningen (SOU 2021:36) ger en rad förslag som syftar till förändringar inom nämndens område. Sveriges kommuner och regioner har fått i uppdrag att se över vilka förändringar som går att genomföra tidigare än andra och med få vidare konsekvenser. Om förslagen blir verklighet så påverkar de nämndens uppdrag som kommer att växa ytterligare. Nämnden ser förändringarna som positiva.

Ekonomi

Överförmyndarnämnden Varberg redovisar för 2023 en nettokostnad på 5,6 mnkr vilket motsvarar en förbrukning på 90 procent av årsbudgeten. Den positiva avvikelsen förklaras av att kostnader för gode män ligger lägre än budget. Inför 2023 tog förvaltningen höjd för högre arvodeskostnader eftersom Mark nu ingår i den gemensamma nämnden. Det visade sig att kostnaderna för arvoden inte ökat i den omfattning som beräknats. Även personalkostnader har varit lägre än beräknat på grund av att det varit ett glapp mellan anställningar. Övriga kostnader såsom IT, digitalisering, kurser och avgifter är generellt högre för perioden än beräknat.

Driftsredovisning, mnkr	Intäkter 2023	Kostnader 2023	Netto 2023	Årsbudget 2023	Budget- avvikelse	Netto 2022
Överförmyndarnämnden	-7,7	13,3	5,6	6,2	0,6	5,7

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan. Den har ett helhetsansvar för kommunens verksamheter, utveckling och ekonomiska ställning. Kommunstyrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders verksamhet. Kommunstyrelsen ska också ha uppsikt över verksamhet som bedrivs i kommunala företag, stiftelser och kommunalförbund.

Kommunstyrelsen ska leda kommunens verksamhet genom att utöva en samordnad styrning och leda arbetet med att ta fram styrdokument för kommunen. Den ska följa de frågor som kan inverka på kommunens utveckling och ekonomiska ställning och fortlöpande i samråd med nämnderna följa upp de fastställda målen och återrapportera till fullmäktige.

Kommunstyrelsen ansvarar i övrigt bland annat för att verkställa fullmäktiges beslut, övergripande strategisk samhällsplanering samt kommunikations-, näringslivs- och personalfrågor. Kommunstyrelsen är även arkivmyndighet.

Hänt i verksamheten

Varbergs kommun har för tredje gången erhållit utmärkelsen ”Årets superkommun” av tidningen Dagens samhälle inom gruppen småstad och landsbygdskommuner.

Under den aktuella perioden har kommunstyrelsens verksamhet påverkats av det aktuella omvärldsläget på flera sätt. Det säkerhetspolitiska läget, med numera förhöjd hotnivå, har satt ljus på kommunens arbete med krisberedskap och flera pågående utredningar är i full gång. Förberedande arbete har gjorts inför att uppdraget för bland annat civilt försvar, krisberedskap och säkerhetsskydd flyttas till kommunstyrelsen den 1 januari 2024.

Den förändrade prisbilden har en begränsad påverkan på den egna verksamheten, men en stor och uppenbar effekt på exploateringsverksamheten. Flera pågående exploateringsprojekt har försenats så väl vad gäller inledandet som avslutandet, samt att byggherrarna/exploatörerna är avvaktande till nya byggstarter.

Väsentliga personalförhållanden

Kommunstyrelsen har haft en personalomsättning på 16,8 %. Det är en relativt hög personalomsättning som beror på att det är en attraktiv yrkesgrupp som är efterfrågad på arbetsmarknaden. Det finns inga signaler på att medarbetare slutar på grund av ohälsa i organisationen. En viktig faktor för trivsel är gott ledarskap och välfungerande grupper. Kommunstyrelsens chefer går en kurs i Utvecklande ledarskap och många arbetsgrupper har jobbat med grupputveckling under det senaste året.

Nämndens mål

Kommunstyrelsen har för perioden beslutat om fyra nämndsmål som är långsiktiga och bygger på aktivt utvecklingsarbete över tid. Den sammantagna bedömningen kring måluppfyllnaden är att målarbetet till stora delar löpt enligt plan och att det tagits steg framåt inom ramen för samtliga mål. Detta stärks av utvecklingen för resultatindikatorerna som i stort följer förväntad resultatnivå. Under mandatperioden har förvaltningen varit på god väg mot måluppfyllelse för tre av de fyra beslutade målen. För hållbarhetsmålet krävs dock ytterligare insatser för att öka resultatet och på sikt nå måluppfyllelse.

Framtid

Varberg är i en expansiv fas med flera stora samhällsutvecklingsprojekt, samtidigt som kommunen möter en demografisk utmaning med fler barn, unga och äldre. Därtill finns utmaningar i och med det osäkra omvärldsläget, både vad gäller säkerhet och ekonomi. Detta ställer sammantaget ett ökat krav på ledning och samordning från Kommunstyrelsens förvaltning.

Ekonomi

Kommunstyrelsen redovisar en nettokostnad för året på 275,9 mnkr, vilket avviker negativt mot budget med 59,5 mnkr. Främst är detta hänförligt till exploateringsverksamheten som avviker 70 mnkr negativt mot budget, vilket huvudsakligen beror på tidsförskjutningar. Det vägs till viss del upp av Kommunstyrelsens egen verksamhet som redovisar en positiv avvikelse på 11,5 mnkr för perioden. Den positiva avvikelsen beror bland annat på övertagande av infart till reningsverket vid Getteröbron från Trafikverket, lägre personalkostnader till följd av vakanta tjänster och lägre utnyttjande av konsultbudgeten än budgeterat.

Driftsredovisning, mnkr	Intäkter 2023	Kostnader 2023	Netto 2023	Årsbudget 2023	Budget- avvikelse	Netto 2022
Kommunstyrelsen	-128,4	404,3	275,9	216,3	-59,5	240,3

Förskole- och grundskolenämnden

Förskole- och grundskolenämndens ansvarsområde utgår från skollagen och omfattar skolformerna förskola, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola och fritidshem. Nämnden ansvarar också för annan pedagogisk verksamhet i form av pedagogisk omsorg, omsorg på kvällen, nätter och helger samt öppen förskola.

Hänt i verksamheten

Förskole- och grundskolenämndens verksamhet har under året visat på flera goda resultat och haft utvecklingsarbete igång i såväl förskola, skola som i de stödjande funktionerna. Ett växande Varberg som ger ett ökat antal barn och elever i verksamheten har inneburit fortsatt fokus på lokalinvesteringar och budgetförutsättningar. Biträdande rektorer i grundskola med personalansvar har införts och en förändrad barn- och elevhälsaorganisation har startat.

Väsentliga personalförhållanden

Medarbetarna har under 2023 bidragit till en verksamhet med hög kvalitet med fokus på barn och elevers lärande. Organisationen präglas av stort engagemang och hög kompetens där en stor andel av medarbetarna är behöriga enligt skollagens krav. Frånvaron har periodvis varit hög och vilket bidragit till en ansträngd arbetssituation. Under 2023 har nämnden därför lagt ökat fokus på åtgärder för en hållbar arbetsmiljö och ett förbättrat säkerhetsarbete vilket förtydligas i den nya verksamhetsplanen.

Nämndens mål

Under målperioden har ett intensivt arbete med nämndens mål pågått på alla nivåer i verksamheter. Nämndens tre mål bedöms vara delvis uppfyllda. Arbetet med att ta fram nya mål och verksamhetsplan för att hålla i och utveckla arbetet har varit framträdande under året.

På grund av pandemin har omprioritering behövt ske under mandatperioden som inneburit att fokus främst har varit att bibehålla kvaliteten. Trots det har utveckling skett, bland annat i arbetet med elevers motivation, administrativ effektivisering och ett tydligare fokus på elevhälsofrågor samt steg mot en förbättrad digitalisering.

Framtid

Varberg är en växande kommun, vilket ställer krav på att erbjuda alla barn och elever en likvärdig och kvalitativ utbildning. Ökade ambitioner i den statliga styrningen följt av ekonomisk osäkerhet påverkar planeringen. För att möta morgondagens utmaningar och behov är en fortsatt verksamhetsutveckling, investeringar i lokaler samt kompetensförsörjning viktiga områden att arbeta med.

Ekonomi

I jämförelse med föregående år har intäkter för barnomsorgsavgifter och statsbidrag ökat och skolskjutskostnader minskat, avseende kostnadsökningar avviker i procent främst kostnader för måltider och lokalvård.

Nämnden har erhållit statsbidrag från Skolverket med 90 mnkr vilket är en ökning med 4,5 mnkr i jämförelse med år 2022.

Driftsredovisning, mnkr	Intäkter 2023	Kostnader 2023	Netto 2023	Årsbudget 2023	Budget-avvikelse	Netto 2022
Förskole- och grundskolenämnden	-178,4	1 727,30	1 548,90	1 544,30	-4,5	1 470,00

Socialnämnden

Socialnämndens uppdrag är att hjälpa invånare som av olika skäl behöver stöd i sin vardag. Social och ekonomisk trygghet, jämlika villkor och möjlighet att delta aktivt i samhällslivet ska främjas genom omsorg, assistans, rådgivning och andra insatser från nämndens förvaltning, socialförvaltningen.

Socialnämndens verksamhetsområde är mångfacetterat och omfattar bland annat omsorg om äldre, hälso- och sjukvårdsinsatser och insatser till personer med funktionsnedsättning. Dessutom ansvarar nämnden för stöd, rådgivning och andra insatser till barn, ungdomar och vuxna.

Hänt i verksamheten

Inom samtliga nämndens ansvarsområden kan man se en tydlig utveckling med allt fler omsorgstagare som har omfattande och komplexa behov. Detta ger allt fler individuella och resurskrävande lösningar. Den demografiska utvecklingen gör att behoven ökar inom främst äldreomsorgen och hälso- och sjukvården. Dessutom sker en utveckling mot att allt mer avancerad hälso- och sjukvård ska bedrivas i hemmet.

Trots de tuffare ekonomiska förhållandena i samhället har antalet hushåll som varit i behov av försörjningsstöd minskat något. Under året har det särskilda boendet på Fogdevägen lagts ner och renoveringen av Lindgårdens särskilda boende påbörjats.

Väsentliga personalförhållanden

Socialnämndens största utmaning är kompetensförsörjning. Allt större svårigheter med att rekrytera medarbetare och chefer med rätt kompetens tillsammans med en hög sjukfrånvaro ger en mycket utmanande situation.

Förvaltningen erbjuder fortsatt vårdbiträden att utbilda sig till undersköterska genom den statliga satsningen äldreomsorgslyftet och ett arbete med lärlingsanställningar där gymnasieelever får prova på yrket har påbörjats.

Projekt Hållbar arbetstidsmodell har under 2023 införts i de flesta planerade verksamheterna i syfte att skapa förbättrad kvalitet till medborgarna, förbättrad arbetsmiljö, minskad sjukfrånvaro samt ökad effektivitet. Projektet har även påverkats av de nya arbetstidsreglerna som började gälla under hösten.

Nämndens mål

Detta är den sista uppföljningen av mandatperiodens målarbete. För perioden 2024 - 2027 har nya mål beslutats av socialnämnden.

Den samlade bedömningen har under mandatperioden varit att förvaltningen varit på god väg mot måloppfyllelse för fyra av de fem beslutade målen. För målet som gäller kompetensförsörjning har förvaltningen lämnat prognos under perioden att målet troligen inte kommer att nås då sjukfrånvaron som målet mäts genom inte uppnåtts.

Framtid

Nämndens verksamheter påverkas av flera faktorer. Demografin ställer krav på ytterligare kapacitet i verksamheten samtidigt som kompetensförsörjningen är mycket utmanande. Målgruppers behov blir mer komplexa och förväntningarna förändras, inte minst till följd av digitaliseringen. Dessutom sker en successiv

förflyttning av åtaganden och ansvar där fler uppgifter skjuts över till det kommunala uppdraget, inte minst inom hälso- och sjukvård.

Ekonomi

Kostnadsutvecklingen de senaste åren har varit hög för flertalet av nämndens verksamheter vilket bland annat beror på ökat behov av individuella lösningar samt en förskjutning av ansvaret för vård och omsorg, där ett större ansvar läggs på kommunerna.

Socialnämnden uppvisar ett underskott på 23,8 miljoner kronor för 2023. Nya modeller för ersättning kring utskrivningsklara patienter från Region Halland samt fördelning av schablonersättning från Migrationsverket har stor del i underskottet tillsammans med inflationen och den demografiska utvecklingen. De prestationsbaserade statsbidragen som nämnden erhöll under året minskade dock underskottet.

Driftsredovisning, mnkr	Intäkter 2023	Kostnader 2023	Netto 2023	Årsbudget 2023	Budget- avvikelse	Netto 2022
Socialnämnden	-256,1	1 737,10	1 481,00	1 457,10	-23,8	1 376,80

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens ansvarsområde omfattar skolformerna gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan, kommunal vuxenutbildning samt det kommunala aktivitetsansvaret för ungdomar.

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden ansvarar som verksamhetsansvarig nämnd för yrkeshögskolan, för att i samarbete med andra lärosäten erbjuda högre utbildning (högskole- och universitetsutbildningar) och för verksamheten inom Alexandersoninstitutet.

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden ansvarsområde omfattar arbetsbefrämjande åtgärder och integrationsfrågor som ingår i det kommunala uppdraget.

Hänt i verksamheten

Under 2023 påverkades nämnden av läget i omvärlden. Den ökade inflationen och stigande räntekostnader fick direkta och indirekta konsekvenser inom nämndens område. Framför allt har det syns genom att kostnaderna ökat där en större andel av nämndens resurser allokerats till lokalkostnader, IT och måltider.

Under 2023 har etableringen av moduler på område Renen färdigställt. Totalt har det skapats nya platser åt 150 elever som läser inom IM (Introduktionsprogram). Etableringen är ett led i arbetet med framtida gymnasieplatser, där förstudiearbete just nu pågår.

Väsentliga personalförhållanden

Genom stort engagemang har nämndens personal bidragit till verksamheter som präglas av hög kvalitet. Jämställdhetsarbetet fortsätter som en del av det systematiska kvalitetsarbetet samtidigt som olika insatser genomförs. Den totala sjukfrånvaron är fortsatt låg och ligger på 4,87 % på rullande tolv (R12). Aktiva åtgärder för en fortsatt framgångsrik kompetensförsörjning sker. Arbete har startats för att ge förvaltningens chefer bättre förutsättningar för ett nära ledarskap.

Nämndens mål

Målarbetet har gett goda resultat som avspeglar sig i nämndens resultatindikatorer i form av höga examensnivåer inom gymnasieskolan och yrkeshögskolan. Inom arbetsmarknadsenheten går också en hög andel vidare till arbete. Utmaningar kvarstår vad gäller att möta elevers och studenters behov av stödinsatser och ytterligare aktiviteter behöver vidtas för att utbilda efter arbetsmarknadens behov av kompetens. Den samlade bedömningen är att nämnden har kommit en bit på väg i samtliga mål, men att ytterligare insatser krävs kommande målperiod.

Framtid

Antalet invånare och därmed antalet gymnasieelever ökar i Varbergs kommun. Förstudie pågår för att etablera fler gymnasieplatser på Peder Skrivares skola.

Flera reformer äger rum inom skolområdet som kommer att ställa krav på resurser för genomförande och implementering.

Arbetsförmedlingen prognostiserar för en ökad arbetslöshet, vilket kan komma att påverka arbetsmarknadsenhetens verksamhet och även leda till ett ökat söktryck till vuxenutbildningen och yrkeshögskolan.

Ekonomi

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens resultat 2023 visar på ett sammantaget underskott om 3,9 mnkr vilket innebär en budgetavvikelse på -1,0 procent. Föregående års resultat motsvarade ett överskott på 1,6 mnkr.

Nämndens underskott härleds främst till ökade kostnader för interkommunal ersättning där antalet elever som väljer annan kommunal huvudman eller fristående aktör för sin gymnasieutbildning har ökat. Utöver den interkommunala ersättningens ökning påverkas nämndens resultat negativt av att den anpassade gymnasieskolan och sfi fortsatt redovisar underskott kopplat till ökade kostnader för elever i behov av särskilda stödinsatser.

Driftsredovisning, mnkr	Intäkter 2023	Kostnader 2023	Netto 2023	Årsbudget 2023	Budget-avvikelse	Netto 2022
Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden	-94,2	475,5	381,3	377,4	-3,9	360,4

Byggnadsnämnden

Byggnadsnämnden ansvarar för fysisk planering och hur bebyggelse i olika områden ska uppföras, förändras eller bevaras samt myndighetsutövning i samband med detaljplanering och bygglov. Nämnden ansvarar också för kommunens försörjning av grundläggande geografisk information.

Nämndens förvaltning, stadsbyggnadskontoret, arbetar bland annat med detaljplanering, bygglovsfrågor, kontroll och tillsyn enligt plan- och bygglagen, rådgivning kring bebyggelse och gestaltning, mätning och framställning av kartor, 3D-bilder och modeller. I organisationen ingår också den kommunala lantmäterimyndigheten, som bland annat ansvarar för fastighetsbildning och förändringar i fastighetsbeståndet.

Hänt i verksamheten

Förvaltningen har infört ett nytt ärendehanteringssystem som innebär en mer automatiserad process och större nytta för de sökande. Systemet ger också möjlighet till ytterligare effektiviseringar i processer framåt.

Under perioden har omvärldsfaktorer påverkat inflödet av ärenden. Efter en topp av ärenden under 2022 har antalet lovärenden minskat med 17,5 % under 2023. En minskning har också skett med 15 % för antalet utstakningar/lägeskontroller och med cirka 30 % för antalet nybyggnadskartor.

Kön för ärenden till den kommunala lantmäterimyndigheten har varit 19 månader för icke prioriterade ärenden. Planansökningarna har minskat i antal jämfört med tidigare år.

Kommunens fem första öppna geodatamängder har publicerats. Stadsdelskartan var först ut.

Väsentliga personalförhållanden

Antalet helårsanställda har minskat under perioden. Den totala sjukfrånvaron, som mäts i rullande 12-månadersperioder, uppgick den sista december 2023 till 2,57 %, vilket är en sänkning mot motsvarande period 2022 då den låg på 2,92 %.

Som en del i förvaltningens systematiska arbetsmiljöarbete, startades under hösten en så kallad pulsmätning för att snabbt fånga upp medarbetarnas nulägesbild av sin arbetsmiljö. Undersökningen, som fortsätter en bit in på 2024, består av ett fåtal frågor som ställs varje vecka under en viss tid.

Resultatet av mätningen lyfts regelbundet på avdelningarnas APT. Förhoppningen är att medarbetare och chefer ska ha givande och konstruktiva dialoger kring arbetsmiljön på respektive avdelning.

Under året har ombyggnaden av Stadshus C gjort att det varit extra viktigt att bevaka arbetsmiljö och sammanhållning inom förvaltningen

Nämndens mål

Under året har arbetet med att öka servicenivån fortsatt. Resultatet i externa undersökningar visar att nöjdheten hos sökanden varit hög.

Både internt och tillsammans med exploatörer har det förts en diskussion kring helhetstänkande i planeringen. Införandet av nytt ärendehanteringssystem har gett

de lovsökande utvecklade digitala tjänster som går att utveckla vidare framåt. För att nå de politiska målen behöver utveckling ske steg för steg i rätt riktning.

Framtid

Konjunkturen påverkar inflödet av ärenden negativt och kan komma att påverka det ekonomiska resultatet. Eftersom Varberg är attraktivt att bo och verka i, påverkas Varberg inte lika mycket som andra kommuner.

Målet är att få en obruten digital samhällsbyggnadsprocess. Steg på vägen dit är bland annat detaljplaner samt en digital översiktsplan. Detta ger också en grund för arbete med öppna data. Utvecklingen av processer och tjänster kommer att fortsätta.

Ekonomi

Årets utfall uppgår till 30,9 mnkr, vilket ger en positiv avvikelse på cirka 2,2 mnkr i budget. Avvikelsen beror på det planerade överskottet på 2 mnkr som beror på att nämnden tilldelats 2 mnkr för lantmäteriets nya system. Finansieringen för detta överförs och ska nyttjas under 2025.

Årets nettoutfall följer budgeten bra. Eftersom lågkonjunkturen har märkts av betydligt i verksamheterna till följd av minskade ärendeflöden, har ekonomin varit i fokus under året. Det är främst på bygglovsavdelningen intäkterna avviker, men även avdelningen geografisk information och planavdelningen har något lägre intäkter än beräknat. Ärendemängden inom bygglov och geografisk information var lägre än föregående år under samma period..

Driftsredovisning, mnkr	Intäkter 2023	Kostnader 2023	Netto 2023	Årsbudget 2023	Budget-avvikelse	Netto 2022
Byggnadsnämnden	-48,4	79,3	30,9	33,1	2,2	26,8

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämndens uppdrag är att utöva tillsyn inom främst miljöbalkens och livsmedelslagens område. Nämnden har även ansvar för tillsynsvägledning och rådgivning i viss utsträckning inom samma områden. Nämnden ska på olika sätt stödja och underlätta för enskilda, föreningar, kommunen och näringsliv att bedriva verksamhet och skapa beteenden som främjar en långsiktigt hållbar utveckling.

Utöver grunduppdraget är nämnden en aktiv part i samverkansprojekt inom ämnesområdena miljöskydd, hälsoskydd och livsmedel där målet är en långsiktigt hållbar utveckling inom dessa områden. Nämnden deltar även i många nationella tillsynsprojekt samt är aktiv part i "Miljösamverkan Väst" som är ett samarbete mellan miljömyndigheterna i de 55 kommunerna inom Halland och Västra Götaland inklusive de två länsstyrelserna. Vidare sker ett aktivt deltagande i kommunens samhällsbyggnadsarbete.

Hänt i verksamheten

Prioriteringen att klara tillsynsplanering vad gäller återkommande tillsyn samt lagreglerade anmälnings- och tillståndsärenden har kunnat genomföras. En del av övrig tillsyn och vägledning har inte kunnat genomföras som planerat. Projekt inom "Miljösamverkan Väst", stadsutvecklingsprojektet, samhällsbyggnadsprocessen och förbättrat näringslivsklimat har prioriterats.

Det kommunala tillsynsuppdraget är fortsatt dominerande inom både miljöbalksområdet och livsmedelsområdet men en förskjutning kan komma att ske. Inom livsmedelsområdet kommer verksamheter tidigt i livsmedelskedjan att prioriteras vilket innebär mindre tillsynsansvar för nämnden och på miljöbalkens område visar också staten större intresse för tillsynen.

Väsentliga personalförhållanden

Arbetsmarknaden för miljö- och hälsoskyddsinspektörer är starkt konkurrensutsatt vilket medför svårigheter att rekrytera ny personal. Förvaltningen arbetar därför hårt med att skapa den "attraktiva arbetsplatsen" för att öka attraktiviteten.

Sjukfrånvaron under 2023 var i snitt 3,6 %. Majoriteten av sjukfrånvaron under 2023 är korttidssjukfrånvaro.

Förvaltningen arbetar aktivt med kunskapsutveckling inom områden som är viktiga för grunduppdraget som tillsynsmyndighet samt för samhällsbyggnadsprocessen inom kommunen och har goda samarbeten över kommun och regiongränser.

Nämndens mål

Nämnden har under 2023 inte uppnått satta mål med att utveckla tillsyn och samarbete för att skydda vattenområden. Övriga insatser följer förväntad utveckling.

Nämnden har fortlöpande ökat kompetensen att utveckla vårt ärendehanteringssystem, e-tjänster med mera.

Nämnden har fortsatt att utveckla det interna samarbetet under "Tillitsbaserad styrning och ledarskap". Det sker också ständig intern och extern utbildning, mentorskap och aktiviteter för att utveckla samhörighet och kompetensutveckling.

Nämnden har en hög målsättning att på ett positivt och motiverande sätt i dialog lämna vägledning och råd. Detta ska ske utan att myndighetsuppdraget och krav på rättelse utifrån lagstiftning sätts på undantag.

Framtid

Nämnden möter stora förändringar inom sitt ansvarsområde. Nationella myndigheter inför ökad styrning för miljötillsyn i syfte att stärka och effektivisera tillsynen samt göra tillsynen mer enhetlig i hela landet.

Även Livsmedelsverket ökar den centrala styrningen via införande av en ny "riskmodell" och kontrollförfordning från och med 2024 med stramare styrning av hur kommunerna ska utföra sitt tillsynsuppdrag.

Ekonomi

Miljö- och hälsoskyddsnämnden redovisar för 2023 en nettokostnad på 13,3 mnkr av budget på 12,8 mnkr. Det resulterar i en negativ budgetavvikelse på 0,5 mnkr. Nettokostnaden är 1,7 mnkr högre jämfört med 2022. Intäkterna för året är lägre än budgeterat. Det beror på att den händelsestyrda tiden, som anmälningar och ansökningar inom bland annat förorenad mark, avfall för anläggningsändamål, värmepumpar och avlopp har varit lägre än förväntat. Flera timavgiftsprojekt har också fått strykas på grund av personalbrist. Övriga verksamhetskostnader har varit högre än budget, framför allt kostnader för IT-program och digitalisering.

Driftsredovisning, mnkr	Intäkter 2023	Kostnader 2023	Netto 2023	Årsbudget 2023	Budgetavvikelse	Netto 2022
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-10,8	24,1	13,3	12,8	-0,5	11,6

Hamn- och gatunämnden

Hamn- och gatunämnden ansvarar för frågor gällande kommunala gator, vägar, parker och grönområden, hamnar, industrispår samt Varbergs flygplats. I ansvaret ingår utveckling, planering, anläggning samt skötsel och underhåll på allmän plats. Nämnden säkerställer att infrastrukturen möjliggör säkra, effektiva och hållbara resor och transporter, bland annat genom utveckling och underhåll av kommunala gator, vägar samt gång- och cykelvägar.

Nämnden sköter även övervakning av parkeringsplatser samt fattar myndighetsbeslut inom trafikområdet. I nämndens ansvar ingår också utveckling, gestaltning och skötsel av kommunens parker, grönområden, lek- och badplatser, motionsspår och allmänna platser. I nämndens uppdrag ingår dessutom ansvar för Varbergs och Träslövläges hamn och farleder, inklusive gästverksamhet för båt och husbil.

Hänt i verksamheten

Under 2023 har det åter varit en kraftig kostnadsutveckling som återspeglar kronkursen i relation till dollar och euro. Dessa kraftiga prisuppgångar kommer fortsätta påverka nämndens budget då främst olje- och drivmedelspriserna påverkar en stor del av nämndens driftverksamhet och investeringsprojekt.

Väsentliga personalförhållanden

Den totala sjukfrånvaron på förvaltningen som mäts i rullande 12-månadersperioder uppgick i november 2023 till 5,69 % vilket är en ökning jämfört med motsvarande period 2022 då sjukfrånvaron uppgick till 4,97 %.

Förvaltningen har nogsamt övervägt både nyrekryteringar och ersättningsrekryteringar under 2023 på grund av det ekonomiska läget. Under hösten har arbete inletts för att förbereda medarbetarna inför flytten till stadshus C och för arbete i en ABW-miljö.

Nämndens mål

Måluppfyllelsen i nämndens samtliga mål bedöms som god och i fyra av målen redovisas starka resultat. Tidigare års insatser med att digitalisera och utveckla nya tekniska verktyg kan nu visa på effektivare arbetssätt inom bland annat tillståndshantering och drift av offentliga miljöer.

Hamn- och gatuförvaltningen har även varit en central aktör för att säkerställa invånares delaktighet, i synnerhet barns, i samhällsbyggande processer. Det har även gjorts viktiga åtgärder och insatser för att främja hållbara transportslag så som gång, cykel och kollektivtrafik under målperioden. Målperioden har resulterat i ett utvecklat arbetspendlingstråk för cyklister och tvärstråk som kopplar ett cykelnät från norr till söder samt tillgänglighetsanpassade busshållplatser.

Framtid

Den höga tillväxttakten i kommunen medför ett stort behov av investeringar och reinvesteringar i den kommunala förvaltningen men också i kommunens bolag. En gemensam prioritering inom kommunens investeringar kommer att vara central för fortsatt planeringsarbete.

Förtätningen i Varbergs stad och i vissa tätorter medför även ökade driftkostnader för underhåll och skötsel av allmän platsmark. En av nämndens största utmaningar

är det ökade behovet av skötsel och underhåll på allmän platsmark samt att förvalta och sköta alla nya anläggningar som tillkommer i takt med att kommunen växer.

Ekonomi

Hamn- och gatunämnden redovisar en budget i balans. Nettokostnaderna har ökat med 9,7 % vilket motsvarar en nettokostnadsökning med 15,1 mnkr jämfört med 2022.

Det har varit fortsatt höga fartygsintäkter och intäkter för upplåtelse av offentlig plats som har vägts upp av bland annat höga kostnader för vinterväghållning samt genomförande av särskilda riktade driftsinsatser enligt plan.

Driftsredovisning, mnkr	Intäkter 2023	Kostnader 2023	Netto 2023	Årsbudget 2023	Budget- avvikelse	Netto 2022
Hamn- och gatunämnden	-107,9	278,1	170,3	170,2	0	155,1

Kultur- och fritidsnämnden

Kultur- och fritidsnämnden erbjuder och främjar verksamhet inom kultur- och fritidsområdet. I nämndens ansvar ingår att ansvara för folkbibliotek, kulturskolan, kultur, mötesplatser, att stödja föreningar med bidrag och information, erbjuda anläggningar att driva verksamhet i och organisera olika aktiviteter: för barn, unga, personer med funktionsnedsättningar och seniorer.

Hänt i verksamheten

Kultur- och fritidsnämnden har påverkats av såväl pandemin som av det osäkra säkerhetspolitiska läget. Besöksantalen i verksamheterna påverkades i stor omfattning under pandemin, under 2023 har antalet återgått och även nått högre nivåer än före pandemin. Bedömningen är att efterfrågan kommer att öka ytterligare samt att arbetet med att nå nya målgrupper bidrar till detta. Läget i omvärlden och de prisökningar som skett har påverkat nämnden. Framför allt syns detta i gager samt transport- och materialkostnader som ökar.

Under perioden har en modell för arbete med jämlikhet tagits fram, denna modell är unik för kommuner i Sverige. Modellen har implementerats under 2023 och är ett stöd i verksamheternas arbete i riktning mot nämndens målsättningar.

Väsentliga personalförhållanden

Vid rekryteringar till tillsvidarejänster på förvaltningen har det funnits goda möjligheter att hitta rätt kandidater med adekvat utbildning och rätt kompetens. Det har dock varit en utmaning att rekrytera tillfälliga vikarier inom kulturavdelningen, utmaningen finns framförallt inom de identifierade bristyrkena bibliotekarie och kulturskolepedagog.

Sjukfrånvaron uppgår till i snitt 3,4 % vilket är lägre än föregående år. Under året har förvaltningen prioriterat gruppstärkande aktiviteter som studieresor och teamaktiviteter. Aktiviteterna betyder mycket för trivsel och medarbetarengagemang.

Nämndens mål

Sammantaget bedöms att nämnden har kommit långt i målarbetet och i stora delar har uppfyllt målet 2023. Målperioden har präglats av pandemi, oro i omvärlden som resulterat i energikris, hög inflation och kraftigt ökade priser. Detta har påverkat arbetet för att nå målen. Utifrån givna förutsättningar har verksamheterna arbetat engagerat och systematiskt i arbetet med de aktiviteter som är kopplade till nämndens mål och anpassat verksamheten. Under avslutningen av perioden har verksamheten kommit tillbaka på samma nivåer som före pandemin. Den positiva återgången har påverkat utvecklingen mot måluppfyllelse i positiv riktning.

Framtid

Kultur- och fritidsnämndens verksamheter fyller ett viktigt behov för ett attraktivt och välmående Varberg. Kulturaktörer, bibliotek, kulturskola, föreningsliv och mötesplatser för folkhälsa och gemenskap är centrala för ett samhälle.

Ett växande Varberg innebär att nämndens målgrupper ökar i antal. Detta leder till förändrade behov av såväl personella resurser som lokaler för att kunna möta efterfrågan på verksamhet till samma eller högre andel av boende, besökare och verksamma i kommunen.

Ekonomi

Nettokostnaden har ökat med 18,1 mnkr i jämförelse med 2023. Sammantaget reflekterar ökningen en kombination av nya ansvarsområden (bland annat övertagandet av Sparbanken Wictory Center), driftsättning av flera investeringar och generella kostnadsökningar inom kultur- och fritidsnämndens verksamhet.

Resultatet visar på en positiv avvikelse mot budget med motsvarande 1,6 mnkr (+0,8 %). Vid avräkning av ett erhållet externt investeringsbidrag, som av redovisningstekniska skäl påverkat utfallet positivt med 0,5 mnkr, uppgår det faktiska överskottet till 1,1 mnkr (+0,5 %). Främsta orsaken till överskottet är att förvaltningsledningens ofördelade medel, som uppgår till 1,1 mnkr, inte har nyttjats under året.

Driftsredovisning, mnkr	Intäkter 2023	Kostnader 2023	Netto 2023	Årsbudget 2023	Budget- avvikelse	Netto 2022
Kultur- och Fritidsnämnden	-26,2	228,1	201,8	203,4	1,6	183,7

Serviceämnden

Serviceämnden ska samordna och utveckla effektiva stödfunktioner för övriga nämnder för att säkerställa att samordningsvinster tas tillvara. Nämnden levererar tjänster, i huvudsak genom ett köp- och säljförfarande, inom exempelvis fastighetsdrift- och underhåll, måltid och lokalvård, fordon och logistik, bemanning samt IT och telefoni till övriga nämnder och vissa bolag inom kommunen. Nämnden ansvarar också för kontaktcentret Varberg direkt.

Hänt i verksamheten

Bemanningsavdelningen startade första januari och första året har gått bra. För att optimera leveransen sker samarbete på enhetsnivå med de olika förvaltningarna. Utbokade pass och tillsättningsgrad har ökat sedan start.

För att komma till rätta med det ekonomiska läget minskade fastighetsavdelningen på servicenivån genom att samla ihop felanmälningar, använda egen personal i så stor utsträckning som möjligt samt minimera åtgärder på underfinansierade och tomställda objekt.

Arbetet med underhållsplaner anses vara av största vikt för framtida underhållsplanering så detta arbete har fortgått enligt plan.

Resurser har förts över från IT-avdelningen till Kommunstyrelsens förvaltning, bland annat i form av kundansvarig. Från förvaltningshåll finns det en tydlig förväntan kring kundmöten och detta har efterlysts av flera förvaltningar. Ansvaret för kundkontakter är nu fördelat på flera medarbetare inom IT-avdelningen. Resultatet har blivit en långsammare utveckling av e-tjänster och automatisering samt att värdefull teknikertid har försvunnit.

Väsentliga personalförhållanden

Förvaltningen består av cirka 500 tillsvidareanställda. För att tillgodose personalbehovet tar förvaltningen emot praktikanter, praoelever och genomför fortbildningar. Önskad sysselsättningsgrad har tillgodosetts och andelen timvikarier är låg. Sjukfrånvaron är på väg ner och i december 2023 har den genomsnittliga sjukfrånvaron på en 12-månadersperiod sjunkit från 7,8 procent till 7,1 procent.

Under 2023 har förvaltningen utökat nämndens verksamhet med en kommungemensam bemanningsavdelning. Avdelningen består av 19 tillsvidareanställda och cirka 500 visstidsanställda.

Nämndens mål

Serviceämnden har i stort sett nått sina mål för perioden 2020-2023. Bedömningen är att tre av fyra målområden är uppfyllda. Alla verksamheter har bidragit och det har skett en utveckling inom samtliga målområden.

Framtid

I nyhetsflödet kommer nästan dagligen larm om företag och organisationer som drabbats av intrång, läckt information eller utpressning. Samtidigt vill kommunen ha en ökad öppenhet och tillhandahålla mer data utåt. Denna paradox medför att det kommer krävas ökade satsningar på IT-säkerhet vilket i sin tur leder till att dessa kostnader skjuter i höjden.

Kostnader för drift och underhåll av kommunens fastigheter ökar och kommer behöva hanteras i kommande budgetprocess och i en ny hyresmodell.

Ekonomi

Servicenämnden redovisar ett negativt resultat på 9,9 miljoner för 2023.

Överskjutande mediakostnader (el, värme och vatten) på 12 miljoner kronor, ska enligt tidigare beslut i kommunfullmäktige inte belasta servicenämndens resultat. Kostnader för framtagande av underhållsplaner på 1,2 miljoner bör överföras till fastighetsägaren, som är Kommunstyrelsen. Servicenämnden lämnar efter överföring till Kommunstyrelsen ett positivt resultat på 3,3 miljoner kronor för 2023.

Under året har flera kostnadsökningar skett inom servicenämndens verksamheter vilket har påverkat resultatet. Höga kostnader för framför allt media och vinterväghållning är orsak till fastighetsavdelningens negativa resultat. Övriga avdelningar lämnar ett positivt resultat trots ökade kostnader

Vårens lönerrevision blev betydligt högre än beräknad i budget vilket syns tydligt i personalkostnaderna som avviker negativt mot budget.

Driftsredovisning, mnkr	Intäkter 2023	Kostnader 2023	Netto 2023	Årsbudget 2023	Budget-avvikelse	Netto 2022
Servicenämnden	-860,6	903,7	43	33,1	-9,9	37,6

Varbergs Stadshus AB

Varbergs Stadshus AB har i uppdrag att äga och förvalta aktier i Varbergs kommuns bolag. I koncernen ingår Varberg Energi AB, Varbergs Bostads AB, Varbergs Fastighets AB, Hallands Hamnar Varberg AB, Arena Varberg AB och Varberg Vatten AB. De kommunala bolagen har till uppgift att erbjuda service och tjänster till invånarna. Bolagen har tillkommit för att tillgodose kommunala behov och utgör därför en del av den kommunala organisationen.

Verksamhet

Moderbolaget fungerar som ägare till dotterbolagen i syfte att uppnå samordning och effektivisering inom kommunkoncernen. I bolaget finns ett externt lån som finansierade förvärvet av aktierna i dotterbolagen från Varbergs kommun. På lånet betalar moderbolaget en marknadsmässig borgensavgift till kommunen.

Dotterbolagen finansierar sin verksamhet via kommunens internbank och kommunen lånar upp motsvarande belopp på den externa marknaden.

Ekonomi

Rörelseresultatet blev 233,6 mnkr (191,5 mnkr år 2022) för Varbergs Stadshuskoncernen och resultatet efter finansiella poster blev 117,3 mnkr (128,8 mnkr år 2022), vilket var 1,6 mnkr lägre än budgeterat. Förklaringar till resultatet presenteras i respektive bolags avsnitt.

Moderbolaget finansierar sig via koncernbidrag från dotterbolagen och för 2023 har man mottagit koncernbidrag från Varberg Energi AB (57,6 mnkr), Varbergs Fastighets AB (3,7 mnkr) och Varbergs Bostads AB (26,9 mnkr). Moderbolaget har även lämnat koncernbidrag till Varberg Vatten AB på (19,6 mnkr), Arena Varberg AB (13,9 mnkr) och Hallands Hamnar Varberg AB (6,3 mnkr).

I vinstdispositionen har hänsyn tagits till respektive bolags ägarvillkor, ränteavdragsbegränsningsregler och lagen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag. Varbergs Bostads AB har erhållit ovillkorade aktieägartillskott med 21,0 mnkr.

Moderbolagets resultat påverkades negativt av ökade räntekostnader under 2023, men som helhet redovisar bolaget ingen budgetavvikelse.

Balansomslutning i koncernen ökade med 678 mnkr och det egna kapitalet ökade med 72 mnkr. Soliditeten sjönk med 0,6 procentenheter till 17,7 %.

Resultaträkning Varbergs Stadshus AB koncernen, mnkr	2023	2022	2021
Intäkter	2 176,6	2 150,0	2 177,9
Kostnader	-1 663,3	-1 683,7	-1 734,8
Avskrivningar	-279,7	-274,8	-282,4
Rörelseresultat	233,6	191,5	160,7
Finansnetto	-116,3	-62,7	7,0
Resultat efter fin. poster	117,3	128,8	167,7
Balansomslutning	8 260,9	7 582,6	6 789,7
Soliditet %	17,7%	18,3%	19,1%
Investeringar	1 191,3	794,4	740,7
Antal anställda, medeltal	284	276	275

Resultaträkning Varbergs Stadshus AB moderbolag, mnkr	2023	2022	2021
Kostnader	-2,3	-2,6	-2,3
Rörelseresultat	-2,3	-2,6	-2,3
Finansnetto	-14,7	-1,4	-6,4
Resultat efter fin. poster	-17,0	-4,0	-8,7
Balansomslutning	1 257,3	1 236,8	1 173,8
Soliditet %	20,4%	20,8%	21,0%

Varbergs Bostads AB

Varbergs Bostads AB har i uppdrag att främja bostadsförsörjningen i kommunen. Bostadsbolaget ska verka för att det byggs både hyres- och bostadsrätter och bidra till att möta behoven för människor i olika livssituationer. I uppdraget ingår att ta hänsyn till miljön, ta boendesocialt ansvar och främja kundernas boendekvalitet.

Hänt i verksamheten

Efterfrågan på bostäder i Varberg är fortsatt stor och den genomsnittliga väntetiden för en lägenhet är 11 år. Under året hyrdes 425 lägenheter ut i befintligt bestånd (428 föregående år). Av dessa gällde 39 lägenheter omflyttning bland befintliga hyresgäster (52 föregående år) och 27 förmedlades (exkl. migration) via den med socialförvaltningen gemensamma boendeenheten (20 föregående år).

Byggnationen av Kattegattsvägen med 80 nya lägenheter och lokaler åt Varbergs Bostad har löpt på enligt plan under 2023, planerad inflyttning är under mars 2024. Planering och projektering av Södra Sörse har fortsatt under året och under december gjordes upphandlingen för nyproduktionen med möjlighet till 300 lägenheter.

Under 2023 har verksamheten fortskridit som planerat trots utmaningarna med försämrat konjunkturläge. Stora resurser har lagts på fastighetsunderhåll.

Bolaget bedriver CSR-arbete och är certifierat enligt ISO 9001, ISO 14001 och ISO 45001. Omcertifiering gjordes i maj. Sedan 2019 görs en hållbarhetsredovisning.

Framtid

Projekteringen för Södra Sörse kommer fortsätta med förhoppning om investeringsbeslut i slutet av 2024.

I Bua inväntas detaljplan för nyproduktion av 180 lägenheter. Parallellt pågår också arbete med att få fram ytterligare förtätningsprojekt på bland annat Apelvikshöjd. Beroende på marknadsläget, med risk för höga investeringskostnader och nedskrivningar, kan vissa projekt skjutas på i tid. Totalt finns planer för byggnation av cirka 1000 lägenheter de kommande åren. Utöver nyproduktionen har Varbergs Bostad större kostsamma underhållsprojekt på bland annat Sörsedammen kommande år.

Resultat och ekonomisk analys

Årets resultat efter finansiella poster är 51 mnkr, vilket kan jämföras med 34 mnkr föregående år då nedskrivningar på Västra Sörses parkeringshus (20 mnkr) och Åkaren 13 (10 mnkr) gjordes. Soliditeten är 39 %, oförändrad jämfört med 2022. Årets investeringar uppgår till 181 mnkr varav cirka 75 mnkr är fastighetsunderhåll.

Personal

Bolaget hade vid 2023 års utgång 97 (96 föregående år) tillsvidareanställda varav 50 män och 47 kvinnor. Antalet årsanställda uppgick till 106 personer. Antalet årsanställda påverkas av sommararbetare inom trädgårdsarbete. Sjukfrånvaron ligger på 4,28 % och minskade med 1,7 % jämfört med föregående år. Några arbetsrelaterade sjukskrivningar har inte förekommit.

Resultaträkning Varbergs Bostads AB, mnkr	2023	2022	2021
Intäkter	486,4	445,9	422,7
Kostnader	-326,0	-286,6	-256,7
Avskrivningar	-83,7	-108,8	-93,1
Rörelseresultat	76,7	50,5	73,0
Finansnetto	-25,6	-16,6	44,2
Resultat efter fin. poster	51,1	33,9	117,2
Balansomslutning	2 596,9	2 554,8	2 344,7
Soliditet %	39,3%	38,3%	40,7%
Investeringar	181,0	218,5	328,0
Antal anställda, medeltal	106	105	107

Varberg Energikoncernen

Varberg Energikoncernen består av moderbolaget Varberg Energi AB med verksamheterna elnät, gasnät, fjärrvärme, entreprenad, belysning, IT, energitjänster samt utveckling och hållbarhet, samt det helägda dotterbolaget Varberg Energimarknad AB. Dotterbolagets verksamheter består av elhandel, gashandel, elproduktion och kapacitet/flexibilitet.

Hänt i verksamheten

2023 har varit ett intensivt och utvecklande år:

- Koncernen har ombildats per årsskiftet 2023/24 genom två partiella fissioner med två nya dotterbolag för att leva upp till EU krav och ellagen.
- En av Sveriges största batteriparker är färdigställd, 11MW/14MWh.
- I rollen som ägare medverkat till att förverkliga världens första vindkrafttorn i trä.
- Byggt upp kompetens, rutiner och system för att hantera balansansvaret i egen regi.
- Utvecklat Nätflexplattformen för att hantera distribuerade och uppkopplade resurser mot privat- och företagsmarknad.
- Expansiv fjärrvärme (mot Limabacka och en rad elnätprojekt (exempelvis Västkoststammen) för att både förstärka och utveckla leveranssäkerhet.
- Ökad kundnöjdhet mot företag, något sämre mot privatkunder.
- Aktivt arbete med att förbereda/ implementera hållbarhetsredovisning enligt CSRD.
- Fortsatt fokus på utveckling av ledningssystem och datalager/digitalisering.
- Ett omfattande arbete med att modernisera både ekonomisystem och arbets sätt som påverkar alla verksamheter.

Framtid

Under 2024 planeras byggnation av två vindkraftverk och en solcellspark vilka även ska kopplas upp för att delta på stödtjänstmarknaden. Vindkraftverket i trä ska tas i drift likaså batterilagret 11MW/14MWh i Tvååker. Fortsatt utbyggnad av både fjärrvärme och elnät samt fortsatt utveckling av Varberg Energi- appen och nätflexplattformen. Flexitjänst mot Svenska Kraftnät lanserad tillsammans med Ferroamp/ Ntricity ska både etableras och växa i volym.

Arbete med att se över bränslestrategi för fjärrvärmen är väsentligt och även utveckling av elnätтарiffer för att möta kravet på effekttaxa samt anpassa prismodell för fjärrvärmen till nya marknadsförutsättningar.

Ökad intensitet i etablering av Fjärrkyla planeras vilket kommer att vara bolagets största investering närmaste åren.

Resultat och ekonomisk analys

Varberg Energikoncernens nettoomsättning uppgick till 885 mnkr 2023 jämfört med 1193 mnkr året innan där nedgången främst berodde på lägre elhandelsvolym och lägre elpriser.

Resultatet efter finansiella poster uppgick till 86,2 mnkr, vilket var 11,3 mnkr lägre än budget. Fjärrvärmen har belastats av högre bränslekostnader under andra halvåret och generellt har inflationen påverkat flertalet affärer negativt.

Bolagets investeringar uppgick till 245 mnkr (16 mnkr lägre än budget) där betydande delar utgörs av batteriparken, utbyggnad av fjärrvärme samt

vindkrafttornet i trä. Räntabiliteten på totalt kapital uppgår till 5,8 % och soliditeten till 35,6 %.

Personal

Vid årets slut var 126 personer anställda (30 % kvinnor och 70 % män).

Personalomsättningen för året landar på 5 % i extern personalomsättning exklusive pensioner.

Genom återkommande medarbetarundersökningar mäts bland annat personalens ambassadörskap. I 2023 års mätningar ses en mycket positiv förbättring jämfört med föregående års resultat. Övertidsuttaget är på ungefär samma nivå som föregående år och sjukfrånvaron något högre.

Resultaträkning Varberg Energikoncernen, mnkr	2023	2022	2021
Intäkter	885,0	1 193,4	1 175,7
Kostnader	-673,5	-1 020,1	-1 016,8
Avskrivningar	-100,1	-70,4	-95,5
Rörelseresultat	111,4	102,8	63,4
Finansnetto	-25,3	-14,3	-12,5
Resultat efter fin. poster	86,2	88,6	50,8
Balansomslutning	1 939,5	1 870,6	1 776,7
Soliditet %	35,6%	36,0%	35,5%
Investeringar	244,5	148,9	120,2
Antal anställda, medeltal	126	123	125

Arena Varberg AB

Arena Varberg AB:s uppdrag är att tillhandahålla lokaler och koncept samt arrangera attraktiva arrangemang för kommunen, medborgarna och näringslivet i Varberg. Arena Varbergs affärsidé är att erbjuda lokaler och evenemang inom affärsområdena; möten, nöje och sport.

Hänt i verksamheten

Det blev en sämre start på året än förväntat, främst inom affärsområde möten. Bolaget hade sen ett bra bokningsläge från mars fram till sommaren med många mässor och comeback av seniormässan efter pandemiåren. Även färre företagsevent men affärsområdena nöjen och sport gick som förväntat. Det var en bra start på hösten men, men andelen möten minskade något mot slutet av året. Det var även färre stora företagsevenemang jämfört mot föregående höst. Nöjen med konserter, standup och föreläsningar ökade jämfört med samma period 2022. Det förbättringsarbete som gjordes under pandemiåren på Arenan har under året fått testats i full drift. Arena Varberg är idag en anläggning med bättre nyttjad lokalkapacitet, bättre teknik med möjlighet till hybridmöten i fler lokaler och har även en studio för inspelningar och digitala sändningar.

Besöksantalet har minskat något mot 2022. Fördelningen 2023 är enligt nedan, med 2022 års siffror inom parentes:

- Möten/konferenser 14 921 (18 589)
- Mässa 5 494 (8 203)
- Nöje 23 926 (25 593)
- Sport 27 547 (24 772)
- Summa besökare 71 888 (77 157)

Framtid

Arena Varberg vill fortsatt gå mot och ses som Västkustens mest kreativa och hållbara arena. Mycket har gjorts de senaste åren för att stärka varumärket. Arena Varberg har sett över alla försäljningsytor och ha rätt organisation för att möta marknaden.

Bolaget måste fortsätta utvecklas inom alla affärsområden för att öka efterfrågan. Det förs mycket i dialog med fastighetsägarna Varbergs Fastighets AB om hur framtidens Arena Varberg ska se ut. Rotundan är ett exempel som håller på att totalrenoveras, den kommer att stå klar för nyöppning under sommaren 2024.

Resultat och ekonomisk analys

Resultatet efter finansiella poster blev 1,2 mnkr sämre än det budgeterade för året. Det blev en lägre omsättning än väntat i början av året och även senare delen av hösten. Detta gjorde att den budgeterade omsättningen inte uppnåddes. Minskningen berodde främst på färre möten och företagsevent. På kostnadssidan är handelsvaror, övriga externa kostnader och personalkostnader under det budgeterade.

De planerade investeringarna har kunnat genomföras under året.

Arena Varbergs självförsörjningsgrad för året uppgick till 36 %, vilket innebär att bolaget inte uppfyller ägardirektivets ekonomiska mål som säger att den ska uppgå till minst 45 %.

Personal

Under året har Arena Varberg haft elva anställda varav sex män och fem kvinnor, tio på heltid och en på deltid. Under året har en eventtekniker/vaktmästare nyrekryterats. Sjukfrånvaron har varit strax under 2 %.

Det finns inga arbetsrelaterade olyckstillbud att rapportera om.

All personal från bolaget och Arenaköket har medverkat i brand-, säkerhet- och HLR-utbildning. Nya driftsmedarbetare har genomgått lift- och fallskyddsutbildning och tagit truckkort. Under året har alla medarbetare medverkat i kommunens utbildningssatsning för att stärka organisationens medarbetarskap, samarbetskap och ledarskap.

Resultaträkning Arena Varberg AB, mnkr	2023	2022	2021
Intäkter	12,9	17,2	6,8
Kostnader	-25,9	-28,9	-19,7
Avskrivningar	-0,6	-0,8	-0,7
Rörelseresultat	-13,7	-12,5	-13,6
Finansnetto	-0,1	0,0	0,0
Resultat efter fin. poster	-13,8	-12,5	-13,6
Balansomslutning	17,3	18,3	16,9
Soliditet %	53,7%	50,3%	53,7%
Investeringar	0,3	0,6	0,6
Antal anställda, medeltal	11	10	9

Varbergs Fastighets AB

Varbergs Fastighets AB har i uppdrag att bygga, utveckla och förvalta samhällsnyttiga och attraktiva fastigheter i Varbergs kommun. Bolaget ska också på uppdrag av Kommunstyrelsen genomföra projektering och byggnation av kommunala investeringsprojekt.

Bolaget ska dessutom verka för en god parkeringssituation genom att bedriva parkeringshusverksamhet.

Hänt i verksamheten

De senaste årens beställningar från kommunen har under år 2023 genererat en kraftigt ökad byggprojektvolym. Framför allt har byggprojekt med skolor, förskolor och äldreboenden övergått i genomförandefas.

I bolagets egna fastighetsbestånd har bland annat utvecklingen av Kv Postmästaren tagit fart, färdigställandet av P-hus Falkenbäck slutförts och utvecklingen av Norra Västerport, Kallbadhuset och Tullhuset fått mycket fokus. Även mindre projekt som utvecklingen av hamnområdet kring Hooken och den gamla glasskiosken på Getterön har genomförts.

Framtid

Arbetet med att förse ett växande Varberg med kommunalt beställda skolor, förskolor och äldreboenden fortgår en tid framöver.

Arbetet med Kv Postmästaren fortsätter, vilket innefattar bolagets egna framtida kontorslokaler. Flytten från de befintliga kontorslokalerna i Tullhuset planeras till årsskiftet 2024/2025 och möjliggör för nya aktiviteter i Tullhuset. Under 2024 installeras även solceller och batterilagringsanläggningar på några av de största och mest lämpade fastigheterna.

Mark- och miljööverdomstolens godkännande av Västerports detaljplan innebär att arbetet med Varbergs nya stadsdel kan fortsätta. Utvecklingen av P-hus Västerport som tidigare skjutits upp på kan nu aktualiseras igen.

Resultat och ekonomisk analys

Resultatet efter finansiella poster visar ett resultat på 14,9 mnkr, vilket är 0,3 mnkr högre än föregående år och 1,2 mnkr högre än budget. Hyresintäkterna har ökat med 10,3 mnkr jämfört med föregående år.

Ökningen förklaras huvudsakligen av en hög indexreglering, tillkommande hyresintäkter från färdigställda projekt samt intäkter från omsättningshyror.

Intäkterna för de kommunala projekten har ökat med 269,5 mnkr jämfört med föregående år. Ökningen är ett resultat av att flera av projekten gått in i genomförandefas.

Investeringsvolymen i det egna fastighetsbeståndet uppgick till 113,5 mnkr. Bland årets investeringar återfinns bland annat utveckling av Kv Postmästaren samt byggnationen av P-hus Falkenbäck.

Energikostnaderna har minskat med 2,3 mnkr jämfört med föregående år, vilket förklaras av lägre elpriser och energieffektiviseringar.

Räntekostnaderna har ökat med 9,5 mnkr, vilket beror på nyupplåning och höjd räntenivå. Total lånevolym uppgår till 872,3 mnkr.

Personal

Bolaget har under året gjort organisationsförändringar i syfte att stärka, renodla och effektivisera bolagets processer.

Under året har bolaget aktivt arbetat med ledarutveckling. Cheferna går utbildningar samt medverkar i chefsforum och nätverk.

I slutet av året infördes ABW (aktivitetsbaserade arbetsplatser) i stora delar av kontoret med avsikt att nyttja kontorsytorna mer effektivt.

Sjukfrånvaron har gått ner i förhållande till tidigare år och könsfördelningen är jämn i både medarbetar- och chefsled.

Resultaträkning Varbergs Fastighets AB (koncern), mnkr	2023	2022	2021
Intäkter	485,4	200,1	313,7
Kostnader	-417,1	-141,4	-255,7
Avskrivningar	-34,8	-32,6	-31,4
Rörelseresultat	33,6	26,1	26,6
Finansnetto	-18,7	-11,5	-10,6
Resultat efter fin. poster	14,9	14,6	16,0
Balansomslutning	1 103,2	974,7	883,7
Soliditet %	10,7%	11,1%	11,4%
Investeringar	113,5	94,4	46,2
Antal anställda, medeltal	41	38	34

Hallands Hamnar Varberg AB

Hallands Hamnar Varberg AB tillhandahåller hamn-, stuveri- och logistiktjänster och har i uppdrag att utveckla hamnverksamheten i Varbergs kommun.

Tillsammans med Hallands Hamnar Halmstad AB ska bolaget genom det gemensamt ägda bolaget Hallands Hamnar AB också stärka den regionala utvecklingen, verka för ökad kostnadseffektivitet och kundnytta samt utveckla hamnarna till moderna och attraktiva arbetsplatser.

Hänt i verksamheten

För sjätte året i rad har Hallands Hamnar Varberg AB hanterat över en miljon kubikmeter sågade trävaror. Under 2023 hanterade Hallands Hamnar Varberg 1,4 miljoner kubikmeter vilket tangerar volymen föregående år. Hallands Hamnar Varberg behåller och förstärker därmed sin position som Sveriges största hamn av sågade trävaror. Det geografiska området som förser Hallands Hamnar Varberg med sågade trävaror har vuxit de senaste åren från lokalt och regionalt till nationellt, vilket ger förutsättningar till ytterligare ökade volymer över Hallands Hamnar Varberg. Under senaste åren har USA blivit en allt viktigare marknad för Hallands Hamnar Varberg avseende sågade trävaror och pappersmassa.

Framtid

Under 2023 fortskred byggnationen av den nya Farehamnen, den beräknas planenligt att invigas i september 2024. Målet med den nya hamnkapaciteten är att kunna utvecklas till Europas modernaste skogshamn.

Syftet med Hallands Hamnar är att stärka den regionala utvecklingen och förbättra användandet av befintliga hamnresurser. Bolaget ska verka för ökad kostnadseffektivitet och kundnytta samt utveckla hamnarna till moderna och attraktiva arbetsplatser. Vidare ska bolaget stärka de regionala förutsättningarna för positiv utveckling av ägarkommunernas befintliga och tillkommande företagsetableringar.

Resultat och ekonomisk analys

Resultatet efter finansiella poster på -3,8 mnkr vilket kan jämföras med ett budgeterat resultat på -10,2 mnkr.

Analysen av utfallet förklaras av senarelagda räntekostnader för Farehamnen samt lägre volymer av sågade trävaror samt pappersmassa än beräknat.

Soliditeten har minskat till 17,6 % jämfört med 34,0 % 2022. Räntabilitet på totalt kapital har minskat från 4,4 % 2022 till 0,9 % 2023.

Genomförda investeringar under året uppgår till totalt 326,5 mnkr, varav 319,4 mnkr avser den nya hamnen.

Personal

Vid årsskiftet var totalt 68 anställda med placering i Varberg. Av dessa är 18 tjänstemän. Målet att nå 15 % kvinnor ligger fortfarande kvar men rådande osäkerhet vad gäller konjunkturen har bolaget inte gjort några nyanställningar.

Sjukfrånvaron har under 2023 ökat till 5,41% (2,66% föregående år). Det är främst kopplat till kända fall av långtidssjukfrånvaro som ökat.

Bolaget fortsätter sitt arbete med fokus på friskfaktorer.

Årligen görs funktionsanalyser på en tredje del av personalen och bolaget erbjuder uppföljningssamtal om medarbetaren så önskar.

Hallands Hamnar Varberg AB har inte några anställda i bolaget utan hyr in personal från Hallands Hamnar AB.

Resultaträkning Hallands Hamnar Varberg AB, mnkr	2023	2022	2021
Intäkter	147,6	155,1	119,4
Kostnader	-132,7	-130,8	-104,7
Avskrivningar	-12,9	-14,1	-14,4
Rörelseresultat	2,0	10,2	0,3
Finansnetto	-5,8	-0,5	0,0
Resultat efter fin. Poster	-3,8	9,7	0,3
Balansomslutning	473,0	236,6	127,8
Soliditet %	17,6%	34,0%	59,0%
Investeringar	326,5	35,4	28,3

Varberg Vatten AB

Varberg Vatten AB har i uppdrag att inom Varbergs kommun äga och hyra de allmänna vatten- och avloppsanläggningarna och att vara huvudman för den allmänna vatten- och avloppsverksamheten, VA. Bolaget ansvarar också för den kommunala avfallshanteringen. Driften sköts genom bolaget Vatten och Miljö i Väst AB (Vivab) som ägs till hälften av Varberg Vatten AB och till hälften av Falkenbergs Vatten och Renhållnings AB.

Hänt i verksamheten

De tre stora investeringsprojekten Våga, Västra Kuststammen och Ragnhildledningen löper på. När det gäller Våga har ett tilläggsavtal tecknats kopplat till kostnadsutvecklingen i projektet. Projektet har god framdrift och är ett väl synligt landmärke. Alla tillstånd är på plats för den sista etappen av Ragnhildledningen som planeras genomföras under 2024, men villkoren för arbetet begränsar under vilken period det får ske. Som en följd av nya ledningar i Ragnhildprojektet har reningsverket i Rolfstorp kunnat läggas ned och spillvattnet leds till Getteröverket.

Närmare 95 % av budgeten för underhåll av ledningar har förbrukats under året. På Getteröverket har ställverk och styrsystem moderniserats.

Omvandlingsområdet Stämmet är slutfört, och arbete i Fyrkullen och Hunnestad pågår.

Bolaget har övertagit ansvaret för insamling av tidningspapper.

Framtid

Styrelsen har fattat ett beslut avseende fastighetsnära insamling av förpackningar där inriktningen är den så kallade fyrfacks-modellen.

Flera viktiga direktiv och lagar som påverkar VA-verksamheten är under införande. De kommer innebära ökade kontrollkrav, på sikt ökade reningskrav och rapportering. Frågan runt läkemedelsrester och mikroförureningar är aktuell men också återföring av näringsämnen från avloppsvatten till produktiv mark. De ökade kraven gör det nödvändigt att hitta nya lösningar och för detta är satsning på samverkan i forsknings- och utvecklingsprojekt ett effektivt sätt.

Resultat och ekonomisk analys

Bolaget gör sammantaget för året ett nollresultat, efter fondering inom respektive taxekollektiv.

Årets överskott för VA-verksamheten på 15,4 mnkr (21,1 mnkr) omförs till VA-fond och minskar intäkten i resultaträkningen. VA-fonden kommer därefter uppgå till 69,4 mnkr (54 mnkr) och kommer delfinansiera framtida kapitalkostnader för pågående investering i form av nytt vattentorn, Våga. Föregående års ackumulerade överuttag på 6,9 mnkr består. Verksamhetens överskott är 21,5 mnkr bättre än budget för året.

Årets överskott för återvinnings- och avfallsverksamheten på 9 mnkr (15,9 mnkr) har omförts till verksamhetens avfallsfond för att täcka kapitalkostnader för kommande investeringar kopplat till FNI (fastighetsnära insamling av förpackningsavfall). Fondens värde uppgår till 9 mnkr (0 mnkr föregående år). Det ackumulerade överuttaget till kollektivet på 10 mnkr består.

Personal

En organisationsöversyn avseende stab- och stödfunktioner har genomförts. Beslut har fattats om att skapa en stabsfunktion med inriktning på hållbarhet, där områden som säkerhet, registratur, kvalitet, IT och fastighetsförvaltning samlats. Rekrytering av ny VD har genomförts, med tillträde i början av 2024. En något högre personalomsättning än normalt samt rekrytering till nya tjänster som en följd av nämnda organisationsöversyn.

Sjukfrånvaron har under 2023 varit fortsatt låg. Varberg Vatten har ingen personal utan all verksamhet bedrivs i Vivab där också all personal är anställd.

Resultaträkning Varberg Vatten AB, mnkr	2023	2022	2021
Intäkter	276,0	249,5	240,9
Kostnader	-202,6	-184,5	-180,3
Avskrivningar	-47,4	-47,9	-47,0
Rörelseresultat	26,1	17,1	13,6
Finansnetto	-26,1	-11,0	-7,7
Resultat efter fin. poster	0,0	6,2	5,9
Balansomslutning	2 654,7	2 419,9	2 079,2
Soliditet %	14,5%	15,3%	15,6%
Investeringar	325,5	296,7	217,4

Revisionsberättelse

Revisorerna, Varbergs kommun, 2024-03-25

Till kommunfullmäktige i Varbergs kommun

Undertecknade revisorer, som är av Varbergs kommunfullmäktige utsedda att granska kommunens räkenskaper och förvaltning för år 2023, får efter verkställt uppdrag avge följande revisionsberättelse.

Vi har granskat kommunstyrelsens och övriga nämnders verksamhet samt årsredovisning och räkenskaper för 2023. Genom de utsedda lekmannarevisorerna har även granskning skett av Varbergs Stadshus AB, Varbergs Bostads AB med dotterbolag, Varberg Energi AB med dotterbolag, Etapp 1 i Varberg AB, Parkeringshus i Västerport i Varberg AB, Arena Varberg AB, Varbergs Fastighet AB, Marknad Varberg AB, Hallands Hamnar AB, Hallands Hamnar Varberg AB, Varberg Vatten AB samt VIVAB.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, kommunens revisionsreglemente och god redovisningssed i kommunal verksamhet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning.

KPMG har biträtt kommunrevisionen. I verksamhetsredogörelse som biläggs denna revisionsberättelse framgår kortfattat resultatet från genomförda granskningar under 2023. För samtliga granskningar har upprättats revisionsrapporter som skickats till berörd nämnd/styrelse för yttrande. Revisionsrapporterna har även skickas till kommunfullmäktige och kommunstyrelse för kännedom. Utöver granskningsrapport av bokslutet lämnas även verksamhetsredogörelse. Till revisionsberättelsen hör utöver ovan angivna revisionsrapporter också revisionsberättelser och granskningsrapporter för bolagen.

Vi noterar att socialnämnden återigen uppvisar ett ekonomiskt underskott vilket vi även fortsatt bevakar.

Vi bedömer sammantaget att styrelse, nämnder och beredningar i Varbergs kommun har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

Vi bedömer att styrelsens och nämndernas interna kontroll har varit tillräcklig.

Vi bedömer sammantaget att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de finansiella målen, respektive delvis avseende verksamhetsmålen, som fullmäktige uppställt.

Utifrån vår granskning anser vi vidare att kommunallagens balanskrav har uppfyllts för 2023.

Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för styrelse, nämnder och beredningar samt enskilda ledamöterna i dessa organ för verksamhetsåret 2023.

Vi tillstyrker att fullmäktige godkänner kommunens årsredovisning för 2023.

Varberg den 25 mars 2024

Björn Johansson
Lars Oskarsson
Turid Ravlo Svensson
Göran Jarhult
Inger Brosved
Inger Svensson
Rita Wiberg
Rune Carlzon
Hans Larsson Ljungblad

Till revisionsberättelsen hör bilagorna

- Revisorernas redogörelse för verksamhetsåret 2023
- Bokslutsgranskning 2023
- Granskningsrapporter från lekmannarevisorerna
- Revisionsberättelser i bolagen

**VARBERGS
KOMMUN**

Telefon: Varberg direkt: 0340-880 00. E-post: varbergdirekt@varberg.se. Webbplats: varberg.se
Postadress: Varbergs kommun, 432 80 Varberg. Besöksadress: Varberg direkt, Norra Vallgatan 14